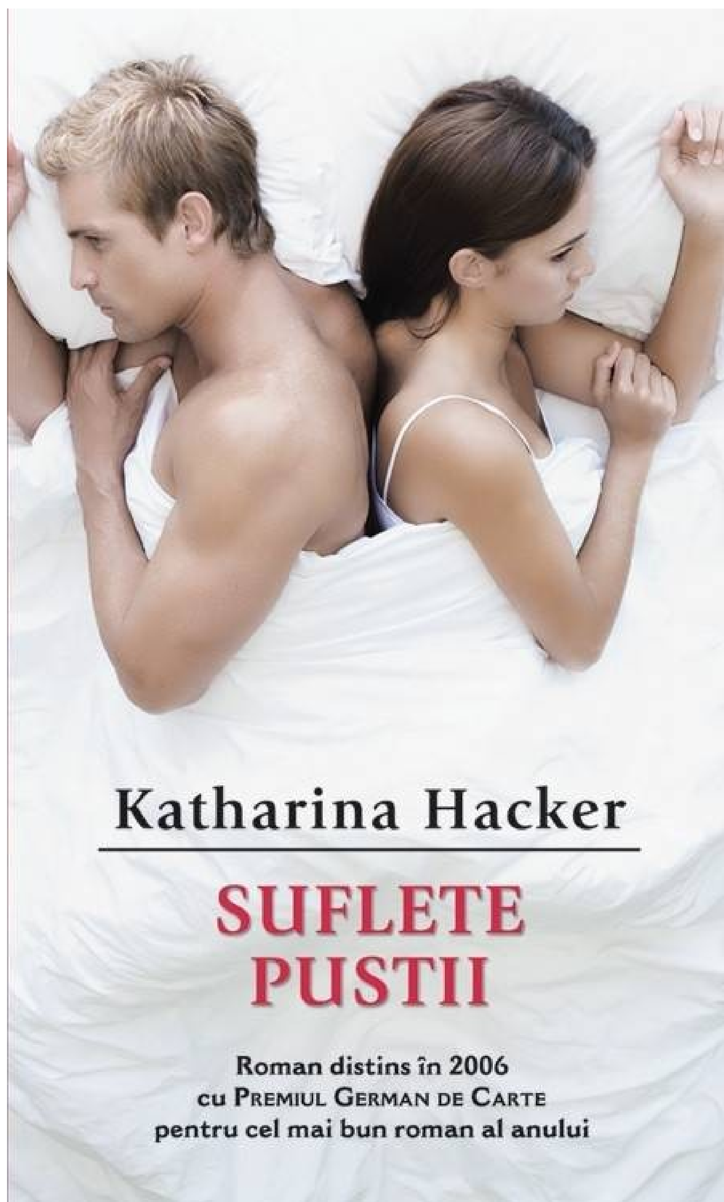

KATHARINA HACKER

Suflete pustii

Traducere din limba germană
ROLAND SCHENN

RAO International Publishing Company

2011

1

— Totul se schimbă, constată Dave, privind camionul firmei de mutări de mobilier, care se îndepărta hârâind. O ridică pe Sara pe umeri, lucru pe care nu-l mai făcuse de multă vreme, şi porni în galop de-a lungul străzii, îndreptându-se spre biserică, în faţa căreia un preot făcea prietenos cu mâna.

— Pomii tocmai încep să capete noi culori. Numai puţin, vezi? întrebă Dave. Numai puţin, pentru că suntem abia în septembrie, continuă Dave, şi se opri sub un platan, astfel încât Sara să poată să rupă o frunză.

— Ce mare e! exclamă fetiţa.

Dave o luă de pe umeri, o puse jos şi ţinu frunza chiar în dreptul feţei fetiţei, spunând cât se poate de serios:

— E mai mare decât faţa ta.

— De ce suntem aici? întrebă ea încă o dată, iar Dave îi explică răbdător:

— Acum poţi spune că aici e casa ta.

— Dar ieri nu, spuse fetiţa cu nesiguranţă în glas.

— Nu, ieri nu, fu de acord Dave. Ieri abia ne-am mutat aici.

— Şi nici dacă ar mai trăi tanti Martha, spuse Sara.

— Dacă ar mai trăi tanti Martha, noi am locui tot în Clapham, zise Dave. Bărbatul nu mai voia să discute pe acest subiect şi de aceea spuse, lăsându-se în genunchi: Urcă!

Fetiţa îi trecu un picior peste cap şi se ţinu bine de părul lui.

— Nu de păr! strigă Dave şi porni la drum. În susul străzii, apoi în josul străzii. Eşti în stare să ţii minte? Lady Margaret Road, numărul 47!

Sara repetă cuminte.

— Trebuie să ţii minte asta. O să-ţi folosească în caz că te rătăceşti, spuse Dave parcă subliniind cuvintele. Apoi continuă cu mândrie: şi pentru că o să mergi la grădiniţă.

— Şi pentru că o să merg la grădiniţă, repetă Sara, în vreme ce Dave porni în galop spre noua lor casă.

Casele în stil victorian se înşiruiau una lângă alta şi nu se deosebeau decât prin detaliile faţadelor. Unele dintre ele aveau o locuinţă la subsol, altele nu. Acolo unde nu exista un *garden flat,* grădina, o fâşie verde împrejmuită de un gard din cărămidă, ţinea de apartamentul de la parter. Din stradă, un hol mic ducea spre pivniţa în care, pe vremuri, se depozitau cărbuni, dar unde acum se aflau mobile vechi, saltele şi televizoare defecte. Tot acolo se afla şi un pat de copil. Tatăl Sarei îl duse sus, înjurând.

— Ar trebui să te bucuri! spuse dezamăgită mama fetei.

Apoi cei doi începură să se certe din cauza păturii care se afla pe canapea, o pătură cu plante agăţătoare, în mijlocul cărora trona un tigru uriaş. Canapeaua era în balcon şi de afară se vedea tigrul, care ieşea în evidenţă în mijlocul decorului verde.

— Uite-o pe Polly! strigă Sara în timp ce Dave se îndrepta spre intrare, purtând-o pe umeri.

Pisica tigrată, cu dungi alb-negre, sări pe spătarul canapelei şi se întinse, atingând cu labele capul tigrului.

— Uite-o pe Polly, repetă Dave, auzind glasul iritat al tatălui său.

Când au sunat, mama le deschise uşa, având însă privirea fixă şi părând să nu îi observe.

— Ai să vezi, spuse Dave, stând pe marginea patului Sarei şi mângâind-o pe păr. Ai să vezi că aici e cu totul altfel decât în Clapham.

— Pentru că aici casele sunt altfel? întrebă fetiţa.

— Pentru că aici casele sunt altfel, spuse băiatul. Şi nu doar casele, ci şi oamenii. Tata o să-şi găsească de lucru şi ai văzut cum a zâmbit mama?

Fata tăcu, frământată de îndoială.

— O să te duci şi la şcoală, spuse Dave. Sunt sigur că o să te duci la şcoală, ţinu să mai spună băiatul, ridicându-se pentru a se întinde în patul său.

— Dave? spuse Sara, dar băiatul adormise deja.

A doua zi era luni şi pe Sara o treziră vocile care răsunau în hol. Apoi se auzi uşa trântindu-se. Nimeni nu veni să-i trezească. Se auzi iar uşa închizându-se şi apoi se lăsă liniştea. Fetiţa se ridică din pat şi fugi la fereastră, de unde zări un microbuz. Şoferul aşeză la uşă o scară rabatabilă şi aşteptă fumând până când din casa de peste drum ieşi o bătrână şi urcă păşind cu greu în microbuz. Şoferul luă scara, urcă pe uşa din faţă şi porni la drum. Dave plecase şi nici părinţii nu erau acasă, dar Polly veni să se alinte, frecându-se de picioarele Sarei. În camera de zi mai erau lăzi. Jucăria ei era şi ea într-una dintre acele lăzi şi ziua părea că nu vrea şi nu vrea să se scurgă, până când, după-amiază, Dave îşi făcu, în sfârşit, apariţia, îmbrăcat în uniformă şcolară. Băiatul adulmecă şi găsi imediat locul din spatele canapelei unde se aşezase ea şi făcuse-n pantaloni. Se vedea doar o pată mică şi băiatul îi dădu câţiva pumni, întrebând:

— Ce-mi dai dacă nu spun?

Apoi o ajută să se dezbrace şi îi dăţi hainele. Părea trist.

— O să le atârnăm la geam, propuse Dave. Mama nici n-o să observe.

Îi căută păpuşa. Era într-o ladă, în camera de zi. Şi în timp ce el despacheta, ea se ascunse în spatele canapelei, mângâind pisica de zor.

— Hai, ajută-mă! o îndemnă Dave, ţinând în mâini tacâmuri şi farfurii. Ai să vezi că mama aduce ceva de mâncare şi în seara asta o să stăm toţi patru în jurul mesei ăsteia.

— Şi Polly o să fie aici, spuse Sara.

— Şi Polly, repetă Dave.

2

Televizorul trona pe un raft maroniu, aşezat foarte

aproape de podea şi pe parchet luceau umbrele turnurilor care se prăbuşeau, ale oamenilor care se desprindeau de pe faţade şi se aruncau în braţele morţii. Pe masă se aflau pahare şi farfurii pentru cel puţin treizeci de oaspeţi, dar cei mai mulţi dintre ei nu veniseră încă. În după-amiaza aceea, Ginka fusese la cumpărături şi luase trei sticle de gin şi o ladă de Schweppes.

— Pentru cei care vor să bea ceva mai tare decât vinul, spuse ea, arătându-l cu degetul pe Jakob care fusese invitat pentru prima dată.

În cursul dimineţii se întorsese de la New York. Numai cu o zi înainte se aflase în World Trade Center.

Toţi se strânseră în jurul lui, ca şi când el ar fi fost unul dintre supravieţuitori şi îl asaltară cu întrebări la care nu răspunse. Nu se putea concentra. Isabelle dispăru în biroul Ginkăi, pentru a o suna pe Alexa. Robotul telefonic intră în funcţiune şi Isabelle se întrebă unde îşi petreceau seara Alexa şi Clara. Aflată în faţa televizorului, Isabelle era cât pe ce să izbucnească în plâns cu receptorul în mână, ascultând mesajul scurt al Alexei, şi găsind că era absurd să plângi pentru nişte oameni pe care nu-i cunoşti, în timp ce nenumăraţi alţii muriseră fără ca cineva să le deplângă soarta. În biroul Ginkăi era o canapea mică, cenuşie, tapiţată cu piele. O pernă era aşezată la voia întâmplării. Cineva încercase să şteargă o pată. O dâră deschisă, lunguiaţă, trăda acest lucru. Se aşeză, ezită o clipă, îşi desfăcu şireturile şi îşi întinse picioarele pe spătar. Voia să închidă ochii doar pentru câteva minute, dar cineva bătu la uşă şi Jakob intră. Jakob se aşeză lângă ea fără a ezita niciun moment. Picioarele ei aproape că îi atingeau gâtul.

— Nu-ţi mai aduci aminte, spuse el, de parcă ar fi făcut o constatare.

Ea privi curioasă părul blond-roşcat, trăsăturile feţei un pic prea dulci, obrajii rotunjiţi, care îi făceau gura mai mică decât era în realitate, dar fără să pară disproporţionată datorită nasului puternic şi frunţii înalte. Arăta bine sau cel puţin avea un aspect plăcut.

Nu, ea nu îşi aducea aminte.

Pe o măsuţă mică, veche, cu picioare subţiri, se afla un vas cu apă, în care stăteau trei trandafiri veştezi. Tijele lor căpătaseră deja o culoare închisă şi pe apa străvezie plutea o frunză, mărită parcă. Ginka strigă ceva. O strigă pe ea sau poate pe bărbatul care îi apucase cu grijă mâna, îi prinsese mâna puţin umedă într-a sa şi aştepta.

„Freiburg”, gândi Isabelle. Trecând peste kilometri parcurşi, peste ani, peste nenumăratele decizii şi strângeri de mână, memoria îşi descărcă amintirile, amintiri legate de trunchiurile copacilor udaţi de ploaie, golaşi şi întunecoşi la lăsarea serii, de tufişurile rare, biciuite parcă de o furtună care nu ar fi putut pătrunde atât de adânc în pădure, de urcuşul abrupt, până pe Bromberg, unde vara creştea iarbă printre fagi, de parcă s-ar fi aflat într-un luminiş, şi asta pentru că stăteau la distanţă unii de alţii, ca şi cum niciunul dintre ei nu ar fi vrut să-i fie tulburată liniştea. Uimită, îi rosti numele: „Jakob”. Îşi amintea de plimbarea făcută în urmă cu zece ani, de pădure, de înserare, de umezeală, de senzaţia de derută care o făcuse să apuce mâna lui Jakob, deşi ştia că se va întoarce la iubitul ei, la viaţa lor înjositoare, goală de conţinut. O rază de lumină pătrunsă pe uşa pe jumătate închisă căzu chiar pe cei trei trandafiri.

Jakob respira liniştit. Faţa ei nu avea încă niciun rid. Poate că aluniţa se făcuse un pic mai mare, iar gâtul ei părea mai moale. El l-ar fi sărutat cu plăcere. Privea stângaci în ochii lui. Atunci, în pădure, o cuprinsese teama şi acceptase să intre în odaia lui neîncălzită, de student. Înţelese că nu îl aşteptase pe el.

Ginka se opri în pragul uşii. Purta pantofi cu toc şi chipul îi era deformat de o grimasă. Când îi zări pe amândoi pe canapea, izbucni în râs şi le spuse celorlalţi ceva, din care nimeni nu înţelese nimic.

Ajunsă acasă, Isabelle mai încercă o dată, dar zadarnic, să ia legătura cu Alexa. Televizorul mergea. Urmând o traiectorie perfect dreaptă, avionul se îndrepta către cel de-al doilea turn.

În dimineaţa următoare ajunse prima la birou. Puse computerul în funcţiune, deschise fereastra. Pavajul avea un aer proaspăt după ploaia din ajun, prin contrast, arcadele din cărămidă, care străjuiau linia 5 a metroului uşor, păreau lipsite de strălucire, ca şi când ar fi fost gata să se prăbuşească. Pe biroul lui Isabelle erau proiecte pe care le scosese la imprimantă cu o zi înainte, pentru a i le arăta lui Andras şi lui Peter. Nu ajunsese să facă acest lucru.

Numele patronilor firmei, Pannier & Tarnow, luceau în albastru, energic, sub denumirea firmei: Hausordnung – Berliner Hausverwaltung. Îi făceau plăcere aceste însărcinări mai puţin importante, care îi călcau pe nervi pe cei doi bărbaţi. Sigla firmei, broşura, hârtie cu antet, cărţi de vizită, gata! Doar broşura mai lipsea.

La ora 12 – Peter venise, în sfârşit – luă pauza de masă. Se duse repede în Hacheschen Markt, piaţă care era mai puţin aglomerată decât altele în alte zile la ora aceea. Cafenelele şi restaurantele erau deschise, pline de turişti care nu se puteau hotărî dacă vor să facă turul oraşului sau nu. Peste tot erau ziare, şi în ziare, fotografii. Isabelle înaintă, într-o haină strâmtă până în talie şi cu adidaşi în picioare, până la Oranienburger Strasse – în faţa sinagogii erau mai mulţi poliţişti decât de obicei – se întoarse şi coti, în cele din urmă, în Rosenthaler Strasse. Cerul era acoperit. Strada şi vitrinele păreau ceţoase. Pietonii păreau ascunşi după o pătură subţire, de parcă s-ar fi cuvenit să aştepţi, poate să te ascunzi şi să te întrebi ce mină se cuvine să adopţi atunci când umbli aşa, pe străzi. Isabelle se opri în faţa unui magazin de pantofi pentru a-şi vedea chipul pe care nu se putea citi niciun sentiment. Îşi scoase cu un fâşâit elasticul în care-i era prins părul. Un păr castaniu-deschis, cu firul nici prea subţire, dar nici prea gros. Faţa ei nu era una comună, fiindcă era prea aproape de perfecţiune, un oval neted şi palid. Îşi împinse nasul spre dreapta şi apoi spre stânga. Lângă ea se ivi deodată, de parcă răsărise din pământ, o fetiţă care o

imită, îi rânji lui Isabelle şi o rupse la fugă în balerinii mici şi roz. Isabelle îşi privi adidaşii şi intră în magazin. Vânzătoarea ridică plictisită capul, înlătură ziarul deschis de pe tejghea, lăsându-l să cadă în voie, fără să se sinchisească de căderea suplimentară a celor aflaţi într-o prăbuşire îngheţată în poze. Jakob îi spusese că o aştepta la opt la Würgeengel şi Isabelle se gândea că problema nu erau pantofii, ci cum să te mişti în ei. Ceru o pereche de pantofi cu tocuri mici, în formă de semilună, lungi, cu bot subţire, lipsiţi de luciu şi având o culoare indecisă, ceva între maro şi negru. Sus, la limita dintre picior şi gambă, pantofii se fixau în stânga şi în dreapta cu un elastic negru. Clămpănind pe parchetul subţire, nou, dar zgâriat, Isabelle se plimbă încoace şi încolo prin faţa oglinzii, spunând:

— În seara asta am un *date* şi…

— În seara asta? întrebă vânzătoarea, ţinând să se convingă de faptul că auzise bine, ca şi când Isabelle ar fi spus că merge la o înmormântare.

Era o nebunie să-şi închipuie, ca într-un film prost, că în locul lui Jakob va veni la întâlnire iubitul ei din Freiburg, cu hainele lui mirosind a fân, un miros care i se potrivea atât de puţin. La fel ca şi Jakob, el ar fi recunoscut-o imediat, pentru că nu se schimbase deloc de pe vremea când avea douăzeci de ani şi asta fiindcă faţa ei rămânea netedă, păstrând un aer de inocenţă.

Isabelle continuă să se plimbe prin faţa oglinzii, cu privirea aţintită la picioarele ei. Vânzătoarea o privi, îşi încrucişa picioarele, care se odihneau în nişte pantaloni strâmţi, de stofă, începu să se joace cu pantofii cu toc înalt, de culoare roz, având o insectă aurie pe post de cataramă şi făcu o strâmbătură. Uitase să pună muzică. Dar ce muzică să pui într-o asemenea zi? Şi afară, maşinile, care păreau să circule mai încet decât de obicei. Prin geamul vitrinei se vedea un copil pe o bicicletă. Mama apucase strâns portbagajul bicicletei. Jakob dăduse de înţeles că se vor vedea cu siguranţă în seara aceea, la Würgeengel şi apoi vor mai vedea… „Pe urmă mai vedem”. Nu ar fi trebuit să o spună. Nu a mai zâmbit, în vreme ce Ginka

chicotea, închizând cu multă grijă uşa. Tac, tac se auzeau pe parchet tocurile în formă de semilună. Muzica ar fi fost bine-venită acum. Un ritm. O melodie sentimentală. Vânzătoarea se apropie de tejghea, se aplecă pentru a ajunge la un aparat stereo, se aplecă hotărât, din şold, cu picioarele strâns lipite unul de altul. Numai fundul ei mic ieşi în afară. Bluza alunecă în sus, lăsând să se vadă o bucăţică de spate, aproape alb, foarte suplu, cu o mică protuberanţă sub el, protuberanţă care arăta unde încep fesele, netede şi ferme.

— Arată cool, zău aşa! spuse vânzătoarea cu indiferenţă.

Dimineaţa, Isabelle reuşise în sfârşit să ia legătura cu Alexa.

— Vai de mine. Ce să ni se fi întâmplat? întrebase ea, în timp ce în fundal se auzea râsul Clarei. De ce îţi faci griji?

Ca de fiecare dată, Isabelle simţise o împunsătură în inimă, pentru că nu era deosebit de importantă pentru Alexa, pentru că nu era, cum se spune, „vioara întâi”. Şi de ce să fi fost? Numai pentru că împărţiseră o locuinţă timp de doi ani? Dar în seara asta Jakob avea s-o aştepte. „Am să te-aştept”, aşa-i spusese şi apoi plecase. În primul an în care se aflase la Berlin, Isabelle cumpărase haine în neştire. Era obsedată de haine, pentru că voia să scape de aerul tipic Heidelbergului, tipic Freiburgului, tipic provincial, dar Hanna se distrase pe seama ei. Alexa se mutase la Clara şi de atunci începuse să păstreze banii ca pe o comoară, ca şi când ar fi făcut un lucru de preţ din trecutul şi viitorul ei, vrând parcă să păstreze neatins intervalul dintre ceea ce fusese şi ceea ce avea să fie. Nu se atingea de banii pe care i-i trimiteau părinţii, banii de care putea dispune „după bunul plac”, aşa cum îi scria tatăl ei de fiecare Crăciun şi cu ocazia fiecărei zile de naştere.

Isabelle îşi scoase cu grijă pantofii şi rămase aşa, în ciorapi negri de nailon, pe parchet. O privi pe vânzătoare şi dădu din cap. 279 de mărci. Afară, un tramvai se puse în

mişcare, scârţâind. Isabelle aruncă hotărâtă adidaşii într-o pungă deschisă din hârtie şi se încălţă cu pantofii cei noi. Tocurile păcăneau hotărât pe trotuar. Copilul cu bicicleta, un băieţaş, o privi radios, în vreme ce încăleca, pentru a porni la drum, balansându-se pe bicicletă. Era cât pe ce să cadă, când se întoarse, pentru a o mai privi o dată pe Isabelle. Copiii o plăceau, de parcă ar fi fost ea însăşi un copil care s-a îmbrăcat în hainele unui om mare. „Un copil un pic îmbătrânit", aşa spusese Alexa şi cumpărase hăinuţe din frotir, pentru copii, în care o şi fotografiase pe Isabelle. Pe cer se învârtea un elicopter.

3

Jakob se trezi devreme şi merse pe jos până la birou. Străzile se uscau după ploaia din ajun, dar era o zi răcoroasă, neplăcută. În martie împlinise treizeci şi trei de ani. Rezumarea unui an îi lua din ce în ce mai puţin timp. Acum însă, timpul avea să se scurgă altfel, mai încet. „Pentru ceea ce trecuse este suficient un rezumat, sunt suficiente câteva notiţe, pentru orientare, gândi Jakob. Un caz lipsit de complicaţii, pentru care e de ajuns un scurt comentariu". Figurile primilor pietoni pe care îi văzu îl deranjau. Se gândea că nu li se întâmplase nimic şi nici nu era prevăzut să li se întâmple ceva. De când îi murise mama, nenorocirile îl ocoliseră. Murise cu puţin timp înainte ca el să fi împlinit doisprezece ani şi tanti Fini se mutase cu el şi cu tatăl său. Mătuşa obişnuia să gătească în jurul prânzului, având pe chip mulţumirea că fratele ei mai mic nu s-ar fi descurcat fără ea, că acea căsnicie cu mic-burgheza din Pomerania se încheiase până la urmă. Se încheiase din cauza morţii. Timp de câteva săptămâni Jakob abia dacă vorbise. Cu tanti Fini nu vorbise deloc. Nu îi adresase niciun cuvânt mătuşii care golea puţin câte puţin biroul cumnatei ei, Anngrit, furioasă că nu avea ce să critice la secretarul Biedermeier, pe care fratele ei i-l făcuse cadou soţiei sale. În schimb, scosese scrisorile şi fotografiile din sertare şi aranjase ca diferite piese de mobilier să fie înlăturate din casă: două fotolii, o măsuţă,

scăunelele colorate Jakobsen, pe care Anngrit Holbach le cumpărase în anii 1970, nişte scăunele transparente, gonflabile, nişte veioze. Abia patru ani mai târziu, când tanti Fini fusese nevoită să se mute, pentru ca Gertrud, prietena fratelui ei, să-i ia locul, observă Jakob cât de mult se schimbase totul. Încercase să-şi amintească de mama lui, de culorile deschise şi de formele bine conturate, pe care le iubise ea, şi începu să-şi dorească venirea acelui moment în care avea să plece de-acasă, astfel încât să nu mai binevoiască să deschidă uşa pentru a intra în liniştea întunecoasă a locuinţei. Dar speranţele lui Gertrude se spulberară curând. Ajungea seara acasă, înaintea tatălui său. Venea încărcată de pungi, îl striga pe Jakob pe nume, punea în bucătărie casetele ei vechi: Beatles, Fets Waller, Thelonius Monk. Dar nici asta nu avea să ţină mult. Nimic nu ţinea prea mult în casa asta, în care locuiau întocmai ca nişte chiriaşi aflaţi în trecere, care au mare grijă cum umblă cu mobila care nu le aparţine, abia aşteptând să plece. Tatăl său rămăsese singur în casa aceea, căci aşa cum îi spusese Gertrude, ea avea să plece odată cu Jakob. Nici nu se gândea că rămăsese acolo de dragul lui, dar se îndrăgostise de ea. La despărţire – ea închiriase un microbuz, pentru a-l putea duce la Freiburg cu toate lucrurile care îi aparţineau – îl sărutase pe gură. Salteaua o duseseră împreună în ceea ce avea să fie camera lui şi îşi reproşase luni la rând că nu se culcase cu ea. La puţină vreme după aceea începu să flirteze cu cea cu care împărţea locuinţa şi se culcă apoi cu ea, dar rămase cu amintirea lui Gertrude, care îl părăsi cu adevărat pe tatăl lui, şi aşteptă o scrisoare, care nu mai sosi niciodată, şi abia trei ani mai târziu, când se aşezase lângă Isabelle pentru a lua parte la un curs de istoria dreptului, se îndrăgostise din nou.

El îl avea pe Hans. „De la grădiniţă”, răspundea Jakob când era întrebat de unde îl cunoştea pe Hans. Adevărul era că se cunoscuseră la Freiburg, la o zi după ce Jakob sosise în acel oraş, în acea zi în care îşi cumpărase pantofi noi şi mergea pentru prima dată la cantina

studenţească, încălţat cu pantofi scumpi, de domn, de la Bally, vrând să marcheze astfel un nou început, începutul lui, punctul din care voia sau nu voia să aibă amintiri, libertatea de a se debarasa de ceea ce memoria măruntă a altora încerca să-i amintească. Veniseră amândoi singuri la Freiburg. Fără prieteni, fără foşti colegi de şcoală care studiau şi ei dreptul acolo şi s-a nimerit să se afle unul lângă altul la coada de la cantină, în aerul cald, mirosind a beton murdar, scrijelit, şi a mâncare, care îi făcea greaţă lui Jakob şi îl mira pe Hans. Înaintau pas cu pas, trecând pe lângă un stand de cărţi. Zi de zi aveau să stea acolo. Şi Hans îşi pironi privirea pe pielea nouă, maronie, pe cusăturile care păreau solide şi, probabil, aveau să ţină mult. Pentru că nu fusese atent, se ciocnise de Hans, care stătea în faţa lui având în mână carnetul de student, de parcă ar fi urmat să se legitimeze din clipă-n clipă. Venea dintr-un sătuc din Pădurea Neagră, unde părinţii lui aveau o fermă.

Primele patru semestre trecuseră repede. Plecau, aşa, săraci ca nişte cerşetori, în Tauffen şi mai departe, până la Basel. Făcuseră autostopul ca să ajungă la Strasbourg. O singură dată, de Crăciun, Hans l-a luat cu el acasă, la părinţi.

În timp ce Hans se ducea la cursuri de istoria artei şi nu rata nicio expoziţie importantă care se organiza la Basel sau la Stuttgart, Jakob prefera să meargă la cinema sau la un concert, se punea săptămânal la punct cu viaţa politică, citea mai multe ziare, dintre care unele străine.

La o zi după căderea Zidului[1], chiar în cursul dimineţii, se grăbise să ajungă la o agenţie de turism, aşteptase până ce venise patronul şi cumpărase două bilete până la Berlin. Cursa de Berlin pleca din Stuttgart. Jakob a închiriat o maşină şi a pornit în grabă, împreună cu Hans. Cu toate astea, au întârziat. Nu au mai prins avionul. Apoi curiozitatea lui s-a mai potolit. Simţea că îi repugnă aspectele legate de Guvernul Modrov şi de Maizière, precum şi comentariile tatălui său, care, brusc,

1 Personajul se referă la Zidul Berlinului (n.tr.)

începuse să-l sune aproape zilnic. Se simţea de parcă i-ar fi tras cineva pământul de sub picioare, ţara lui, Republica Federală Germană, dispărea, astfel încât el emigra fără să vrea, fără să se mişte din loc. Nici această stare de spirit nu îl stăpâni pentru multă vreme. Hans râse de el. Convenţia de reunificare a celor două state şi Legea privind Dreptul asupra Averilor cu Statut Neclar aveau să-l preocupe multă vreme. O discuţie cu tatăl său în legătură cu aceste două probleme puse capăt apelurilor telefonice ale bătrânului. De Crăciun, tanti Fini îl lămuri, nu tură reţineri, că astfel de fenomene îi trezeau tatălui său amintiri neplăcute. În anii 1950, domnul Holbach îşi făcuse griji pentru firma sa, care fusese achiziţionată de către bunicul lui Jakob la un preţ cu totul rezonabil de la un partener de afaceri evreu. Niciodată nu se ştie – cel puţin asta susţinea tanti Fini – ce-ţi aduce viitorul. Jakob îşi propuse să facă anumite cercetări cu privire la firma bunicului său. La început, cuvântul „arianizare” l-a speriat foarte tare, iar în toamnă a cunoscut-o pe Isabelle. Făcuseră o singură plimbare împreună şi ajunseseră sus, pe Bromberg. În vale, învăluit în ceaţă şi umezeală, se afla oraşul Freiburg, care avea să o înghită pe Isabelle într-o singură noapte. În 1992, Jakob îşi dădu examenul final, ştiind că îşi găsise tema potrivită pentru lucrarea de licenţă: „Aspecte neelucidate, legate de proprietate”. Se înţelesese cu Hans să plece amândoi la Berlin. În 1993, şi-au început amândoi stagiatura în marele oraş. Jakob obţinu un post în biroul Golbert Schreiber, care se specializase în retrocedări şi imobiliare pe raza Berlin şi Brandenburg. Continuă să se gândească la Isabelle. În viaţa personală nu avea nevoie de cauzalităţi. De aceea îşi scoase din minte gândul că l-ar interesa problemele restituţiei numai pentru că tatăl său ar putea fi confruntat cu o astfel de problemă. Cât despre dragostea sa pentru Isabelle, elementul întâlnirii lor întâmplătoare era foarte important.

Pe de altă parte, era nevoie ca ea să-i fie, într-un fel, restituită. Aşteptase destul şi, oricum ai fi întors-o, aşteptarea aceasta era ea însăşi un efort.

Prin structura sa, Jakob nu era un materialist, numai că nu avea încredere în ceea ce părea misterios, nu-i plăceau motivele ascunse care duc la săvârşirea unor acţiuni, nici modificările care nu puteau fi anticipate. Îi tăcea plăcere să se ocupe de loturi de pământ şi de imobile. Îi plăcea să viziteze Brandenburgul. Călătoriile acestea îi aminteau de un timp pe care nu-l cunoştea, ca şi când amintirilor sale li se adăuga ceva, ceva ce trecea dincolo de cuşca vieţii sale. Meschina cauzalitate nu putea fi înfrântă, dar ceva se intersecta, se intersecta o axă a timpului cu o alta. Asta simţea el trecând cu maşina prin sate, îndreptându-se spre cine ştie ce oficiu de carte funciară, de unde trebuia să ia extrase şi să verifice modul în care se făcuse trecerea de la un proprietar la altul. După război, când mama sa venise din Pomerania, trecând prin Brandenburg, cam *aşa* trebuie să fi arătat totul. Străzi pietruite care duceau către sate pierdute, adâncite în somn, cu geamurile bine închise, astfel încât să nu poată intra nimeni. Pe feţele celor cu care stătea de vorbă se citeau lăcomia şi teama. Era ceva slugarnic, amestecat uneori cu speranţă, alteori cu ură. Foarte rar cu supunere. Deseori figurile erau transportate, cu ochii incredibil de mari, urmărind etapele poveştii pe care el încerca s-o reconstituie din cartea funciară, filă cu filă, menţionare cu menţionare. Era ca şi când ar fi fost necesară demontarea unei imagini din piese de puzzle, pentru a pune mâna pe acele piese din care se construise o imagine a înşelăciunii şi pentru a reconstrui imaginea, aşa cum ar fi trebuit să arate ea în realitate. „Trebuie apărate şi trebuie să li se acorde încredere acelor persoane care s-au conformat legilor în vigoare în RDG şi care s-au comportat corect în raport cu acest sistem de legi”. Jakob ştia pe dinafară această frază din Introducerea la Legea Proprietăţii, introducere scrisă de Fieberg şi Reichenbach. Intenţionat îşi cumpărase un Golf vechi, şi nu o maşină nouă.

Cu toate acestea, el era pentru cei mai mulţi un trimis al celor care învinseseră. Uniunea Sovietică nu se mai număra printre aceştia.

După ce îşi terminase stagiatura, primise o ofertă de la Golbert Schreiber. Schreiber însuşi şi Robert, care primise postul odată cu Jakob, se ocupau de aspectele care decurgeau din paragraful I, alineatul 6 din Legea Proprietăţii:

„Această lege se va aplica în cazul cetăţenilor cu drept de proprietate, care în perioada 30 ianuarie 1933–8 mai 1945 au fost urmăriţi din considerente care ţin de rasă, de politică, de religie sau de convingeri şi şi-au pierdut proprietăţile prin vânzare forţată, prin expropriere sau în alt mod”.

El se specializase în probleme care ţineau de priorităţi în domeniul investiţiilor. Dacă un fost proprietar nu era de găsit, i se permitea unui investitor să îşi pună în aplicare planurile, indiferent de situaţia neclară a drepturilor de proprietate. Viaţa trebuia să-şi continue cursul, chiar şi înainte de a se lua o hotărâre definitivă şi irevocabilă.

Hans rămăsese în prima locuinţă pe care o împărţiseră, aceea din Wiener Strasse. Chiar şi la mult timp după ce Jakob se mutase, obişnuiau să se întâlnească acolo o dată la câteva zile el, Jonas, Marianne, Patrick şi cunoştinţele lor de tot felul, de cele mai multe ori pictori, ca Jonas şi Patrick, sau germanişti, sau jurnalişti, dar niciodată un avocat. Stăteau cu toţii la o masă lungă, care se clătina şi pe care Patrick o lungise până la doi metri şi jumătate, adăugându-i o bucată de placaj şi două picioare suplimentare. Această masă îi îndemna în tăcere pe fiecare dintre ei să aducă totuşi ceva de mâncare sau măcar o sticlă cu vin. Mai târziu, după ce îşi terminase stagiul, dăduse un al doilea examen de stat, obţinuse un post, şi câştiga suficient de bine – Hans cumpără oale şi tigăi noi şi mari, o a doua maşină de gătit, comandă vin şi nu mai admise ca acei prieteni, care împrumutau sume mici de bani, menţinându-se pe linia de plutire din vânzarea câte unui tablou, să mai aducă şi altceva în afară de un desen, o litografie sau o fotografie. Într-una din cele două camere mari, pe care le renovase, se afla un dulap destinat

lucrărilor de grafică. Pereţii erau albi, goi.

Spre deosebire de Hans, lui Jakob îi făcea plăcere să se mute. Îşi ţinea cărţile şi hainele în cutii de carton, pentru că astfel puteau fi transportate mai uşor dintr-o locuinţă în alta. Obişnuia să dea cadou patul, masa şi scaunele, cumpărând mereu altele noi. Aşa se explica faptul că Hans avea mereu mobilier acceptabil.

„Idiotule, pentru cine crezi că am cumpărat eu patul *ăsta?* În niciun caz pentru ca să dorm eu în el în următorii zece ani”, obişnuia să spună Jakob. Era un joc al lor, care dura de atâta vreme şi funcţiona atât de bine, încât Jakob spera că niciunul dintre ei nu se va trezi într-o zi cu *faţa la cearşaf,* cel puţin nu Hans. „De la grădiniţă”, spunea Jakob, dacă îi întreba cineva de unde se cunosc. Afirmaţia asta aproape că era adevărată. Ei doi se cunoşteau de când începuseră să gândească sau începuseră să vrea să gândească. Pentru că niciunul din ei nu avea o prietenă stabilă, treceau drept pereche. De ce era Hans singur, asta n-o ştia nici măcar Jakob. Nici el însuşi nu întâlnea vreo femeie care să-l încânte, aşa că o aştepta pe Isabelle. Îşi propusese mai în glumă, mai în serios, un termen: zece ani. Dacă nu o găsea pe Isabelle până în 2001, avea s-o dea uitării.

Pentru a sărbători faptul că în august 2001 devenise partener la Golbert & Schreiber, îl invită pe Hans la Diekmann, şi pe urmă la Würgeengel. A fost pură întâmplare că Hans s-a dus la bar să aducă un pahar de whisky pentru fiecare din ei, în timp ce Jakob asculta absent vocile care se auzeau în imediata lui apropiere. Isabelle. Pentru prima dată după zece ani îi auzea numele. Nu i-a fost greu să intre în vorbă cu Ginka. Când ea îl invită la petrecere, pe 11 septembrie, aranja în aşa fel încât întâlnirea pe care o avea cu un investitor newyorkez să aibă loc pe 9 septembrie şi o rugă pe Julia, secretara, să îi procure alte bilete de avion.

Se gândi la numele care îl surprinsese atunci, la figura ei regulată şi ciudat de absentă, ca şi când ar fi aşteptat ceva, fără să fie curioasă despre ce anume era

vorba. Nu exista nicio asemănare între ea şi studentele de la drept. Ea spusese că voia să studieze pictura sau designul. Îşi adusese aminte de faţa ei, de sânii ei mici şi de faptul că niciun moment nu s-a simţit stânjenit. „Am regăsit-o pe Isabelle”, avea să-i spună rânjind Jakob lui Hans, când încă se mai aflau la Würgeengel.

O regăsise, dar ziua nu fusese chiar cea mai potrivită. Până seara, Jakob începuse să se teamă că invitaţia pe care o primise avea să fie anulată, că petrecerea nu va mai avea loc, dar iată că se dusese cu taxiul în Schluterstrasse, sunase, i se deschisese imediat şi… Isabelle se afla acolo.

După o dimineaţă în care se aflase la birou, dar nu se putuse concentra, se plimbă în pauza de masă, mergând spre Potsdamer, pentru ca apoi să se întoarcă în Mauerstrasse. Nu voia să vadă ziarele, nu voia să audă frânturile de conversaţie. Alaltăieri fusese acolo. Dar plecase la timp. Fusese cruţat. Isabelle îl salvase. Cel puţin, aşa credea.

4

Mae îşi ieşise cu totul din minţi, se agăţa de el în casa scărilor, plângând cu sughiţuri. Cu totul isterică. Jim auzea televizorul mergând. Călătoriseră împreună, el, Albert şi Ben. El se certase cu Ben, în timp ce Albert tăcea, punând iar şi iar acelaşi CD. Era ceva care îl îngreţoşa pe Jim. Era ca şi când Albert ar fi urinat în maşină. Nu era vorba de muzică, ci de felul în care o asculta Albert, dând din mâini, spintecând aerul cu mare îngâmfare şi punând mâna pe volan numai când era neapărat necesar. Sau când apărea câte o maşină de poliţie şi asta se întâmpla mai des în ziua aceea pe drumul lor dinspre sud, mai ales în preajma docurilor sau pe arterele care duceau spre autostradă, la Silvertown. Jim înjură, pentru că de data asta Ben avea dreptate, fără îndoială, să fie nervos. „Ce dracu’ căuta poliţia aici?” Dar Albert ezita să dea drumul la radio, dând muzica mai tare. Başii, un cor, o voce prelucrată, de femeie, care avea un sound electronic… *because it’s been se long, that I can’t explain and it’s been*

de long, right now, so wrong… nu putea să se dezbare de vocea aceea încăpăţânată, enervantă, şi la puţină vreme după aceea – Albert îl dusese până la Pentonville Road – sughiţul isteric al lui Mae. Mâna lui îi atinse tâmpla, pentru că ea se aplecase sau se împiedicase. O luă de braţ şi o trase în camera de zi, chiar în momentul în care se vedea cum cel de-al doilea turn se prăbuşi în sine, incredibil de încet, sau cum? Era un truc? Dură ceva până când făcu legătura între isteria lui Mae, maşinile de poliţie şi imagini. Dar nu înţelegea ce se întâmplă. Mae vorbea despre morţi, se legăna de parcă ar fi ţinut un copil în braţe, mai târziu avea să repete tot timpul ce auzise, că nu va mai fi niciodată ca până acum, nicăieri în lume, viaţa, nimic. Când adormise, în sfârşit, scânci subţire, lung, fără întrerupere, până când el o înghionti sau o scutură, un scâncet discret, fără sfârşit, ca un *loop,* ca şi când măsura timpului s-ar fi modificat, ca şi când, din momentul în care cele două turnuri se prăbuşiseră încet, viteza s-ar fi numit Lupă a Timpului. Zile-n şir, Mae lăsă totul aşa cum era, în dezordine, în bucătărie şi în cameră. La un moment dat, geamul rămase deschis şi mocheta se udă. Mirosea urât şi Mae preciză că miroase urât. Dar lăsă totul aşa cum era. Mirosul stărui şi după ce Jim smulse mocheta. Asta nu mai era viaţă. Ce-o priveau pe Mae toate acestea?

Ce-l priveau pe el toate acestea? Pe pardoseală, dungi lungi de adeziv. Şi acum stătea ea pe canapea, pe canapeaua galbenă, pe canapeaua care fusese galbenă, pe care le-o adusese Albert, la fel cum le adusese masa şi scaunele. „Pentru colaboratorii mei". Replică pe care Ben o repeta ca un papagal. Ben, care era atât de mândru să fie mâna dreaptă a lui Albert, pusese ochii pe Mae. Un lingău nenorocit care izbutea să-l enerveze pe Jim. Venea neinvitat şi critica locuinţa în care mirosea urât şi unde nu era nimic în frigider. Existau nişte lucruri valoroase la periferii şi chiar în afara oraşului. Albert venise cu ideea de a intra prin efracţie în casele acelor oameni care plecaseră din oraş şi se simţeau în siguranţă, se simţeau în siguranţă mai ales la ceasul amiezii şi în timpul zilei, de la

periferiile mici şi din micuţele orăşele în care totul era atât de paşnic, încât oameni nu-şi montau sisteme de alarmă şi lăsau chiar geamurile deschise, pentru că aveau încredere unii în alţii. „Gata cu spargerile”. Aşa spusese cu un an în urmă. Dar acum lucrul ăsta nu mai era valabil şi Jim privea curţile, case mici, cu grădini în faţă sau cu grădini de jur-împrejur. Nu mai plecase din Londra de zece ani şi acum vedea toate casele astea îngrijite, liniştite. Mae şi el nu aveau nici măcar pat. Aveau doar o saltea. Field Street, culmea ironiei. Şi pe strada aia nu era niciun petic de verdeaţă cât vedeai cu ochii, în schimb erau peste tot şantiere şi mizerie. Jim nu ştia ce făcea Mae, unde se ducea după ce pleca el de acasă. Mergea în josul străzii, spre King’s Cross, unde Albert îi convocase pe toţi. Era atâta zgomot aici, încât tuşea lui Mae abia dacă se auzea. Şi el se gândea la toate acele programe pentru oamenii care au renunţat la infracţiuni. Şi cine credea în ele? Antidrog, antiprostituţie, anticriminalitate. Voia să se retragă, împreună cu Mae. Stătea întinsă pe canapea şi spunea că vrea să termine, îi promitea. Stătea la fereastră când el pleca, stătea întinsă pe canapea când el se întorcea, trupul ei devenea flasc, iar imediat ce o îmbrăţişa şi când pătrundea în ea, tuşea, tuşea până când el simţea că asurzeşte.

— Mai termină odată!

El trebuia să strângă destui bani, astfel încât să poată pleca amândoi. „Gata cu spargerile, ne ocupăm numai de droguri”. Aşa spusese Albert. Şi totuşi, aveau să se ocupe iar cu spargerile. Şi Jim lua parte la ele, ca să poată strânge într-un final câteva mii de lire sterline. Erau mai mulţi poliţişti care umblau încoace şi-ncolo, care controlau. Toamna târzie era rece şi umedă. Ferestrele nu se închideau sau Mae uita să le închidă, încălzirea nu funcţiona sau funcţiona prea bine şi era o căldură insuportabilă. Ben trecuse pe-acolo şi îi adusese ceva. Pastile. Ea era acolo, la fereastră, se ridică în picioare, purta o rochie albastră, din lână, mulată pe corp, o rochie albastru-închis, şi nu îşi pusese pantofi în picioare. Arăta

ca o şcolăriţă. Pulpele ei puţin cam musculoase, frumoase, se desluşeau limpede. Mae stătea acolo, se ţinea de uşă, cu ochii pe jumătate închişi. Mae stătea acolo, îl vedea, râdea, râdea şi se prăbuşea pe canapea. Pe canapeaua galbenă, care, de fapt, fusese odată galbenă. Saliva îi picura din gură şi ea slăbea din ce în ce mai mult.

Ea spunea că îi era scârbă de praf, că aici era la fel ca acolo, la New York, spunea că nimeni nu vorbea despre asta, despre morţi. Ea voia ceai. Era în decembrie, în anul care tocmai venea aveau să plece din oraş. Aşa spunea Jim. Aveau să înceapă o nouă viaţă, îndată ce va avea bani destui ca să plece la ţară. Ea voia să bea ceai, voia ca el să aducă Sconcs şi prăjituri. Şantierul din preajma localului King's Cross se extindea tot mai mult, se renova până şi Midland Grand. Albert spunea că peste câţiva ani aceea va fi o zonă bună, prosperă, că vor fi mulţumiţi să locuiască în Field Street. Jim spunea că dacă Mae nu se va duce cât de curând la doctor şi nu va termina cu pastilele, nici n-o să mai aibă nevoie de locuinţă.

De cele mai multe ori stăteau în faţa televizorului şi Mae adormea. El nu ştia unde, dar era sigur că exista o capcană. Faţa ei. El plecă, trase uşa în urma lui, trase cu urechea, coborî scările, se trezi în stradă. Trase cu urechea. Vântul îngheţat răscolea hârtiuţe şi praf. Pungi de plastic. Un pachet de ţigări. Un băiat se uita dintr-un gang. Făcu semn cu mâna. Trecu şi ianuarie. „Dar războiul s-a terminat de multă vreme”, îi spuse el, turnurile, morţii, femeile îndoliate, iar ea stătea ghemuită pe canapea şi plângea. Ben trecea pe-acolo o dată la câteva zile. Ea nega. Dar Jim era sigur. Şi numai când Jim stătea lângă ea, în lumina difuză provenind de la ecranul televizorului şi îi povestea că vor avea o grădină, un zid pe care îl va ridica el însuşi, cu mâinile lui, că ştia despre ce vorbeşte, pentru că tatăl lui fusese zidar şi îi spunea cum vor înflori trandafirii vara, numai atunci îl privea şi zâmbea. Puteau să bea ceai în grădină sub un cireş, sub un nuc. „Viaţa noastră”, asta voia să-i spună el. Şi voia s-o mai îndemne să se gândească la grădină, la clipele în care aveau să bea

ceai sub cireş, sub nuc. Cu tava direct din bucătărie în grădină, şi cireşul, care-avea să fie încărcat de flori. Era frig încă, dar în curând puteau să plece la plimbare, puteau merge la Richmond sau la Kew, puteau să se plimbe de-a lungul Tamisei, el avea s-o ducă la Kew Garden's. Nu fuseseră niciodată acolo, dar se spunea că ar fi foarte frumos, aşa spuneau toţi. Faţa ei se subţiase, nu mânca aproape nimic, fuma prea mult. Aşa spunea el, dar şi el fuma. Şi Ben venea. Venea şi aducea pastile, amfetamină, Valium îndată ce Jim pleca de-acasă. Jim o apuca de umeri, o scutura. „Viaţa", ar fi vrut să-i spună. Voia să aibă cu ea o discuţie serioasă, ca să nu-l mai lase pe Ben să intre-n casă. Şi nu mai erau decât vreo câteva săptămâni sau câteva luni până ce puteau să plece, să plece din Londra undeva la ţară, unde să înceapă o nouă viaţă, poată că aveau să se şi căsătorească. Asta însemna să începi o nouă viaţă. Asta era viaţa şi nu moartea.

Puteau să plece la Richmond sau la Kew, puteau să plece la mare. Dar Mae spunea că el e plin de ură şi pe urmă el uită de ziua ei de naştere.

Ben îi povestise de Alice, constată Jim furios. Nu trădarea îl scotea din minţi, ci un lucru mult mai adânc, un lucru pe care nu-l putea exprima, la fel cum nu-şi putea explica de ce o privea pe Mae şi se gândea că este mult prea departe, că degeaba o striga pe nume. Mai rău era că nu îi făcea plăcere să se culce cu ea. Se gândi că niciodată nu-i făcuse plăcere să se culce cu ea. Alice fusese altceva, i se dăduse, îl plăcea, îl alinta şi pe urmă îi furase trei sute de lire sterline. Era beat, năuc. Erau atâtea lucruri pe care omul le urăşte sau le iubeşte şi pe care nu le poate explica. Alice fusese o târâtură, cu faţă de animal mic, o faţă ascuţită, şireată, şi cum reuşise să-l tragă pe sfoară. Aşa meritase. Camera ei din Arlington Road îi produsese greaţă, cu vasele nespălate, cu acele, cu radioul pe care ea nu-l închidea niciodată. „Ca un animal" îi spusese el lui Albert, furios că Ben afirmase că i-ar fi făcut ceva.

— Cine eşti tu să te ridici deasupra altora?

Tocmai Albert se găsise să pună întrebarea asta.

Mae împlinise douăzeci şi cinci de ani, iar Jim uitase de ziua ei de naştere.

— Eşti plin de ură! îi spusese Mae. Şi el voia să meargă împreună cu ea la cinema.

Ea îi spusese că peste tot mişunau poliţişti, că se făceau controale, că nu va merge cu metroul.

— Ce să ni se-ntâmple nouă? Nu vezi cum arătăm? Arăt eu a arab? Sau tu a arăboaică? o întrebă el.

Mae spuse din nou că era plin de ură şi Ben veni, stătu lângă ei şi auzi tot. Două zile mai târziu, Jim nu reuşi să descuie o yală simplă de la uşa unei case, şi plecară cu toţii, fără să fi făcut nicio treabă. Albert îi pusese mâna pe umăr şi începuse să râdă în hohote, până ce Jim se scutură, îi îndepărtă mâna şi o rupse la fugă. Albert nu-i dăduse niciodată partea lui.

— Păstrez eu tot ce ţi se cuvine. Cu grijă, însemnat, tot.

Aşa-i spusese Albert. Mai ai un pic de răbdare! îl credea fraier. Partea lui ar fi fost plata locuinţei. Gaura aia mică şi mizerabilă. „Locuinţa voastră”. Şi trebuiau să mai fie şi recunoscători. Dar acel loc ajunsese aproape o casă pentru ei, cu toate că ferestrele nu se închideau bine, cu toate că mirosea urât, dar Mae stătea ghemuită pe canapea, spunea că încă mai vede morţii, pe cei vii care săreau de la ferestre în gol, că le auzea strigătele, că auzea ce îşi spuneau oamenii care rămăseseră prinşi în lifturi şi pe holuri. Şi ura, spunea Mae, supărarea care avea să-i lovească şi pe ei, pe ei amândoi. „Cum să nu ştim că ne urăsc din adâncul sufletului?” El tăcea. Sirenele urlau de-a lungul străzii, de la dreapta la stânga, şi se întorceau iar. „Şi morţii, pe care-i uităm, ne strigă”, spunea Mae. Jim deschise fereastra, trăgând cu putere de ea, ca să intre aer curat. Era în februarie. Maşinile de pe şantier se auzeau până-n cameră. Odată s-au dus la plimbare pe Canal. Mergeau de-a lungul Canalului, voiau să ajungă până la parc şi până la Voliere. Dar Mae nu reuşi să parcurgă tot drumul. Se aşeză pe o bancă, pe malul Canalului, spunând că ea nu putea merge mai departe, şi el îşi continuă

drumul de unul singur.

Mai târziu el se gândi că era pentru prima dată când ea dispăruse, când rămăsese acolo, singură pe bancă, într-o manta mică, pe care nu o încheia niciodată, deşi era frig – el se mai întorsese o dată, dar ea ţinea capul plecat. De asta el îşi continuă drumul, până când nu o mai putu vedea, până când ea dispăru, deşi stătea liniştită şi nu se mişca.

A doua zi, el îi spuse lui Albert că pe viitor voia cincizeci la sută, că voia bani gheaţă în mână. Dacă nu-ţi mai e frică, lumea face ce vrei tu.

Aşa era, şi Albert fu de acord, îl rugă doar să aibă răbdare, dar fu de acord, şi îi întinse mâna lui Jim. Voiau să plece din oraş, voiau să plece la ţară, dar nu îi spuse asta lui Albert şi pe urmă îl întâlni pe Damian, care îi sugeră să vină în locuinţa lui, pentru câteva luni sau chiar mai mult, o locuinţă adevărată cu două camere, în Kantish Town, care avea şi o grădiniţă. Dar când ajunse acasă, Jim simţi mirosul de gaz şi se gândi că nu contează cu ce te asfixiezi, dar pe urmă o luă la fugă, deschise ferestrele cu o mişcare hotărâtă şi stinse aragazul. Ea zăcea acolo, pe podeaua bucătăriei, ca un animal, şi el nu îi spuse nimic despre locuinţa din Kantish Town. Stătea în bucătărie, în mirosul de gaz care devenea din ce în ce mai puţin persistent, bea beri una după alta şi zări în curtea din spatele clădirii un copil care se juca singur cu frânghia de rufe. Prindea cai sălbatici, rotea frânghia de rufe ca pe un lasou. Şi în curtea alăturată stătea aplecat peste motoretă un tânăr. Mânuia şurubelniţe şi piese de schimb. Lumina se aprinse pe la ferestre.

Veni primăvara. În urmă cu un an fuseseră la West Finchley şi mâncaseră clătite. El o invitase, deschisese uşa şi o ţinuse, dându-i voie să intre ea întâi. Îi cumpărase flori, lalele, iar de Paşti îi dăruise un iepuraş de pluş. Stătuseră nopţi în şir în faţa televizorului îmbrăţişaţi şi, în zilele de duminică, el îşi dorise o friptură cu legume şi cartofi. El îşi aminti de asta şi privi în curte. Îşi aminti că, în urmă cu doar câteva zile, stătuse tot aşa, la fereastră şi

își amintise de primăvara trecută. „Ia ascultă... micuța. Începuse Albert și dădu din umeri. „Nu-ți face bine...” Jim nu voia să audă lucrul ăsta și Ben era acela care nu-i lăsa în pace, care îi aducea lui Mae tot felul de chestii, amfetamine, Valium, care o stârnea pe ea împotriva lui, împotriva lui Jim. Cândva trebuia să se ajungă și aici. Jim vedea că Mae sângera. Zăcea pe podea, în fața canapelei.

Sângera, plângea. Spusese că vedea morții, morții și muribunzii, și vorbea tot timpul despre asta și el uită cum arătase ea primăvara trecută și pe urmă la sfârșitul verii, cu fața ei ovală, uniformă, încadrată de părul blond-închis, cu ochii aceia care erau uneori cenușii, alteori verzi. Avea ceva copilăresc, era moale și netedă, nici slabă, dar nici grasă, totul era exact așa cum trebuia la ea. O ținuse strâns în brațe, îi pusese mâna pe ceafă și constatase că ceafa aceea era la fel de fragilă precum cea a unui pisoi. Aveau să plece la țară și să bea ceai în grădină. Se duse în bucătărie pentru a se liniști, dar apoi auzi cum ea formează un număr de telefon, cum vorbește, vorbește cu Ben. „Vino repede!”, spuse ea rugător, și nu pe el îl chema. Strigă atunci când el intră în cameră, ținând cuțitul în mână. Zece minute mai târziu sosi Ben. Descuie ușa. Mae trebuie să-i fi dat cheia. Acum ea era liniștită. Jim se ridică în picioare și trecu pe lângă Ben, care era palid și izbuti să spună: „Ar fi mai bine să pleci”, pentru ca apoi să pună mâna pe telefon.

Stătu o vreme în fața casei, apoi începu să înainteze încet. Totul era un contur, era compus doar din contururi, își aminti până și de părinți, care stăteau la masă și îl așteptau, cum îl așteptau apoi toți trei pe fratele lui, care nu se îmbolnăvise încă și trebuia să vină foarte curând. Își aducea aminte de toate astea, chiar dacă în gândurile lui era un gol, acolo unde tocmai se petrecuse ceva și stătu în Pentonville Road până când auzi sirenele unei ambulanțe și porni mai departe. Oamenii își aduc aminte de vremurile în care au fost fericiți ca de un lucru care s-a petrecut cu adevărat.

Mai rămăseseră însă numai contururile, teama de a

nu şti ce s-a întâmplat. Jim căută, pipăind cu mâna, cheia pe care i-o dăduse Damian şi plecă în Kentish Town. Găsi strada, Lady Margaret Road, pe care era linişte. O pisică traversa strada în fugă. Avea blana neagră cu pete albe. Se ascunse sub o maşină.

Peste câteva zile îl sună Albert. Despre Mae nu spuse nimic şi nici Jim nu întrebă.

5

Folosind tot cheia Hannei, Isabelle descuie uşa casei în care îşi avea sediul agenţia. La penultima vizită pe care o făcuse la spital, Hanna îi dăduse cheia, cu zâmbetul acela, tot mai strălucitor pe măsură ce pielea îi devenea mai pală, pe măsură ce faţa îi devenea tot mai subţire, până când din tot chipul nu mai rămaseră decât ochii cenuşii şi gura cu buze groase. Hanna o îmbrăţişase pe Isabelle, o lovise încet cu mâna ei toată numai oase.

— Ei, hai, că măcar o dată tot ne mai vedem.

Se văzuseră, şi nu numai o dată, căci moartea părea că se zăpăcise, fusese derutată de vorbele spuse cu blândeţe, în şoaptă, la patul Hannei, de faţa lui Isabelle, mai copilăroasă ca niciodată, de răceala lui Peter, care îşi înghiţea, în sfârşit, supărarea şi frazele amare, înţepătoare, acele fraze care le fuseseră strop de amărăciune în ultimele luni. Isabelle aducea mereu cheia la spital, sperând că Hanna i-o va cere. Dar apoi se întâmplă ceea ce era de aşteptat, Andras îi dădu vestea şi merseră împreună la Charité. Buzele Hannei erau strâns lipite şi nu se mai auzea niciun sunet, medicii nu ştiau dacă avea dureri sau nu. Uneori ochii Hannei se deschideau, dar se părea că nu mai exprima nimic altceva decât hotărârea de a muri. Peter venea noaptea. Dormea pe un pat pliant, pe care i-l pregăteau asistentele.

Peste zi nu se arăta, nici la spital, nici la birou. De aceea, Andras şi Isabelle erau împreună cât era ziua de lungă, dar şi seara, pentru că Isabelle nu voia să se întoarcă în locuinţa goală, în care Alexa nu venea pentru a împacheta sau a despacheta ceva. În noaptea în care totul

se termină, Isabelle dormi la Andras, care îi puse aşternuturi noi şi se culcă pe canapeaua roşie, desfundată, stând în camera lui de zi ca o piesă caraghioasă. La ora cinci îi trezi telefonul lui Peter, care îi rugă să se ocupe de treburile de la birou şi le spuse că va lipsi o lună. 5 octombrie 1996 fusese ziua morţii Hannei. În ziua aceea, Isabelle deschise pentru prima oară uşa locuinţei şi a biroului cu cheia Hannei şi găsise pe biroul ei o scrisoare scurtă, un fel de testament, în care partea din agenţie care fusese a Hannei îi revenea ei. Pentru Isabelle, care – cu excepţia lunilor petrecute la Londra – nu studiase niciodată designul, totul fusese o lovitură neaşteptată şi se abandonă nemişcată în braţele lui Andras. Atunci, în urmă cu cinci ani, luase hotărârea de a face, în sfârşit, ceva cu meseria ei, cu viaţa ei petrecută la Berlin, dar mereu îi scăpase câte ceva, chiar dacă asta se întâmplase într-un fel mulţumitor, iar apoi, ea mai lucrase, ca şi acum, până seara târziu, când era asistenta Hannei.

Când deschise uşa biroului, aşa, ţinând în mână punga de hârtie cu vechii ei adidaşi, era cât pe ce să se împiedice de Andras, care stătea în patru labe, cu limba scoasă, cu o strâmbătură întipărită pe faţă, de parcă ar fi vărsat ceva pe jos şi acum trebuia să lingă ceea ce vărsase. Vreme de o clipă rămase ca paralizat, apoi sări în picioare, în vreme ce Peter, care stătea la biroul lui, râse cu zgomot. Era un râs furios.

— Andras, spuse Peter, voia să-mi demonstreze cum lucrează câinii de căutare, printre dărâmături şi cenuşă, cu cenuşa lipindu-li-se de trufa.

Andras privi picioarele lui Isabelle.

— Ţi-ai cumpărat pantofi noi.

— Mă faceţi să vărs! exclamă Peter, ridicându-se în picioare atât de brusc, încât fu cât pe ce să răstoarne scaunul. El face pe nebunul şi tu nu ai altceva mai bun de făcut decât să te ocupi de shopping. După ce uşa se închise cu zgomot în urma lui Peter, Isabelle îndrăzni, în sfârşit, să întrebe:

— Ce-i cu voi?

Dar Andras privi pantofii lui Isabelle şi, iară să scoată un cuvânt, îi luă punga din mână, scoase adidaşii pe rând, îi puse pe biroul său şi începu să-şi treacă uşor degetele peste şireturi, peste limbă, peste căpute.

— Andras, termină!

Era linişte. Şi aici era linişte. O garnitură a metroului uşor se apropie cu un zgomot sacadat şi se opri. Andras se învârti de două, trei ori în jurul său şi se aşeză pe tăblia biroului. Metroul uşor porni, luă viteză şi dispăru înainte ca Isabelle să-l poată vedea bine, dar sosi următoarea garnitură, se opri, apoi porni şi înaintă câţiva metri, se opri iar, şi în dosul ferestrelor se zăriră chipuri, feţe care păreau că se lipesc, nu de geamuri, ci de o lupă, care mărea, desfigura.

— Eşti foarte palidă, mormăi Andras.

Şovăi, se duse în holul care era folosit şi pe post de bucătărie. Borcane cu miere, vase, pliculeţe de ceai, un automat pentru espresso, o bucătărie mobilă la fel de grea ca un fişet, butelia sub chiuvetă, două ochiuri. Puse ibricul pe foc, o ceaşcă pe o tavă, zaharniţa, căniţa pentru lapte, pe care uită să o umple, aşteptă până ce apa începu să clocotească şi puse ceaiul. În camera din spate obişnuiau să lucreze Isabelle şi Hanna, în camera din faţă lucraseră cei doi bărbaţi. După moartea Hannei, Andras se mutase la Isabelle. Montase sârme de-a lungul pereţilor pentru a agăţa pe ele proiectele sale şi ale lui Isabelle. În camera din spate era linoleum verde, în cea din faţă, roşu. Holul era albastru. Biroul lui Isabelle se afla în colţul din dreapta, între cele două ferestre prin faţa cărora trecea metroul uşor şi se perindau trenurile. Lângă computer, al cărui monitor părea să plutească deasupra unei sfere, se aflau, în boluri colorate, gume, ascuţitori, sticluţe cu cerneluri colorate, în borcănele erau creioane şi stilouri. Andras o încurajase să deseneze iar cu mâna, chiar să facă acuarele, aşa cum făcuse pentru ultima dată pe când era elevă, şi se obişnui cu modul lui de lucru. Desena adesea ore-n şir scene văzute în stradă, interioare, serii de imagini, pentru ca abia la final să se apuce de ceea ce avea

de tăcut.

— Merge, îi spuse ea triumfătoare lui Peter. Vezi şi tu că nu e pierdere de timp. Dimpotrivă.

Îi plăcea foarte mult la birou *New concept – new life.* Asta fusese. Cel puţin pentru ea. Când ajunsese la Berlin, o găsise pe Alexa prin anunţul din ziar, şi prin Alexa, pe Hanna. Îi datora totul Alexei, se agăţase de ea, până ce Alexa se mutase la Clara şi o forţase să-şi caute, în sfârşit, o locuinţă.

Andras lăsă tava din mână, se mai întoarse o dată, aduse biscuiţi şi miere, se aşeză.

— Eşti palidă. Bea o ceaşcă de ceai.

Cu o seară înainte, Isabelle se întrebase dacă era cazul să o ajute pe Ginka la pregătiri şi aşteptase întunericul cu o bucurie îndoielnică, agitaţia, alcoolul, coregrafia inevitabilă a acestor seri, care erau mândria Ginkăi. Nu făcea niciun secret din faptul că prefera să aibă ca oaspeţi persoane singure. Nici măcar prezenţa a zece perechi, care urmau să sărbătorească în curând nunta de aur, nu ar fi putut-o opri să facă din petrecerile ei party-uri pentru persoane singure. Încă din primul minut separa partenerii rostind câteva fraze muşcătoare, un compliment, o observaţie batjocoritoare, înjositoare, care nu dădea niciodată greş din punct de vedere instinctual, care atingea întotdeauna acel punct sensibil ce-i separa pe îndrăgostiţi şi îi făcea să caute, cel puţin pentru o seară, o companie mai plăcută, mai ispititoare.

Acest lucru i-ar fi fost luat în nume de rău dacă nu ar fi existat şi rezultatul tacticii pe care o aplica – în mai puţin de o jumătate de oră, micile grupuri formate la început se dezagregau şi fiecare îşi etala tot şarmul, era cât mai simpatic cu putinţă pentru a atrage pe cineva în acest carusel, ştiind prea bine că altfel avea să fie aruncat la pământ, în întunericul care părea să ia în stăpânire camerele pline de râsete şi zumzete. Când Ginka îşi lua la revedere de la cineva, găsea fraze care îi făceau pe toţi să alunece pe o pantă abruptă spre căsătoriile şi legăturile lor, nu fără un ghimpe al nemulţumirii, dar cu supunere

voită, fiecare păşind în noapte alături de partenerul sau de partenera cu care venise la petrecere. Încerca să „cupleze” persoanele cu adevărat singure. Şi în această privinţă instinctul i se dovedea infailibil, deşi recunoştea faţă de Isabelle că era o dovadă de inconsecvenţă să faci pe *matchmak*erul, pentru ca apoi să te plângi că persoanele singure sunt din ce în ce mai puţin numeroase. Ginka nu avea nicio oprelişte în ceea ce o privea pe Isabelle. Oricum, ofertele ei alternau cu ameninţarea că o va da pe Isabelle pe uşă afară dacă îndrăznea să facă pe plictisitoarea, ca toate celelalte femei abia trecute de treizeci de ani care se măritau brusc, aduceau pe lume copii şi, eventual, nici nu se mai duceau la serviciu.

Andras îi puse mâna pe genunchi.

— N-o mai lua aşa în tragic. În final vor fi mai puţini morţi decât se crede acum.

Vocea lui, de obicei atât de plăcută, de calmă, suna acum sec. Îşi trecu mâna prin păr şi peste faţa puţin cam prea lată. Ea îi urmări privirea, care rămăsese fixată pe pantofii ei. Nu cele întâmplate la World Trade Center îl nelinişteau, ci pantofii noi, încordarea pe care ea o emana, undele pe care „aparatul” său le recepta, fără a le putea descifra, fără a le putea prelucra. Isabelle îi amintea de un animal capturat, care rămânea nemişcat pentru a deruta, pregătindu-se de fapt să evadeze. Aparent lipsită de sentimente pentru alţii, având în minte doar hotărârea de a evada.

— Isabelle?

Ea luă cana, şi îşi încălzi mâinile la căldura ei. El nu îndrăzni să o întrebe nimic în legătură cu petrecerea Ginkăi. Ieri plecase de la birou direct la Charlottenburg, fără a trece mai întâi pe acasă, fără a se schimba în blugi, în pantofi sport şi într-un tricou cu cerculeţe galben-maronii. Andras nu putea să ignore faptul că ceilalţi bărbaţi erau la fel de receptivi faţă de Isabelle ca şi el însuşi, el, pe care ea îl tratase de la bun început ca pe un frate mai mare, cu încredere, tachinându-l uneori cu dispreţ, chinuindu-l, aşa cum ai fi chinuit o persoană de

care erai foarte sigur. El se întreba pentru a suta oară de ce nu se întorcea la Budapesta, de ce nu-şi strângea cele câteva lucruri şi de ce nu pleca, iară a privi înapoi, direct la Budapesta, la cumnatul lui, László, care voia să deschidă o agenţie de publicitate şi design în parteneriat cu el. O vreme îşi spusese că nu avea încredere în entuziasmul lui László, că nu suporta gândul de a se muta la părinţii lui, în casa din care, la paisprezece ani, fusese trimis la unchiul şi mătuşa lui, în Germania. Dar el ştia că acestea erau pretexte.

— Ieri, la aceeaşi oră, spuse Isabelle, rupând tăcerea, pentru ca apoi să amuţească din nou.

Andras dădu din cap. Cineva avea să plătească pentru ceea ce se întâmplase, pentru faptul că aici, indiferent că acest „aici" însemna Germania sau SUA, lumea se simţea ca şi cum ar fi fost privată de dreptul la realitate. „Realitatea va fi aruncată peste lume precum bombele, gândi el, până când oamenii, liniştiţi, se vor întoarce la vechile nedreptăţi".

— Cineva o să plătească, spuse el cu glas tare, dar cu siguranţă nu aceia care poartă răspunderea.

Isabelle îl privi cu lacrimi în ochi.

— Până au murit, vreau să spun, trebuie să le fi fost aşa de frică.

Îl văzu înaintea ei pe Jakob, îl văzu deodată cum traversa alături de ea curtea universităţii, cum stătea lângă ea în amfiteatru. El scăpase din ghearele morţii. Ea nu ar fi aflat niciodată de moartea lui, nu şi-ar mai fi amintit niciodată de moartea lui, pierdută în indiferenţa uitării. Andras se ridică în picioare, pentru a-i aduce o batistă. Era supărat. Se întoarse, îi şterse atent lacrimile şi îi dădu batista. Se vedea că era nefericită, nefericită şi apăsată de vinovăţie, ca atunci când înţelesese, în sfârşit, de ce se rădea Hanna pe cap. Dar asta se întâmplase cu cinci, şase ani în urmă şi de atunci se mai maturizase.

— Vino-n seara asta la mine. Fac ceva de mâncare. Gulaş, dacă vrei.

El se ridică în picioare şi se apropie de fereastră. De-

a lungul lui Dirksenstrasse mergeau trei bărbaţi şi două femei. Mergeau pe mijlocul carosabilului, aplecaţi, râzând. „Nimic nu va mai fi aşa cum a fost”, gândi Andras cu amărăciune. Era atât de abătut, încât îi venea să iasă, să ajungă în stradă şi să meargă în Monbijoupark, de-a lungul râului Spree, tot mai departe, până ce ar fi lăsat în urmă oraşul.

6

Pe la ora şase cerul se închise, norii şi înserarea se apropiau de oraş ca un zid, venind din vest, mai întâi tară niciun zgomot, iar vântul înţepeni, ca şi când ar fi aşteptat ceva cu urechile ciulite, până când începu ploaia, o rupere de nori care acoperi cu zgomotul său totul. Andras stătea la fereastră, ploaia stăruia pe acoperişuri ca o pânză grea. Undeva, jos, luminile pâlpâiau slab. Turnul televiziunii se agăţa cu greu de întuneric.

Panourile video situate de cealaltă parte a lui Alexanderplatz aruncau umbre palide. În urmă cu trei ani stătuse tot aşa, la fereastră, şi luase hotărârea că venise cu adevărat vremea să plece. Privise afară şi decisese că un transporter mic era suficient pentru a duce la Budapesta cărţile, o parte din rafturi, comoda mică neagră şi canapeaua roşie. Se gândea că acolo găsea pivniţa pe care părinţii lui o tot umpluseră cu uşi din scânduri de lemn care atârnau strâmb în balamale, fixate numai de un zăvor, uşi în spatele cărora se aflau lăzi goale pentru cărbuni, pentru cartofi, pentru lemne, pentru rumeguş, cutii din carton, pline cu şuruburi, cuie, sfori, cu tot ceea ce fusese depozitat pe parcursul deceniilor în sertarele locuinţei mici, pentru că nu se ştia niciodată la ce poate fi de folos ceva. Iar el, aflat aici, la Berlin, pusese deoparte fiecare agrafă de birou, fiecare elastic, fiecare sfoară, plicuri uzate, cutii goale din tablă, borcane, toate le adunase o dată la câteva luni pentru a le duce noaptea la containerele de gunoi, nevăzut de nimeni – cel puţin aşa credea. În zilele următoare evita să iasă în curte, îi evita şi pe ceilalţi chiriaşi, pe care i-ar fi putut întâlni în casa

scărilor, până când treceau pe acolo gunoierii. Între timp, în urma acestor acţiuni nu mai răsufla uşurat, pentru că aveau să urmeze altele. Doar o săptămână mai târziu se strângea iar câte ceva, o cutiuţă din carton, o sfoară iară nod, lucruri utile, dar era mai bine să renunţe la ele de două ori pe an, chiar dacă erau bune.

Maşinile se luptau să înainteze pe Choriner Strasse, farurile luceau, frunzele mai erau încă în copaci şi acopereau felinarele de pe stradă, lăsând numai zdrenţe de lumină, şi peste drum se întrezăreau faţadele, aşa cum le lăsaseră moştenire al Doilea Război Mondial şi socialismul, în vreme ce puţin mai departe erau şi clădiri colorate, constituind avangarda magazinelor de delicatese şi a cafenelelor. „Nu te lăsa contaminat de oamenii ăştia ieşiţi prea devreme la pensie, îi spusese cumnatul lui, László. *Life style,* mobile şi, în dosul denumirii de firmă, nu se află nimic altceva decât blazarea. În Germania poţi să le spargi nasul câtorva oameni şi vor crede că aşa e moda. La Budapesta îţi trimit pe cap trei tipi înarmaţi cu şişuri dacă pari ciudat”.

Andras ciocăni uşor în geam, ca şi când ar fi vrut să atragă atenţia cuiva aflat afară sau ar fi vrut să reducă la tăcere pe cineva. Trase cu urechea la vântul care rupea acum bucăţi din ploaie, pânze lungi, cenuşii. Era atent la uşă, dar Isabelle obişnuia să sune. Dacă venea. Ora şapte.

În zidul din spate se auzi un pocnet. În toţi anii ăştia, Andras se întrebase de unde venea acest pocnet, unde se ciocnea o casă de alta, de unde venea sunetul discret, acoperit acum aproape cu totul de vuietul vântului. Canapeaua roşie, desfundată, se afla acolo, canapeaua unchiului János, pe care mătuşa Sofi i-o lăsase moştenire lui Andras, de parcă i-ar fi întins morocănoasă încă o geantă de voiaj, plină cu feţe de masă din damasc şi linguri mari. Mătuşa apucase spătarul şi îl împinsese câţiva centimetri în direcţia uşii, cu un gest care voia să spună: „Dacă vrei, ia-o acum, imediat, n-am să mai aştept mult”, şi apoi a folosit ocazia – trebuia închiriată o maşină, un prieten trebuia să ajute la cărat – drept un pretext să-şi

mai amâne plecarea la Budapesta, să se lamenteze zi de zi în locuinţa deja goală, să se întrebe când va lua Andras, în sfârşit, canapeaua, ce avea să spună unchiul János, de ce se stricau becurile, dacă Andras nu voia să lase aici tacâmurile, suporturile pentru cuţite şi faţa de masă, şi, deşi era spre sfârşitul verii, ea stătuse pe canapeaua aia cu gulerul de blană la gât şi fredonase vechi cântece pentru copii.

— Ar trebui să vii şi tu, să vii acasă.

Perii de pe blană (o vulpe siberiană, aşa spunea mătuşa Sofi) îi mai găsea şi acum pe tapiţerie şi pe puloverele lui, iar mătuşa Sofi murise.

— Îl necăjeşti, îi spusese mătuşa Sofi la despărţire şi întinsese mâna undeva, în spatele ei, ca şi când unchiul János ar fi şezut acolo.

Rămăsese. De când Isabelle începuse să lucreze în agenţie, nu mai concepea să plece din Berlin, să nu-i mai audă vocea subţire ca a unui copil, iară profunzime, neaşteptată în ezitări, cu întreruperi, o voce care plutea asemenea unui vaporaş din hârtie de ziar, care se scufunda brusc sau plutea vijelios, întocmai ca un ghiozdan care se mişcă în sus şi-n jos pe spatele unui copil care fuge. Ceea ce îl năucea era bunătatea ei şi un fel de indiferenţă în spatele căreia se ascundea un dram de speranţă, câteodată o izbucnire scurtă de răutate ţinută-n frâu, pe care toţi o purtau cu ei, întocmai ca pe o batistă murdară. Dar el o iubea pe Isabelle. Nici nu se putea gândi la altceva. Şi, într-un final, după ce se apărase, după ce se mustrase şi se chemase pe sine însuşi la ordine, acceptă, în sfârşit, definitiv, că pentru el nu exista o asemenea ordine în viaţă, indiferent dacă aceasta avea să se desfăşoare la Budapesta sau la Berlin. Şi cine avea să-l judece, pentru a spune că era prea uşor? El era o persoană neînsemnată, un străin, un vagabond disciplinat, care nu sărea în ochi. În urmă cu douăzeci şi şapte de ani, părinţii lui îl însoţiseră la aeroport, plecat pentru a-şi vizita unchiul şi mătuşa din Berlinul de Vest, fără a-i spune că nu trebuia să se mai întoarcă. Lacrimile mamei lui îi stricaseră plecarea, era

prima sa călătorie în Vest, nu exista niciun motiv să bocească şi, în spatele zăpăcelii lui de băiat de paisprezece ani, îşi ascundea propriile griji, care aveau să se descarce câteva luni mai târziu, când prima lui iubire, Anja, se despărţise de el, iar el înţelesese că nu trebuia să se mai întoarcă niciodată la Budapesta.

— Dacă părinţii tăi vor ieşi la pensie, îl consolă mătuşa Sofi şi îi puse mâna la gură unchiului János astfel încât să nu mai pufăie, atunci o să vină-n vizită la noi. Dar tăcerea unchiului János spunea multe, şi Andras înţelese.

Îndată ce îşi perfecţionase germana, Andras începuse să-i scrie Anjei scrisori pline de dor; refuza să-i scrie surorii lui mai mici şi părinţilor. Refuzase să scrie ungureşte până când, cinci ani mai târziu, avea să vină în Berlinul de Est László, prietenul lui din copilărie. László îi scrisese de acolo, iar Andras îi răspunsese, însă fără să intre în jocul întrebărilor lui scormonitoare. Toată tinereţea lui şi toţi anii care-au urmat pe rând s-au scurs întocmai ca una dintre după-amiezile pe care le-a petrecut pe Wilmersdorfer Strasse sau pe Potsdamer Strasse. Singur sau cu mai mulţi băieţi, la început numai scuipând, fumând şi aşteptând fete, ca într-un veşnic prolog din care voiai să ieşi, să pleci indiferent unde, iar mai târziu urmând berea, câteva furturi, cea mai mare realizare a lui Andras fiind un aparat de ras Braun şi cărţile. Prietenii râdeau de el, avea şaptesprezece ani şi cel târziu la zece trebuia să fie în casă, şi când îi însoţea pe ceilalţi la Stuttgarter Platz, unii mergând pe biciclete, alţii pe jos, şi alţii pe blat până la Bahnhof Zoo, îi era frică. Mici furtişaguri. Un joint. Demonstraţii. Fete. Andras lua lecţii de pian, însă nu făcea progrese. Mătuşa Sofi nici nu remarca faptul că el nu vorbea aproape deloc şi asta pentru că dumneaei vorbea foarte mult şi unchiul János tăcea, mai încăpăţânat decât nepotul lui.

— Nu te amesteca! striga mătuşa Sofi când Andras aducea acasă câte un ziar. Asta nu ne priveşte.

„Pe voi chiar nu vă priveşte!” gândi Andras şi gândul său se pierdu ca într-o încăpere goală. Unchiul-fantomă,

mătuşa-fantomă, doi bătrâni nesuferiţi, înduioşători, pietrificaţi, întocmai ca o caleaşcă la care erau înhămaţi nişte ponei care treceau pe Ku'damm[2]. Mătuşa avea o afecţiune pentru cosmonautul Armstrong. Să danseze odată cu el! Şi unchiul János tăcea. Pleca devreme la spital şi se întorcea târziu acasă. Andras îi înregistră existenţa abia când János Szirtes cumpără în 1977 un televizor, fiind foarte interesat de *„toamna germană".*

— Nu ştim cum să trăim, îi spuse unchiul. Dacă omori câţiva oameni, nu ajută la nimic, continuă el, arătând totodată cu degetul spre pantalonii cu bazoane ai nepotului său. Nu vrei să-i trimiţi şi surorii tale o pereche?

Unul dintre lucrurile ratate impardonabil, lucru ştiut de Andras, dar lista era prea lungă pentru a nu o uita iar, repede, la fel ca şi întrebarea despre care calcul al timpului era valabil, începând cu cel de când nimic nu mai separa Berlinul de Budapesta; cu fiecare vizită acasă se încheia un calcul al timpului legat *de Berlin,* pentru a începe cu timpul scurs *după căderea Zidului* şi transformându-se într-un curs de apă care devenise neîntrerupt. Pierduse trei ani. Ar fi putut fi demult în Budapesta.

— Când te căsătoreşti şi tu, în sfârşit? îl întreba mama sa, iar mai nou sora lui, ba chiar şi László. Îl băteau la cap cu însurătoarea, de parcă ăsta ar fi fost cel mai eficient mod de a-l convinge că nu mai pierduse nimic cât fusese la Berlin şi de când muriseră unchiul şi mătuşa lui. Mătuşa Sofi locuise până în ultima clipă în blocul trist din Potsdamer Strasse, în al cărui hol mirosea a urină bărbătească, unde zgomotul străzii pătrundea prin ferestre, învăluind sunetul pianului când Andras exersa sau când mătuşa Sofi cânta una dintre cele două sonate de Mozart, care îi plăceau atât de mult. Cânta prost, incredibil de prost, şi Andras bănuia că studiile pe care ea le-ar fi făcut la Conservatorul din Budapesta ar fi fost doar o poveste. Bănuiala lui era cu totul nedreaptă, pentru că, aşa cum îi spusese tatăl lui, înainte de fuga ei din 1956 i se

---

2 Kurfürstendamm (n.tr.)

prezisese o carieră strălucită ca pianistă, motiv pentru care şi fugise, dar asta nu îi dăduse putere. După ce fusese bolnavă săptămâni în şir, îşi pierduse gândirea muzicală şi simţul imaginaţiei. Ea căutase o locuinţă ieftină, cu tot confortul vieţii moderne, adică bucătărie şi duş, o locuinţă în apropierea Spitalului Steglitz, dar în orice caz o locuinţă ieftină, astfel încât el, Andras, să poată studia ce dorea. Tot de la părinţii lui aflase că unchiul său lucrase la Spitalul Steglitz, dar nu ca medic, ci ca asistent medical, până la începutul anilor optzeci.

— Cât de mult le datorezi! S-au sacrificat pentru tine!

Andras le era recunoscător, dar nu era vina lui, ci rezultatul ironiei consecvente că minţise ani de zile – renunţase rapid la studiul artelor pentru a studia design grafic. Îi plăteau un atelier cu ferestre spre nord şi cameră de studiu, atâta vreme cât nu pleca la Kreuzburg, care era pentru mătuşa Sofi un loc al păcatelor, şi cât nu se amesteca în probleme politice, sursă a unor viziuni înfricoşătoare. Andras lăsă atelierul din Crellestrasse unor prieteni şi continuă să deseneze în odaia lui minusculă, aflată într-o casă la câţiva paşi de atelier. Desena şi rupea în bucăţi ceea ce desena, ca şi când ar fi trebuit să îşi aducă şi el aportul la insuccesul familiei, ca şi când acela ar fi fost sacrificiul pe care trebuia să-l facă, pentru a lua, în cele din urmă o hotărâre. Nu pentru a ajunge undeva, ci pentru a rămâne undeva, pentru a amăgi fantezia şi voinţa, care avuseseră în familia sa un rol cu totul fatal. Numai lui Isabelle îi povestise Andras despre tablourile şi desenele lui *din Berlin,* şi când, cu ocazia unei vizite la Budapesta, mama sa adusese mapele din pivniţă, învelite cu grijă în hârtie de ambalaj, Andras luase şi dusese câteva dintre ele la Berlin, ca să i le arate lui Isabelle. Scene mici, iar dacă le priveai atent erau ciudate, neliniştitoare, ca şi când oamenii ar fi fost din acelaşi material poros ca şi faţadele, ca şi când faţadele supraîncărcate cu tradiţie ar fi luat în râs situaţiile care nu puteau fi trecute cu vederea. Isabelle voia să ştie de ce renunţase la toate acestea, dar el nu ştia ce să-i răspundă. El ar fi vrut să stingă lumina. Poate că

Isabelle se aşteptase ca el să o ademenească aici pentru a o săruta, cu cămaşa lui albă, proaspăt spălată, care, aşezată în afara conului de lumină în care stătea Isabelle uitându-se la tablourile şi desenele lui, lucea, arătând unde se afla el. Ca într-o poveste demodată, ea căută ceva în geantă, fără a găsi însă ceea ce căuta, în timp ce povestea despre copilăria ei, ca şi celelalte poveşti despre copilărie, semăna cu o plimbare neajutorată făcută pe vreme ploioasă la grădina zoologică, unde în dosul aceloraşi tăbliţe se aflau aceleaşi animale, ascunse sau privind cu ochii goi. Albume cu fotografii care seamănă între ele, care sunt rezultatul complicatei combinaţii dintre lumină şi proprietăţile chimice ale hârtiei ce pălea sub un strat subţire de mătase, tocmai pentru a-şi apăra locul pe care trebuie să-l ocupe în ochiul minţii, care luptă împotriva uitării. Tocmai ca în acest complicat proces se întipărise în mintea lui Andras povestea aceea conform căreia o aripă uriaşă o luase pe mama ei bolnavă şi o ridicase în aer pentru a pluti deasupra copilei uimite de cinci ani, aripă care era să treacă şi asupra ei dacă unul dintre hamali nu ar fi văzut copila şi nu ar fi scos un strigăt, aproape declanşând o catastrofă. Aripa pianului alunecase oblic, fără a se opri, poate că de frică le transpiraseră mâinile (dar nu purtau mănuşi?), instrumentul se mai clătinase o clipă şi se prăbuşise apoi pe treptele de granit, scoţând un sunet tânguitor, mai slab decât ar fi fost de aşteptat, dar atât de nefericit, încât se rupsese un picior şi corpul instrumentului crăpase. Oare catastrofa se produsese sau fusese evitată? Mimsel, bona, o apucase, o ţinuse în braţe, deşi din rana de la ochiul stâng curgea sânge.

Andras nu zări cicatricea, pentru că se aşezase iar pe canapea lângă Isabelle, cu tablourile şi desenele lui înaintea lor, ca nişte năluci, însă ar fi trebuit să-şi treacă degetele peste cicatricea ei, ca s-o simtă. Nu o făcu. Lista lucrurilor ratate devenise şi mai mare. Deodată el înţelese că orice copilărie, fericită sau nefericită, era o înşiruire a supravieţuirii şi a înstrăinării, o poveste a exilului şi a ruşinii. Sus-numita Mimsel o dusese la spital, drama

propriu-zisă, spunea ea, fiind în realitate boala mamei ei, care nu se întinsese în pat, ci pe un şezlong pentru a-şi aştepta moartea, care, după un an de boală incurabilă reală sau închipuită, făcu o întoarcere bruscă şi dispăru în ceaţa incertitudinii sale timpurii, părăsind-o pe doamna Metzel în eternitatea neîmplinită a unei vieţi la care deja renunţase. Tatăl ei, un avocat reputat din Heidelberg, fusese disperat în egală măsură de venirea morţii şi de faptul că aceasta întârzia să apară, iar el, din cauza acestei disperări, organizase o petrecere colosală care anunţa o a doua fază tristă a copilăriei lui Isabelle, o agitaţie mondenă neîntreruptă, care o arunca în spatele unor stive de farfurii şi de tăvi cu cocktailuri, transformând-o în răţuşca cea urâtă. Andras era sigur că el fusese primul destinatar de sex masculin al acestei povestiri şi îşi dădu seama că primise un cadou. Numai că, din aceste frânturi şi anecdote nu se putea însăila o poveste adevărată, totul rămânea ciudat de opac, astfel încât lui Andras şi lui Isabelle nu le trecu altceva prin cap decât să stea unul lângă altul, de parcă ar fi fost frate şi soră, încercând astfel să scape măcar de comentariile penibile ale colegilor, comentarii legate de o aventură, şi doar Andras spera cu ardoare că relaţiile dintre ei se vor schimba. Dar nu-i veni nicio idee care să-l ajute să rupă coconul în care se afla Isabelle.

— Cere-o în căsătorie într-un stil caracteristic pentru estul Europei, cu sărutare de mână şi trandafiri roşii, avea să-i spună László mai târziu, prea târziu.

Deşi imaginea unei asemenea cereri i se părea desuetă, Andras a fost nevoit să o înregistreze ca lucru ratat, pentru că tot ar fi fost o idee mai bună decât aceea, şovăitoare, de a o cuceri ca orice îndrăgostit. Şovăitoare, pentru că nu putea fi sigur dacă el reprezenta un îndrăgostit – surpriză, dar, şi mai mult, pentru că nu era ceea ce voia să fie. O iubea, era un fapt simplu, dar care îi frângea sufletul.

Pentru că trecuse prea mult timp, nu mai conta dacă acea seară fusese un lucru ratat sau un adevăr nemilos.

Isabelle îi unise pe amândoi, dându-le cu atâta hotărâre rolurile de frăţior şi surioară, încât lui îi povesti mai întâi şi mai întâi despre reîntâlnirea ei cu Jakob. Şi cu asta venise timpul să renunţe la orice speranţă: el, Andras, cavalerul ei, care îşi propusese să-i fie credincios până la moarte, se transformase pe sine însuşi într-un personaj tragicomic. Rolul ăsta îl prindea ca o mănuşă, parcă se mulase pe ei.

Zgomotele maşinilor ajungeau, pierdute, până sus, iar ceasul din turn bătea ora nouă. Ea nu avea să mai vină.

7

După-amiaza, târziu, se constată că Robert, colegul lui, se mai afla încă la New York. Dintre cei treizeci şi doi de colegi de la birou, Robert era acela de care Jakob fusese cel mai apropiat. Lucrau uşă-n uşă, aveau amândoi aceeaşi secretară, pe Julia, şi ştiau că unul din ei – probabil Robert – va fi trimis la Londra. Amândoi erau înalţi, aveau aceeaşi vârstă şi un aspect plăcut. Se ştia despre ei că sunt prieteni. Se întâlneau din când în când la câte o expoziţie şi obişnuiau să bea împreună câte un pahar de vin la Würgeengel. Despre posibilitatea de a pleca la Londra pentru un an sau doi nu discutaseră, amândoi voiau să plece la Londra, amândoi ştiau că niciunul din ei nu va încerca să-l „toarne” pe celălalt la Schreiber. Robert, care studiase un an la Londra, avea să fie, probabil, cel ales.

Londra, ăsta era primul lucru la care se gândi Jakob în momentul în care Julia intră în biroul lui, aducând un e-mail scos la imprimantă, iar mâinile mişcându-i-se nervos încolo şi-ncoace.

— Voia să plece cu primul avion la Chicago. Nu am mai citit ieri cel de-al doilea e-mail.

Jakob simţi cum îi ardeau obrajii. Iar şi iar, în mod stupid şi ruşinos, îi trecea prin cap aceeaşi frază: „Asta înseamnă *că eu* voi pleca la Londra”. Se ridică în picioare – i se păru că nici măcar nu se mişca, ci aluneca dintr-o poziţie în alta – fără a face ceva. Avea telefonul în mână, formă numărul de mobil al lui Robert şi ascultă de trei ori mesajul: „Abonatul apelat nu poate fi contactat

momentan”. În seara asta trebuia să o întâlnească pe Isabelle, iar Julia stătea înaintea lui, în timp ce ochii i se umpluseră de lacrimi. Biroul lui Schreiber era la ultimul etaj. Jakob traversă holul şi trecu pe lângă doamna Busche fără a scoate un cuvânt; Schreiber devenea nervos dacă îl deranja cineva fără a-şi fi anunţat în prealabil intenţia de a veni în biroul lui. Toată lumea se temea de crizele lui de furie, dar de data asta nimic nu-l mai putea opri pe Jakob, nici astăzi şi nici în perioada imediat următoare. Schreiber îl privi năucit şi pentru o clipă siguranţa lui Jakob se întrepătrunse cu tristeţea şi cu îndoiala, care erau atât de profunde, încât începură să-i tremure mâinile. O găsise pe Isabelle, avea să plece la Londra, dar preţul, dacă viaţa lui Robert reprezenta preţul, atunci acesta era mult prea mare. În două fraze îl informă pe Schreiber şi acele două fraze păreau a fi de prisos, întocmai ca un argument previzibil. Nu era de crezut că Robert era în viaţă. Voise să se întâlnească încă odată cu un client la World Trade Center înainte de a pleca la Chicago. Schreiber se duse în hol şi îi spuse ceva doamnei Busche, iar Jakob observă cât de întuneric era în încăpere, prin perdelele grele razele soarelui pătrunzând cu sfială. Veioza de pe birou era orientată spre covorul albastru-închis, care acapara cea mai mare parte din lumină.

— Bentham o să fie foarte afectat, spuse Schreiber când se întoarse în birou. Bentham era partenerul londonez al lui Schreiber. Doamna Busche încearcă să facă tot ce se poate, astfel încât să fie căutat prin toate spitalele cu ajutorul unui prieten de-al meu.

Abia după a treia insistenţă, Jakob auzi întrebarea barmanului şi comandă un whisky. Îşi frecă ochii şi fruntea cu degetele, puse mâna pe pahar şi luă o înghiţitură zdravănă. Isabelle putea să intre pe uşă din moment în moment, iar el nu voia să-i spună nimic despre Robert. Nici despre doamna Busche nu voia să-i spună, doamna Busche care plânsese, se ridicase în picioare şi îl îmbrăţişase, ca şi când ar fi vrut să se asigure că el, Jakob, mai era încă în

viaţă. Ceva îi amintea lui Jakob de moartea mamei sale, dar în cazul ăsta nu exista nimic, nicio legătură, nicio amintire reală. Trebuia aşteptat, însă nu foarte mult, până când disperarea, până când acest episod devenea trecut. Acasă îşi dezbrăcase cămaşa udă de transpiraţie şi făcuse duş, pentru a spăla ceea ce se depusese pe trupul său ca o peliculă subţire, împotriva voinţei lui. După o scurtă ezitare, schimbase aşternuturile şi pusese în funcţiune maşina de spălat. Pe robotul telefonic se înregistrase un mesaj de la tatăl lui. Un salut şi fraza oarecum misterioasă: „Se pare că totul este în ordine” – cu siguranţă că tatăl lui nu-şi făcea griji, nici nu ştia că Jakob fusese la New York. Ceasul arăta opt şi un sfert. Pe tejghea erau împinse de jur-împrejur pahare. Barul se umpluse. Probabil că la Babylon avea să înceapă cât de curând un film. Nimeni nu se aşeza, deşi erau destule locuri libere. O femeie cu părul ca o perie, stând în toate direcţiile, râse strident. Femeia îl privi, ridică paharul şi închină în cinstea lui.

Şi sosi Isabelle.

Stătea lângă el. Părul îi lucea tot, îşi ridică privirea spre el în timp ce cineva, o persoană mai puţin atentă, îşi strecură mâna printre ei după o bere şi apoi se pregăti încet să şi-o retragă. Mâna aceea acoperise chipul lui Isabelle numai o secundă, iar faţa ei dispăruse, se pierduse şi, pentru a doua oară în acea zi, Jakob se simţi măcinat de îndoială, de tristeţe adâncă. Aproape că se aştepta ca Isabelle să dispară din nou, după toţi acei ani, pentru a-i dovedi că intenţiile şi planurile lui erau derizorii. Dar iată că ea era tot acolo, nemişcată, părând că îl văzuse pe tot parcursul acelei secunde, îi zâmbi şi bău din paharul lui, arătând astfel că nu mai avea niciun rost să se salute unul pe altul. Aşteptă până ce ea lăsă paharul din mână şi o sărută delicat pe gură. Mult nu mai zăboviră în local.

Zece zile mai târziu, Schreiber îl rugă pe Jakob să meargă pe data de 4 octombrie la Hanovra, la înmormântarea lui Robert, şi îl întrebă dacă nu voia să plece la Londra la începutul anului 2003.

Ajuns la gară, Jakob se miră că înmormântarea avea loc abia acum, la trei săptămâni după moartea lui Robert. Timpul trecuse cu repeziciune, Jakob putuse să o întâlnească pe Isabelle doar de cinci sau şase ori, şi cu toate astea rămăsese la el în noaptea aceea. Încă mai dormea când el se trezise şi ieşi tiptil din casă pentru a se duce la gară.

Era o zi ploioasă, neplăcută. Jakob intră în vagonul-restaurant, stătu aplecat pentru a vedea pe geam peisajul neted, cenuşiu, sorbi din cafea şi fumă. Probabil că la cimitir avea să fie frig, dar nu există nicio zi care să fie potrivită pentru înmormântare când îţi pierzi viaţa la treizeci şi trei de ani. Pentru că nu exista cadavru, nu va exista, probabil, nici coşciug, nici mormânt, ci doar o piatră funerară şi o slujbă religioasă. Nu trebuia decât să prezinte condoleanţe familiei, condoleanţele tuturor celor de la birou, şi să pună coroana comandată telefonic într-un loc, care nu era, de fapt, un mormânt. Trebuia să-şi ţină respiraţia, pentru ca tot ce îi legase pe amândoi, pe el şi pe Robert, şi tot ce-i despărţea acum să rămână întâmplare, coincidenţă, să nu fie un schimb, ci doar o intersectare a doua linii, la fel de puţin previzibilă ca şi punctul în care paralelele se întâlnesc, totuşi. Jakob gândi că se despărţeau iar, se depărtau unul de altul cu paşi mici, imposibil de măsurat. Nu aveau să se mai întâlnească. Peisajul îl apăsa întocmai ca o senzaţie de rău.

— Dar ce îi datorezi? îl întrebase Hans, când Jakob îi povestise că va merge la înmormântarea lui Robert.

Deja se zăreau nişte case, un peron, îndată după aceea, case din nou, case înconjurate de grădini mici. Îşi dorea să fi acceptat propunerea lui Hans de a-l însoţi.

Era foarte umed şi vântul bătea, împotriva oricărei raţiuni exista un coşciug, un mormânt, un cortegiu funerar, oamenii îndoliaţi se străduiau să arunce câte o mână de pământ peste coşciugul gol, pentru a simţi cu propriile mâini ce nenorocire se abătuse asupra lor în urmă cu trei săptămâni. Părinţii lui Robert stăteau chiar pe marginea mormântului, lângă pământul proaspăt scos din groapă, nu

dădură mâna cu nimeni, nu ridicară privirile când şirul de îndoliaţi se aşeză iar în ordine sub conducerea pastorului, înălţară capetele doar o dată, speriaţi, amândoi în acelaşi timp, şi îl priviră cu ochi mari pe Jakob, se uitară la părul lui, care, aşa ud cum era, părea şi mai negru decât de obicei, şi Jakob îşi dădu seama că îl măsurau din cap până-n picioare pentru a şti de-atunci înainte ce pierduseră.

— Într-o anumită măsură, îi spusese el lui Hans când vorbiseră pentru prima şi ultima dată despre moartea mamei sale, moartea este o schimbare a relaţiilor de posesie. Ceea ce i-a aparţinut decedatului trece în posesia altora, averea lui este partea neînsemnată. Urmează trupul, trupul care le aparţine celor care îl fardează sau nu, care îl duc sau nu, care îl înhumează sau îl incinerează. Şi pe urmă iau în posesie ceea ce a gândit, a sperat şi a trăit decedatul, chiar şi amintirile lui vor aparţine cât de curând apropiaţilor, în numele iubirii pe care au simţit-o şi o simt pentru el, în memoria lui. Mi-aş dori foarte mult ca pe mine lumea să mă uite imediat după ce voi muri.

Pentru el, aceea era a doua înmormântare. Nu voia să pună mâna pe lopata cea mică, pusă cu grijă într-o lădiţă din lemn plină cu pământ, nu ştia unde este coroana, nu ştia dacă trebuia să o caute, nu ştia dacă trebuia să se oprească, pentru că părinţii lui Robert continuau să se uite la el cu ochi mari. Cât de mici erau. Mult mai mici decât fiul lor.

Crengile şi frunzele udate de ploaie căpătaseră o culoare închisă, printre atâtea umbrele negre o umbrelă roşie se ivi ca o lumină, la adăpostul ei, cocârjată, o femeie mai în vârstă. Jakob nu-i putu desluşi chipul, însă femeia făcu o mişcare şovăitoare cu mâna ei mică, de parcă ar fi vrut să spună: „Mergi mai departe! Stai prea mult la mormânt!” Ajunseră, în sfârşit, la ieşire şi el se urcă într-un taxi. În sfârşit, trenul plecă din gară, pornind spre peisajul cenuşiu, neted. Jakob stătea aplecat în vagonul-restaurant, fuma, bea o bere. Hans îl luă de la gară. Când o sună seara pe Isabelle, ea răspunse imediat.

8

Existau vremuri bune, ele începeau pe neanunţate, dimineaţa, cu zgomote venind din baie şi din bucătărie, aceleaşi zgomote ca în fiecare dimineaţă, dar altfel, bătăile în uşa băii, şi de fiecare dată se temea că tocmai atunci trebuia să se ducă în baie, aşa că se ghemuia sub plapumă şi începea să-şi numere degetele unul după altul, aşa cum citea cifrele de pe cadranul ceasului cu radio, din camera de zi, cifre care nu aveau nicio însemnătate, pentru că nimeni nu se uita la ceasul ăla, dar într-un fel sau altul se scurgeau minutele şi, dacă avea noroc, nu avea să dureze aşa de mult. Se mai auzi un ciocănit puternic; Dave, tatăl ei, urla nervos.

Şi când Sara veni în hol, mama ei o luă de mână şi o târî până-n faţa uşii băii:

— Ei, fă pipi până se bărbiereşte taică-tău! Hai, nu mai face atâtea fiţe!

Dar uşa băii era închisă sau, şi mai rău, nu era închisă, se lăsa întredeschisă numai atât cât să poată fi strecurată ea în baie, cât să fie împinsă în baie, unde intra, împiedicându-se, păşind direct în aburi, în furie, unde trupul uriaş şi goi o împingea deoparte, fiindcă altfel i-ar fi intrat între picioare, iar ea trebuia să caute repede, repede capacul closetului, pentru că mai exista o piedică, exista chiar şi în vremurile bune, când tata se scula de dimineaţă şi avea mintea limpede. O ridica şi o lăsa să cadă pe closet şi ea nu se mai putea ţine şi făcea pe capac, fără a scoate un cuvânt şi deodată acea zi nu mai era bună, o încuiau pe Sara, blocau clanţa cu un scaun, stingeau lumina şi lipseau toată ziua de acasă. Pe sub uşă, prin despărţitura mică, mică, ea băga hârtie igienică atunci când o auzea pe Polly, şi Polly încerca să prindă cu laba hârtia pe care Sara o trăgea repede înapoi, ca şi când ar fi sperat să o poată trage pe Polly pe sub uşă. Vedea lăbuţele lui Polly. Pe urmă Polly se plictisea şi Sara se aşeza pe jos, în faţa căzii, şi număra degete până când adormea, şi dormea până când venea Dave şi voia să o scoată de acolo, dar ea se zbătea şi

plângea de frică şi în cele din urmă Dave renunţa, dar, înainte de a bloca clanţa cu scaunul, o ajuta să cureţe podeaua şi capacul closetului. În vremurile bune se auzea dimineaţa bubuitul uşii de la intrare, pentru că tatăl ei dădea buzna afară, deschizând uşa larg, pentru ca apoi să-i dea drumul dintr-odată, astfel încât uşa se trântea cu toată puterea, o trăgea pe mama ei după el, în casa scărilor, în ultima clipă, şi dacă mama se mişca prea încet, nu mai apuca să-şi ia haina sau geanta mare cu zdrenţe şi cârpe de curăţat şi cu un pămătuf pentru şters praful.

Ajunşi afară, umpleau strada cu glasurile lor, uneori frâna o maşină, se trânteau nişte portiere şi pe urmă era linişte. Aştepta, pentru a fi absolut sigură. Şi pe urmă mai aştepta un pic. Dacă s-ar fi dus prea devreme la geam, totul s-ar fi întors, vocile s-ar fi auzit mai tare, mai întâi în faţa uşii de la intrare şi apoi în casa scărilor, până când s-ar fi auzit în cele din urmă soneria.

— La dracu', de ce mai ai copii dacă nu sunt în stare nici măcar să-ţi deschidă uşa şi să-ţi ia lucrurile din mână? Dave! Sara!

Aceea era ea. Sara. Sara fără „h". Aşa cum îi explicase Dave, care ştia să scrie şi să citească, „h" era o literă care nu se auzea, care nu avea nicio importanţă, ceva care nici nu exista şi care lipsea din numele ei. Uneori numele ei dispărea cu totul. Ea însăşi mai era acolo, dar numele ei dispăruse, la fel ca „h"-ul. Dave era Dave. Asta era sigur. El îi spunea *little cât*[3].

— Pentru că te ascunzi după canapea, ca o pisicuţă, îi explicase el. Uite, Polly stă *pe* canapea. Sus, pe canapea.

În vremurile bune apărea şi numele ei, atunci când mama punea masa, când aşeza pe masă o pâine întreagă, tăiată felii, şi punea cârnaţi pe farfurie, iar tatăl ei privea mulţumit în jur şi spunea rânjind:

— Am zis eu! Ne merge al dracu' de bine!

Şi Sara îl ruga pe Dave din priviri să se ridice de la masă şi să ia bere din frigider.

„Dave, Dave?" Ei bine, Dave se ridica de la masă, cu

---

3 Pisicuță (în lb. engleză în orig.)

faţa lipsită de expresie şi, înainte ca el să poată pune pe masă cutiile de bere, ea se afla înaintea lui şi întindea amândouă mâinile cu palmele în sus, pentru ca el să-i dea cutiile de bere. I le dădea cu faţa lipsită de expresie.

În vremurile bune, tata nu încuia uşa care ducea spre terasă şi spre mica grădiniţă. Uneori lăsa cheia în broască.

— E un adevărat paradis şi-are şi tot felu' de jucării. Fiţi atenţi să nu intre prin casă împuţiţii ăia mici!

Ceilalţi copii erau la şcoală toată dimineaţa şi nu se putea întâmpla nimic. Păreau să ştie când nu erau acasă părinţii lor. După ce terminau orele, se strângeau pe gardul din piatră şi aruncau cu pietricele-n geamuri. Dacă nu se întâmpla nimic, adică dacă nici tatăl, nici mama ei nu ieşeau din casă înjurând, şi nu ieşea nici Dave, atunci săreau în grădină, unde se aflau jucăriile, tot felul de jucării stricate, din plastic: şine pentru trenuleţ, o maşinuţă fără roţi, o trotinetă stricată, câteva găleţi, o formă pentru nisip. Mingile le luaseră demult. Mingi colorate, care se foloseau la un joc pe care Dave îl primise în dar. Uneori se mulţumeau să stea pur şi simplu acolo, sprijiniţi de gard, discutând pe şoptite. Alteori se cocoţau în copac, se uitau în casă şi aruncau cu pietre când o descopereau pe Sara ghemuită lângă uşa din sticlă. Dacă Polly era pe-afară, Sarei i se făcea frică şi Dave, Dave pleca din ce în ce mai des foarte de dimineaţă, înainte de a se trezi părinţii.

În vremurile grele, părinţii stăteau acasă toată ziua. Mama lua husa din plastic de pe maşina de cusut care se afla în camera copiilor şi îi spunea Sarei să plece. Mama închidea uşa, dar tata o striga şi dădea cu picioarele în uşă până când se sătura şi adormea pe canapea. Dave zicea că se duce la şcoală, îmbrăca uniforma prea scurtă pentru el şi rânjea.

— *Little cât,* ai grijă de tine, spunea el, dimineaţa, aplecându-se peste patul Sarei.

9

— Dar de ce vreţi să vă căsătoriţi? întrebă Alexa.

Un vânzător de cărţi îşi strânse în grabă lăzile şi le duse în magazin. Ceasul bătu, anunţând ora şapte.

— E un lucru atât de potrivit, spuse Alexa cu şovăire.

Chiar în dreapta se afla Milagro, dar ea ştia foarte bine că Alexa nu-şi va mai aduce aminte, nu-şi va mai aminti de prima lor întâlnire, care avusese loc acolo după ce Isabelle luase numărul de telefon din rubrica „închirieri locuinţe” şi sunase; Alexa nu era o persoană sentimentală, era orice altceva, dar nu sentimentală.

— Aici, spuse ea, şi afirmaţia ei nu avea aparent nicio legătură cu ceea ce se întâmplase până atunci.

— Plimbi omul prin oraş cât e ziua de lungă şi abia când s-a întunecat îţi dai seama care este locul în care ar trebui să-l fotografiezi.

— Cine era?

— Un saxofonist. Am ascultat melodiile lui şi nu mi-au plăcut. Semănau cu ale lui Garbarek, erau groaznice. Mâine plec cu el la Brandenburg, pe Elba. Probabil că e o prostie să-l fotografiez în oraş.

Se întoarse spre Isabelle, care mergea zâmbind alături de ea.

— Eu cred, însă, că Jakob e foarte drăguţ, spuse ea, şi vorbele ei sunau ca o promisiune, o frântură din dorinţa generală de bine, care tocmai devenise palpabilă în ploaia care cădea mărunt în Bergmannstrasse, cu magazinele ei luminate, cafenele atât de familiare, şi lângă ea, Alexa.

De când se mutase împreună cu Clara, stătea dreaptă, pentru că făcea yoga, stătea zilnic în cap, făcea zilnic exerciţii de elasticitate, se întindea, inspira şi expira încet. Isabelle trase uşor aer în piept, îşi ţinu respiraţia.

— Nu pot să stau aşa dreaptă ca tine, spuse ea.

Alexa nu răspunse, ciuguli nervos husa aparatului ei de fotografiat.

— Chiar crezi că ar trebui să mergem să mâncăm? întrebă ea în cele din urmă.

— Nu, replică Isabelle. Dacă vrei, te conduc înapoi.

— Să mai mergem un pic, spuse Alexa.

Pur şi simplu nu mi-e foame niciodată într-o zi ca

asta. Tipul de la *Universal* m-a înnebunit. Credeam că pot să fac fotografia în Monbijoupark sau undeva pe Kreuzberg. Am tot mers cu taxiul. La un moment dat, ni s-a alăturat şi Clara, iar saxofonistul voia să cânte pentru ea. Poţi să-ţi închipui chestia asta? Ea urăşte jazzul. M-a tras în spatele unui copac şi m-a sărutat. Tipul era să leşine.

„Clara!” gândi Isabelle, şi simţi cum i se zbate ceva discret, la tâmplă, în pleoapă. O amintire legată de amărăciunea acelui moment în care Alexa se mutase şi îi spusese că putea să rămână în locuinţă, că putea să preia contractul de închiriere dacă voia. Gata cu fotografiile. Şi în sertar era, aşezată ordonat, lenjeria din frotir pe care i-o cumpărase Alexa.

— Ei, hai, facem rapid câteva fotografii! Trebuie să crezi şi tu că o să arate grandios!

Trupul de copil al lui Isabelle, tăiat chiar deasupra gurii, sânii mici, burtica ieşind puţin în evidenţă şi picioarele musculoase, de fetiţă. Alexa o fotografiase atât de des, încât, deşi găsea că acest lucru este obscen, îşi trase în jos chiloţii din frotir, până sub zona „ruşinoasă”, care era acoperită doar de un pufuleţ fin.

Doi băieţi, să tot fi avut vreo zece ani, se apropiară de ele.

— Aveţi ţigări?

Cel mai mic dintre ei învârtea în palmă o minge de golf.

Alexa îşi continuă drumul, trăgând-o după sine pe Isabelle.

— Nu! N-avem ţigări! strigă Isabelle, întorcând capul.

Reuşi să se ferească de minge în ultima clipă.

— Hei, nemernicilor! izbucni Alexa, repezindu-se la ei ca o furtună dezlănţuită.

Dar aparatul de fotografiat o incomoda. Băieţii reuşiră să scape.

— Ce-i cu tine? Nu cumva voiai să le dai şi-un foc? strigă Alexa la Isabelle, care zâmbea discret.

— Nu-i nimic cu mine, replică Isabelle. Cred că-mi

merge bine.

Căută mingea de golf. O găsi şi o ridică spunând:

— Ia uite. Pe ea e desenată o inimă.

I-ar fi făcut plăcere să-i arate lui Jakob fotografiile, dar nu îndrăznea. Cu Alexa nu putea vorbi despre ele.

Pentru Alexa erau doar nişte fotografii ca atâtea altele pe care le tăcuse. Totul era clar şi simplu, dar totuşi în aşa fel, încât ar fi fost întinse nişte fire de care puteai să te împiedici, să treci într-o altă viaţă, în care Isabelle se culca doar cu Alexa şi nu cu Jakob. Nu era îndrăgostită, nu *mai* era îndrăgostită de Alexa. Dar Isabelle păstra fotografiile ca pe un talisman, într-o cutie de carton, sub patul ei.

— Şi Andras?

Alexa îşi plimba degetele pe fermoarul husei aparatului foto.

— Afişe pentru o trupă rusească de dans, o cafenea literară, o cafenea care se deschide undeva în Zehlendorf. Peter are o comandă pentru Stattauto şi o firmă ne-a comandat cărţi de vizită şi hârtie cu antet.

— Nu renunţi să mai lucrezi după ce te măriţi?

Ar fi vrut să i-o spună Alexei la masă. În timp ce luau masa la Zagato şi citeau pentru a suta oară micul afiş pe care scria: „Nu puneţi picioarele pe calorifer, zaki-zaki!”, într-un loc care aparţinea poveştii lor, ca Bergmannstrasse, *penne all’arrabiata, perineparadiso,* nu trebuiau să comande neapărat, tatăl şi fiul se aflau în spatele tejghelei, pe pereţi se găseau fotografii reprezentând curse de cai, curse de maşini. Isabelle ar fi vrut să i-o spună, ca pe o noutate, deşi ei nu i se părea a fi o noutate, ci unul dintre acele fapte care aşteaptă ani de zile pentru a se produce, şi sunt de la sine înţelese, precum aerul. Tot aşa, ea ştiuse că studiile ei erau doar o farsă şi că îşi va vizita părinţii abia după Crăciun. Tot aşa cum îşi dăduse seama într-o zi că locuinţa părinţilor ei era o cutie de pantofi, o cutie de pantofi cenuşie, demodată, o scenă ridicolă, nepotrivită pentru drame şi nenorocire. Şi când îşi imagina ea cum stătuse mama ei zi de zi ore-n şir la pian şi exersase, îşi

dădea seama că totul era sortit, de la bun început, eşecului. Un vis, acela de a deveni pianistă, un vis care semăna cu boala ei, cu presupusa tumoare, care nu era nimic altceva decât o pată într-un dulap plin de tristeţe, pe care părinţii îl priveau cu mândrie.

— Îmi place faţa lui Jakob.

Isabelle ar fi vrut să spună că-l place pe Jakob, dar era evident că Alexa fusese atât de ocupată cu saxofonistul şi cu Clara, încât vestea despre nunta lui Isabelle venise într-un moment în care pe Alexa n-o interesa subiectul.

— Ce te tot frământă? o întrebă Alexa, lovind-o încetişor cu cotul în coaste. Hai să mergem la Zagato.

Se opri, o ţinu strâns pe Isabelle şi o sărută încetişor pe gură. Isabelle zâmbi. Îl plăcea pe Jakob şi avea să fie fericită cu el şi Alexa găsea că e drăguţ.

— Unde-ţi sunt pantofii cei noi? întrebă Alexa rânjind şi arătând cu degetul adidaşii vechi ai lui Isabelle.

— Tot mai tuşesc, spuse Jakob îngrijorat peste o săptămână. Ai să dormi rău.

— Nu-i nimic, replică Isabelle. Am să dorm mâine, la prânz. Pot să vin la prânz acasă şi să dorm o oră.

— Dacă ne mutăm împreună, trebuie să cumpărăm mobilă.

— În cel mai rău caz mergem repede la Ikea şi după o oră vom fi atât de disperaţi, că vom renunţa la ideea de a lua mobilă, sau vom cumpăra în cinci minute tot ce ne trebuie.

— Au rămas câteva piese de la bunicii mei, asta dacă nu te deranjează să folosim mobila bunicilor mei.

— Îmi doresc o planşetă mare de desen. O cameră luminoasă şi o planşetă mare de desen. Restul îmi e indiferent, spuse Isabelle.

— Am putea avea o locuinţă în Wartburgstrasse. Cu patru camere şi balcon, la etajul al patrulea, spuse Jakob.

Se aflau în bucătăria lui Isabelle.

Privirea lui Jakob se plimbă de la podeaua vopsită în culori deschise, la uşa dincolo de care se zărea camera de

zi, cu un covor bej, pus pe podea, o canapea mică, albă, o masă şi trei scaune. Schreiber îi spusese de apartamentul din Wartburgstrasse, o locuinţă pe care Robert aproape că o cumpărase, contractul era la notar, la un prieten de-al lui Schreiber, iar preţul era bun. Asta îi spusese Schreiber cu un zâmbet maliţios.

— Doar i-aţi văzut pe părinţii lui. N-au nevoie de o locuinţă la Berlin.

— Aş trece-o pe numele tău, dacă eşti de acord, spuse Jakob. Aşa ai avea şi tu locuinţa ta aici, în cazul în care la anul ai veni cu mine la Londra. Mi-aş dori atât de mult să vii.

— Dar de ce să-mi cumperi mie o locuinţă?

— Este locuinţa noastră, răspunse Jakob. Vreau să spun că atunci când vom fi căsătoriţi va fi locuinţa noastră, nu-i aşa? Şi dacă nu, oricum nu am nevoie de ea. Poţi să lucrezi acolo. Există o cămăruţă cu balcon, orientată către sud. Tot ceea ce lipseşte este planşeta.

„Şi pe urmă plecăm la Londra”, gândi el.

Isabelle se ridică şi dispăru în baie.

— Wick Blau, spuse ea când reveni, ducând în mână borcănaşul albastru acoperit cu un capac verde.

— Cum adică Wick Blau?

— Adică unguentul ăla cu care te dai pe piept ca să inspiri noaptea vaporii.

— Nu-ţi aduci aminte niciodată ce ai visat? întrebă Isabelle în dimineaţa următoare.

Jakob dădu din cap şi îi apucă mâna pe care o pusese pe masă, aşteptând parcă să fie strânsă.

Când se ridică, îşi dădu seama că Isabelle dăduse drumul mâinii lui fără niciun fel de regret. Puteau să se înapoieze în pat să facă dragoste până ce trupurile lor calde s-ar fi dezlipit mulţumite unul de altul.

„Acum e mereu prin preajmă”, gândi Jakob.

— Poate că, într-adevăr, nu visăm nimic. Poate vedem numai imagini vagi, cum ar fi amintirile de care nu ne amintim, ştii?

Pe chipul ei era ceva viu, scrutător, o expresie pe care el n-o cunoştea.

10

Cei trei bărbaţi stăteau la acelaşi colţ, acolo unde strada cu căsuţe mici se bifurca; doi erau îmbrăcaţi în hanorace, al treilea avea o jachetă trasă peste puloverul pe gât. Stăteau pe margine, retraşi, de parcă s-ar fi străduit să nu deranjeze pe nimeni, respectuoşi, având o atitudine distantă, care îl enerva întotdeauna pe Jim. Băgă mâinile în buzunare, aruncă o privire, fredonă câteva măsuri, şi îşi continuă drumul. Nu avea niciun motiv să se teamă. Cei trei continuau să discute, nici măcar nu ridicau capetele, vorbeau cu glasuri discrete, politicoase, într-una dintre limbile alea blestemate, ca şi cum ar fi avut dreptul să nu fie înţeleşi de nimeni, chiar în mijlocul străzii, de parcă ea, strada, ar fi fost holul locuinţei lor. Peace Cabs, aşa se numea firma de taxiuri care îşi avea sediul în casa vecină. Poate că lucrau la firma aceea. Arăta ca o cârciumă, o cârciumă rezervată exclusiv negrilor, zugrăvită în roşu, cu tejghea mare, câteva scaune şi un televizor. „Apă, suc şi ceai natural”, gândi Jim. Putea să fie la fel de bine un rahat de club religios, *Congregation of Jesus, Cabs for Peace* sau, mai curând *Muhammed, The Black Mustim Community,* dar nimeni nu se deranja, pentru că erau atât de paşnici cu obiceiurile lor pline de politeţe şi nu păreau să aibă nimic în comun cu toţi zdrenţăroşii, cu drogaţii, dintre care cei mai mulţi erau albi, sau poate că lucrurile nu stăteau aşa? Nişte hoţi mărunţi, ca şi el. Ei erau îngrijiţi, purtau jachetă, şi aveau pantaloni călcaţi. Jim mergea încet, pentru a evalua căsoaia de aproape. Un oblon prost luminat, făcut din bucăţele de placaj, care împărţeau ceva în bucăţi, şi orice ar fi fost acel ceva, nu se vedea clar, un singur scaun, pe care acum stătea un copil. Se opri, îşi scoase din jeanşi un pachet de ţigări, îşi aprinse una, pentru că nu se întâmpla nimic acolo, absolut nimic. O scenă cu totul paşnică, lupul şi mielul sau mai curând şi mieii, pentru că acum apăru în peisaj şi o femeie pe care el

nu o observase şi băgă capul pe o uşă; femeia zâmbi larg, îi luciră dinţii şi copilul fugi spre ea, oprindu-se în braţele ei.

El tuşi, tot mai tuşea, şi era o chestie idioată să umbli pe stradă aşa, încolo şi-ncoace, în tricou, dar el voia să simtă vântul, vântul rece şi umed. Jim îşi îndreptă umerii, devenise mai solid, pentru că se antrenase un pic, lucrase cu gantere, făcuse flotări şi alte chestii numai aşa, din plictiseală, în locuinţa aia pe care o avea şi care era mult mai bună decât toate locuinţele de până atunci. Avusese un noroc chior că îl întâlnise pe Damian, care arăta un pic cam dus şi, în mod ciudat, era fericit, cu totul năucit. La asta se gândi Jim, fără a-şi putea da seama de ce fusese Damian aşa. Păruse că îi era un pic frică de el, deşi nu îi datora nimic lui Jim, poate doar câteva grame de cocaină, pe care nu le plătise, poate că acela era motivul pentru care îi pusese în palmă cheia locuinţei aşa, pur şi simplu. Era cu totul năucit, de parcă ar fi avut un plan măreţ sau ar fi ştiut ceva ce nu mai ştia nimeni. În primul moment Jim nu-l recunoscuse. Pe vremuri Damian era *posh,* cu jachete şic, din piele, cu o maşină, pe care i-o cumpăraseră părinţii. Îi cumpăraseră o maşină şi locuinţa aia, pe care i-o oferise lui Jim, i-o băgase pe gât, spunându-i că nu avea nevoie de ea în viitorul apropiat, în următoarele luni sau poate chiar mai mult timp, plăţile urmând să se facă din contul părinţilor săi, care erau pe Continent şi nu se interesau de nimic. Aşa spusese Damian şi se părea că acesta era adevărul, pentru că nimeni nu-l deranjase pe Jim în lunile acelea de când se afla în Lady Margaret Road, în niciuna din zilele în care locuise acolo, deşi nu prea ieşea decât atunci când nu avea încotro sau devenea neliniştit. Asta fusese o treabă bună, un lucru care se petrecuse la momentul potrivit, exact atunci când Mae dispăruse şi el se săturase până-n gât de AIbert şi de Ben. Probabil că era ceva în neregulă cu locuinţa, cu vorbăria lui Damian, care amintise faptul că totul era cât se poate de limpede, atât de limpede, că puteai să-l atingi cu mâna atât de tare, încât nici nu va mai avea nevoie de droguri, cu siguranţă că nu va mai avea nevoie de droguri, îi vor

treimi doar curajul şi hotărârea, asta dacă Jim pricepea ce voia i spună Damian, doar că Jim nu pricepea nimic. Îl ascultase numai pentru că îl interesau treburile alea cu dumnezeirea, o lumină fluidă, albă, aşa spunea Damian, o lumină în care erau ascunse tot felul de lucruri, cum ar fi, de pildă, întunericul de nepătruns, de nelămurit. Poate că şi Mae era acolo, aşa credea Iun. Poate că îl aştepta, îi dădea un semn. Mai mult de atât nu putuse afla de la Jim. Dar obţinuse, bineînţeles, cheia şi bucuria aia, când Damian îl îmbrăţişă pe Jim, vrând să-şi lipească obrazul de faţa lui. Dar locuinţa era exact ceea ce îi trebuia. Câteva trepte înalte duceau în jos, către *garden flat,* la o distanţă de un metru sau doi de intrările celorlalte locuinţe, aşa încât Jim avea propria intrare, pe care nu era nevoit să o împartă cu nimeni.

Traversă strada. O motocicletă trecu pe lângă el, huruind, şi iată Canalul. Bine-cunoscutul Canal cu ecluza. La câţiva metri distanţă se afla Sainsbury's, cu intrarea în spatele parcării, cu piloni de beton în faţă, astfel încât nu puteai vedea nici căruţurile şi nici mamele grase, cu feţele lor ostenite, venind de pe tărâmul făgăduinţei, cu pungile lor pline. Nu mai avea decât treizeci de lire sterline şi ceva mărunţiş.

În faţa staţiei de autobuz zăcea un beţiv, cu pălăria în mână, şi căruia îi curgea sânge pe nas. Jim îl lovi încet cu piciorul, ar fi avut chef să-l lovească zdravăn, dar ceilalţi deveni că atenţi. Nu se aplecau, bineînţeles că nu se aplecau pentru a-l întoarce pe o parte, pentru a vedea dacă nu se sufocă în sângele lui, în vomă. Puţea, dar se uitau la el cu suspiciune, pentru că purta un tricou pătat şi apoi mai era şi mutra: nebărbierită, dar într-un fel atrăgătoare. Aşa spunea Mae, aşa spuneau toţi. Jim înălţă capul. Era clar, fusese un tip frumos în urmă cu zece – cincisprezece ani şi mai era şi-acum. Îi rânji unei femei cu picioare lungi, picioare „bune" şi lungi, băgate-n cizmuliţe cu toc jos. Haina se termina chiar sub funduleţ. Acolo, să pună mâna acolo. Îi rânji, încercă să zâmbească, dar ea se întoarse, fără a fi nici măcar scârbită. Se întoarse pur şi simplu şi el

era gata, terminat. Ar fi trebuit să coboare lângă ecluză, să se apropie de apă, dar în ultima vreme îi plăcea să îşi continue drumul de-a lungul străzii până la Camden Town Station, de unde ieşeau, la sfârşit de săptămână, odată cu valul înecăcios de aer, adolescenţi care cotcodăceau de zor. Pe partea cealaltă a străzii, un agent de pază dădea afară ultimii clienţi de la The World's End. De fapt, era prea devreme. La cea de-a doua tejghea, în partea aceea a localului în care era neplăcut pentru că era curent, mai erau clienţi, dar Jim nu intră. Merse mai departe către Camden Town Station şi apoi de acolo înapoi, spre Canal. Avea să traverseze podul, să se lase „vrăjit" de puştii care vindeau droguri acolo; vindeau droguri cât era ziua de lungă, în timp ce alţii îşi lăudau ţoalele din piele, încălţările şi tatuajele de tipul „hei, noi suntem cool, voi sunteţi cool". La stânga se afla piaţa de legume şi fructe, cu tarabe curate, cu grămezi de gunoaie spre stradă, o bătrână care scormonea în ele scoase ceva. Jim nu putu să vadă despre ce anume era vorba, dar simţi în gură un gust acru, amar şi scuipă. Asta nu-l ajută la nimic, trebuia să-l sune pe Albert. Mai devreme sau mai târziu trebuia să-l sune. Mai avea doar treizeci de lire. Londra era mare, dar nu destul de mare în ceea ce privea traficul de droguri. Prea mulţi ţipi îl cunoşteau pe Jim, tipi care nu aveau altceva mai bun de făcut decât să pălăvrăgească toată ziua, tipi care ar fi făcut orice pentru a intra în graţiile lui Albert. Apoi mai era şi Mae. Fără Albert nu avea cum să o găsească. Oamenii dispăreau. Uneori mai apăreau, alteori nu. Două fete se apropiară de el, chicoteau. Cea mai grasă purta o fustă strâmtă, i se vedeau picioarele butucănoase. Jim scuipă iar, dar gustul amar rămase, aşa cum rămase şi nodul în gât. Mae spusese că ura ucide, aşa spusese, şi dispăruse.

11

Patul urma să fie livrat cu două săptămâni înainte de mutare. Jakob o rugă pe Isabelle să rămână în casă, pentru că el avea o întâlnire, dar apoi îl rugă pe mandantul său,

domnul Strauss, să-l întâlnească seara, târziu, şi îi ceru Juliei să rezerve o masă la Borchardt. Mai transmise o dată contractul de retrocedare, care avea să-l asigure pe Strauss că intră în posesia casei din Prenzlauer Alee 178, văzu casă, faţada prăpădită. Mai trebuia întocmit un act, adresat administraţiei landului, în care se cerea lămurirea problemelor legate de proprietate, şi în curând totul se va fi terminat şi încă o casă avea să fie renovată şi dotată cu tot ce era necesar, trebuia să se verifice contractele cu Netto-Markt, firmă care deschisese în urmă cu doi ani o filială la parter. Totul mersese ca pe roate. Nu mai era nimic de discutat şi Strauss era fericit că întâlnirea se amânase pentru seară, pentru că astfel nu avea să se vadă nevoit să-şi petreacă seara singur.

Jakob se întrebă din nou de ce bătrânul, în vârstă de 76 de ani, care nu avea copii şi dispunea de o situaţie materială bună, nu precupeţise niciun efort pentru a recupera fosta proprietate a mamei sale. Era prea târziu. Dar, dacă era întrebat, Strauss vorbea despre provocările de care aveai nevoie tocmai la o vârstă înaintată, de dezvoltarea care se făcea simţită în Prenzlauer Berg şi despre faptul că o editură se interesa de clădire în ansamblul ei, cu uriaşa curte interioară, pentru ca apoi să amuţească. Jakob se obişnuise cu privirea pe care o aveau mandanţii săi la sfârşitul multora dintre cazurile pe care le rezolvase, o tăcere chinuită, o izbucnire inutilă, o senzaţie de pustietate. Pentru cei din afară totul putea părea un triumf, un lucru demn de mândrie, ca şi cum s-ar fi realizat un lucru important, ca şi când mandantul însuşi, nu avocatul său, ar fi obţinut proprietatea, dar se întâmpla destul de frecvent ca mandantul să se agaţe de Jakob, să-l sune numai pentru a auzi vocea liniştitoare a unui medic care le cunoştea foarte bine durerile.

Nu îi spusese lui Isabelle că s-ar fi putut să fie în Wartburgstrasse, voia să-i facă o surpriză. La ora cinci se grăbi să coboare scările, trecu pe lângă Schreiber, care îi făcu loc fără a scoate un cuvânt, şi opri un taxi. La cinci şi douăzeci era în Wartburgstrasse. Căută inutil cheia casei.

O uitase şi nimeni nu-i deschise când sună. Ferestrele, care se vedeau foarte bine de pe partea cealaltă a străzii, erau închise.

Cu o seară înainte, Isabelle stătuse în pat de-a curmezişul şi îi dăduse de înţeles, printr-un semn al mâinii, că putea sta liniştit. Îşi ridică repede trupul întins printr-o încordare a muşchilor, mişcare care îl miră. Părea că acel corp se desprinde de saltea prin propria voinţă. După aceea ea îşi desfăcu fermoarul jeanşilor pe care îi purta, apoi nasturele, şi dăduse jos pantalonii printr-o mişcare a şoldurilor. El stătea între living şi dormitor.

Din living veneau fâşii de lumină, care ajungeau până pe pat. Pentru ochii ei, el nu era decât un contur întunecos. În semiîntuneric, pulpele ei păreau mai musculoase decât erau în realitate. Membrul i se întări, îl duru. Voi să bage mâna în buzunar, pentru a-l atinge, singurătatea şi mirarea îl strângeau de gât. Nu trecură mai mult de două minute şi ea se ridică în picioare, dând verdictul provocator, cu seriozitate mimată:

— Ai dreptate, ne trebuie un pat nou.

O rugă să plece, pentru că el trebuia să se trezească la cinci, dar ăsta nu era un motiv. Ea îl întrebase cu trăsăturile ei pure, limpezi, dacă nu putea să mai rămână, totuşi. Ea tot nu îşi pusese pantalonii, el nu îndrăznea să o roage să se îmbrace; chiloţii erau crăpaţi chiar deasupra zonei „ruşinoase”, pielea albă, netedă, lucea. Îl irita faptul că acea zonă nu era acoperită de păr.

Acum, când se afla în Wartburgstrasse, se holba la dalele pătrate ale trotuarului, îndesate unele într-altele, cea de pe marginea din dreapta era ciobită, era din piatră roşiatică, măcinată, sau din pietricele; începu să plouă.

Ea coborî la Mehringdamm ca să meargă un pic pe jos, în loc să ia U7[4] pentru a ajunge la Schonenberg. Abia când ajunse în stradă îşi dădu seama cât era de târziu, dar cei de la firmele de transport aveau să aştepte. Cel puţin aşa gândea Isabelle, în timp ce porni cu paşi grăbiţi spre

---

4 Untergrundbahn linie a metroului berlinez (n.tr.)

vest. Copacii aflaţi la poalele Kreuzberului erau încă golaşi, iar matca cascadei era seacă. Strada făcea un arc, urca uşor către Podul Monumentelor, trecea dincolo de şinele late, peste suprafeţe acoperite cu nisip, şantiere în devenire, ajungând departe, în oraş, unde se zărea, la distanţă, ca o jucărie, Turnul televiziunii, cu ţepuşa şi bila lui. Era negură, înserarea lua totul în stăpânire, înşelând privirea, lui Isabelle i se păru că se mişcă acoperişurile, că turnurile din Potsdamer Platz se dau deoparte, pentru ca apoi să ocupe nişte poziţii mai sigure, în vreme ce macaralele, excavatoarele şi betonierele făceau cu mâna, ca nişte spectatori aflaţi pe o altă planetă. De când se simţeau cu toţii ameninţaţi, prinşi în ghearele bunului plac al unor gardieni, contemplarea calmă părea doar o perdea care masca teama ameninţătoare. Iată, un automobil accelera, fumul subţire se prelingea din ţeava de eşapament, automobilul urcă panta, trecu podul, dispăru dincolo de traversele înalte. Numai stopurile din spate mai luminară o dată, ca şi cum şi-ar fi luat la revedere.

Abia în ultimul moment, când se ciocni de el, îl remarcă pe bărbatul care se desprinse de balustradă, dar privise ca şi ea şinele, nisipul, pe cel cenuşiu, care se formase aici, şi pe cel gălbui, care fusese transportat aici, care privise norul uriaş, zdrenţuit, care se plimba pe cerul cuprins de înserare şi începu să bureze, aşa, aproape din senin. Bărbatul o privi insistent, fără teamă, în vreme ce ea bâigui ceva, o scuză, un salut, i se părea că îl mai întâlnise, faţa lui era palidă şi, deşi era frig, purta pe sub hanoracul albastru, nu prea curat, numai un tricou tocit, lipsit de culoare după atâtea spălări. Părea un rătăcit şi totuşi avea privirea atât de pătrunzătoare, încât o ţintui locului, o făcu să se oprească. Ea întinse mâna, voind să se apere, dar el se mulţumi să râdă, prinse acea mână, care i se părea de copil, şi o împinse deoparte; Isabelle se temu că o va bate, ochii lui de un albastru-deschis o priveau nestingheriţi. Bărbatul părea să se hrănească pur şi simplu din teama ei, dar apoi se ghemui aşa, dintr-odată, şi dispăru cu mişcări agile. Îl mai auzea, se aştepta să fie lovită, să fie atacată

prin surprindere, dar nu se întâmplă nimic. Nu se auzea nimic în afara liniştii, în afara lipsei oricărui sunet, oricărui zgomot. Şi liniştea asta dură până ce se apropie o maşină. Când se întoarse, bărbatul acela nu era nicăieri şi, în timp ce începea să se liniştească, Isabelle se simţi speriată de un vis pe care îl avea cu ochii deschişi, de o situaţie în care se ferea de lucruri cunoscute, se temea de viaţa ei care, în loc să fie un tot, se desprindea cu îndărătnicie în bucăţi mici. Bărbatul acela dispăruse de parcă îl înghiţise pământul. Isabelle privi chiar în lungul podului, de parcă ar fi fost posibil ca acel bărbat să atârne cumva sub Podul Monumentelor. Nu se mai vedea nimic. Bineînţeles că nu se mai vedea nimic. Maşina dispăruse de multă vreme şi era târziu. Înaintă cu paşi grăbiţi spre Podul Langenscheidt, care traversa, întocmai ca un pod din fier luat din cărţile pentru copii, şinele metroului uşor, intră gâfâind pe Podul Apostolului Pavel şi ajunse, în sfârşit, în Wartburgstrasse. Case înălţate de foarte multă vreme stăteau unele lângă altele şi nu aveau nici măcar o crăpătură, de parcă războiul nici nu avusese loc. E drept că faţadele lor păreau întrucâtva caraghioase. Lumina felinarelor se contopea cu lumina slabă a zilei care se încheia. O mierlă scoase un sunet ascuţit. Isabelle îi descoperi trupul mic şi oval într-un copac uscat. Iată şi o a doua, cu pieptul înfoiat, aşezată pe o crenguţă, cu penele zburlite, gata, parcă, de luptă. De aici avea să vadă camionul cu mobilă. Deodată Isabelle se sfii să urce singură în apartament şi pipăi cu grijă buzunarul jachetei, căutând cheia. Descoperi o gaură mică în mesadă. Strada era pustie, numai un geam se auzi clămpănind. Apoi un automobil ieşi cu greu din locul strâmt în care fusese parcat şi dispăru. În capătul străzii, la intersecţie, se afla un bărbat care înălţă capul. „Andras!” gândi ea. Cum îşi luaseră la revedere la birou.

— Deci pleci deja, spusese el, zâmbind.

Un zâmbet galant, plin de tristeţe.

Dar bărbatul acela era Jakob, părul blond-roşcat îi luci când o privi, când o recunoscu.

Mai târziu stăteau întinşi pe saltele, înveliţi cu hainele pe care le dezbrăcaseră în grabă, dârdâind, până ce Jakob sări din pat, se uită la ceas şi o sărută, se îmbrăcă repede şi fugi, oprindu-se încă o dată la uşă, pentru a o privi. Îi părea proaspătă, foarte tânără şi foarte mică.

Găsi imediat un taxi şi îi spuse şoferului pe un ton hotărât că avea să întârzie la o întâlnire. Taximetristul trecu de mai multe ori pe galben, şi ploaia se înteţi.

12

Îl văzu pe Ben coborând dealul în fugă, într-o cămaşă în carouri albastre şi verzi, ca un copil dolofan, un copil care dă din mâini, care vâsleşte, chiuind. O mică scenă, pregătită perfect. Zi de vară. Cald. O adiere care trece printre crengile copacilor, coşuri de picnic puse pe iarbă, întocmai ca pe vremuri. Dar nu era un copil, ci era Ben. Se îngrăşase, nu glumă, şi alerga, alerga de parcă ar fi fost urmărit. Acum se afla dedesubtul unui zmeu, care se clătina şi se pregătea să cadă din înaltul cerului, lăsând însă impresia că ar fi fost gata să se înalţe. Băiatul care ţinea zmeul de-o sfoară fugea în susul dealului, în vârful căruia trei stejari uriaşi erau aşezaţi în semicerc, stejari care îşi întindeau crengile groase.

— De ce te enervezi? îl întrebase Albert. Numai pentru că s-a ţinut scai de capul ei şi i-a adus pastile? S-a ţinut scai de capul ei şi atât. Şi i-a adus pastile. I-a adus pastile lui Mae, adică prietenei lui, prietenei lui, care zăcuse întinsă pe podea şi…

— Nu mai sta pe-aici! îi spusese Albert. Ben a chemat deja ambulanţa! Ce altceva era să facă? Şi cine-a bătut-o? Tu sau Ben?

La toate aceste întrebări, Jim nu fusese în stare să dea nicio replică, pentru că ea zăcea pe podea, în faţa canapelei, ţinând încă telefonul în mână, plină de sânge. Jim îşi amintea cu exactitate că fusese în bucătărie, că băuse o bere. Atâta tot.

Acum Ben ajunse la drum, privi nervos în jur, zmeul se încurcase în crengile stejarului din mijloc. „Ca şi când l-

ar pândi cineva!” gândi Jim şi rânji.

— Grăsanule, las că vezi tu! mormăi Jim.

Se simţea o adiere, drumurile erau întretăiate de rădăcini groase. „Tufele sunt pline de trandafiri”, gândi Jim. Pline de zumzet şi de ciripit, întocmai ca grădina aflată departe de Londra, grădina cu gard de zid, cu trandafiri sălbatici şi cu mierle, cu drumuri prăfuite de vară care treceau pe undeva prin spatele ei. Îi plăceau mierlele. Şi lui Mae îi plăcuseră, vorbiseră despre toate astea, despre o casă, despre o grădină, pentru că existau astfel de gânduri, şi dealuri, şi trandafiri sălbatici. Dacă închidea ochii, vedea grădina, dar apoi Ben chemase ambulanţa şi Mae dispăruse.

— S-a dat la fund, a dispărut, spuse Albert. Vezi şi tu cum se gândeşte la tine. Niciun telefon, nicio veste.

Iar Ben nu ştia la ce spital fusese dusă, cel puţin aşa zicea. Aveau să se împlinească în curând cinci luni de când ea dispăruse şi Jim aştepta, întorcea capul când într-o parte, când într-alta, tot o mai căuta, aştepta ca ea să vină din clipă-n clipă, să-i audă vocea.

Ben venise, îl privea pe Jim, transpirând, cu neîncredere. Şi Jim se simţea cuprins de oboseală, după cinci luni de aşteptare, ca şi cum aşteptarea asta ar fi fost ultimele frânturi ale vieţii ei. „Mae era atât de obosită, gândi el. Poate că acum e fericită”. Se strâmbă în momentul în care Ben bâigui ceva, continuând să transpire. Nici nu-l ascultă, ci întinse mâna, fără a ţine seama de nimic, aşa, în mijlocul drumului, cerând. Apoi porniră totuşi spre Lady’s Pond, până când ajunseră în dreptul plăcuţei prin care li se interzicea să mai înainteze, stătură în umbra deasă şi priviră trupurile de culoare deschisă, lucind prin frunzişul des, pentru ca apoi să dispară. Şi Ben îi dădu lui Jim ceea ce îi trimisese Albert într-o pungă de plastic. Un pacheţel mic şi deasupra pacheţelului reviste şi dulciuri.

— Fă totul simplu. Cu cât mai simplu, cu atât mai bine.

Şi un mesaj pentru Jim. Adresa noului său birou, cum

obişnuia să spună Albert, care-i mai transmitea că-l aşteaptă acolo, în Brixton. Banii erau în buzunarul lui Ben, într-un plic, o sumă penibil de mică, douăzeci de lire, în bancnote de o liră. Jim se mişcă încoace şi-ncolo, chinuit de nelinişte şi Ben rânji. Era o copilărie să-l ducă de nas pe Albert. Ar ţipa la Ben. Şi dacă Jim nu s-ar prezenta, ar ieşi urât. Jim luă punga de plastic, îi întinse plicul lui Ben şi porni cu paşi repezi. Era o copilărie, nici nu merita efortul, chiar dacă ar fi fost distractiv, nu merita să-l audă pe Ben gâfâind, în vreme ce se străduia să ţină pasul cu el, umilit, surprins, cu faţa roşie. Jim se mai întoarse o dată, făcu un semn cu mâna şi porni mai departe cu paşi repezi, cu paşi uşori, plin de ură. Albert nu avea să facă scandal, pentru că ştia că Jim era un partener de încredere, unul dintre puţinii, de când plecaseră cu toţii care-ncotro, deoarece King’s Cross fusese invadat de camioane şi excavatoare şi ingineri. Albert se tot plângea în legătură cu situaţia asta, de parcă King’s Cross fusese holul reşedinţei bunică-sii, de parcă nu şi-ar fi stabilit de multă vreme reşedinţa în Clapham şi în Holloway, în Brixton şi în Camden. Acum nu mai auzea pufăitul lui Ben, se întoarse, omul căuta să se ascundă, deşi faţa lui roşie îl trăda de departe, în vreme ce Jim, care putea trece neobservat, ca orice bărbat care făcea jogging, ieşi acum din parc, cu pas uşor, trecu strada pe lângă blocurile albe, nici prea înalte, dar nici prea scunde, care erau construite cu mai multă grijă decât cutiile de chibrituri din anii şaizeci – şaptezeci. Un taxi blocă strada, maşinile începură să claxoneze, un bărbat scoase capul pe geam şi începu să urle, scoţând sunete nearticulate, iar Jim râse. Locuinţa era perfectă, Ben nu trebuia să afle în niciun caz de ea. Era în stare să-l spânzure în curţile alea, în care construiau acum săli de sport şi un restaurant. Jim cunoştea acele maghernişe, atelierele; cineva îşi deschisese acolo o tipografie. Cu câteva săptămâni în urmă Jim vânduse acolo câteva pliculeţe, pe care i le smulsese din mână unui tip uimit, în Camden Lock. Exista o străduţă care făcea un cot şi ajungea până aproape de Kentish Town Station, acolo unde

strada urca, se lărgea, transformându-se într-o piaţă, care fusese acoperită cu sticlă, iară niciun motiv evident, iar acoperişul ăsta era sprijinit pe nişte coloane din metal, de parcă se dorise construirea unui mic urmaş al unei hale. Pe bănci stăteau numai borfaşi care, joviali, ţineau în mână cutii de bere sau de cidru şi le urau noroc trecătorilor, copiilor de pe la şcoli, îmbrăcaţi cu jachete negre, cu fuste plisate, în carouri, se târau încet până la gura metroului, unde vindeau *Issue* şi cerşeau cartele, o bandă mizerabilă, din care făcea parte şi o femeie, care purta o manta uşoară, de vară, o femeie care îi zâmbi şi căreia îi răspunse printr-un rânjet. Porni în fugă pe Leighton Road, coti într-o stradă laterală şi mai privi o dată în urmă. Scăpase de Ben. Porcu' ăla gras! Nu era vorba numai despre Mae. Se săturase de Ben, de Albert şi de toţi ceilalţi. Se săturase de poliţiştii care se plimbau de colo-colo, de parcă ei ar putut să facă în aşa fel încât să nu sară totul în aer, case, oameni, bucăţi din trupurile oamenilor, mână rupte, se săturase de faptul că nu se întâmpla nimic. Se săturase de adolescenţii care veneau, Dumnezeu ştie de unde, cu trenul, şi porneau în căutare, avizi, depravaţi, se săturase de fetele care cerşeau ceva de băut, o doză, şi apoi dispăreau sau stăteau pe la porţile caselor, ghemuite, murdare. Se temea, se temea că o va găsi pe Mae acolo, acolo de unde o adunase Albert. Fără Mae nu avea să plece din Londra. Dar îşi dorea să aibă linişte. În creierul lui izbucnea o scânteie, din nou şi din nou, şi atunci lipseau ceasuri întregi sau chiar zile, dar cu toate astea exista o lumină fluidă, albă. Trebuia doar s-o găsească, trebuia s-o găsească pe Mae.

13

Picăturile de ploaie se strânseseră în fâşii lungi, fâşiile se umflaseră, alcătuind noduri mari la capete, nodurile plesneau şi se destrămau, se descompuneau în fire subţiri, care se scurgeau cu repeziciune şi capetele acestor fire păreau a fi otrăvite, dar aceasta era o părere înşelătoare, pentru că, de cele mai multe ori, ele erau înghiţite de un fir de apă mai lat, care se scurgea mai

încet, fură a putea să ocolească. Puţine dintre ele scăpau, şi cele care izbuteau să scape se loveau de cantul ferestrei, ajungeau pe chitul cenuşiu, aproape negru şi poros. Sara nu putea vedea ce se întâmpla după aceea, nici măcar dacă îşi lipea obrazul de geam şi privea în jos. Între timp, fâşiile flămânde, late cât degetul, curgeau una lângă alta, într-un fel de potop, şi picăturile de ploaie continuau să curgă din cer, să cadă pe stradă, să plesnească, să alcătuiască bălţi şi, gâlgâind, să fie înghiţite definitiv de şanţuri. În unii dintre stropii care picau graşi pe geam, pentru a încremeni acolo uimiţi un moment, era prins ceva strălucitor şi văzut mărit, o insectă minusculă, cu aripi translucide sau un fulg de funingine, un fir de nisip sau de praf. Indiferent ce era, lucea, lucea timp de o nesfârşită clipă, înainte de a fi smuls sau smulsă, în culmea uimirii, mişcându-se ca un fus sau înainte de a se scurge încet, oprindu-se încă o dată, pentru a se oferi ochiului într-un luciu mat, ceva minuscul, scurs, care nu avea să se mai întoarcă niciodată la locul său.

Din timp în timp, ajungeau pe geam şi lucruri mai mari, o frunză putrezită după o toamnă şi o iarnă lungă, rănită, cu fibre subţiri, un petic de hârtie, cine ştie ce bucăţică de hârtie care nu se îmbibase cu apa de ploaie şi nu-i putuse opune rezistenţă vântului. Şi se zăreau firele de mâzgă, dure şi în acelaşi timp fluide, ca mucozităţile, negre, ca acel lucru, care ieşea din nas după o lungă călătorie cu metroul.

Stăteau pe geam, ca nişte gândaci. Sara îi căută pe întreg geamul, apoi se uită în strada udată de ploaie. Îşi dorea ca deşteptătorul cu radio să funcţioneze, stătea pe marginea şemineului, cifrele nu se mişcau şi Dave promisese că va aduce o baterie sau chiar un alt ceas numai şi numai pentru ei doi. În zilele ploioase era greu de spus dacă era dimineaţă sau după-amiază şi nu puteai şti cum trecea timpul. Bărbatul cu căruţul venea rar pe ploaie. Ea se gândea că nu putea suna din clopoţelul său, pe care îl ridica spre cer. Stropii i-ar fi amuţit limba clopoţelului şi iară clopoţel nu ştia nimeni că el era pe

stradă, că se afla în faţa casei şi aştepta, vrând să vadă dacă avea să-l poftească oare cineva înăuntru. Ea îşi închipuia că era rugat să intre în casă, fiindcă aducea noroc, era un semn bun dacă lua ceva, pentru că era prea mult, erau prea multe lucruri, de care nu mai era nevoie. Oamenii din casa de alături îl poftiseră înăuntru odată şi mai târziu căruţul lui era ticsit. Tocmai de aceea trebuise să meargă încet în josul străzii, să ţină bine greutatea pe care o trăgea după el. De cele mai multe ori, însă, căruţul era gol sau se afla în el ceva care era stricat. Se miră acum, când se apropia prin ploaie şi făcea un semn cu mâna, un semn în gol, poate că îi făcea chiar ei cu mâna, pentru că o zărise la fereastră, iar ea se ghemuia, se sprijinea cu amândouă mâinile pe covor şi se lovea cu capul de calorifer. Se ridică încet, cu grijă; trecu o maşină; când ploua, maşinile făceau mai mult zgomot. Sunetul roţilor era mai puternic decât acela făcut de motor, vâjâiau, sâsâiau. Şoferul ocoli un om. Se uită afară. El stătea chiar în faţa casei, făcu iar un semn cu mâna, cu mâna pe care nu o ţinea pe căruţ, cu mâna în care se afla ceva, dar nu era un clopoţel, ci altceva. Sara se ţinu de pervaz, se înălţă pe vârfuri. El îi făcu semn să iasă, dădu drumul celui de-al doilea mâner al căruţului, şi îi arătă ce obiect ţinea în cealaltă mână, înălţându-l spre cer, şi ea recunoscu acel obiect. Se prinse bine cu degetele de pervaz. Lemnul era crăpat, o bucăţică mică de lemn i se înfipse în piele. Acum stătea nemişcată, nu-i putea desluşi faţa. El lăsă căruţul şi veni repede pe trotuar, veni până la gardul scund, din fier forjat, cu faţa schimonosită de râs. Îi făcu iar cu mâna, avea gura deschisă şi vreme de o clipă ea se temu că omul se va apropia şi mai mult. Privirile lor se întâlniră. Ea îşi pipăi ochiul umflat, care o durea, îi era iar rău, cum îi fusese şi aseară, în faţa ochilor ei se topiră dungile, dungile paralele, aşezate în ordine, pe care ea nu le observase niciodată, şi păreau scrijelite pe geam, astfel încât ploaia să curgă mai bine, să spele mâzga, dungi lungi, de care ea nu ştia, nu ştia ce înseamnă, pentru că ea nu mergea la şcoală. Apoi, însă, a văzut geamul, care arăta

ca întotdeauna, geamul pe care cădeau stropi de ploaie, se desfăceau în fire subţiri şi se uneau cu alte fire.

— Hei, domnişoară! o striga.

Era ca şi când o striga pe nume şi ea se gândi că Dave îl trimisese, de acolo, de unde locuia în secret, din acel loc, despre care vorbea doar în şoaptă, cu degetul pe buze şi cu un zâmbet în ochi, căci într-o zi avea s-o ia acolo şi până să ajungă acolo totul rămânea un secret. Dar bărbatul stătea în acelaşi loc, avea deodată un zâmbet urât şi înfigea păpuşa, pe care o ţinuse ridicată în aer, într-unul dintre vârfurile gardului din fier forjat, o trăgea în ţeapă, îi înfigea acel vârf între picioruşele ei albe, murdare, care se iveau de sub rochiţa verde, picioare nemişcate, pornind fiecare în altă direcţie, şi totul era mut. Ceasul, timpul şi ploaia.

Mai târziu, ploaia încetă şi apa dispăru, gâlgâind în şanţul de lângă cutia poştală, asfaltul deveni mai deschis la culoare, în vreme ce, parcă îndopat cu o mesadă verde, cerul devenea mai întunecos, deşi norii negri se retrăseseră. Dave i-o arătase, adusese cu el o bucată de stofă pentru un palton, un palton pe care el avea să-l poarte atunci când o va lua cu el, o va duce în locul unde se jucau prinţesele, care o aşteptau pe Sara, de care nu aveau să se mai despartă niciodată. Patronul îl apăra pe el.

— Dacă iei bucata asta de stofa şi o pupi, va aduce noroc, vezi tu? Aşa.

Şi mult mai târziu, Polly veni la uşa dinspre grădină şi mieună şi se uită cu ochi galbeni, înstrăinaţi la Sara, care se apropia încet, cu picioarele înţepenite de atâta stat la fereastră. „Ei, hai, *little cât,* i-ar fi spus Dave. Du-te în stradă şi strig-o – asta pentru că uşa dinspre terasă era închisă – şi până vine ea, tu fugi până la gard, e foarte aproape, şi îţi iei păpuşa şi pe urmă intraţi toate trei în casă. Toate trei. Polly e afară de două zile şi pe Dolly o cauţi de o săptămână, nu-i aşa?”

Se rupsese undeva, jos, şi materialul galben, cu care era umplută, se scurgea. Braţele verzi îi atârnau în jos, ca şi când s-ar fi golit, dar faţa ei era în regulă şi mirosul ei

era în regulă, deşi era udă şi lâna ei mirosea ca Polly atunci când intra în casă, după ce stătuse în ploaie.

„Vezi tu, ar fi şoptit Dave. Lucrurile se mai pierd câteodată, dar lucrurile importante apar din nou, le găseşti cândva”.

14

În loc să plece, au rămas în Berlin şi au făcut excursii ori de câte ori Jakob avea timp, iar Jakob cumpără o maşină, un Golf, pe care voia să i-l lase lui Hans atunci când aveau să plece la Londra, dar până atunci o duse pe Isabelle la Stechlin, la Müggelsee. Într-o zi călduroasă făcură o plimbare pe Pfaueninsel şi se arătară norii de vreme rea. Aşteptară îndesaţi unul într-altul până ce ploaia şi furtuna se potoliră. Se duseră la grădina zoologică, înaintară pe alei, însă fără a citi ce scria pe tăbliţe, priviră animalele care stăteau întinse, nemişcate, poate mulţumite. Se duseră la Primăria Schöneberg, anunţând că în august ar dori să se căsătorească. Pentru că ziua se mărise, Jakob venea acasă înainte de lăsarea întunericului. Mâncau pe balcon, care era strâmt, sau în sufragerie, adică în încăperea în care nu era nimic altceva decât o masă şi câteva scaune, pentru că nu avuseseră nici timp, nici chef s-o mobileze. Isabelle nu se pricepea să gătească. Pe Jakob îl uimise acest fapt şi de aceea îi propuse lui Isabelle să gătească împreună cu Hans. Hans îi plăcea lui Isabelle şi îl invitară pe Andras. Veniră şi Alexa şi Clara. Se făcu târziu, masa era încărcată de sticle, iar la miezul nopţii Hans se apucă să facă clătite. Se despărţiră abia când se lumină de ziuă. De atunci Hans avea să le fie oaspete permanent. Uneori îi aducea cu el pe ceilalţi prieteni ai lui sau se întâlneau în cârciumile şi barurile pe care le ştiau demult, în Makabar sau în Würgeengel, Jakob li se alătura târziu şi pleca, de cele mai multe ori, înaintea celorlalţi. Îi cumpărase lui Isabelle un hanorac alb, un tricou aproape transparent, de un verde intens. La acel hanorac şi la acel tricou ea purta pantaloni scurţi. Era cald.

— Nu am văzut-o niciodată atât de fericită, îi spuse Alexa lui Jakob, şi Isabelle râse când o auzi.

În plină recesiune, agenţia lor avea o situaţie înfloritoare. Cei de la *Universal Music* sunau săptămânal, o revistă nouă dorea un layout, o editură specializată în carte pentru copii dorea ilustraţii. La iarnă aveau să plece la Londra şi Isabelle spunea că va lucra aşa cum o făcuse şi până atunci.

Uneori rămânea acasă la prânz, stătea pe balcon, în căldură, trimitea desenele prin e-mail la birou sau clienţilor; Jakob îi cumpărase o planşetă mare, alerga în stradă şi de-acolo până la papetăria de după colţ, se uita la copiii care ieşeau glonţ pe uşă, pictau trotuarul şi erau duşi acasă pe la patru sau dispăreau cu tot cu ghiozdan şi cu bicicletă. O fetiţă rămânea mereu în urmă, pentru că nu era în stare să fugă destul de repede şi se ascundea la intrarea unei clădiri, până când plecau toţi.

Doreau să se căsătorească iară mare fast, să meargă la primărie, avându-i ca martori pe Ginka şi pe Hans, dar până şi Alexa protestă, şi de aceea trebuiau să dea o petrecere, un picnic în parc. „Fără părinţi”, aşa spusese Isabelle şi plecase la Heidelberg, pentru a le da vestea părinţilor ei.

Casă, cutia cenuşie de pantofi, îmbrăcată toată într-o plantă agăţătoare, care părea a fi viţă-de-vie, dar nu era, arăta atât de prietenos şi când taxiul se opri, mama ei ieşi din casă şi îşi îmbrăţişă fiica, palidă la faţă, o strânse cu putere la piept.

— Mamă, nu fac altceva decât să mă căsătoresc! spuse Isabelle şi mama ei începu să râdă şi râsul ei semăna cu zgomotul pe care îl face o bucată de stofă atunci când o rupe cineva.

Podeaua cenuşie, din piatră, lucea, camera în care se aflase pianul cu coadă părea iar goală, ca atunci când mama ei zăcuse mută în camera ei şi Mimsel, bona, încercase să-i potolească plânsul cu bomboane şi cu glume. Mută şi speriată, Isabelle stătuse ghemuită în locul în care se afla pianul cu coadă şi Mimsel stătuse la uşa stăpânei ei

şi înjurase, de parcă ar fi fost un înger al răzbunării.

— Aveţi bere? întrebă Isabelle, în vreme ce mâinile mamei ei alunecară peste fusta scurtă, peste bluza boţită, peste corpul care, pe lângă trupul ei slab, părea plinuţ şi nesupus.

Doamna Metzel îşi trimise fiica sus, să se răcorească, şi se duse la telefon, pentru a-şi informa soţul cu privire la cererea fetei.

— Tatăl tău aduce şampanie, spuse ea, când Isabelle coborî scările.

Pe măsuţa din sticlă, aşezată în faţa canapelei negre, se aflau două pahare cu Campari şi o carafă cu suc de portocale.

— Doar n-o să nu ne inviţi la nuntă, repetă doamna Metzel cu precauţie. Isabelle se gândi că mâine avea să ajungă la Frankfurt pentru a-şi cunoaşte socrul, care nu era nici el invitat la nuntă, pentru că nu vor organiza decât un picnic, atâta tot. Apoi veni tatăl ei şi o îmbrăţişă, ca şi când ar fi fost mândru de ea.

— Fata mea mare! exclamă în timpul mesei şi zâmbi, ca şi când ar fi fost singur într-un restaurant, în vreme ce Isabelle mângâia paharele, pe care nu avusese voie să le atingă când era mică.

Totul se desfăşurase satisfăcător, aşa îi spusese ea lui Jakob, şi mai târziu aveau să-i viziteze părinţii ei, în Berlin sau la Londra, iar de Crăciun puteau să vină la Berlin sau la Heidelberg.

— Tânăra pereche! spusese Alexa pe un ton batjocoritor, deşi la nuntă fusese şi ea impresionată, fiindcă în apropierea fântânii arteziene era o masă lungă, o masă de care se ocupase Andras, acoperită cu feţele de masă din damasc, ale mătuşii lui, şi Hans ţinu o cuvântare.

Erau prieteni şi Isabelle învârtea verigheta cu grijă de-a lungul degetului, cu atâta grijă, de parcă degetul ei ar fi devenit dintr-odată casant, îi zâmbi lui Jakob, care aşteptase, aşteptase toţi acei ani. Şi când se întunecă, Ginka aduse felinare. Hans încercă să stea în mâini pe marginea fântânii. Era beat şi căzu în apă. Alexa şi Clara o

luară pe Isabelle la mijloc, Jakob făcu fotografii şi în cele din urmă se înfăşurară în pături, pentru că se făcuse răcoare, pentru că se îngâna ziua cu noaptea. Hotărâseră să aştepte până ce va răsări soarele. Vara era pe sfârşite, pomii din Wartburgstrasse îşi pierdeau frunzele. Ginka spuse că de multă vreme nu mai trăise o vară atât de frumoasă şi toţi fură de acord cu ea.

15

O pasăre stătea pe pervazul ferestrei, îşi luă zborul, se lovi de geam şi dispăru fără a se fi rănit. Andras se duse în baie, se uită în oglinda care era plină de pete mici, albe, pastă de ras, pastă de dinţi, se gândi pentru a doua oară dacă era bine să se bărbierească din nou, îşi privi cămaşa în dungi, linii care îşi modificară poziţia când ridică braţele, dungi roz, albastre-deschis, verzi; se gândi la acea silă care îl făcea să îmbrace în fiecare zi altceva, să încerce o altă combinaţie de culori. Haină din piele, geacă de blugi, diverşi pantofi, cizmuliţe cu toc nici prea mic, dar nici prea înalt, cizmuliţe lăsate, descheiate la nivelul carâmbului. Pleca des în Vest, la editura pentru copii, în Kantenstrasse, la Galerie Alto, în Schlosstrasse. Magda, femeia care răspundea de galerie îl suna aproape zilnic, avea nevoie de fluturaşi şi de cărţi de vizită, un catalog, era şi un tânăr artist ungur, pe care ar fi urmat să-l cunoască, avea o mie de motive pentru a-l suna, îi promitea că-l va pune în legătură cu alte galerii, cu Gropius-Bau, şi îşi respectă promisiunea. L-ar fi plăcut foarte mult să-i fie partener, aşa spusese ea în glumă, dar repetă această idee. Galeria era finanţată din profitul proprietăţilor soţului ei care decedase, trei clădiri din Frankfurt, cu spaţii de închiriat, pe care le administra ea însăşi. Era osoasă, slabă, aproape creolă de atâta stat la soare, de atâta lucrat pe acoperiş, asta, cel puţin, îi spuse ea; îi arătă lui Andras terasa acoperişului, cu vase mari, din lut, în care creşteau leandri, Pergola şi o glicină, acele vase cu plante stând pe o masă din piatră şi pe două scaune. Ei îi plăcea Isabelle, înţelegea, fără a face niciun

comentariu, ce însemna Isabelle pentru Andras. Pe drumul de întoarcere, Andras se duse în Wartburgstrasse. Nu putea să-l placă pe Jakob. Nici măcar nu era invidios, pentru că Jakob o îmbrăţişa şi o săruta pe Isabelle; aşa fusese prevăzut, era ceva de care Andras nu avusese parte niciodată, poate că nu-i rămânea altceva de făcut decât să se întoarcă la Budapesta, să se mute în locuinţa de lângă cea a lui László şi a surorii lui, să-şi petreacă din ce în ce mai des după-amiezile la o cafeluţă cu părinţii lui, de parcă, dacă ar fi stat liniştit, ar fi putut să împace toate punctele cardinale, care existau în viaţa lui, de la est la vest, apoi iar la est, deşi acestea nu alcătuiau coordonatele vieţii unui om.

Când sună telefonul, el ştiu a cui voce o va auzi, ascultă timid şi replică afirmativ. Ajuns în bucătărie, spălă ceea ce se adunase de câteva zile, adică puţinul de care se folosea, obiecte desperecheate, care îl despărţeau, întocmai ca un gard avariat, de muntele de aşteptări şi de resemnarea definitivă a unchiului său şi a mătuşii sale. Dacă ai un coşmar, te trezeşti orientat în direcţia greşită, din visele frumoase nu te mai trezeşti, aşa zicea unchiul lui. În casa scărilor se auzeau paşi, cineva tropăia, urca greu, dar hotărât, trecu de uşa locuinţei lui, îndreptându-se spre uşa care dădea spre pod, închisă simbolic numai cu un ivăr. Paşii se auziră deasupra capului lui Andras, apoi se făcu linişte. Poate că acolo se aciuase un om fără adăpost, care n-avea altceva decât o pătură şi câteva pungi de plastic. Poate încerca să facă un foc; Andras oftă, trebuia să vadă despre ce era vorba. Se auziră iar paşi, de data asta erau paşi de femeie, şi când Magda bătu la uşă, Andras o îmbrăţişă fără nicio ezitare.

— Miroase a urină la tine, în casa scărilor, mormăi Magda, lipindu-şi faţa trasă de umărul lui şi râzând. Pe cine-ai visat? Pe micuţa ta?

Ea se strecura ca o bucată de stofă subţire, aproape transparentă între el şi durerea sa; când îi mângâie pielea aspră, plină de pistrui, i se păru că o aude pe Isabelle, şoptind, înfricoşată, auzi un sunet discret, plângăreţ, şi

înţelese după o clipă că o respinsese pe Magda, ea se lipi mai strâns de el, cu picioarele desfăcute, cu o poftă discretă, care îl atingea şi pe el, şi dură încă o clipă, până ce el pricepu că era chiar pofta lui cea pe care ea o exprima.

— Bietul meu sufleţel, spuse ea încet, oarecum absentă; în vreme ce el rămăsese întins, în vreme ce stătea liniştit, ea îşi netezi bluza, o încheie şi se mai aplecă o dată asupra lui, pentru a-l săruta. Poate că asta este cea mai bună combinaţie în ceea ce ne priveşte. Tu rămâi cu Isabelle a ta, eu, cu tristeţea mea legată de Friedrich, cu care m-am căsătorit, pentru că aşa a vrut el şi pentru că eu nu ştiam ce altceva să fac, iar acum îl visez şi mi se pare atât de frumos.

Ea râse, trecu în camera de zi, netezi canapeaua roşie, se aşeză pentru un moment, el văzu pielea albă a picioarelor ei subţiri; arăta ca o bătrână, fragilă, bolnăvicioasă şi lui îi era uşor să-şi imagineze că lângă ea se aşezase mătuşa lui, dând din cap şi povestind încet una dintre istoriile ei nesfârşite, întortocheate, o poveste despre încăperile şi despre casele din Budapesta, o poveste din secolul trecut, care înlocuia oamenii cu umbre.

— Hai să plecăm la Budapesta, spuse Magda. Crede-mă că nu există un început mai bun pentru o căsnicie decât acela când unul acceptă ideea că celălalt nu-l iubeşte.

Andras se ridică, îşi puse repede chiloţii, apoi pantalonii, şi se îndreptă spre Magda, aşa, cu bustul gol, într-un fel care-i păru neajutorat şi greoi. Era conştient că ea îl măsura din priviri şi îşi dorea să fie singur, să pornească singur la plimbare, să bea ceva într-o cârciumă, să schimbe cu cineva câteva vorbe, să iasă din cârciumă seara, să meargă cu un taxi în Wartburgstrasse, pentru a se întoarce aici către dimineaţă, poate beat, pentru ca după aceea să se gândească la trupul Magdei, la fragilitatea ei, trup care îl separa încă de Isabelle, precum o bucată de stofă foarte subţire. Era recunoscător. Era recunoscător pentru faptul că Magda se îmbrăca şi pleca,

întinzându-i din uşă o mână, pe care el să i-o sărute, fără a aştepta vreo îmbrăţişare în plus, fără a aştepta altceva decât să citească în ochii lui că aveau să fie cândva un cuplu de îndrăgostiţi. Poate că aveau să se vadă o dată pe săptămână, la cină, poate că aveau să doarmă împreună, ca un cuplu demult căsătorit, să-şi spună unul altuia bucuriile şi necazurile, şi totuşi exista cineva care strângea în braţe acest trup, care îmbătrânea, nu de dragul clipei, ci de dragul timpului scurs, o singură îndurare posibilă, aşa gândea Magda. Timpul era fragmentat în porţii atât de mici, încât nici nu merita să-i acorzi atenţie.

Patru zile mai târziu, Andras o invită la cină. El nu voia să o sărute, şi Magda îşi dădu seama de acest lucru. În schimb, îi luă mâna, îi mângâie degetele mici, ridate parcă, unghiile frumoase, nelăcuite, îi mângâie venele ieşite în evidenţă, astfel încât Magda să uite pentru o vreme ce îi fusese lăsat lui în grijă. „Este posibil să fim prea bătrâni pentru a ne mai gândi dacă ne ajunge”, îşi spuse el în gând şi îi povesti despre bărbatul care apăruse între timp în pod, despre faţa negricioasă, cu doi ochi care îl priviseră cu teamă, despre accesele de furie ale aceluiaşi bărbat, care se angajase într-o luptă cu nişte fantome cumplite, cărora acel bărbat nu îndrăznea să le spună pe nume, acel bărbat care se prezentase, spunând că el era domnul Schmidt.

— Închipuie-ţi, spuse Andras, închipuie-ţi că ăsta este numele lui adevărat, domnul Schmidt. El zice că ar mai fi avut opt fraţi, dintre care numai el mai trăieşte, ca şi cum l-ar fi condamnat cineva la viaţă veşnică.

— Şi ce te faci cu el? întrebă Magda.

— I-am cumpărat un reşou electric şi i-am făcut cadou o oală.

Magda începu să râdă, în timp ce Andras continuă:

— Şi două farfurii. Tacâmuri are el. Acum vrea să mă invite la masă. Cei care se ocupă de administrarea clădirii nu mai calcă, oricum, pe-aici. Aşteaptă să plec, pentru a putea vinde totul.

Magda se întâlni în mod inevitabil cu domnul

Schmidt şi pentru că el avusese ocazia de a o vedea şi pe Isabelle, bătu la uşa lui Andras, se înclină înaintea lui mai umil decât de obicei şi îl informă că îl aştepta o nenorocire dacă se căsătorea cu cea mai tânără dintre cele două femei. Lui Andras i-a fost destul de uşor să-l liniştească, dar simţi cum îi trece un cuţit prin inimă. Între timp se făcuse noiembrie, în ianuarie Jakob urma să plece la Londra, să găsească o locuinţă, astfel încât Isabelle să-l urmeze la scurt timp după aceea.

Andras petrecu Crăciunul împreună cu Magda. Jakob şi Isabelle acceptaseră invitaţia lui Hans şi plecaseră în Pădurea Neagră.

De Anul Nou se întâlniră în Wartburgstrasse. Magda era la Roma. Andras pregăti împreună cu Ginka un meniu compus din cinci feluri, Isabelle puse masa, Hans aduse o petiţie în favoarea deţinuţilor de la Guantánamo Bay. Se anunţa un alt război. Jakob povesti despre un coleg care răspândea zvonul că la atentatul asupra turnurilor gemene participase şi Mossadul şi că la birou îşi exprimaseră părerea că acel coleg nu trebuia să devină partener al firmei Golbert Schreiber. La miezul nopţii au închinat pentru un an guvernat de pace, deşi ştiau că nu cred în aşa ceva. Se gândeau cu toţii, fără să o spună, că îşi doreau ca războiul să-l cruţe pe fiecare dintre ei. Lui Andras îi era dor de Magda, dar când o strânse în braţe pe Isabelle şi o sărută cu ocazia anului care se pregătea să înceapă, îşi dădu seama că ar fi renunţat la tot şi la toate dacă ea i-ar fi cerut-o. O sărută, pentru că Jakob era pe balcon şi pregătea artificiile. O sărută pe gură şi ea îl sărută la rândul ei, cuibărindu-se în braţele lui, înălţându-şi spre el chipul frumos.

16

Abia ajuns pe aeroport, Jakob formă numărul viitorului său coleg, Alistair. Îi răspunse Maude, secretara, şi o auzi spunând:

— *Oh dear, you arrived already, how wonderful!*[5]

---

5 Vai, dragă, ai ajuns deja, asta e minunat! (în lb. engleză

Tot Maude îi spuse că Alistair îl aştepta la ora două la intrarea în British Museum.

— *He certainly will recognize you, don't you worry. Alistair is a man of extraordinary capacities.*[6]

Avioane mici aterizau şi decolau. Nu mai fusese niciodată pe London City Airport, doar câţiva călători se îndreptau spre ieşire şi, fiindcă ceasul arăta abia ora unu, Jakob se hotărî să ia trenul.

Într-adevăr, Alistair îl recunoscu imediat, se grăbi să coboare treptele muzeului, îl apucă de braţ şi, fără să se intereseze cum a călătorit, îl trase după el vesel şi, vorbind prea repede pentru ca Jakob să-l poată urmări, îl duse într-un local în care se serveau delicatese. Proprietăresele, două femei în jur de patruzeci de ani, îl salutară călduros, îl împinseră pe Jakob pe un scaun şi se întoarseră după câteva minute cu două farfurii pline-ochi.

— Amira zice că arăţi epuizat, îi comunică Alistair, începând să mestece. Deci, Bentham are şaizeci şi şase de ani, de când a vândut biroul cel mare, n-are parteneri şi singura lui conexiune sunteţi voi, cei din Berlin. Împarte câştigurile cu noi, pentru că nu are copii şi nici rude, fratele lui mai mare a murit la scurt timp după emigraţie. Probabil că va dona totul. Lucrul ăsta îi stă în fire. Nu este întotdeauna la birou, dar poate fi sunat oricând. Merită. Instinctul lui este de multe ori infailibil. Îţi va spune personal ce urmează să faci. Probabil că te vei ocupa de câţiva bătrâni şi de urmaşii lor, care se află în Germania de Est şi plâng după ruinele lor, datând din vremuri imemoriale. Ştii tu, loturi de pământ pe malul apei, cu nişte căsuţe construite pe ele, adică acolo unde era pe vremuri o vilă. Şi de imobiliare. Bentham nu se ocupă şi de litigiile care au la bază moşteniri. E clar?

Alistair îşi îndreptă spatele, îi zâmbi lui Jakob şi îi făcu Amirei un semn. Femeia aduse două cafele espresso,

---

în orig.)

6 O să te recunoască în mod sigur. Alistair este un bărbat care dispune de capacități extraordinare. (în lb. engleză în orig.)

dând prietenos din cap şi uitându-se la farfuria lui Jakob, care era pe jumătate plină.

— Numai după ce a mâncat tot! îi spuse ea lui Alistair, ridicând cana, ca şi când ar fi vrut să împiedice un copilaş, care ţopăia nerăbdător, să ajungă la toarta cănii.

— Amira, Jakob, făcu Alistair prezentările, dându-i lui Jakob un cot discret.

Jakob se ridică în picioare şi îi întinse mâna.

— Vă mai aduc un espresso după ce terminaţi de mâncat, spuse Amira. Şi nu-l lăsaţi pe Alistair să vă împuie capul.

O clipă mai târziu, în dreptul lui Jakob se afla un păhărel cu vin alb şi Alistair dădu din cap, precum un cunoscător, spunând:

— Te place.

Apoi tăcu, până când Jakob termină de mâncat.

— Mă bucur să mă aflu la Londra, spuse Jakob şi roşi, gândindu-se că afirmaţia lui nu era tocmai una inteligentă. Şi… îmi arăţi casa?

Alistair rânji şi îşi duse mâna prin părul blond şi des. Avea ochi verzi şi pistrui, cravata îi stătea strâmb pe sub o jachetă elegantă, faţa lui osoasă contrasta cu genele lungi şi cu gura frumoasă.

— În Primose Hill există o locuinţă ca lumea, patru camere, zonă frumoasă şi aşa mai departe, şi pe urmă mai e o casă victoriană în Kentish Town. De fapt, aia nu e o zonă pentru cineva care lucrează la Bentham, dar lui îi e totuna. Ai spus că nu vii singur aici şi că voi, cei din Berlin, sunteţi obişnuiţi cu locuinţe mari.

— Da, e vorba de soţia mea, spuse Jakob cu oarecare ezitare, şi îşi dădu seama cu uimire că folosea pentru prima oară formula „soţia mea”. Va veni soţia mea, care va lucra în continuare pentru o firmă specializată în grafică.

— Primose Hill e o zonă *posh.* Voi sunteţi *posh?*

Alistair râse de întrebarea pe care el însuşi o pusese. În localul Amirei vine în fiecare vineri o femeie care ghiceşte în cafea, Bentham are mare încredere în ea. Dacă nu poţi să te decizi, stai pe-aici până poimâine.

Mai târziu, Jakob nu mai avea să-şi amintească dacă această observaţie îl făcuse să nu mai dorească să vadă locuinţa din Primose Hill. A ghici în cafea i se părea un lucru cu totul exotic şi asta într-un local în care se serveau delicatese, într-un local în care, în mod clar, clientela era formată din jurişti şi din oameni de afaceri. Tocmai de aceea se sperie, simţindu-se ca un provincial sau ca un copil pornit într-o călătorie prin lume. Era atât de preocupat de ideea unui viitor previzibil, de fotografia unei femei solide, cu părul negru, pe care i-o arătă Alistair, încât uită să-şi ia la revedere de la Amira şi nu fu deloc atent unde îl ducea Alistair. După o călătorie nebunească, făcută cu taxiul printr-un labirint de macarale şi de garduri, care mărgineau şantiere, au ajuns în faţă la Kentish Town Station.

— O să vezi imediat cât e de aproape faţă de staţia de metrou, îi spuse Alistair, dând colţul şi intrând pe o stradă care urca lin, şi mai făcu un cot.

Platani mari se aflau înaintea unor case, care arătau cochet, undeva se jucau nişte copii, Jakob le auzi strigătele şi bufniturile unei mingi, iar uşa spre care se îndreptă Alistair bătea în albastru-închis, sticlos, protejat de un grătar din fier forjat, dincolo de care se zărea un covor. Locuinţa era bine împărţită, cu două încăperi mai mari şi o baie mică la parter. „Camera lui Isabelle”, gândi Jakob imediat. La etajul întâi erau o bucătărie şi o cameră, care putea servi drept sufragerie, dar şi drept cameră de zi. La etajul al doilea erau o baie şi două dormitoare. La parter câteva trepte dădeau spre o terasă, care ducea spre grădină, o fâşie verde, cu totul obişnuită, în care erau câteva flori de rododendron şi hortensii, dar se vedeau şi câteva straturi de plante ce păreau ţepoase.

— Au fost dărâmaţi câţiva pereţi, explică Alistair. În casele de prin preajmă, la fiecare etaj este o locuinţă, iar locuinţele astea nu sunt mici, având în vedere situaţia existentă în Londra.

Când ieşiră din nou în stradă, Alistair spuse:

— Ai putea căuta ceva şi în Notting Hill sau în

Hampstead, există acolo ambianţe mai rafinate, dar amalgamul de aici e ca lumea, iar în alte zone ar fi trebuit să plăteşti dublu. Casa îi aparţine lui Bentham. V-o închiriază contra cinci sute de lire sterline pe săptămână. Pomană curată.

Alistair îl apucă din nou de braţ pe Jakob.

— Hai să mergem pe jos! propuse el, trăgându-l pe Jakob după sine, pentru ca apoi să se răzgândească şi să propună călătoria cu autobuzul până în capătul nord-estic al lui Regent’s Park.

De-acolo nu mai era mult, un drum frumos, plăcut, care trecea pe lângă grădina zoologică, trecând de-a lungul parcului şi ajungând până aproape de Devonshire Street. La prânz se putea sta în parc. Domnului Bentham îi plăcea să se întâlnească şi să stea de vorbă acolo, în timp ce făcea o plimbare, chiar dacă ploua, Jakob ar fi făcut bine să-şi ia o geacă din aceea de ploaie, o geacă cu glugă, sau, şi mai bine, o manta scurtă, deşi Bentham punea preţ pe eleganţă, de altfel asta avea să constate şi el numaidecât. Abia acum Jakob îşi dădu seama că Alistair avea aceeaşi înălţime ca şi el şi îşi aminti de Robert. Alistair era blond, era mai vivace, mai natural, oricum ochii lui puteau luci de răutate şi, în timp ce mergeau, povesti despre concerte şi despre şmecheriile la care apela bătrâna lui mătuşă pentru a se strecura în sălile de concert fără bilet, pentru că îşi cheltuia toţi banii pe poneii jucătorilor de polo şi pe veterinari.

— Am vrut s-o invit la un concert şi mi-a spus că i-ar prinde mai bine contravaloarea în bani a biletului, dar că-i făcea plăcere să mă însoţească, însă fără a cumpăra bilet.

Ieşiră din parcul în care Jakob reuşise să vadă de la distanţă gardurile grădinii zoologice. Era nervos. Ajunseseră deja în Devonshire Street. Alistair bătu pur şi simplu la o uşă masivă, în timp ce o persoană nevăzută acţionă soneria. Andrew, portarul, le ieşi în întâmpinare. Avea în mână un volum gros, ţinea un deget, care înlocuia semnul de carte, într-un anume loc, mai precis în acel loc în care îi fusese întreruptă lectura. Avea un cap mic, fixat

pe un gât plin de cute, urechile erau singurul lucru mare şi cărnos la omul acesta, care avea ochii unui animal nocturn şi arătă că el răspundea de lift, mai mult chiar, că recomanda folosirea liftului numai şi numai atunci când el, portarul, se afla acolo. Când urcară spre etajul întâi, Jakob observă că nici treptele nu erau demne de încredere. Erau strâmbe şi acoperite cu o traversă ruptă. Uşile aşteptau să fie vopsite, iar pereţii cereau să fie zugrăviţi. Biblioteca, înţesată cu volume şi ziare noi, era spartă parcă de culorile vii ale cărţilor şi părea o bibliotecă adormită, niciodată folosită, acoperită de praful vremii şi lăsată în grija pocnetelor şi a scârţâielilor unei vechi case locuite cândva de oameni înstăriţi. Această impresie era, totuşi, una greşită. Mesele vechi, din lemn, erau proaspăt lustruite, iar pe marginea acestora se vedeau cinci Macintosh-uri noi. Doi bărbaţi de vârsta lui Jakob şi a lui Alistair stăteau în fotolii grele, din piele, şi nu se lăsară tulburaţi de ei.

— Ăsta e etajul lui Bentham, spuse Alistair când lăsară în urmă etajul al doilea, pentru a ajunge la cel de-al treilea, unde Alistair întinse mâna spre o uşă pe jumătate deschisă.

Jakob îşi dădu seama că Alistair nu îl însoţea abia în momentul în care avu o ezitare şi întoarse capul, fiindcă domnul care stătea la fereastră, pe un scaun cu spătar, era un domn într-un costum impecabil, din trei piese, cu eşarfă neagră în loc de cravată, o eşarfă elegantă, din mătase, strânsă în jurul gâtului, având la rever o floare albă, şi stând nemişcat, studiindu-l. Jakob făcu o mişcare bruscă, de nelinişte, şi îşi simţi inima bătând. Trunchiul domnului se mişcă, el se ridică de la sine, ca şi când nu ar fi fost susţinut de picioare, ascultând nu de voinţă, ci de gândul care punea într-o relaţie perfectă greutăţile: pieptul lat, burta susţinută de vestă şi picioarele relativ scurte, căutând parcă să evite orice încordare. Gâtul şi faţa erau mari, cărnoase, la fel ca nasul, bărbia şi fălcile. Sprâncenele stufoase acopereau aproape întru totul ochii, iar buzele subţiri alcătuiau o gură care exprima indiferenţa. Vocea acelui domn era atât de groasă şi de

mormăitoare, că Jakob nu înţelese de la bun început ceea ce i se spunea şi mai târziu Jakob nu-şi putu aduce aminte care fusese prima frază pe care i-o spusese Bentham. Nu ştia nici dacă acea frază fusese rostită în germană sau în engleză, oricât de mult s-ar fi gândit.

Ceea ce le povesti Jakob lui Isabelle şi lui Hans, când se întoarse la Berlin, se putea rezuma la o listă a sarcinilor lui. Despre viitorul său birou nu scoase niciun cuvânt şi conştientiza uimit că dorea să păstreze pentru sine încăperea plină de mobile vechi, printre care se numărau o canapea şi o ladă din lemn, veche şi grea. Fără îndoială că era destul de prăfos şi nu foarte luminos, aşa spusese Bentham, dar la etajul întâi – Alistar şi alţi doi colegi îşi aveau biroul la etajul al doilea – era un birou modern. Probabil că se afla în spatele sălii de lectură. Şi Bentham îi spusese că acel birou se afla lângă odaia bibliotecarului, a domnului Kraphol. Jakob roşise. Dintr-o bucătărie mică apăruse Maude, secretara domnului Bentham, ducând o tavă şi dând din cap a nemulţumire când auzi care erau planurile celor doi.

— *În camera aia* trebuia mai întâi să se facă o curăţenie temeinică şi trebuia zugrăvită!

Asta era părerea secretarei, pe care Jakob o studie pe îndelete.

Era o femeie rotofeie, de vreo cincizeci de ani, care purta o plasă pentru păr şi avea nişte obraji de parcă tocmai venise dintr-o grădină şi mai avea încă foarfecă de grădinărit în mână. Dar ea nu ţinea o foarfecă, ci o tavă pe care se aflau o cană cu ceai, două farfurioare cu biscuiţi, o farfurie cu sandviciuri, o căniţă cu lapte şi o zaharniţă din argint, lustruită atât de bine, încât şi-ar fi dorit, parcă, să demonstreze că numai grija şi curăţenia erau singurele antidoturi împotriva dezordinii, din ce în ce mai mari, din locul acela.

Pe drumul spre Liverpool Street Station, Alistair îi explicase că se discuta dacă să mai fie folosite vechile biblioraftuiri cenuşii sau dacă ele să fie înlocuite cu unele

viu colorate. Bentham însuşi cumpăra biblioraftui uzate, Leitz, le achiziţiona de oriunde i se ofereau spre vânzare. Asta era o meteahnă cu care Jakob trebuia să se obişnuiască. Dacă Jakob voia să vadă obiectele preferate ale lui Bentham, cel puţin aşa spusese Alistair, era de ajuns să viziteze muzeul preferat al acestuia, casa în care locuise John Sloan, o acumulare dezordonată, ţipătoare, de tot soiul de obiecte, depozitate într-un spaţiu strâmt. De o prezentare a respectivelor obiecte nici nu putea fi vorba. Jakob simţi că despre toate acestea nu voia să povestească la întoarcerea lui la Berlin. Casa din Lady Margaret Road constituia un subiect destul de vast şi Jakob i-o prezentă lui Isabelle cu entuziasm, fără a aminti faptul că nici măcar nu voise să vadă locuinţa din Primóse Hill. Hans aruncă o privire pe actele pe care le adusese, pentru a se ocupa de ele, şi aşa toţi trei fură mulţumiţi, deşi Hans nu putea să le împărtăşească bucuria pe care o simţeau chiar înainte de a ajunge la Londra, pentru că lui aveau să-i lipsească Jakob şi Isabelle.

Andras a fost cel care a pus câteva întrebări în legătură cu Bentham, Andras, care nu făcuse niciun comentariu în legătură cu pregătirile de plecare, care nu dăduse nici măcar din cap când Isabelle şi Jakob îl invitară la Londra. Stăteau unul lângă altul pe balcon, Ginka, Hans şi Isabelle se aflau în bucătărie; era foarte cald pentru o seară de ianuarie, Andras fuma, trăgea nervos din ţigară, a patra ţigară în seara aceea. Magda îl aştepta peste două ore. El ezita să o refuze, nu voia să o invite în Wartburgstrasse. Nu voia să plece, avea să fie una dintre ultimele seri petrecute acolo. Voia să câştige timp. Jakob păru speriat când îl întrebă despre Bentham.

— E greu de descris, spuse Jakob în cele din urmă. Nu prea înalt, grăsun, cu picioare prea scurte pentru a susţine un trup atât de masiv. Îmbrăcat impecabil, poate chiar exagerat, cu siguranţă exagerat de elegant, deşi nu îl interesează cum arată sediul firmei sale, adică mizerabil. În biroul lui e un tablou de Lucian Freud. Îl ştii? Un tablou

cu flori albe, nu ştiu ce fel de flori sunt. Alistair mi-a povestit că Freud i-ar fi făcut portretul. O figură lată. Una dintre acele feţe cu o anumită greutate. Nasul, pleoapele, totul are o greutate de-atâtea şi-atâtea grame. Ştii ce vreau să spun?

Jakob se înroşi.

Bentham nu fusese nici prietenos, nici ostil. Sau poate fusese totuşi prietenos, dar nu apropiat.

— E altfel decât Schreiber. N-am cunoscut niciodată un asemenea om.

— E evreu?

Jakob îl privi uluit pe Andras şi îi răspunse:

— Habar n-am. De unde să ştiu eu chestia asta? Alistair mi-a spus că a venit în Anglia pe vremea când era copil. De ce ai pus întrebarea asta?

Andras ridică din umeri.

În casă, Isabelle punea masa. Nu privea spre balcon. Andras văzu cum i se înclina corpul, cum i se întindeau braţele, cum îşi îndrepta spatele. Purta o bluză verde şi jeanşi negri. Avea în picioare şosete groase.

— Poate pentru că aici nimeni nu mi-a pus întrebarea asta. Nimeni în afară de Hanna. Poate nici măcar Hanna. Cine ştie…

— Eşti evreu? întrebă Jakob, sprijinindu-se de balustrada balconului şi privind în stradă.

— Da, de când mă ştiu.

— Dar de ce ar fi trebuit să te întrebăm noi asta?

— Pentru că unchiul şi mătuşa mea au putut emigra, pentru că am primit cetăţenia germană, pentru că mulţi evrei din Ungaria au emigrat. Pe de altă parte, sigur că da, de ce mi-ar fi pus cineva întrebarea asta?

Pentru o clipă, Jakob îl văzu înaintea ochilor pe Bentham ridicându-se de pe scaun, apropiindu-se, stând între Maude şi Alistair, văzu gestul discret, mângâierea lui Maude pe mâneca lui Bentham, şi faţa lui Alistair, pe care se amestecau vitalitatea cu batjocura şi cu dispreţul.

Se gândi la 11 septembrie, la evenimentele de acum un an şi jumătate, la emoţiile lui lipsite de sens, care nu

aveau nicio legătură cu New York-ul, la discursul lui Bush, „nimic nu va mai fi ca până acum”. Nimic nu se schimbase. Existau oameni care dormeau, existase războiul din Afghanistan, existau case distruse, oameni arşi, morţi îngropaţi la repezeală, talibani şi luptători Al-Qaida în nişte munţi în care nu te încumetai să păşeşti, denumiri şi lucruri care pentru ei, cei de aici, nu însemnau decât derularea şi dramele unui serial televizat despre care vorbeau cu toţii, aşa cum vorbiseră despre *Big Brother.* Şi acum vorbeau cu toţii despre războiul din Irak. Câţi oameni muriseră în războiul trecut? Câteva zeci de mii. Jakob îşi amintea de oamenii care cumpărau totul, cuprinşi de panică. De oamenii care dădeau năvală pentru a cumpăra conserve şi pături călduroase, care făceau lanţuri luminoase împotriva războiului, în timp ce asupra Israelului se lansau rachete. 11 septembrie era o linie care delimita trecutul visat, neapăsat de griji de plânsetul speriat, agresiv, care se declanşase şi se extindea tot mai mult. „Numai pentru părinţii lui Robert s-a schimbat totul”, gândi Jakob. Numai pentru ei şi pentru el. El o găsise pe Isabelle. El va pleca la Londra.

17

Indispus, Jim trecu peste mormane de lăzi goale pentru legume şi cutii din polistiren styropor, care duhneau a peşte. Era cât pe ce să se împiedice de o pisică ascunsă după o cutie de carton. Era cenuşie, tigrată. Jim o privi o clipă cu ochi mari, apoi se aplecă şi o scărpină. O mângâie încetişor pe gât, apoi pe piept. Pisica fusese încordată la început, dar apoi se destinse. Stătea liniştită, avea coada ridicată, dar nu torcea.

— Hei, de ce nu torci?

A vrut să o ridice, dar pe burta ei se simţea ceva umed, lipicios. Poate era sânge, poate era mizerie. Pisica scoase un urlet de durere. Jim înjură. Îşi îndreptă spatele. Din Brixton Road zgomotul ajungea până la el. Autobuze, ţipete. Glasul unei femei se apropie de el, nervos, strident. Pisica se întinsese. Jim nu mai scoase niciun sunet. Îşi

stăpâni impulsul de a privi de-a lungul micii alei ce dădea în stradă, spunându-şi că acolo, în spatele lui, se afla femeia. I se păru că aude respiraţia cuiva. Zgomotul străzii se auzea regulat, de parcă ar fi fost un lichid uleios, care se scurgea printre case. Se împiedică de pisică, dar de data asta nu se mai uită la ea, trecu peste alte lăzi, evită sacii cu gunoi, şi ajunse în cele din urmă dinaintea unei uşi vopsite în maro, pe care o deschise, împingând-o cu putere. Înaintea treptelor erau ziare, fluturaşi publicitari, cutii. Se strâmbă şi îşi văzu grăbit de drum, ajunse la etajul al treilea, trecând pe lângă uşile în spatele cărora comercianţii îşi depozitau mărfurile, legume, haine, jucării. Uşile acelea erau încuiate cu lacăte. Una era deschisă. Un băiat îi aruncă o privire fugară şi dispăru, mirosea a mâncare. Sus aştepta Albert. Rânji, umplând cu corpul său masiv spaţiul lăsat de uşa deschisă. Firele de păr cenuşii, subţiri, erau pieptănate ordonat, pe spate, purta un tricou, braţul drept îi atârna relaxat în jos, mâna stângă se sprijinea pe tocul uşii. Dinăuntru răzbătea o lumină slabă. Jim trase cu urechea, încercând să prindă orice zgomot. Când îl sunase, îi spusese că voia să-l întâlnească doar pe el, nu şi pe Ben, nu şi pe vreunul dintre bodyguarzii pe care Albert îi ţinea pe lângă el, băieţi pe care îi luase de pe străzi, aşa cum fusese luat şi el. Gunoaiele străzii. Oameni fără niciun ţel şi fără nicio înclinaţie. Oameni care nu erau buni de nimic. Băieţi care furau radiouri din maşini, poşete, telefoane, aparate foto. Stăteau zile-n şir întinşi pe saltelele pe care Albert le aducea prin cuiburile sale, cuiburi răspândite prin tot oraşul, până în South Earling. Ascunzişuri. Refugii, cum le numea Albert cu voce tunătoare. Şapte, ca în Vechiul Testament. El numea camerele şi locuinţele mizerabile „Paris”, „Roma”, „Ierusalim”. Jim fusese în „Ierusalim”, în inima cartierului Soho, deasupra unui restaurant chinezesc, într-un mezanin plin de lăzi frigorifice şi rafturi cu paste făcute din făină de orez şi tot felul de alte alimente, în spatele camerei rezervate chelnerilor şi bucătarilor, acolo dormise Jim, şi împărţise un closet minuscul cu alţii, lavoarul mic, fără

oglindă, cu miros de urină. Bărbaţii slabi, palizi, nu îi vorbiseră niciodată, poate pentru că nu ştiau engleză, poate pentru că aşa voise Albert. Tot ceea ce fura, băga în cutii vechi din carton, în care fuseseră cândva paste făinoase, cutii, care erau luate de-acolo din ordinul lui Albert. Drept răsplată, Jim primea haşiş, uneori cocaină, promisiuni şi mese calde. Resturi din belşug şi cu un gust foarte bun. Jim se învăţă să mănânce supă dimineaţa, carne rece. Cocaina era mai bună decât mizerabila marijuana şi berea, în Soho era mai bine decât la intrările caselor şi în staţiile de autobuz din King's Cross. Totuşi, ceva îl trăgea într-acolo şi Albert se văzu nevoit să-l adune de două ori de pe străzi. Îl şi bătuse. Îl dusese la un frizer, îl îmbrăcase-n haine noi, pentru a-l trimite pe străzi pe el, băieţaşul frumos. Îl dădu pe mâna a doi prieteni, care urmau să se ocupe de pregătirea lui. Albert îi îndesa lui Jim banii în palmă.

— I-ai câştigat cu faţa ta simpatică şi curul tău drăguţ.

Primi şi o altă cameră, dar încercă, chiar şi aşa, să o şteargă, însă Albert avea oameni peste tot şi a urmat bătaia.

— Nu te mai purta de parcă acasă n-ai fi mâncat bătaie.

Îl închisese două săptămâni, îi interzisese anumite lucruri, o toană de-a lui Albert, fusese iar trimis pe stradă şi iar o ştersese, de data asta pentru trei luni. Reuşise lucrul ăsta, pentru că evitase King's Cross şi City şi Brixton şi Clapham, toate locurile în care se aflau oamenii lui Albert, dar Jim nu reuşi, încercă şi în East End, se văzu săltat de poliţie şi internat într-o clinică, de unde se întorsese în genunchi la Albert. Şi acum, când îşi aducea aminte, simţea în gură gustul sângelui, pentru că îşi muşcase limba când unul dintre prietenii lui Albert îi trăsese pantalonii de pe el, îl silise să se aplece şi îl violase. Apoi vedea înaintea ochilor faţa lui Albert. Şi iar se întorsese în camera mizeră din Soho, nu reuşise să se lase de droguri şi furase, până ce Albert hotărî să-l ia cu el în

ture, şi abia când apăru Mae lucrurile deveniră altfel, pentru că Albert avea nevoie de el, pentru că primiseră locuinţa din Field Street.

Albert era tot în uşă, continua să rânjească, şi Jim înţelese imediat că nu avea să-i spună unde era Mae dacă nu avea să-i facă un serviciu. Asta, bineînţeles, dacă ştia ceva despre Mae. Nu avea să renunţe la Jim, nu avea să-l lase în pace, nu atâta vreme cât se afla în Londra. Jim îşi dădu seama prea târziu că în spatele lui se afla cineva care urcase scările.

— O bătaie nici prea-prea, nici foarte-foarte, spuse Albert, trimiţându-i afară pe ceilalţi doi.

Jim ţinu ochii închişi. De alături auzi vocea lui Ben. Îşi mişcă picioarele şi se gândi că zăcea întocmai ca un bebeluş. Îşi întinse cu grijă mai întâi piciorul drept, apoi pe cel stâng. Se părea că tot mai sângerează, îl gâdila în bărbie, pe gât. Braţul stâng îl durea cumplit. „Este dislocat, gândi Jim şi închise mai strâns ochii. Ca un animal”, îşi mai spuse şi simţi cum îi dădeau lacrimile. Cu o mişcare bruscă reuşi să-şi aducă umărul la locul său.

Durerea îi explodă în creier, îi separă creierul de restul corpului. Acum avea picioarele întinse şi, când Albert se apropie de el, înţelese imediat ce avea să urmeze. Albert se apropie de el şi îl lovi în rotula piciorului stâng; Jim urlă. Când îşi reveni, era linişte. Se ridică cu greu, îşi pierdu echilibrul, se redresă, se sprijini în palma dreaptă, deschise ochii, văzu faţa speriată a lui Albert. În încăpere se aflau doar o masă şi câteva scaune. Acesta era deci „noul birou” al lui Albert, aşa cum îi scrisese. Pereţii erau zugrăviţi de curând. Cea de-a doua încăpere servea, probabil, drept magazie, aparate radio furate din maşini, telefoane mobile, sisteme de alarmă, tot ceea ce Albert vindea în Charing Cross, lucruri uzate, dar şi noi, alte câteva lire sterline care aveau să-l ajute pe Albert să-şi împlinească visul: un restaurant în Kensington.

— Ce crezi tu despre mine? întrebă Albert mimând supărarea. Apoi întinse mâna, pentru a-l sprijini pe Jim.

— M-ai dus de nas, da’ asta ştii deja.

Fiecare avea micul său vis. Un restaurant în Kensington, o casă cu grădină şi cu un cireş. Jim nu ştia care era visul lui Ben, îi vedea doar figura lătăreaţă holbându-se prin deschizătura uşii. Rahat. Nu putea fi vorba nici de casă, nici de cireş. Mae dispăruse, iar pe el aveau să-l silească s-o ia de la capăt. Nici nu putea fi vorba de aşa ceva în absenţa lui Mae. Simţi cum îl cuprinde o adâncă ruşine.

— Noi vrem doar să te ajutăm, spuse Albert, rânjind cu milă.

Apoi îi arătă un afiş pe care se vedea figura lui Mae şi se putea citi obişnuitul text care se scria în cazul persoanelor dispărute, afiş care era lipit prin staţiile de metrou. Nu era pentru prima dată când Jim recunoştea o figură de pe un afiş, de cele mai multe ori figurile acelea aparţineau unor copii, care, la fel ca şi el, coboară din vagon în Liverpool Street Station sau în King’s Cross St. Pancras, dornici şi proşti, chinuiţi curând de foame, gata să se agaţe de gâtul oricărei persoane care le dădea câteva lire, un pas către visul lor, oricare ar fi fost acela, gata să scurme în noroi, în căutarea a ceea ce cred ei că este viaţa, viaţa adevărată, plini de curaj în felul lor, chiar dacă nu ştiau cu ce şi de ce se luptă. Şi atunci, se întorceau, ca şi el, ca şi Albert, la un vis mărunt, de neîmplinit, un vis legat de tihnă, care li se tot arată în creierul surescitat, o oază copilărească, în care sălăşluia toată speranţa şi îşi închipuiau că descoperiseră care era mândria, ţelul, dorul lor. Atunci când era prea târziu. Pe câţiva dintre ei îi bătuse pentru că aşa îi poruncise Albert sau pentru că îl dispreţuiseră şi el nu simţise mare lucru, numai o oarecare alinare. Doar pentru o clipă simţise şi disperarea, ceva care era ca o tăietură mică şi durea ascuţit, ca o tăietură cu un cuţit a unei bucăţi din propriul cap, cuţit care tăia amintirea. Îşi închipuise că odată îi va putea povesti despre toate astea lui Mae, când se vor culca împreună, când va sta în braţele ei, înainte de a adormi. În tăietura aia era mereu o lumină, ceva care pendula. Fotografia lui

Mae în staţiile de metrou. Dispărută. Oferiţi informaţii la… şi urma un număr de mobil, sau cum îşi închipuia Albert toată afacerea asta? Jim privi fotografia cu ochi mari. Nu avea nicio poză de-a ei. Îşi mişcă mâna cu atenţie, gemu, trebuia să se concentreze. Ea era foarte aproape, nu-l putea auzi, dar era de ajuns ca el să întindă mâna, pentru a o atinge. Dacă îşi putea aminti. Atât de mare era dorul, încât abia dacă-l mai putea suporta, se simţea ca şi când s-ar fi rupt ceva din el. Albert rânji. Se duse în camera alăturată şi se întoarse cu un pliculeţ, puse pe masă trei linii.

— Îţi mai aduci aminte, Jim? îţi mai aduci aminte cum ai îndrugat ceva despre sfârşit. Cum ai spus că vrei să tragi linie şi să pleci la ţară?

Jim tăcu. Se uită la Albert şi la Ben, cum se aplecau, trăgând praful pe nas şi făcându-i semne încurajatoare. Undeva, în spate, văzu ca prin ceaţă ceafa lui Mae aplecată înainte. Ura să o vadă pe Mae trăgând pe nas sau luând pastile, ura faţa ei şi chicoteala prostească atunci când încerca să se lipească de el, băgându-i mâna în pantaloni. Aşa îl educaseră. Îl educaseră astfel încât să o bată. Aşa îl educaseră, şi asta numai din cauza lui Alice. Făcu un pas spre ei, se apropie de Ben.

— Nu crezi că ar trebui să spui „mulţumesc”? îl întrebă Ben.

— Lasă-l să se aşeze, interveni Albert, împinse un scaun spre Jim şi dispăru, pentru a reveni cu trei cutii de bere.

Cineva trebuia să se afle în camera cealaltă, urcase treptele în urma lui. Era adevărat, nu văzuse cine. O lovitură în cap în casa scărilor, în vreme ce Albert rânjea la el. Acum îi era rău. În urmă cu treisprezece ani fugise pentru prima oară de la părinţi. La treisprezece ani fugise şi trei ani mai târziu reuşise să ajungă la Londra, pe 3 iulie. Sărbătorise acea zi în fiecare an, până ce o întâlnise pe Mae, pe urmă sărbătorise ziua în care o văzuse pentru prima dată pe Mae, o zi din august, data exactă nu i-o spusese nici măcar lui Mae, care nu şi-o mai amintea. Se

simţea ca o cârpă, rigid şi gol. Pe podeaua din şapă goală se usca sângele lui. Albert îi urmărise privirea şi vărsă un pic de bere din cutie peste pata de sânge. Aveau s-o spele mai târziu sau aveau s-o lase să se usuce, lui îi era indiferent.

— Nu poţi să te retragi pur şi simplu, asta trebuie să-ţi fie clar. Nu poţi să-ţi pui pe picioare propria afacere.

Acum glasul lui Albert era tăios, vorbea la obiect. De-aia te-ajutăm s-o cauţi pe Mae fără ca poliţia să-ţi stea în ceafă.

— Nu i-am făcut nimic lui Mae, replică Jim cu glas sfârşit. Braţul stâng începu să-l doară şi mai rău.

Albert făcu o mişcare cu mâna, o mişcare plină de dispreţ.

— Cât de tâmpiţi ne crezi? Nu uita că Ben a văzut-o.

Jim se holbă la Ben, fără a putea scoate un cuvânt.

— Ai uitat şi cum ai bătut-o măr pe Alice?

Acela era glasul lui Ben, revoltat, gâfâind.

— Alice mi-a furat trei sute de lire sterline!

Jim se făcu roşu. O lăsase zăcând acolo. Ea avusese o odaie în Arlington Road. O odaie la subsol. Albert avusese grijă ca ea să nu facă probleme. I-a forţat pe el şi pe Ben să scotocească prin odaia aia. Crezuse că acolo sunt ascunse câteva grame de cocaină. Asta se întâmplase în urmă cu cinci ani, poate chiar şase ani. Nici acum nu-şi mai aducea aminte cum se năpustise asupra lui când a vrut să-i dea o palmă şi pe urmă… nimic. Vru să sară în picioare, să se repeadă la Albert. Dar până să se ridice de pe scaun, Ben era lângă el, uşa se deschise şi îşi făcu apariţia un bărbat cu părul negru, care părea a fi arab, un bărbat cu un cuţit în mână, cu o faţă lipsită de expresivitate. Jim îl lovi pe Ben şi se aşeză iar.

— Acum v-aţi luat un muftiu care să vă sară în ajutor la nevoie, sau ce?

Se uită cu ochi mari la bărbatul acela, la faţa sa frumoasă, cu trăsături regulate, cu piele măslinie, cu nişte ochi în care se zărea câte-o scânteie, semn că omul era amuzat sau se simţea jignit.

— L-am luat din cauză că există proşti ca tine, spuse Albert cât se poate de liniştit. Ăsta este Hisham. Se prea poate să fie muftiu, dar engleză vorbeşte mai bine decât tine.

— Spune-i să-mi aducă o bere.

Ben stătea nemişcat, avea faţa albă ca varul şi buza spartă.

— Pot să depun mărturie că era cât pe ce să o omori. Dacă nu eram eu, ar fi pierdut atâta sânge, încât ar fi murit.

Jim dădu din cap cu încăpăţânare. Tot ce îşi amintea era vag. Mae era pe canapea, cu telefonul în mână, îi curgea sânge din nas sau dintr-o rană deschisă. Pe urmă el se dusese iar în bucătărie. Oare avusese un cuţit în mână? Rămăsese în bucătărie până ce apăruse Ben? încerca să-şi aducă aminte. Clătină din cap, se ridică. De afară se auzea răpăiala ploii. Se gândi la pisica de care se împiedicase, îl privi pe Albert, mormăind:

— OK! Acum spune-mi ce vrei!

Albert îi aruncă lui Ben o privire satisfăcută şi spuse:

— Mai întâi vreau banii pe care mi-i datorezi, pe urmă îţi dăm ceva, ceva mărunt, ce spui?

Dormi agitat. Se trezi dintr-odată, pentru că i se părea că inima îi bătea prea încet. Se ridică, îşi luă o pătură de lână din dulapul lipit de perete, mirosea a mucegai şi un pic a căţel. Păr de om sau de câine. Degetele lui pipăiră şi găsiră fire scurte de păr, de om sau de câine. Mirosul era pătrunzător, dar lui îi era frig. Senzaţia de frig nu îl părăsi. Hisham îl însoţise până jos, respectuos, fără a scoate niciun cuvânt. Când se despărţise de el, îi spusese ceva vag, cu o expresie de milă în priviri. Poate că şi el văzuse pisica, undeva în apropierea intrării, zăcând, cu sângele scurs din trup, de parcă i-ar fi deschis cineva rana pe care o avea deja.

Jim nu se întrebă dacă îl urmărea cineva. Mersese cu metroul până la King’s Cross, traversase Pentonville Road, mersese până în Field Street, fără a le acorda atenţie celor

care îşi făceau veacul pe stradă. Observase cu coada ochiului o femeie tânără. Mai tânără decât Mae. Toată marfa pe care i-o dăduse Albert putea fi vândută cu uşurinţă în Camden. Pe Canal dădu nas în nas cu o vulpe, care trecu pe lângă el fără pic de teamă, pentru a se strecura apoi printr-o gaură făcută în gard şi a se face nevăzută în desişul de pe malul Canalului. Asta se întâmplase deja în momentul în care ajunsese pe Camden Street. Ezitase un pic, se gândise să oprească un taxi, braţul îl durea cumplit.

Ajuns acasă, căută calmante, dar găsi numai o cutie goală. În camera de zi erau doar cutii goale de bere, haine, lenjerie murdară. Cu mâna dreaptă adună şosetele, răsturnă o cutie de bere, şterse cu un tricou mizerie care nu apucase să intre imediat în covor. Trebuia să deschidă geamul, să aerisească, „să cumpăr flori”, gândi el dispreţuitor.

A doua zi, la prânz, când se întorcea cu o geantă plină de lenjerie curată, pentru că tocmai spălase la una dintre maşinile automate înşirate în încăperea special amenajată, şi trecu pe lângă standul cu flori din Kentish Town Station, cumpără câteva garoafe şi un crin, care costa doar o liră. Vază nu găsi. Crinul îl ţinu în mână. Garoafele îşi găsiră locul într-un pahar gol de bere. Mirosi floarea albă, însă nu îi plăcu mirosul. Floarea se ofilea deja. Spălă vasele, puse berea în frigider, pâinea feliată, brânza, ouăle, un pachet în care era şuncă. El şi Mae îşi petrecuseră ultima după-amiază împreună în Field Street. Se certaseră. Era ciudat ce se întâmpla cu amintirea despre ea. Întotdeauna părea că aşteaptă undeva şi totuşi nu se arăta.

De la fereastra lui văzu o fetiţă care se aplecă să ridice ceva, din cauza ploii părul ei se făcuse negru şi era tot numai şuviţe care îi intrau în ochi. Făcu, ezitând, câţiva paşi, apoi se opri. Era de parcă nu ar fi ştiut încotro vrea s-o apuce. El o privi cu atenţie. Purta numai un pulover verde, subţire, care îi era prea mare. Mânecile îi acopereau complet mâinile. Faţa îi era palidă şi ascuţită.

Se părea că pândea pe cineva. Înălţă capul, se ridică pe vârfuri, dar nimeni nu venea, şi în cele din urmă fata dispăru. Jim se supără de parcă fata aceea ar fi luat ceva care îi aparţinea lui.

Seara, când ieşi pe stradă, ca să vândă o parte din marfă, era tot prost dispus. „Nu-i semn bun", gândi el şi îşi făcu cruce, ca orice om care e superstiţios.

A doua zi, la prânz, văzu în staţiile din Kentish Town afişele cu menţiunea DISPĂRUTĂ şi fotografia lui Mae.

18

Jakob îi dădu o listă cu piese de mobilier, pe care i le trimisese tanti Fini, piese de mobilier, care fuseseră ale bunicilor lui, ale fraţilor bunicilor lui; Isabelle trebuia doar să le bifeze pe acelea pe care dorea să le ia la Londra. Prima listă, scrisă cu prescurtări, nu putuse fi descifrată de Isabelle, aşa încât Jakob întocmi o a doua, scrisă normal, care, însă, se dovedi a fi mai concisă decât prima, deoarece el nu mai copie şi datele referitoare la proprietarul iniţial, culoarea, starea în care se afla lacul sau lustrul. Mobilierul, tacâmurile, vasele şi lenjeria de pat urmau să fie încărcate la Frankfurt, pentru a fi trimise la Londra, unde urma să le recepţioneze Jakob.

— Nu trebuie să te ocupi de nimic, spusese Jakob.

Îl însoţi până la aeroport. Îl putea vedea prin geamuri, dincolo de punctele de control, ţinând ziarul în mână. Sticla lucea şi el nu putu s-o vadă.

A doua zi, Maude era în uşa biroului şi îl salută pe Jakob în numele lui Bentham. În biroul ei se afla Annie, secretara lui Alistair, care avea să se ocupe şi de corespondenţa lui Jakob, o făptură grăsuţă, cu nas cârn, şi domnul Kraphol, care îşi oferi serviciile, trăgându-şi tot timpul nasul şi uitându-se cruciş. Ţinea în mână o foaie de hârtie, umplută cu un scris mărunt, pe care îşi notase comenzile de carte. La ora cinci Maude bătu la uşa biroului lui Jakob şi îi aduse ceai şi Sconcs. Jakob auzi pătrunzând pe geam ropotul ploii de februarie.

— Mergem la pub, îl anunţă Alistair seara,

aşteptându-l în casa scărilor şi pipăind cu piciorul stâng o mică suprafaţă roasă, a covorului.

Se vedea însă că pe Alistair îl preocupa deja altceva. Jakob află în cele din urmă că Bentham avea să vină la birou abia pe la sfârşitul săptămânii, dar nu era nimic neobişnuit în asta. La pub aşteptau deja doi dintre viitorii săi colegi, Paul şi Anthony. Îl împinse înăuntru, băură în sănătatea lui, trecură foarte curând de la bere la whisky, îşi băgară, fără să le pese, cravatele în buzunarele jachetelor, din covorul roşu, murdar, al pubului se înălţa un miros acru, la ora unsprezece erau în stradă, într-o ploaie măruntă, o fată se apropie de ei şi îl sărută pe Paul lung pe gură. Jakob era beat, Alistair şi Anthony se îndepărtară, şoptind, Paul îşi luă motocicleta şi plecă în pârâit de motor. Luna se arătă de după acoperişuri, Jakob îşi imagină că simte în nări mirosul mării, fata îl sărută iar pe Paul, apoi veni ţopăind spre Jakob, care se aşezase între timp pe bordură şi admira maşinile care treceau fără şoferi la volan, purta o manta de blană, o fustă mini, părul ei blond lovi faţa lui Jakob. Râseră cu toţii, se aplecară toţi trei peste el.

— Hai, e totul în ordine?

Ăsta era Paul cu motocicleta lui.

Jakob se întoarse, gemând, într-o parte, iar fata tresări, când Jakob ridică mâna.

— Totu-i cool! strigă Alistair şi îl împinse într-un taxi.

În cea de-a treia zi, Annie îi bătu la uşă şi îi aduse o carafă de apă şi o ceaşcă de ceai. Trebuia doar, aşa zisese Maude, care intrase în urma lui Annie, trebuia doar să spună de ce avea nevoie. O veioză, încă un fotoliu în locul lăzii ciudate, o pătură din lână. Sistemul de încălzire făcea tot ce putea. Dintr-un ventil ieşi ceva abur pe la prânz, pe urmă se făcu linişte. Din încăperea în care se afla Alistair, prin tavan, ajungeau uneori până la Jakob acorduri muzicale, Bach sau John Zorn, aşa îi spusese Alistair. Se prezentă şi primul client, un anume Mister Miller, care era nemulţumit de avocatul său, care se ocupase până atunci de retrocedarea unei case din Treptow. La prânz, când se

plimba, Jakob se pierdea prin străduţele situate între Devonshire Street şi Wigmore Street. Un al doilea client, un producător de stivuitoare din Hamm, se interesa de achiziţionarea unei societăţi britanice de căi ferate britanice şi îl rugă să-l întâlnească în Liverpool Street Station. Stătură într-o cafenea prost luminată, de la parterul gării, şi Jakob răsfoi disperat printr-un vraf de acte, pe cale i le fotocopiase domnul Kraphol, printre care, mai multe eseuri despre istoria căilor ferate engleze. Vremea rămase mohorâtă, Jakob ajungea primul la birou de cele mai multe ori, îi plăcea biroul său, chiar dacă îngheţa, iar locuinţa din Lady Margaret Road era tot goală şi neprimitoare. La sfârşit de săptămână aştepta să sosească mobilierul.

Camionul ajunse după-amiaza, blocă întreaga stradă, pentru că şoferul trăsese în ultimul moment pe partea dreaptă a carosabilului. O maşină, care venea din sens opus, abia dacă mai apucă să frâneze. Şoferul păru a fi şocat. Era în bărbat mai în vârstă, care coborî cu greu din automobil, ţinându-se cu ambele mâini de portieră şi care veni încet spre camionul cu numere de Germania, în cabina căruia părea să nu se mişte nimic. Jakob era la parter, zgâlţâia geamurile, pentru că uitaseră cum se deschid, se decise în cele din urmă şi ieşi pe stradă în ciorapi, grăbindu-se să ajungă la bărbatul al cărui păr alb era zburlit de vânt. Pielea ca de pergament a obrajilor se înroşi, iar când Jakob îşi ceru scuze, bărbatul cel vârstnic se urcă în Austinul său şi porni motorul. Nervos şi apăsat de ruşine, Jakob se întoarse, şoferul făcu nişte manevre, spre norocul tuturor strada era goală, doar o fetiţă apăru deodată, gata să alerge înaintea camionului, Jakob o prinse de mână, era o fiinţă palidă, cu o căciuliţă roşie, cu ochi mari, cenuşii, care se dădu speriată înapoi şi îl privi pe Jakob cu concentrare, pentru a înţelege ce i se cerea şi apoi se ghemui, ca şi când s-ar fi temut să nu fie pedepsită.

Cărăuşii săriră din cabină şi începură să strige, să facă tot felul de comentarii. Certând-o, fetiţa se smulse din prinsoare, în timp ce Alistair, Paul şi Anthony se apropiară,

făcând cu mâna, voiau să-l ajute şi să sărbătorească faptul că Jakob se muta în casă nouă.

— Nu-i rău, spuse Alistair, privind critic în jur.

Pe stradă se afla deja comoda Biedermeier a bunicii sale, iar un sertar se deschisese, plin de poze vechi, pe care tanti Fini uitase să le arunce. Un dulap era cât pe ce să se răstoarne pe-o parte, oricum avea deja o zgârietură. Alistair stătea de vorbă cu un poliţist care scosese capul pe geamul maşinii de serviciu. Fetiţa dispăruse.

— Mai întâi mobilele! strigă Jakob nervos, când ceilalţi se îndreptară, toţi şase, spre intrarea în clădire, cu Alistair în frunte, toţi cărăuşii, râzând sacadat, în surdină.

Se împărţiseră pe etaje, dându-şi unii altora sfaturi, covorul, de culoare deschisă, prezenta deja primele urme de umezeală. Se formă o pată lată în locul în care Anthony îşi pusese umbrela. Comoda se afla în camera de lucru a lui Isabelle. Tot acolo era un scrin şi o masă rotundă, care ţinea locul planşetei, în încăperea alăturată erau o canapea, două fotolii mici, cu pernuţe în dungi albe şi negre şi încă o măsuţă. La etajul întâi au fost duse masa cea mare, cu şase scaune, un raft pentru cărţi, cu uşiţe cu sticlă, un dulap pentru vase. La etajul al doilea au fost duse patul nupţial şi dulapul zgâriat, iar Paul exclamă:

— Uau! Şi în condiţiile astea vreţi voi să locuiţi?

Paul aduse o oglindă dreptunghiulară şi o ramă neagră şi le depuse cu mare grijă în hol.

În sfârşit, toate piesele de mobilier erau la locul lor, până şi vasele fuseseră puse în ordine, maşina de spălat era şi ea branşată. Mâncă, aşa, de probă, în sufragerie, având înaintea sa un pahar, o sticlă de vin, nişte biscuiţi din făină de orez. Biscuiţii trosneau între dinţi. În afară de acel trosnet nu se auzea nimic. Uneori era atât de neliniştit noaptea, încât trebuia să se scoale, să se apropie de fereastră ca să inspire adânc şi să expire aerul de februarie. Pisici traversau strada, o dată merse pe trotuar şi o vulpe albă, care grăbi pasul şi dispăru în cele din urmă. În seara dinaintea plecării lui Isabelle, Jakob o văzu

pe fetiţa cu căciuliţă roşie. Era în Kentish Town, însoţită de un bărbat mic de statură. Avea în mână o pungă plină cu cartofi prăjiţi. Când coti pe Lady Margaret Road era cât pe ce să se ciocnească de o persoană cu un hanorac alb care apăruse pe neaşteptate, ca un trăsnet. Jakob închise ochii şi bărbatul acela spuse ceva printre dinţi, ceva atât de plin de ură, încât Jakob se sperie. Platanii erau tot golaşi, dar cireşii începeau să înflorească, la fel şi lalelele.

— Mâine soseşte, deci, tânăra dumneavoastră soţie, spuse Maude, şi Jakob găsi că exprimarea ei fusese un pic exagerată şi suna puţin a kitsch.

Jakob îşi spuse că Maude aştepta cu nerăbdare atât venirea lui Bentham, cât şi sosirea lui Isabelle.

— Mâine pleacă la soţul ei, la Londra, îi spusese secretara, Sonja, unui client, la prânz.

„Dar este hotărârea potrivită”, gândi Isabelle. Dacă ar fi venit peste câteva săptămâni în vizită la Berlin, le-ar fi găsit pe toate aşa cum le lăsase, atât biroul, cât şi locuinţa, nu avea niciun motiv pentru a-şi face griji, chiar dacă mama ei suna aşa, din senin, şi o întrebă dacă nu era periculos să plece la Londra, acum, când războiul din Irak era pe cale să izbucnească, iar Andras, martor fără voie la discuţie, se strâmba când auzea cele spuse de Isabelle şi izbucnea:

— Dumnezeule! Doar nu pleci la Bagdad!

Îşi luă laptopul. Peter îi căutase prefixul de Londra, mai lucra pe internet.

— Nimic deosebit! mormăi el, în vreme ce Isabelle îi promise să-i trimită o fotografie a camerei ei de lucru de îndată ce va fi sosit la Londra.

— E plină de mobilier Biedermeier, spuse Andras, rânjind, înainte de plecare se ajungea întotdeauna la mici răutăţi.

— Suntem tot mai puţini, spuse Peter.

Sonja îl privi, se strâmbă şi se apleacă iar asupra ziarului, începea un nou război, aşa scria în articol. Plecarea soldaţilor, tancuri, afaceri cu arme, controale de

securitate mai severe, cod portocaliu la Washington. Isabelle strânse lucrurile care se aflau în sertarele biroului ei. Găsi o poză a Hannei, o poză alb-negru, în care faţa Hannei era ştearsă deja, „întocmai ca un peisaj”, gândi Isabelle, cu liniile clădirilor clar vizibile pe fundal. Pe urmă fotografiile pe care i le făcuse Alexa. Luase cutia la birou după ce se mutase în Wartburgstrasse. Isabelle se aplecă într-o parte, astfel încât Andras, care o privea foarte atent, să nu poată vedea fotografiile. Fotografii tăiate deasupra gurii, hăinuţe din frotir roşu, burta care ieşea puţin în evidenţă, picioare un pic depărtate şi o excită să vadă cât de obscene puteau fi.

— Ce-i asta? întrebă Andras. Pornografie cu copii?

Începu să râdă când îi văzu faţa, şi râse cu supărare, cu îngrijorare.

— La ce oră să te iau mâine? întrebă Andras.

Acasă, aproape că nu mai era nimic de făcut. Pe hol erau trei valize mari, dulapul din bucătărie era gol, pe podea erau firimituri, după plecarea ei, femeia de serviciu avea să facă poate curăţenie, cheia avea s-o trimită la birou, plicul gros, francat, era pregătit. Telefonul sună, lui Isabelle i se păru aproape nepotrivit să răspundă. Era Ginka. Telefonul sună din nou. Era Alexa. Pe urmă sună Hans, pentru a întreba de câte ori trebuia să ridice corespondenţa. Bău o jumătate de sticlă de vin roşu şi îşi dori ca Jakob să vină s-o ia.

Pe urmă se făcu dimineaţă. Andras sună şi o trezi.

Urcă scările, aducând mâncare în pungi. Era morocănos, era în expectativă. Isabelle dispăru în baie. Puse pe masă o căniţă cu espresso, scoase din dulapuri căni şi farfurii. Frigiderul era aproape gol, de fapt în frigider nu se mai afla decât un borcănel cu capere. Despărţirile păreau lipsite de rost. Se gândi la sărutările rudelor sale din Budapesta, la zgomotul crescând al despărţirilor, la procesiunea persoanelor fără număr care îl însoţeau la aeroport sau la gară sau chiar până la uşă, în cazul în care pleca de-acasă, pentru a lua cina împreună cu cineva.

— La voi, spunea mama, chiar şi morţii pleacă discret.

Îi dădeau lacrimile când se gândea la unchiul János şi la mătuşa Sofi, la perioada petrecută pe patul de moarte, la înmormântarea lor; poze cu ei nu existau, nici scrisori, nici vreo listă a celor care trimiseseră flori, nicio urmă a ultimului semn făcut cu mâna, retezând aerul. El nu voia ca Isabelle să plece. El voia ca ea să priceapă ce înseamnă să-ţi iei rămas-bun de la cineva. Când ea ieşi din baie, li se încrucişară privirile. Ceva era altfel. În prima clipă se temu că o supărase, apoi se aprinse în el o speranţă stupidă, o oprire fericită a bătăilor inimii. Dar nu.

Ea nu avea să rămână. Şi în ochii ei se văzu ceva neprietenos. Ceva tensionat.

După ce Isabelle trecu de controalele de securitate, Andras ieşi în bătaia vântului rece, de februarie, şi se opri locului, până când un şofer de autobuz, un bărbat mai în vârstă, cu mustaţă, îl întrebă dacă putea să-l ajute în vreun fel. Andras dădu din cap zâmbind, apoi refuză politicos şi se urcă în autobuzul următor.

La birou găsi un bilet de la Sonja, care îl anunţa că sunase Magda. Luă cina şi rămase la ea peste noapte. Când se ridică din pat la ora şase, încet, ca să nu o trezească, când se strecură prin întuneric, îşi dădu seama ce văzuse în privirea lui Isabelle, se ghemui, înfruntând vântul şi ploaia, se ghemui, pentru că nu suporta hotărârea din ochii ei, o poftă de nezdruncinat de a merge înainte fără ţintă. Ea era deja la Londra.

19

Avionul se înălţă lin, pista de asfalt dispăru sub roţi şi apoi, când totul părea să fi trecut, avionul începu să se balanseze, înclinându-se brusc spre dreapta. Pasagerii, care în gândul lor îşi luaseră deja bagajele de pe banda rulantă, se grăbeau spre ieşire, voiau să ajungă cât mai repede la ai lor, nu mai erau pasageri, ci persoane care sosiseră pe aeroport, lăsând în urmă clădirea aeroportului,

uitând de spaimele vagi, cauzate de faptul că măsurile de securitate erau precare. „Terorişti!” şopti cineva şi o a doua, apoi o a treia persoană auziră şoapta, un pasager strigă scurt şi dureros, stewardesele, prinse în centurile de siguranţă se mişcară încoace şi-ncolo, făcând semne neinteligibile. Avionul continua să se balanseze, se înclină spre dreapta.

— *Brace, brace!* strigă o voce în difuzor, dar Isabelle se aplecă spre gemuleţ şi văzu o maşină de pompieri, apoi încă una. Nu îşi putu da seama dacă duduitul motoarelor se auzea mai tare. Iar se auzi un strigăt în difuzor, de data aceasta neinteligibil, urmat de un cârâit. O stewardesă se ridică de la locul ei, puse mâna pe microfon, dar, deşi gura ei se mişca vizibil, nu se înţelese nimic şi în spaima aceea era ceva imperceptibil, şocant. Gesticulă, făcu nişte semne, adresându-i-se, parcă, lui Isabelle, care stătea tot dreaptă şi care plecă, în sfârşit, capul, cu un sentiment de triumf, pentru că învinsese frica.

Într-un sfârşit, se auzi un glas venind din difuzor:

— Vă vorbeşte căpitanul…

„Spumă, gândi Isabelle. Ar fi putut da cu spumă pe pistă”.

— Nu aveţi motive să vă îngrijoraţi, continuă glasul căpitanului. O problemă cu pneurile. Nu desfaceţi centurile de siguranţă. Ajungem imediat în poziţia de garare.

Dar de undeva ieşea fum, asta vedea Isabelle prea bine. Alţi pasageri păreau să răsufle uşuraţi, stăteau din nou drepţi în fotoliile lor, vorbeau, râdeau. Avionul continua să ruleze. Păru să se ghemuiască, se înclină spre dreapta, dar atât de încet, încât lăsă doar o urmă mică pe asfalt. Poate că lovise ceva cu aripa, descrise un semicerc, făcând, parcă o mică rană. Isabelle se prinse de spătar. „Jakob!” gândi ea. Jakob o aştepta, fără să ştie prin ce trecea ea. În sfârşit, avionul se opri, sprijinindu-se pe o aripă, astfel încât pasagerii căzură spre dreapta, ţepeni, de parcă ar fi fost nişte păpuşi stricate.

Vor fi evacuaţi cu ajutorul unui tobogan. Aşa le

spusese stewardesa. Aceasta era o măsură de siguranţă care se lua în cazurile în care ar fi existat pericol de explozie, dar acest lucru era exclus. Şi apoi explodă ceva, destrămând stăpânirea de sine a pasagerilor, care se înghesuiră spre ieşirea de urgenţă, în faţa căreia stătea acum un bărbat gesticulând. Isabelle a fost unul dintre ultimii pasageri aşezaţi cu grijă pe toboganul portocaliu. Alunecă, aproape că se bucură de această alunecare, ca şi când ar fi fost normal ca aceasta să fie sosirea ei la Londra. Deşi fusese la un colegiu din sudul Londrei, nu cunoştea oraşul mai deloc. Ştia foarte bine cum arată căminul studenţesc în care se văzuse nevoită să închirieze o cameră. Era o clădire cu holuri înguste, plină de gândaci, cu toalete împuţite. Era acolo un miros care-ţi tăia respiraţia. Îi prezentase lui Jakob întregul tablou: ţigări, grăsime râncedă, covoare care mucegăiau în locurile unde ploaia izbutea să pătrundă prin geamuri.

Dormiseră câte şapte într-o încăpere mică. Obişnuiau să bea votcă până se îmbătau criţă şi vărsau pe covor, pentru ca a doua zi să întârzie la cursuri, lucru care le era absolut indiferent profesorilor, atâta vreme cât se plătea, cât desenau şi prezentau la timp mapele cu lucrări.

Acum, pasagerii discutau aprins, uşuraţi, înghesuindu-se toţi deodată în autobuze. Unii înjurau, pentru că avionul avusese întârziere, alţii făceau haz pe seama celorlalţi pasageri. În autobuz se sparse o sticlă de parfum. Urmau să fie descărcate bagajele, dar Isabelle nu aşteptă, alergă, chinuită de dor, spre terminalul rezervat sosirilor. Acolo se afla Jakob. Ceva cedase. Poate era vorba de o oarecare nervozitate. O strânse tare la piept, nici nu-i mai venea să-i dea drumul. Pe urmă stătură unul alături de celălalt, fără a şti prea bine ce să spună, ce să facă.

— O să cerem să ne fie trimise bagajele tale. Dar ce Dumnezeu s-a întâmplat? Cum mai ajungi tu în locul din care se iau bagajele?

Cărucioare încărcate cu bagaje, copii, angajaţi ai aeroportului, aflaţi în grabă, oameni de afaceri, cu toţii trecură pe lângă ei. Familii care se mişcau mai încet,

pentru că totul era mai complicat. Trebuiau cărate păpuşi, rucsăcei pentru copii, gentuţe, lucruri care alunecau de pe cărucioarele încărcate cu bagaje. Se vedeau şi mame cu copii în braţe. Apoi apăru un lot de sportivi, îmbrăcaţi în tricouri albastre şi pantaloni albi, de trening. Jakob o apucă pe Isabelle cu grijă de umeri, o întoarse spre el şi o sărută.

— Hai să mergem acasă! îl rugă ea, simţindu-i mâinile, respiraţia.

Jakob se întoarse totuşi cu spatele şi se adresă unui bărbat în uniformă. Isabelle se putea întoarce în punctul din care ar fi trebuit să-şi ia bagajele, bagaje care se învârteau acum pe o bandă rulantă. Isabelle se întoarse cu trei valize. Se trezise la realitate.

— Mergem acasă, o asigură Jakob, împingând căruciorul. Mergem acasă şi pe urmă la un pub. Şi între timp am putea face o plimbare.

Era liber toată după-amiaza. Maude îl gonise pur şi simplu din firmă, deşi el se opusese, fiindcă în după-amiaza aceea Bentham avea să vină la firmă.

— Este prima zi pe care o veţi petrece împreună cu soţia dumneavoastră! exclamase Maude şi nu admise să fie contrazisă.

Taximetristul aşeză valizele cu grijă. Cerul era senin, dar soarele părea palid şi peisajul era învăluit într-o perdea de ceaţă. Copacii erau golaşi, doar ici-colo se mai zărea câte o frunză verde. Nu exista în peisaj niciun detaliu care ar fi putut încălzi inima. Isabelle îi căută mâna.

— Şi Andras? A fost foarte trist? întrebă Jakob.

Lui i se păru că drumul de la aeroport durează prea mult şi se simţi cuprins de bucurie când ajunseră în suburbii. Case care atrăgeau privirile, pe urmă Golders Green, magazine şi evrei ortodocşi cu pălării negre. Jakob îi arătă o fetiţă care împingea un cărucior uriaş. Apoi îşi continuară drumul spre sud, ajungând în dreptul dealului din Hampstead Heath.

Îi dădu cheile. Taxiul plecase deja, iar el duse valizele

până în faţa uşii. Broasca se dovedi a fi îndărătnică. Isabelle ezită indispusă. Băgă cheia în broască, o scoase şi apoi o băgă din nou. Se propti în uşă şi se întoarse spre Jakob. Îi fusese dor de el. Îşi dădu seama de asta încă o dată. Şi el stătea acolo, se uita la ea, nici nu observase măcar de când se chinuia să deschidă uşa. Se uita la ea, trecându-şi mâna prin părul blond-roşcat, care nu stătea cum trebuie. El îi lipsise. Era un sentiment care nu se remarca şi nici nu era nou, dar odată, cel puţin aşa credea ea, într-o bună zi, avea să înţeleagă exact ce însemna acel sentiment. În cele din urmă, cheia se hotărî să intre în broască aşa cum trebuie, Isabelle reuşi să descuie şi să ţină uşa deschisă, astfel încât el să intre cu bagajele.

— Unde e camera mea?

Jakob stătea în hol, zâmbind, privind-o, aşteptând.

Dar ea nu întinse mâna, nu îl trase spre ea, nu căută patul, care trebuia să se afle pe undeva. Patul nupţial. Da, Andras era trist. Simţi acest lucru, de parcă ar fi trăit ea însăşi sentimentul de tristeţe. Apoi se produse o ruptură. Se îndepărtară.

Ea deschise uşa din dreapta. Aruncă o privire în camera ei de lucru, în atelierul ei. Zâmbi. Pe masă erau flori.

„Totul arată ca într-o pensiune, gândi ea. Ca într-o pensiune, în care ai tot ceea ce îţi doreşti”.

— Ăsta e regatul tău.

Jakob rostise aceste cuvinte distant, aşteptând.

— Sus este o cameră de zi, o sufragerie, bucătăria.

Spusese totul de parcă ar fi fost un robot telefonic.

— Imediat îţi duc valizele sus.

Isabelle privea pe fereastră şi el se simţi liniştit, pentru că fetiţa nu se arătase, o fiinţă cocoşată, ciudată.

— Ce copaci sunt ăştia?

— Platani.

Trunchiuri pleşuve, pătate, crengi tăiate. O maşină trecu de parcă ar fi fost teleghidată.

— Maşinile astea parcă nu ar avea şofer, strigă Isabelle. Ieşim?

— Ne plimbăm prin parc şi, dacă vrei, mergem până pe malul Tamisei.

— Nu-i departe?

— Nu. Putem face o parte din drum cu metroul. Nu ne trebuie decât o poză de-a ta, tip paşaport, şi trebuie să luăm o cartelă valabilă timp de-o lună, ca să poţi merge cu metroul cât vrei.

Isabelle îşi despacheta computerul şi trase cu urechea. Se auzea un zgomot care nu venea de sus, ci de undeva, din lateral, probabil că se auzeau vecinii, vocile vecinilor. Se auzi ceva pocnind, apoi zgomotul se amplifică, o piesă de mobilier, sau zgomotul acela fusese făcut de Jakob?

Se duse repede sus.

— Sunt dulapuri destule. Ne mai putem lua haine.

— Aşază-te pe pat, îl îndemnă ea. Aşază-te pe pat până despachetez. Spune-mi cum îţi merge.

Stătea pe pat în timp ce ea făcea ordine în dulapuri, era preocupată, punea cămăşile lui unele peste altele, le sorta, deschise la deschise, închise la închise, pentru fiecare zi, pentru ocazii speciale. Unele dintre ele aveau nasturi la manşetă, altele nu. Ea continuă să facă treabă, dând dovadă de multă îndemânare, deşi uşa unui dulap sări de la locul ei, se desprinse de pe şină. Era cât pe ce să cadă peste ea, apoi peste Jakob. Jakob sări în picioare şi o puse la locul ei. Isabelle puse curelele într-un loc anume, iar şosetele şi lenjeria intimă într-un alt sertar. O rază de soare, care intră pe geam, se opri pe faţa ei. Purta părul legat la spate, cu un elastic negru. Se aplecă peste valiză, se îndreptă, se întinse. Între timp, el îi descrise biroul (nu camera lui), pe Maude, prima seară la pub, locul aflat la doi paşi de birou, porumbeii, pe bătrâna care hrănea porumbeii. Scotea pâine veche din pungi de plastic, o făcea fărâme, blestema pietonii. Îi povesti despre primii boboci, despre felul în care Regent’s Park revenea la viaţă. Peste câteva săptămâni, spuse el, trebuiau să se ducă în Kew Gardens, se impunea să ajungă acolo când se iveau florile de rododendron. Îi mai spuse lui Isabelle că Tamisa

traversa parcul. Se uită la Isabelle, la jeanşii ei strâmţi, la puloverul albastru. Fundul i se mişca (se apleca, se ridica, făcea un pas spre stânga, un pas spre dreapta, cu precizia unei maşinării). Voia să-i pună mâna pe fund sau s-o roage să stea liniştită o clipă. În cele din urmă, ea dispăru în baie, puse crema, deodorantul şi pasta de dinţi pe raftul dintre chiuvetă şi oglindă, puse şamponul pe marginea căzii, găsi un loc pentru ustensilele ei. Apoi faţa ei apăru din nou, aşa cum avea să apară de nenumărate ori din dosul unei uşi. O faţă cunoscută, o faţă care nu ascundea niciun fel de intenţie. El simţi ca un cuţit în inimă obişnuinţa, dragostea, dar şi nesiguranţa. „Nesiguranţa, gândi el, obişnuinţa acoperă doar o parte a teritoriului, dar apoi trebuia să-l elibereze, pentru că mereu apare ceva neprevăzut. Măcar lucrurile trebuie să revină acolo unde le este locul, gândi Jakob mai departe. Casele trebuie să le revină proprietarilor, loturile de pământ trebuie să le revină celor cărora le-au aparţinut cândva. Turbulenţele, nedreptăţile mai puteau fi remediate, pentru că oamenii nu sunt doar oameni (vieţuitoare care trăiesc prea puţin, care sunt neglijate, expuse, neajutorate, despuiate, chiar şi în condiţiile în care legile funcţionează ca un scut), ci şi subiecţi ai Dreptului. Dreptatea, îşi spuse Jakob, exista doar acolo unde poate fi consemnată în cadastre, în contracte de vânzare, în adeverinţe notariale, un fir subţire, care poate fi prins şi urmărit". Acum Isabelle îşi aranja hainele, bluzele ei puse lângă cămăşile lui, puloverele. Isabelle avu un moment de ezitare, grămezi separate, culori deschise. Venise cu el la Londra. Când se gândea acum la drumurile sale prin Brandenburg, la începutul anilor 1990, la buna dispoziţie de care era stăpânit, pentru că găsise un indiciu, o consemnare importantă care putea schimba cursul unei proceduri, îşi dădu seama că fusese naiv, dar tot ajunsese la miezul problemei. Nu exista dreptate abstractă, dar era tot o stare care semăna cu dreptatea pe care el o putea restabili. Oamenii aveau să intre iar în drepturile lor, pentru că erau subiecţi ai Dreptului, părţi ale unei reţele realizate din legi

şi istorie. Jakob rămase la ideea că lucrurile nu pot fi vindecate, ci doar aşezate în ordine. Bunurile se amestecau, pentru că destinele oamenilor se amestecau. Lucrurile implicate într-un proces brutal, sub forma unei despărţiri, trebuiau să revină unde au fost iniţial. Isabelle se aplecă pentru ultima dată asupra celei de-a treia valize. El nu mai era nevoit să se gândească la fetiţa vecinilor, la faţa ei palidă, care îl înfiora. Drumul dintre casă şi birou devenise altul. Nu avea să-l mai vadă pe bărbatul cocoşat. Viaţa lui devenise alta. Acum avea o viaţă de bărbat însurat. O viaţă *demnă,* care *trebuia protejată,* aşa cum stătea scris în Introducerea la Legea Proprietăţii de Fieberg şi Reichenbach, chiar dacă această viaţă nu era ocrotită de *buna-credinţă.* Jakob zâmbi, gândindu-se la această nedreptate care i se făcea chiar lui; el avea să-i facă tot ce-i stătea în putinţă. Schimbările aduceau mereu cu ele ceva nou, un lucru care nu era încă ordonat şi bine aşezat.

Tocmai când se pregătea să-i vorbească lui Isabelle despre biroul lui, despre Bentham, ea îşi îndreptă spatele, râzând.

Cât de copilărească şi cât de moale era bărbia ei. Se îndreptă spre el.

— Închipuie-ţi că am uitat să-mi iau pantofi.

Îşi ridică mâinile în aer. În gol. Dincolo de fruntea ei se aflau gândurile ei, transparente, dar greu de înţeles. Gânduri, dorinţe. Se apropie de el, îi cuprinse capul, îi pipăi firele de păr. Subţiri, mult mai subţiri decât ale ei. I se păru că el era lipsit de apărare. Soarele coborâse, era aşezat chiar deasupra unei grădini şi, din această poziţie, pătrunse în cameră. O sirenă se apropie, pentru ca apoi să dispară. El o apucă de mijloc, degetele îi pipăiră cusăturile jeanşilor. Buzunare, ţinte. Îşi dădu seama cât de moale era pielea ei când desfăcu fermoarul, când trase jeanşii puţin în jos. Degetele lui zăboviră nesigure şi apoi simţiră pielea şi mai moale, ascunsă, derutantă, ca şi când a o atinge ar fi fost o iluzie. Gingăşia săruturilor lui, în vreme ce gândurile îi umblau fără ţintă. Şi-ar fi dorit ca ea să fi fost mai puţin

frumoasă. „Altfel Andras nici nu ar fi sărutat-o”, gândi Jakob. Dar ea îi aparţinea lui, se afla în faţa lui, nu scotea niciun zgomot, şi după aceea Jakob se trânti în pat, trăgând-o după sine.

Înaintară mână-n mână de-a lungul străzii, trecând pe lângă tarabele cu legume, pe lângă tonetele cu ziare, unde se zăreau literele de-o şchioapă din *Evening Standard,* pe lângă standurile de prezentare. Începuse să se însereze. Inspectorii fuseseră chemaţi acasă... rezultatele celor mai noi sondaje”, *Our intelligence officials estimate that Saddam Hussein had the materials to produce as much as 500 tons of sarin, mustard and VX nerve agent, these Chemical agents could also kill untold thousands. He's not accounted for these materials",*[7] citi Jakob într-o revistă, în timp ce Isabelle se afla într-o cabină foto, mişcând scaunul, astfel încât să-l potrivească.

„Dar asta-i o chestie veche, gândi Jakob. Ăsta-i discursul lui Bush din ianuarie”. *Cea mai grea decizie a vieţii mele...* Pe-asta a zis-o Blair? Şi din Turcia sosea ştirea că, totuşi, şaizeci şi două de mii de soldaţi nu au fost lăsaţi să tranziteze teritoriul statului pentru a ajunge în Irak. Mereu se vorbea despre vreme, despre căldura înăbuşitoare, despre furtuni de nisip. Trupurile strânse în costumele de protecţie. Perdeaua se dădu la o parte. Isabelle scoase cu atenţie un picior din cabina foto. Puse o mână pe scaunul care se rotea, se ridică în picioare şi ieşi, alăturându-i-se. Aruncă o privire asupra titlurilor de pe prima pagină şi tresări speriată, făcând un pas înapoi. Aflat după tejghea, vânzătorul înălţă capul privind-o cu ochi negri, duri. *„The materials to produce as much as 500 tons of sarin, mustard and VX nerve agent",* citi Jakob, în timp

7 Specialiștii noștri din serviciile de informații estimează că Saddam Hussein dispunea de materii prime necesare pentru a produce aproximativ 500 de tone de sarin, iperită și gaz psihotrop VX. Cu ajutorul acestor cantități de compuși chimici, ar fi putut fi uciși mii și mii de oameni. Nu i s-au cerut niciodată explicații în legătură cu aceste materii prime. (n.tr.)

ce fotografia ieşi din fantă, rămânând suspendată în aerul cald. Zgomotul suflantei nici nu se auzea, fiind acoperit întru totul de zgomotul străzii. „*What does the whole of our history teach us, I mean British history în particular? That if when you're faceţi with a threat you decide to avoid confronting it short term, then all that happenes is that in the longer term you have to confront it and confront it an even more deadly form.*”[8] În scurt timp, fotografiile se uscară. Isabelle zâmbea de patru ori bucuroasă, plină de nerăbdare.

— Poţi să-mi dai şi mie una, spuse Jakob. Să mi-o pun în portofel.

Traversară strada. Isabelle completă formularul, în timp ce Jakob plăti şi băgă restul în buzunar. Între timp scara rulantă încetase să mai funcţioneze, astfel încât s-au văzut nevoiţi să coboare pe jos cele o sută şaptezeci şi cinci de trepte ale scării fixe. Dar pe urmă se aflau la peron. Trenul sosi, ieşind din tunelul îngust, şi ei se urcară. Trenul, căldură, viteză, figuri care nu erau interesate de nimic şi se mişcau odată cu legănările lui. Uneori, la o manevră mai bruscă, feţele, gâturile, trunchiurile călătorilor se balansau. Cei doi au găsit locuri unul lângă altul.

Mâinile lor se atingeau. Erau obosiţi şi chinuiţi de gândul că ar putea intra unul într-altul. Se simţeau deodată stăpâniţi de dorinţa de a se depărta unul de celălalt. Discret, Isabelle îşi transferă greutatea corporală dinspre dreapta spre stânga. Căldura sufocantă îi înroşea faţa, se depărtă de Jakob. El prinse cu ochii literele mobile ale panoului luminos şi simţi în el teama că în locul denumirii staţiei următoare ar putea să apară deodată un

---

8 Ce ne învață întreaga noastră istorie, vreau să spun, mai ales istoria Marii Britanii? Că dacă, atunci când te confrunți cu o amenințare, decizi să eviți să o înfrunți pentru moment, tot ceea ce se întâmplă este că trebuie să o înfrunți mai târziu și trebuie să o înfrunți în condițiile în care gradul ei de periculozitate a crescut. (n.tr.)

avertisment. *Alert! Terror Attack!*[9] Trenul avu o ezitare, se opri între staţii. Se puse din nou în mişcare. Jakob încercă să se stăpânească, faţa lui deveni mai dură, mai masculină, şi ajunseră la Charing Cross. Coborâră. Se întunecase deja. Luminile grăbite ale automobilelor, magazinelor, cafenelelor deformau contururile. Se simţea o perturbare. Atingeri, înghiontiri, priviri îi scoaseră pe cei doi din vieţile lor, pentru a-i introduce în ceva futurist şi medieval, un talmeş-balmeş de călători, comercianţi, hoţi, oameni care strigau, cerşetori şi nebuni. Treceau şi oameni de afaceri. Neliniştiţi, cu feţe sobre. Se auzeau motoarele ameninţătoare ale giganticelor autobuze când căpătau viteză, paşii împiedicaţi, grăbiţi, şovăitori ai trecătorilor care se îndreptau către nicăieri. Jakob şi Isabelle au fost depărtaţi unul de celălalt în mai multe rânduri. El simţea că nu îi poate oferi nimic. Se nelinişti. Începu să bureze. Picăturile păreau că aprinseseră felinarele. Isabelle păru să nu remarce acest lucru. Jakob voia să meargă cu ea să-şi cumpere pantofi. Poate că avea să treacă împreună cu ea şi pe la birou, ca să-i arate unde lucrează. Trecea pe lângă el, îl aştepta, se lipea de el când o înghesuiau trecătorii din sens opus. Ea mergea rotindu-şi privirea de jur-împrejur, cu gura puţin deschisă, de parcă ar fi fost o verişoară pe care o invitase cineva în marele oraş. Făcuse acest lucru, având o anumită intenţie, pe care o şi uitase, pentru a mulţumi nişte rude pe care le trata cu indiferenţă sau spre a demonstra că era o persoană amabilă, pentru a-i arăta unei femei atât de tinere oraşul, şi apoi apărea aşa, de nicăieri, o tulburare erotică. Isabelle coti la dreapta, intrând pe o străduţă laterală, îl strigă, fugi un pic, îl ademeni, se ascunse după o maşină. Aceste fapte îndrăzneţe, provocatoare, îi erau complet străine. Şi pe urmă ea făcu pe călăuza. Coti într-o stradă aflată la câţiva paşi de Devonshire Street şi se îndreptă spre un restaurant, deschizând uşa acestuia cu ambele mâini, de parcă ar fi vrut să demonstreze ceva. El o urmă. Bentham şi Alistair stăteau la masa cea mai apropiată de uşă. Vreme

---

9 Alarmă! Atac terorist! (în lb. engleză în orig.)

de o clipă, care păru că nu se mai sfârşeşte, Jakob văzu cum amândoi o priveau curioşi pe Isabelle. Ea se împiedică. Un ospătar veni numaidecât, fiind urmat imediat de un al doilea. Isabelle îl lăsă pe Jakob undeva în urma ei, şi în urma lui Jakob, uşa restaurantului se închise. Jakob simţi că Alistair îl descoperă şi pe el, după ce se săturase să o privească pe Isabelle, să-i examineze hăinuţa verde, de culoarea mentei, şi adidaşii (nu cumpăraseră pantofi şi Jakob se simţi vinovat gândindu-se la acest lucru). Când în sfârşit îl descoperi, claia blondă de păr a lui Alistair sări în sus cu surprindere, fiind amuzat de această întâmplare, în vreme ce Isabelle îi dădu hăinuţa ospătarului, lăsând la vedere tricoul scurt, aproape alb, decolorat de la atâta spălat. Când ajunse înaintea lui Bentham, Jakob se simţi ca un elev. Simţi cum roşeşte.

— Sper că plimbarea dumneavoastră a fost mai puţin furtunoasă, remarcă Bentham, ridicându-se încet şi balansând trupul prea mare, aflat într-un echilibru precar, pe deasupra farfuriilor.

Bentham îi întinse mâna mai întâi lui Isabelle şi apoi lui Jakob. Nu era prea mare mâna lui Bentham. Atingerea mâinii sale era caldă, inspira încredere. Jakob zâmbi, în sfârşit, şi mormăi ceva. Ochii, care îl priveau cu atenţie, se mătuiseră. Un violet mat înconjura irisul maroniu. Jakob se pomeni cu un meniu sub nas şi cu o sticlă de vin pusă înaintea lui. Bentham făcu un gest discret, mormăi ceva ce rămase de neînţeles pentru Jakob, dar ospătarii pricepură imediat, şi umplură paharele.

— Regent's Park merită să fie vizitat în orice anotimp, dar, bineînţeles că plouă frecvent, le spuse Bentham lui Alistair şi lui Isabelle, care stăteau nehotărâţi unul lângă altul.

Bentham se ridică în picioare, făcu o plecăciune şi Isabelle se aşeză. Isabelle aborda orice situaţie întocmai ca o bărcuţă cu pânze pe care tinerii marinari învaţă să navigheze. Era fascinată, optimistă, întocmai ca o fetiţă, care are „vânt bun din pupa”. Alistair spuse ceva, făcu o propunere, cu care Isabelle se arătă a fi de acord. Şi

Bentham se arătă a fi de acord cu propunerea respectivă. Jakob îl privise pe Bentham, dar nu înţelesese nimic.

Un zgomot o trezi dimineaţa. Lângă ea patul era deja rece, pătura atârna peste marginea patului, de parcă ar fi înţepenit. Nu ştia exact ce se întâmpla, dar mai târziu, când coborî la parter, auzi zgomot venind de la vecini. Zgomotul nu se auzea în fiecare zi, dar ajungea destul de frecvent până la ea, astfel încât să nu fie surprinsă să-l audă. Dacă bătea vântul, clămpăneau geamurile. Era începutul lui martie. Se observau primele semne ale venirii primăverii. Se publicau alte sondaje despre războiul din Irak. Isabelle cumpără *The Guardian* de la chioşcul din apropierea staţiei de metrou. În Falkland Road exista un magazin alimentar şi nici până la Sainsbury's, în Camden Town, nu era prea departe. Ginka o sună, o sună şi Alexa, ba chiar şi tatăl ei. Toţi au întrebat-o dacă acum, când se prefigura intrarea trupelor americane şi britanice în Irak, situaţia nu devenise periculoasă. Toţi au vrut să ştie dacă ea circula cu metroul şi tatăl ei îi spusese că era imposibil să nu se întâmple ceva. Jakob se străduia să nu vină foarte târziu de la birou. Alistair a fost primul lor oaspete şi Isabelle îi oferi pui cu garnitură de mazăre şi sos de mentă. Ea nici nu ştiuse că exista sos de mentă. Jakob a spus că Bentham avea de gând să-i invite şi îşi cumpără un costum albastru-închis şi două cămăşi Paul Smith. Fuseseră în Regent's Street, dar Isabelle umbla în aceiaşi adidaşi, care se făcuseră cenuşii, fiindcă îi purta de-o săptămână.

Înfloreau pomii fructiferi, apăruseră florile în parc, în grădiniţele din faţa caselor, pe pervazul ferestrei de la dormitor, în răvarele spălăcite de vreme se vedeau narcisele.

— Aici ninge, îi spuse Andras la telefon. Mă uit pe fereastră şi văd fulgi de zăpadă. Clienţii dau năvală. Totul merge ca şi până acum. Nu-i aşa că-i minunat?

Acum Jakob îl vedea zilnic pe Bentham. Nu venea

înainte de ora unsprezece. Stătea la Maude, pe urmă în bibliotecă, la domnul Kraphol. Urca, în cele din urmă, scările, cu paşi greoi (nu folosea liftul niciodată), se oprea mormăind la uşa lui Jakob, nu prea prietenos. Parcă era un urs care învăţase să danseze şi dorea să păstreze această artă doar pentru sine. La ora cinci, Maude aducea pe o tavă un pahar de lapte fierbinte şi miere, asta pentru că Bentham nu putea suferi ceaiul. Nu putea suferi să bea ceai după-amiaza. El era, după cum îi mărturisise lui Jakob, un bărbat bătrân, cu o voce bătrână, căreia îi făcea bine laptele fierbinte cu miere, iar Maude îi interzicea să bea whisky înainte de ora şase. Jacheta îi strângea burta mare, avea picioare foarte mici. Telefonul suna toată ziua. Maude striga numele persoanei care suna, întocmai ca un maestru de ceremonii, dar o auzeau doar cei care se aflau întâmplător pe casa scărilor, şi pe urmă Maude apăsa pe tot felul de butoane, supărată, nervoasă şi se întâmpla frecvent ca unii clienţii să fie nevoiţi să mai sune.

— O să mai sune, spunea Alistair rânjind. O să vezi că o să mai sune.

Şi sunau într-adevăr, fără să se dea bătuţi, plini de speranţă, pentru ca Bentham şi angajaţii săi să rezolve ceea ce tergiversa prin alte părţi sau ceea ce rămânea nerezolvat.

— Nu mergem în instanţă. Sigur că nu mergem în instanţă. De cele mai multe ori nici nu încheiem contracte, ci facem proiecte de contracte, îi explică Alistair. Bentham nu poate să sufere şedinţele interminabile din instanţă. El face propuneri şi de cele mai multe ori clienţii îşi angajează alt avocat, care ţine cont sau nu de aceste propuneri. Lui Bentham îi e cam indiferent. Poate că de asta merge toată treaba atât de bine. Numai în Germania avem nevoie de cineva care face treburile la faţa locului şi în instanţă, dacă nu se poate altfel.

Dar nici în ceea ce privea cauzele din Germania, Bentham nu părea să se grăbească.

— Nu vă grăbiţi, îl sfătui pe Jakob. Plimbaţi-vă cu soţia dumneavoastră. O să vă spună Maude când e ceva

urgent. Vedeţi, spuse Bentham, pur şi simplu nu ştiu dacă să-i doresc unei persoane cum este Miller să plece la Berlin. Ce să facă acolo, la cei şaizeci şi cinci de ani ai săi? Să demareze o afacere? Să se intereseze de partea lui din câştig? La ora actuală doar oamenii cu o situaţie materială bună se mai ocupă de proprietăţile lor. Oricum, la noi vin doar persoanele cu o situaţie materială bună şi nu îşi doresc o compensaţie, o despăgubire. Oamenii care sunt singuri, şi pentru care speţele tresnează. Dar dumneavoastră nu trebuie să vă suprasolicitaţi, aşa cum aţi făcut, probabil, la Berlin, nu-i aşa?

Cu toate astea, Jakob rămânea la birou până seara, până când Alistair sau Bentham intrau la el în birou şi îl trimiteau acasă. Chiar dacă Isabelle era dezamăgită, ea nu lăsa să se observe acest lucru. Acum se întâmpla uneori ca Jakob să nu poată dormi şi se întreba dacă şi ea era trează. Respiraţia putea înşela. Era ca şi cum l-ai fi observat pe celălalt într-o oglindă, fără ca el să-şi dea seama. În zilele următoare, Alistair vru să o ducă pe Isabelle să vadă Colecţia Sloan, a cărei vizitare era permisă o dată pe lună la lumina lumânărilor. Jakob urma să întâlnească un client şi să li se alăture mai târziu. Alexa îşi anunţase vizita, dar pe urmă renunţase la această idee, însă Isabelle nu părea tristă că lucrurile luaseră o asemenea întorsătură. Lucra toată ziua sau colinda prin oraş. Îi plăcea atunci când ea îi povestea la cină despre locurile prin care se plimbase. Isabelle cunoştea deja Londra mai bine decât el. Pentru o clipă, înainte de a adormi în cele din urmă, îi dădu prin cap că te puteai decide dacă doreşti să fii fericit şi găsi, pe jumătate adormit, că acestui gând nu i se putea aduce niciun fel de contraargument.

Dimineaţa îl trezi zgomotul făcut de un avion, un zgomot ce dădea de înţeles că avionul făcea o cicatrice pe cer. Era vreme frumoasă.

20

Alergă de-a lungul gangului, trecând pe lângă mantale, cutii din carton şi lăzi goale în care fuseseră

sticle cu băuturi. Pentru o clipă muzica şi vocile din salon se auziră mai încet. Jim rânji. Când veneau curcanii, se auzeau nişte strigăte şi nişte urlete, de parcă ar fi fost tăiaţi copiii din Betleem. Şi, deodată, un idiot dădu muzica atât de tare, încât nu s-ar fi putut auzi niciun strigăt de avertisment. Portarul, care-l cunoştea pe Albert şi ştia că Jim lucrează pentru el, îl avertizase. „Un turnător nenorocit, spusese portarul rânjind, le ciripeşte poliţiştilor adresele şi orele. Câştigă şi el câteva lire”. Iar poliţiştii se bucurau să strângă ce mai apucau şi ei: cocaină, haşiş, Speed, Ecstasy. Eventual îl săltau şi pe dealer. „Probabil că portarul e cel care cheamă gaborii”, îşi spuse Jim. Dar lui îi era indiferent acest lucru. El vânduse ceea ce îi livrase Albert. Zgomotul se amplifică. Se auzea rumoarea străzii. Undeva era o fereastră deschisă. „Undeva dincolo de uşile-alea” spusese tipul. Trei erau încuiate. Cea de-a patra era deschisă. Făcu un pas înapoi, speriat. Un tip pus pe glume proaste aşezase înaintea mesei un schelet şi îi prinsese luminiţe pe braţul drept. Luminiţele acelea erau o ghirlandă de beculeţe, care se cocoţau pe braţul scheletului, întocmai ca nişte insecte. Deci aici era geamul, cu carton acolo unde ar fi trebuit să fie sticlă. Jim se trecură afară.

Afară era un gard nu prea înalt, gunoi, maşini, probabil un atelier. Alergă câţiva metri, fără a ţine seama de nimic.

Asfalt ud, băltoace, apă care sărea în stropi, noapte adâncă, înecată de ploaie, maşini care se chinuiesc să înainteze. În buzunarul jeanşilor simţi banii. Văzuse afişul cu fotografia lui Mae. Albert ordonase ca acesta să fie pus în Kentish Town Station. „Ca să nu ne uiţi, spusese Albert, atunci când Jim sunase furios. Voiam să fiu sigur că ai să ne suni, îi spusese Albert lui Jim. Doar nu se renunţă la o colaborare îndelungată, nu?” Şi Jim fusese nevoit să se supună. Nu voia să plece înainte de a o fi găsit pe Mae. Nu voia să plece atâta vreme cât putea rămâne în Lady Margaret Road. Să rămână până când Damian avea să se întoarcă. Să rămână atâta vreme cât nimeni nu dădea de

urma lui.

Doar cu Dave, cu băiatul care locuia împreună cu părinţii lui la numărul 47 vorbea câteodată. Era ceva la băiatul ăla cărei plăcea. Alături, la numărul 49, se mutase o pereche de tineri. Precis nu aveau să-i fie clienţi. Bărbatul, în niciun caz. Dar femeia îi atrăsese atenţia lui Jim, deşi prima dată o văzuse doar din spate. Avea o manta mică, cochetă şi adidaşi. Era cam la fel de înaltă ca Mae. Tocmai de aceea, parcă-i trecuse un junghi prin inimă când a văzut-o din nou. Şi la faţă semăna cu Mae. Se mutase acolo cu toată pompa. Cu mobilă, dulapuri, lăzi în care erau vase, poate şi cărţi. Niciodată nu îl interesase pe Jim cum fac alţii aceste lucruri, cum se mută dintr-un loc într-altul, cum se aranjează, cum cară lăzile, cum le pun, pentru a se simţi apăraţi în mijlocul lor, dar deodată toate aceste lucruri îi săriră în ochi. Se mutaseră amândoi, ca într-o îmbrăţişare care oprea ploaia, care oprea totul. Jim se obişnuise cu atmosfera din Lady Margaret Road, cu grădiniţa, cu veveriţele care se cocoţau repede în copaci, când el deschidea uşa. Şi de sus venea seara miros de mâncare. Oamenii aceia găteau. Oamenii aceia care nu îl salutau, pentru că, probabil, nu avuseseră o experienţă tocmai plăcută în ceea ce îl privea pe Damian.

Dar două zile mai târziu, când se întâlni cu Albert la limita nordică a cartierului Soho, el se hotărî să-şi dea drumul la gură:

— Într-o locuinţă ca lumea, nu într-o gaură mizerabilă, din aia pe care ne-o pui tu nouă întotdeauna la dispoziţie, te simţi cu totul un altfel de om, nu aşa, un idiot, după care trebuie doar să fluieri. Tu crezi că aşteptăm doar să fluiere cineva după noi, nu-i aşa? Tu fluieri şi Ben încearcă şi el să fluiere, dar cu mine nu mai puteţi face aşa. Omul ajunge să se gândească şi la nişte lucruri care nu i-ar fi trecut niciodată prin cap, la o locuinţă, vreau să zic. Şi asta pentru că toţi suntem oameni, înţelegi. Nu suntem aşa, nişte iepuri fugăriţi, cu ochi în care se citeşte frica. Sunt un om care se scoală de dimineaţă şi se spală, adică face nişte chestii. Un om care

se gândeşte chiar să meargă la biserică, pentru că aşa făcea când era copil, se ducea la biserică, pentru că voia să se bucure de binecuvântarea lui Dumnezeu sau vrea să se roage cineva pentru el. Îţi aduci aminte de anumite lucruri şi tot rahatu’ e ca o coajă groasă, sub care se află alte lucruri, pe care le-ai uitat. Îţi aduci aminte deodată că atunci când erai copil aveai un căţeluş, care nu era chiar al tău, dar era ca şi când ar fi fost al tău, pentru că venea zilnic pe la voi şi tu îi păstrai mereu câte ceva de mâncare.

— Dacă restaurantele mele merg bine, o să te angajez şi o să poţi lucra pentru mine ca bucătar-şef, spuse Albert cu o undă de melancolie în glas.

— Bineînţeles, spuse Jim tăios. Ca bucătar-şef. Un bucătar-şef care trebuie să facă ochiuri cât e ziua de lungă.

— De ce nu-mi dai tu mie voie să am şi eu un vis? întrebă Albert cu glas plângăreţ.

Jim scrâşni din dinţi. Mereu se ajungea la blestematul ăla de sentimentalism. Sentimentalismul ăsta al lui Albert şi al lui însuşi. Sentimentul ăsta plin de jale. Într-o bună zi, Albert avea să se bucure de ceea ce îşi dorea, dar Jim nu. „Mae”, gândi Jim, fără să-l urască pe Albert. Faţa lată, roşie, nu îi trezea sentimentul de ură.

— Nu uita… începu Albert.

— … Că tu m-ai adunat de pe stradă, completă Jim ceea ce ar fi vrut să spună Albert.

„Bunul Albert. Albert, cel cu inimă bună. M-ai adunat de pe stradă şi pe urmă m-ai trimis iar în stradă, ca să-mi pun curu’ la dispoziţia prietenilor tăi”.

Când se deschidea uşa pubului, se auzea ploaia. Şi intrau oameni cu ziare şi discutau despre ceea ce avea să se întâmple săptămâna viitoare, când va începe totul. Vorbeau despre demonstraţii. Se discuta cine avea dreptate, Blair sau Blix. Se discuta, de parcă cineva le-ar fi cerut părerea, înainte ca vreunui soldat, care-şi pârlea curu’ prin nisipurile deşertului, să-i fie zburaţi creierii. „Nici nu contează ce spun oamenii, gândi Jim. Când moare câte unul, totul pare aşa, de parcă ăla care a murit avea o adresă falsă şi nici măcar nu mai avea nume”. Faţa lui

Albert era roşie, buhăită. Îşi făcea iar griji din pricina controalelor, pentru că Ben fusese controlat. Îl însoţiseră până acasă, unde, spre norocul lui, nu se afla nimeni, dar, bineînţeles că se vedea că Ben nu locuia singur acolo, că nu locuia singur în gaura aia mizerabilă din Brixton, la doi paşi de biroul lui Albert.

— Şi muftiul vostru? întrebă Jim. S-a prezentat voluntar? Vrea să ia parte la războiul din Irak. Vrea să înfrunte moartea, luptând împotriva fraţilor săi?

Jim bău până la fund. O altă pintă îl aştepta pe tejghea şi asta pentru că îl plăcea fata care servea. Jim se strâmbă, de parcă ar fi mâncat ceva stricat, se strâmba, fiindcă Albert îi arunca fumul de la ţigară în ochi şi-n nas.

— Ia gândeşte-te cam cum o să meargă lucrurile pe-aici, îi spuse Albert. Te sui în metrou şi nu ştii dacă mai ieşi viu de-acolo.

Asta era obsesia lui Albert de la 11 septembrie încoace.

— Nu-i aşa că abia aştepţi să se întâmple ceva şi pe-aici? întrebă Jim, rânjind şi lovind cu spatele un bărbat gras şi vesel, care se scuză când Jim îi aruncă o privire hotărâtă, ca şi când i-ar fi cerut satisfacţie. Şi grasul se retrase împreună cu prietena lui la celălalt capăt al tejghelei.

Albert continua să pălăvrăgească despre cele ce aveau să se întâmple.

— Ia încearcă tu să evacuezi un întreg oraş sau metroul, atunci când se surpă un tunel.

Jim îi tăie vorba. Voia să plece. Îi întinse plicul discret. Cu cât mai discret, cu atât mai bine. Metoda lui Albert funcţionase până atunci fără cusur. Albert luă banii şi îi spuse lui Jim, care întinsese deja mâna, că nu avea nimic să-i dea. Jim îl privi mai întâi uimit, apoi furios.

— Înţelege şi tu că trebuie să mă gândesc la viitor, îi spusese Albert, vorbindu-i iar cu glas tânguitor.

Trebuia să se gândească la viitor şi de aceea nu avea nimic la el. Asta era. Albert nu mai avea nicio legătură cu drogurile. Îşi bea berea ca un bun cetăţean, îşi lua banii, îi

lăsa pe alţii să se zbată pentru el şi aici, în pub, Jim nu-i putea face o scenă. Îşi imagina tot felul de scenarii de groază şi se ferea de ele. Proceda întocmai ca o veveriţă. Îşi făcea provizii pentru a duce o viaţă tihnită. Jim se albise la faţă.

— Dacă îţi închipui că mai calc în rahatu' ăla al tău de birou din Brixton ca să-mi iau marfa, atunci te înşeli.

Albert încercă să-l liniştească. „Oamenii care sunt în stare să-şi imagineze toate catastrofele sunt siguri că acele catastrofe nu îi vor afecta pe ei”, gândi Jim.

— Şi nici cu Ben nu mă mai întâlnesc! spuse Jim cu încăpăţânare.

În cele din urmă căzură de acord asupra faptului că Hisham avea să-l sune pe Jim.

— Ai văzut afişul cu Mae? îl întrebă Albert, bătându-l pe umăr, chiar înainte de a se despărţi de Jim.

Când merse în susul lui Kentish Town Road, îl văzu prin ferestrele de la Pang's Garden pe Dave, care tocmai îşi comanda o pungă de cartofi prăjiţi. Jim intră în local, iar Dave se bucură mult să-l vadă şi începu să-i povestească tot felul de lucruri, de parcă Jim ar fi putut să pună lucrurile în ordine, îi spuse că furase cinci lire pentru sora lui, îi povesti cum urlaseră la el cei mari, îi dădu de înţeles că în noaptea aia nu se va duce acasă, deşi nu prea ştia unde va dormi, pentru că băieţii care îi spuseseră că putea dormi la ei îi aţintiseră drumul. Jim îşi comandă o porţie mică de cartofi prăjiţi şi o ruladă „Primăvara”. Mâncară pe banca verde de lângă fereastră. Erau singurii care nu ieşiseră imediat din local. Singurii care mâncau înăuntru, uitându-se la cei patru sau cinci chinezi de după tejghea, care pregăteau sau curăţau ceva în timp ce se uitau la televizor. Apoi se deschise o trapă în tavanul scund şi trei femei coborâră pe o scară telescopică.

— Puntea superioară, îi spuse Jim băiatului. Se înmulţesc acolo sus precum gândacii şi pe urmă coboară şi se răspândesc peste tot.

Dave îl privi speriat şi, peste numai o clipă, îl contrazise cu un glas plin de curaj:

— Dar, domnule, cei de-aici sunt foarte amabili. S-a întâmplat de multe ori să-mi dea ceva de mâncare şi pentru sora mea.

Bătrânul, probabil proprietarul localului, mânca o supă, în timp ce soţia lui curăţa tigăile şi cei doi fii vorbeau unul cu celălalt în şoaptă.

Dave încerca să stea liniştit, să-şi ţină spatele drept, amintindu-şi cum îl întâlnise pentru prima oară pe Jim. Îl întâlnise tot aici, când doi băieţi de la şcoală aşteptau afară, pregătiţi să stea pe acolo chiar şi până în zori. Îşi aminti cum bătuseră în geam şi Jim pricepuse numaidecât cum stăteau lucrurile. Mirosea a untură încinsă, dar era OK. Şi Dave trecuse pe-acolo în fiecare zi pentru a-l reîntâlni pe Jim. Da, îl întâlnea pe Jim pe stradă, în Lady Margaret Road. Doar câteva case mai sus, şi Jim îi spusese că putea să sune la uşa lui. Dave nu îl deranja, dar nu-i plăcea de băieţii care se ţineau după Dave. Se ţineau de furtişaguri, consumau droguri şi, bineînţeles, chiuleau de la şcoală. Aveau guri mari şi cuţite mici.

— Eu n-o să iau droguri niciodată! spusese Dave serios şi Jim dădu din cap în semn că îl credea.

Ajuns acasă, Jim încuie uşa în urma lui şi făcu ordine. Apoi se întinse pe canapea şi deschise televizorul. Dispozitivul de încălzire cu gaz scoase fum în faţa geamului. Probabil că Dave nu avusese curajul de a se duce acasă. „Oare unde este Mae?” se întrebă Jim, în acelaşi timp imaginându-şi cum Dave hoinărea pe străzi, în vreme ce tinerii aceia, de la numărul 49, stăteau înaintea unui şemineu fals şi se îmbrăţişau.

Se întâlniră în Edgeware Road. Jim ieşi din metrou. Hisham ieşi dintr-un magazin şi se apropie de el cu paşi repezi, spunând:

— Te invit la masă.

Jim se uită în urma sa cu neîncredere.

— Te invit la masă, repetă Hisham, dând din umeri. Oricum, trebuie să mă revanşez.

Hisham îi întinse imediat punga. Era o ofertă pe care

Jim o refuză rânjind:

— Nu, du tu aia!

Nişte bărbaţi stăteau înaintea unei cafenele şi trăgeau din narghilele. Într-un restaurant era proiectat pe un perete programul unui post arab. Un ospătar ducea o tavă încărcată cu ceşti de ceai, legănând-o. Lângă geam mânca o femeie tânără, singură. Mesteca pita şi pe obraz i se prelingeau lacrimile. Traficul era sufocant, zgomotos. Mirosea a carne friptă. În faţa prăvăliilor mici se vedeau fructe necunoscute, mate, solzoase, de parcă ar fi fost acoperite cu piele de şarpe. Nişte fructe maronii, butucănoase, pe care Hisham puse mâna, pentru a le aprecia, mormăind ceva în arabă. Cuvintele lui Hisham părură să-l supere pe vânzătorul, care se ridică de la locul său ca un şarpe, după ce ezitase puţin, înălţându-şi capul. Jim veni lângă Hisham, cu o atitudine copilărească, de parcă nu ar fi vrut să fie lăsat deoparte dacă se ajungea la o încăierare, dar nu se petrecu nimic de genul acesta. Privirea lui Hisham îl făcu pe celălalt să se liniştească. Privirea lui blajină, privirea lui plină de bunătate. Jim izbucni în râs. Îşi continuară drumul spre sud, până când ajunseră la un local care arăta modest. Un băiat de vârsta lui Dave ieşi în fugă din acel local, se înclină înaintea lui Hisham şi îi conduse la o masă din interior, unde li se aduse imediat ceai. Se aranjă masa cu multă grijă. Se aduseră şervete din stofă. Braţele şi mâinile subţiri ale băiatului se mişcau cu îndemânare. Şi apoi sosiră farfurii mici. Carne tocată, chifteluţe, falafel, varză acră. „Humus”, spuse Hisham. Jim se aşeză cu neîncredere. Îl mânca ceafa. Voia să se întoarcă. Să se întoarcă în toate direcţiile, pentru că nu avea încredere, pentru că era curios, pentru că toate mirosurile erau noi, pentru că Hisham făcea semne discrete, pentru că spunea lucruri de neînţeles pentru Jim, pentru că băiatul dădea buzna în bucătărie, însă fără a fi slugarnic, dar grăbit, aproape nervos. Se purta de parcă toate dorinţele lui trebuiau să se îndeplinească. Băiatul părea să citească totul de pe buze. Măsline mici gri-verzui. Gestul băiatului îl făcu să ia din

acele măsline, să-şi treacă limba, gustând, peste pielea lor puţin amăruie, să rupă o bucată de lipie şi să o bage în piureul de culoare deschisă. Gestul băiatului îl îndemnă să muşte din chifteluţele verzui-maronii, în vreme ce privea în continuare neîncrezător faţa lui Hisham, care mânca şi el şi nu se întrerupse decât pentru a cere ceva. Mai voia ceai. Se aduse şi un bol cu apă călduţă în care puteai să-ţi bagi degetele, ca să ţi le clăteşti. Mirosea a esenţă de trandafir. Semiîntunericul plutea în încăpere. Uşa nu se închidea bine. O pală de vânt pătrunse cu greu prin crăpătura uşii. Nu mai intrase niciun client. Doar băiatul alerga pe afară, pentru ca apoi să revină înăuntru fericit. Şi era cam de vârsta lui Dave. Dar în Brixton, Hisham îl lovise pe la spate pe Jim, fără a-l cunoaşte măcar. Acum îi întindea lui Jim bolul, iar Jim îşi dăţi degetele în apa călduţă. Hisham avea atâta bunătate în privire. O durere vie, profundă, îl făcu pe Jim să tresară. Răsturnă bolul şi apa se vărsă pe masă, udă şervetele, se strânse în băltoace undeva, între tacâmuri. Luă cu sine fărâmele negre, aducându-le către marginea mesei. Hisham rămase la locul său. Jim simţi cum i se strâmbă faţa, gura.

— Nu, spuse Hisham.

Tot se mai auzea zgomotul.

Zgomotul, care pătrundea prin deschizătura uşii. Zgomotul acela făcut de maşini. Zgomotul făcut de toate acele maşini, de toţi acei oameni care treceau înghesuiţi pe străzi. Toate acele spaime, toată înghesuiala din gări şi din aeroporturi, înghesuiala care te obliga să păstrezi tăcerea, să aştepţi neliniştit şi nefericit. Şi în fiecare moment se putea întâmpla ceva. Glasurile, care amuţiseră, se puteau auzi din nou. Cei care dormeau se puteau trezi. Ceea ce deja se întâmplase se putea întâmpla din nou. Îl lovi o adiere de vânt rece şi Jim rânji, pentru că, întocmai ca într-un serial de televiziune, plin de faze kitsch, în uşă stătea o femeie tânără, care ezita. Închise ochii şi îşi imagină că Hisham o găsise pe Mae, o găsise pentru el. Dar nu era decât pala rece de vânt, nu era decât amărăciunea, furia, acea durere sfredelitoare, neajutorată.

Hisham stătea liniştit şi se mulţumea să-l privească. Băiatul şi fratele lui mai mic veniră numaidecât. Aduseră cârpe. Se încurcară în şervetele ude, izbucniră în râs. Strânseră sâmburii de măsline şi măslinele care pluteau prin apă, aduseră alte şervete, alte farfurii, lipii. Cel mai mare dintre fraţi aduse un platou cu nişte ţepuşe în care erau înfipte carne friptă, ceapă, roşii. Cel mai mic dintre fraţi îl trase pe Jim de mânecă.

— Fraţii soţiei mele, spuse Hisham. Au fost opt la părinţi.

Hisham strigă ceva. Iar se simţi pătrunzând pe uşă pala rece de vânt. În local intrară un bărbat şi o femeie. Erau împreună. „Turişti”, îşi spuse Jim. Venirea lor îl întrista. Îl întristă pe el, care stătea la masă, neştiind ce trebuia să facă. Stătea cu mâinile puţin ridicate, până la nivelul şoldurilor. Stătea cu mâinile-n şolduri, împresurate ca de o gheaţă invizibilă sau de aerul rece. Cei doi nou-veniţi le aruncară bărbaţilor o privire fugară şi se aşezară. Fratele cel mic veni repede. Stătea chiar înaintea lui Jim, cu capul lăsat pe spate. Se uită la el şi îi scoase mâna dreaptă din acea închisoare de gheaţă, pentru a o încălzi între mâinile sale. Îi ţinea mâna mare între mâinile lui mici, pentru a o încălzi. Apoi dădu drumul acelei mâini, de parcă ar fi fost o minge, care avea să sară, depărtându-se, sau o pasăre, care aşteptase speriată momentul în care va putea zbura.

Jim stătea faţă-n faţă cu băieţelul şi începu să zâmbească blajin. Apoi se aşeză şi se apucă să mănânce, în vreme ce Hisham desprindea cu îndemânare ultimele bucăţi de carne de pe ţepuşe.

Traficul curgea liniştit pe Edgwere Road şi Jim merse pe jos până în Marylebone Road. Nu voia să meargă cu autobuzul sau cu metroul. Preferase să facă o parte din drum pe jos. Îşi freca palmele una de alta pentru a le încălzi. Era o după-amiază ploioasă şi mohorâtă, de parcă ar fi venit din nou toamna, de parcă lumea s-ar fi îndreptat iar către sfârşitul unei anumite perioade. Nervoşi, pietonii

se îmbulzeau pe lângă semafoare, treceau strada încovoiaţi, grăbiţi. Un domn corpolent îl înghionti pe Jim, apoi se întoarse uşor spre el şi îl privi preţ de o clipă. Un taxi claxonă, îndreptându-se în direcţia lor.

— Toţi par nerăbdători să ajungă acasă, spuse domnul. Mă scuzaţi, nu-i aşa?

Fără a aştepta un răspuns, domnul se înclină respectuos şi făcu semn taximetristului să treacă. Alţi trecători se înghesuiau. Capete. Capete şi, deasupra lor, umbrele. Poarta care dădea către parc mai era încă deschisă. În buzunarul hanoracului Jim simţi punga de plastic. O maşină de poliţie încetini, porni sirena. Dar el era invizibil. Se cufundă în parc, unde mai erau câţiva joggeri, care-şi făceau alergarea. „E primăvară”, gândi Jim. Şi Mae spusese întotdeauna că sfârşitul era unul onorabil, că până la urmă tot te îngropau, chiar dacă era ruşine, chiar dacă nu mergea nimeni în urma sicriului, cu flori în mână, cu tirade triste. Vorbise prea des despre moarte. L-ar fi plăcut pe Elisham. L-ar fi plăcut pentru că era respectuos. Şi ar fi râs de Jim, pentru că nu avea încredere. Pentru că niciodată nu avea încredere. Jim se simţea de parcă ea l-ar fi aşteptat acasă. Putea să-şi imagineze că aşa stăteau lucrurile. Nu îl costa nimic.

Ea fusese de la bun început absentă şi neatentă. El o scuturase, neputându-şi da seama dacă era beată sau drogată, sau doar neatentă. Era greu să-ţi dai seama în cazul ei. Avea faţa netedă, aproape lipsită de expresie, de parcă ar fi fost decupată dintr-un film sau dintr-o fotografie, de parcă el nu ar fi fost important, şi nici ea însăşi, şi nici Albert. De parcă nimeni nu ar fi fost important. „Dacă eşti pierdut, nu trebuie să mai cauţi nimic”, spusese ea. Şi el voise s-o scuture şi s-o readucă la realitate. Era ca luată de o apă, dusă dinaintea ochilor lui. Ea slăbise. Ea, care fusese înainte atât de moale, întocmai ca o fetiţă, cu genunchi rotunzi, cu coate rotunde. Era atât de surprinsă că el nu pleca. „Nu fară tine”. Aşa îi spusese el. „Fără tine nu plec”. Uneori ea purtase câte un maiou de-al lui. Dar nu mereu. Ea avea obiceiul să poarte uneori

şi puloverele pe trupul gol. Fără sutien. Purta pulovere strâmte, de un albastru-deschis, sau pulovere roşii. „Îţi cumpăr tot ce vrei”, îi spusese el. Dar ea nu voia nimic. Nicio rochie, nicio fustă. Ieşea cu el foarte rar. Mergeau ţinându-se de mână sau ea accepta uneori ca el să o ia pe după umeri. Înainte de a o convinge să iasă din casă, ea căuta înnebunită o jachetă, un palton, chiar dacă era cald. Odată îi spusese că nu era vorba nici de frică şi nici măcar de prudenţă. Aşa spusese şi deschisese gura, izbucnind în râs. El o prinse de umeri, pentru că nu mai înceta cu râsul. Râdea, cu faţa schimonosită, cu braţele întinse. Dar o palmă o linişte. Trebuia să o liniştească. Ea nu avea încredere în el. Nu credea că el o iubeşte, că totul avea să fie bine. Ben era cel care le tot dădea târcoale, care îi aducea pastile, care o îmbrăţişa, punându-i mâinile pe talie, care trăia durerea de a-i spiona, de a fi gelos. Şi pe urmă ea dispăruse.

— Jim, Jim, spusese Albert. De ce i-ar interesa pe poliţişti chestia asta? A trecut un an. Şi tu crezi că a depus plângere? Crezi că Mae a depus plângere împotriva ta?

Albert spusese toate astea rânjind. Şi probabil că Ben fusese cel care făcuse afişul. Aspectul dureros era, însă, că Albert sau Ben aveau o fotografie de-a ei, iar el nu avea niciuna. Era ca şi când ea l-ar fi aşteptat acasă. Cel puţin asta încerca el să-şi imagineze. Nu îl costa nimic să-şi imagineze asta, dar îl durea. Îşi închipuia lucrurile. Poate că totul avea legătură cu locuinţa. Poate că totul avea legătură cu faptul că nu avea o locuinţă a lui cu grădină.

Fără a se încurca în furnicarul de pe Camden Lock, Jim se duse acasă, deschise uşa, o închise în urma sa. Puţin mai târziu trecu pe-acolo Dave, cu capul plecat, chinuit, mergând foarte încet. Perechea de la numărul 49 merse în josul străzii, poate la metrou. Cei doi nu se ţineau de mână.

21

Se întinse pe podea şi îşi ţinu respiraţia până ce veni Polly şi o gâdilă. Atâta vreme cât nu respira sau nu râdea,

auzea praful. Auzea fiecare fir de praf, auzea fiecare zgomot oricât de discret, simţea cum i se pune ceva încetişor pe faţă sau pe burtă, sau chiar în palmele deschise, chiar dacă nu se vedea totul foarte bine în lumina soarelui, în dârele razelor de lumină, pe care i le arătase Dave, dârele acelea în care totul se mişcă, dansează, se roteşte.

— Sunt foarte multe, îi spusese Dave. Mai multe decât poate număra un om. Însă le simţi.

Asta făcea parte dintre lucrurile pe care ea le putea învăţa, dar pe care el i le putea explica. Ea afla că există firicele de praf pe care nu le putea vedea cu ochiul liber. „Oricum, acel fir de praf nu înseamnă nimic, îi spusese Dave. Când eşti prea mic, nu eşti important, chiar dacă eşti un tot, aşa cum sunt mâinile, sau picioarele, sau un bebeluş, chiar dacă eşti mic aşa ca mine sau ca tine. E clar, nu?”

Deci, dacă ea nu creştea, nu avea de ce să-şi facă griji, chiar dacă nu mergea la şcoală.

Când ea spunea asta, Dave dădea ochii peste cap, zicând:

— Odată tot o să-i vină lui de hac – lui, adică tăticului – şi o să vină cineva de la şcoală şi o să te ia, indiferent cât eşti de mare.

Aşa spusese el şi îi mai spusese că un fir de praf poate să arate minunat, chiar dacă nu îl putem vedea cu ochiul liber.

— Ia uită-te cum dansează praful, îi spusese Dave.

Şi de fiecare dată, când rămânea singură, nu le avea doar pe Polly şi păpuşa, ci avea şi firele de praf. Fiecare fir era o fetiţă frumoasă cu păr lung. Firele de praf erau, de fapt, nişte prinţese care se jucau. Dacă nu o luau în seamă pe Sara, asta era numai din cauză că Sara era atât de mare. Nevăzute, firele de praf dansau pe braţele ei goale, încercau chiar să-i spună ceva şi dacă ea stătea nemişcată, dacă îşi ţinea respiraţia, putea auzi cum strigau, cum se jucau. Se foloseau de jucării din cele demodate, cu cauciucuri cu jojo-uri şi cu căsuţe adevărate, pline de

păpuşi. Stătea nemişcată, pentru a simţi cum se aşază pe ea firicelele mici de praf. Îşi ţinea respiraţia sau respira foarte încet, pentru a nu le izgoni. Poate că aveau paraşute, care semănau cu florile de gura-leului primăvara, poate că aveau paraşute albe. Dave îi spusese că în curând avea s-o ia cu el în parc. Dar părinţii nu-l lăsaseră s-o ia cu el. Şi pe urmă, şcoala lui era acolo unde era parcul şi trebuia să treacă pe lângă poarta mare, care era păzită de colegii lui Dave. Şi chiar dacă ar fi făcut un ocol, elevii tot ar fi fost acolo, pe bănci sau pe dealuri, acolo unde oamenii se opreau să înalţe câte un zmeu sau să se sărute.

Dave nu spunea nimic, dar Sara ştia că el se temea, se temea când îl întâlnea pe câte unul dintre ei. Faţa i se ascuţea, se albea şi palmele începeau să-i transpire. Uneori începea să vorbească aşa, ca pentru sine. Şi vorbea atât de încet, încât nici măcar Sara nu înţelegea ce spunea. Vorbea cu el însuşi. Vorbea şi în somn. Numai când se apropiau părinţii, amuţea.

— Plecăm, îi spuse Sarei. Plecăm îndată ce eu voi fi destul de mare.

Dar Sara ştia că acest lucru nu avea să se întâmple niciodată.

— Ba da, aşa va fi, o contrazicea el. Eu sunt un prinţ şi-o să vin călare pe-un cal să te iau.

Dar el nu avea s-o ia. Nu avea s-o ducă nicăieri, aşa cum nu o mai lua cu el nici atunci când se ducea la înot.

— Nu se poate, *little cât,* spunea el, fără a o privi în ochi. Dacă te iau cu mine, am neplăceri.

Îi dezbrăcă cu grijă tricoul şi faţa i se schimonosi. Ea stătea cuminte, deşi o durea atunci când el îi trecea cu degetele peste dungile vinete. Cu paraşutele ei putea ajunge oriunde, aşa gândea Sara. Era mai bine să nu se ducă la înot decât să se certe Dave cu tatăl ei. Să se certe din cauza ei, pentru că ea nu avea voie să se ducă la înot. Dave ţipa la tăticul. Îi spunea că este un ucigaş. Şi pe urmă tăticul o chema pe Sara. Avea ceva în glas care o speria.

— Vino-ncoace, micuţo.

Şi îi simţea privirea lui Dave în ceafa, fără a i se putea uita în ochi. Simţea privirea lui Dave pe spatele ei, pe faţa ei. Simţea că voia ca ea să se întoarcă la el, să alerge spre el. Ea îl trădase.

— Şi la ce ţi-a folosit? o întreba el cu amărăciune, pentru că tatăl ei o punea să stea în genunchi.

Şi pe urmă o punea să tragă cureaua pe care o desfăcuse, din găici. Şi asta numai pentru că era tatăl ei. Privirea lui Dave era aceea a unui paraşutist care se prăbuşea spre pământ pentru că paraşuta nu i se deschisese. Şi pe urmă Dave se desprinse, fugi, fără ca mămica să încerce să-l oprească, ieşi din casă, fugi în stradă, în vreme ce Sara stătea în genunchi şi cureaua tăticului vâjâia. Paraşutiştii se bazează pe faptul că paraşutele lor se vor deschide atunci când trebuie. Aşa îi spusese Dave. Paraşutiştii se bazau pe aer şi pe materialul din care erau făcute paraşutele. Închideau ochii şi simţeau cum cad, dar nu le era frică. Şi pe urmă, ei aveau o sfoară, de care trăgeau cu zâmbetul pe faţă, astfel încât paraşuta să se deschidă, să înceapă să plutească. Ea nu înţelesese şi nu întrebase, pentru că Dave nu zâmbise, ci se uitase la ea serios, ca şi când ea ar fi trebuit să înţeleagă.

— Dacă sfoara se rupe, atunci ei cad şi mor.

Aşa era privirea lui Dave acum. Şi ea se puse în genunchi şi gemu când simţi mâna tăticului, mâna aceea, care voia să-i tragă pantalonii în jos. Scâncea, pentru că o speria mai mult gândul de a fi goală, decât acela de a mânca bătaie. Sara căzu într-o parte. Dave fugise afară. Tăticul îi dădu drumul Sarei şi înjură, ţinând în mână capătul moale al curelei, astfel încât să nu mai conteze dacă avea pantalonii pe ea sau nu. Şi mama stătea tăcută în uşă, aşteptând să o trimită la culcare, după ce totul se va fi terminat.

— De ce îl înfurii? o întrebă mămica.

Şi nu o dezbrăca. Şi ea nu trebuia să se spele, deşi erau pete pe pantaloni. Nu e aproape nimic, îi spunea mămica pe un ton dispreţuitor.

În ziua următoare totul avea să fi trecut, numai că ea

trebuia să stea nemişcată. Să stea nemişcată, pentru că o durea, pentru că ar fi urlat. Era ca şi când dungile vinete ar fi urlat.

— Din cauza lor, spunea Dave, şi Sara se întrista, pentru că glasul lui părea supărat. Din cauza dungilor vinete nu pot să te iau cu mine la înot. Înţelegi?

Ea trebuia să închidă ochii, pentru a-şi închipui că aceste creaturi mici, prinţese sau zâne, coborau pe ea şi plecau de pe ea, iară a-i face rău, chiar dacă nu le putea vedea şi nu le putea auzi cum dansează, cum se învârtesc. Şi pe urmă era singură. Trebuia să aştepte până ce venea Polly şi o lingea, până ce veneau părinţii acasă şi o strigau, de parcă ar fi fost invizibilă.

„Prinţul, îşi spunea Sara, prinţul a plecat călare şi are să se întoarcă foarte curând de la vânătoare. Dar o vânătoare ţine trei zile. Şi dacă prinţul nu avea să se mai întoarcă?” Nemulţumite şi neliniştite, fiinţele pluteau dintr-un loc în altul, vorbeau între ele, se sfătuiau, îi aruncau Sarei priviri pe furiş, căci Sara la dăduse vestea. Sara simţi că îi era frică. Se furişă până la canapea şi se gândi ce ar fi putut face pentru a le linişti pe zâne. Pentru a le spune că prinţii plecau întotdeauna şi se întorceau mereu. „Pentru că el era prinţul”, gândi Sara. Dar această propoziţie, oricât de hotărâtă ar fi vrut să sune, părea plină de nehotărâre. Ea spuse că Dave era prinţul, că toţi îl aşteptau pe el. Că s-ar fi cuvenit să pună străji care să-l întâmpine. Să-l aştepte zi şi noapte, aşa cum îl aştepta ea, abia respirând, abia îndrăznind să adoarmă, pentru că el putea veni şi noaptea sau putea zăbovi numai câteva ceasuri.

— *Little cât,* de ce nu te îmbraci cu haine curate? o întreba Dave. Şi ea vedea că e trist. Ştii doar că o să mă întorc. Ştii doar că nu am să te las singură.

Asta îi povesti ea mamei. Asta îi povesti într-o după-amiază, când erau singure, după ce ea fusese invizibilă timp de câteva ore, după ce fugise în camera ei când auzise cheia în broască şi se întinsese în patul ei, cu faţa în jos. Mămica nu voise să afle unde era Sara. Nu o căutase.

Dar după câteva ore o strigă, o îmbrăţişă, chiar o întrebă dacă mâncase. Şi Sara îi povesti despre prinţesele şi zânele care erau prea mici pentru a putea fi văzute cu ochiul liber. Şi răsuflarea mamei avea în ea ceva acru. Şi Sara îi povesti că prinţesele şi zânele pluteau uşurel, întocmai ca seminţele de gura-leului, îi spuse că Dave era prinţul care pleca, pentru a se întoarce. Dar Dave nu mai trecuse pe acasă de câteva zile şi mămica începu să plângă. Să plângă, fără a scoate un sunet. Doar lacrimile i se prelingeau pe obraji. Şi după aceea mămica se ridică în picioare.

22

În ziar scria că oamenii trebuiau să se aprovizioneze cu pături, baterii şi lumânări.

Aşa scria în *The Guardian:* pături, baterii, lumânări, conserve. Ea cumpără baterii. Baterii aveau. Nu aveau în casă altceva în afară de lumânări, pături, conserve. Oricum, nu aveau niciun fel de aparatură tehnică pentru care bateriile să fi fost utile. Ea constată acest lucru după ce veni încă o dată în Lady Margaret Road şi scoase restul cumpărăturilor din pungi (lapte proaspăt, două fructe de avocado, pe care le cumpărase cu o liră, şi erau încă verzi şi tari). Se gândi unde să pună bateriile. Erau cinci pacheţele cu patru baterii de două dimensiuni. Poate avea Jakob ceva, un anume lucru, pentru care bateriile erau utile. Puse fructele de avocado pe pervaz, la soare. Trecuseră două săptămâni de la sosirea lui Isabelle şi ea se adaptase. Îi făcea plăcere să parcurgă Lady Margaret Road pentru a merge în Kentish Town. Îi făcea plăcere să meargă în oraş cu metroul. Fuseseră la operă şi Alistair fusese foarte drăguţ. Erau zile în care o plictisea să lucreze acasă. Andras, şi Peter, şi Sonja îi lipseau, dar acela era, de fapt, doar începutul. Putea găsi şi aici comenzi, clienţi. Oricum, venise, în sfârşit, momentul să se ocupe în mod serios de ilustraţii, să facă ilustraţie pentru carte de copii, să deseneze. Desenase şi înainte, o va face din nou. În vreme ce Berlinul se pronunţase împotriva

războiului, Londra se implica în război. Trimitea soldaţi în zonele de conflict, deşi se făcuseră demonstraţii şi se organizaseră proteste. Populaţia era anunţată să se aprovizioneze cu baterii, pături, lumânări, alimente. Peste câteva zile ţara avea să se afle în război. Avea să se afle într-un război în deşert, în vreme ce nimeni nu avea cum să ştie ce se va întâmpla aici. Inspectorii specializaţi în armament părăsiseră Irakul.

— Dar nu găsesc nimic. Nu au găsit nimic, spuse Alistair. Şi Turcia nu şi-a pus la dispoziţie spaţiul aerian. Ce se va alege din toate astea?

Ea nu îi povesti nimic despre baterii. Poate că era vorba despre o alarmă falsă, dar era, totuşi, alarmă. Ea îi arătă lui Jakob ziarul, îi spuse despre pături, lumânări, baterii, dar Jakob râse; ea nu lua totul în serios, nu se temea, dar nici nu era de râs. Deşi în râsul lui nu fusese pic de răutate, totuşi ea se supără pe el. De ce se ocupa? De clientul său, de Miller? De vila din Treptow? El punea bani în bolul aflat pe scrin. Nu uita niciodată să mai pună câte o bancnotă. Aceia erau banii pentru cheltuielile casei. Banii, pe care ea îi cheltuia când nu scotea nimic din contul ei din Berlin.

— Ce vrei să mănânci în seara asta? întrebă Isabelle, vorbind tare şi clar.

Dar Jakob se dusese sus.

Ea se simţea mai neliniştită decât la Berlin. Era ca şi când metabolismul i-ar fi fost perturbat. De trei sau de patru ori pe săptămână ea pregătea o cină caldă. Ducea pungile de cumpărături în bucătărie, le punea pe frigider, făcea ordine în frigider. De data aceasta reveni la masa pe care mâncau şi la ziarul pus pe spătarul unui scaun.

— Poate că, totuşi, avem nevoie de un televizor, îi strigă ea lui Jakob, care era sus.

Auzi prin tavan soneria telefonului lui mobil. Îi auzi paşii, îi auzi vocea. Isabelle se duse în bucătărie, tăie plasticul gros şi puse mâna pe carnea netedă şi rece. „La cuptor, gândi ea. La cuptor, cu usturoi şi vin, şi cimbru. Cu ulei de măsline sau cu unt”. De când sosise la Londra, de

când luase cina cu Alistair şi gustase mazărea cu sos de mentă, îi făcea plăcere să gătească. Auzi vocea lui Jakob, dar acea voce nu i se adresa ei. Se părea că el mai vorbeşte încă la telefon. Un pic de lămâie, piper. Cuptorul se încălzi. Şi orezul avea să-l pregătească tot la cuptor. Fereastra bucătăriei dădea spre grădină. Nu se bucurase de grădină, nici nu pusese piciorul în ea, de parcă făcea parte dintr-un teritoriu străin. Camera de zi, care servea şi drept sufragerie, era scăldată în lumină. Toate camerele orientate spre stradă erau scăldate în lumină.

Atâta vreme cât bătea soarele, lumina nu era oprită, nu era estompată de crengile golaşe ale platanilor. Covoarele erau aproape albe.

— Crezi că ar trebui să ne descălţăm la intrare? strigă ea, dar Jakob, care era sus, nu o auzi.

Era nevoie de pături, de lumânări, pentru că oamenii puteau să îngheţe, puteau să se teamă de întuneric. Din felul în care suna glasul său, era clar că nu va fi de acord cu ea. Era nevoie de pături, de lumânări. În Bagdad era vorba, în orice caz, de furtuni de nisip, de căldură.

— Dar trebuie să ne gândim la toate câte li s-ar putea întâmpla acelor oameni, spusese Alexa, ca şi când Isabelle, care era la Londra, s-ar fi putut opune atacurilor.

Niciunul dintre ei nu ştia câţi muriseră în ultimul război din Golf. Isabelle îşi aducea aminte de imaginea televizată a unui bărbat care căzuse în genunchi, plângând cu sughiţuri şi ascunzându-şi faţa în palme, pentru că se temea că va fi împuşcat imediat. Erau cruzimi pe care oricine şi le putea imagina. „Oare eu mi-aş putea imagina asemenea lucruri?” se întreba Isabelle. Dar ea nu voia să şi le imagineze şi Jakob cobora scara încet, pas cu pas. Şi ea ar fi vrut să se prindă de gâtul lui, să se simtă în siguranţă când se afla în braţele lui. Să se simtă în siguranţă, astfel încât ea să-i mângâie faţa, smocurile de barbă crescută, sprâncenele roşcate, fălcile cărnoase care se subţiaseră de când erau la Londra. Oare el slăbise? Erau căsătoriţi de şapte luni. În capătul scării se afla ea şi privea în sus, atâta timp cât rezista să facă acest lucru. Apoi el venea lângă ea,

ezitant, gânditor, meditând la convorbirea telefonică, nemulţumit.

— A fost tata, spuse el în cele din urmă. M-a întrebat dacă nu vrei să te întorci, să te întorci la Berlin, pentru că acolo ai putea fi mai în siguranţă. Ce prostie, mai adăugă Jakob. Pături şi baterii. Îţi mai aduci aminte cum era în timpul primului război din Irak? în 1990, la Freiburg îşi făceau provizii de conserve şi pe urmă aruncau în tomberoane tot ce cumpăraseră după catastrofa de la Cernobîl. Toate acele temeri fără rost. Tata m-a întrebat dacă nu cumva aş vrea să te trimit la Berlin. Poţi să-ţi închipui una ca asta? Nu-ţi faci griji, nu-i aşa?

Ea se depărtă, făcu un pas către bucătărie. Puiul trebuie frecat cu zeamă de lămâie. Pe urmă se adaugă mirodeniile. Miroseau a fân. Aveau un miros nedefinit. Mirosurile lor semănau prea mult între ele. Ar fi vrut să-şi sprijine capul pe umărul lui, dar Jakob era ocupat cu altceva, care nu avea legătură nici cu ea, nici cu războiul. Dimineaţa, când intra în camera ei de lucru, îi auzea pe vecini vorbind tare, călcând apăsat, duduind. Era inexplicabil ce făceau ei acolo, dincolo de acel perete. Uneori era o linişte mormântală, ca şi când locuinţa aceea ar fi fost părăsită. De-a lungul străzii trecea maşina cu lapte. Asta nu se întâmpla mereu la aceeaşi oră. Venea şi un bătrân cu un cărucior. Suna dintr-un clopoţel. Aduna tot felul de lucruri. Poate că şi vindea unele dintre ele, şi Isabelle se gândi ce i-ar fi putut da la anul sau peste doi ani, când va fi trecut destul timp. Da, Jakob slăbise. Se trăsese la faţă. Îl privi din bucătărie. El stătea în uşa sufrageriei, părea gânditor, avea în mână un bilet, o notiţă.

— Ar fi o prostie să-ţi faci griji. Sau poate că ai vrea să te întorci la Berlin.

Se părea că trăsese prea tare de pui. Pârâi. Aripa se rupse, se răsuci în încheietură. Ea se ghemui, de parcă ar fi fost curentată. Era zgomotul acela, era fraza rostită de el, pe care o repetă şi pe urmă se auzi afară o sirenă, care se depărta. Ar fi vrut ea să se întoarcă la Berlin? Nu era sigură. Exista ceva, care o aştepta, care o aştepta aici.

Maşina de poliţie se întorsese, sirena se apropie din nou.

— Ai remarcat de câte ori fac asta? Maşinile de poliţie, vreau să spun. Merg într-o direcţie şi după câteva minute merg în direcţia opusă.

El destupă o sticlă de vin. De fapt, îşi făcuseră obiceiul de a bea în fiecare seară cidru sau vin.

Aşa fusese la Freiburg, la Berlin. Aşa era şi aici. Aveau să stea unul înaintea celuilalt, ei amândoi, aveau să mănânce pui, să bea vin roşu, lucruri pe care le puteau găsi oriunde, aşa cum reuşiseră să aibă oriunde un cămin al lor. La Berlin, la Londra.

— Totul se petrece atât de repede, spusese tatăl ei când îl anunţase că se mută. Vreau să spun că nu are foarte mare importanţă dacă vă căsătoriţi, dacă plecaţi altundeva, fie chiar şi în altă ţară.

Într-un fel îi păruse rău de el, pentru că i-ar fi făcut plăcere să o viziteze la Berlin.

Ea nu ştia la ce se gândea Jakob atunci când părea absent. Poate la „societatea de căi ferate”, cum spunea el, la acea societate pe care un client voia să o cumpere. Poate că era vorba de un caz important, mai important decât Miller şi vila lui din Treptow.

Stăteau la masă, mâncau şi Isabelle spuse:

— O să aibă loc o demonstraţie importantă.

Jakob o întrebă distrat dacă voia să ia şi ea parte la acea demonstraţie. Isabelle tot nu îşi cumpărase pantofi. Ieşiră iar din casă, o luară pe Lady Margaret Road. Începu să bată un vânt rece. Platanii arătau ca nişte animale bătrâne, care nu mai aşteaptă nimic de la viaţă. Privind o casă cu grădină, Jakob remarcă faptul că un bec atârna pur şi simplu din tavan. Părea dezbrăcat. Voia să îi spună acest lucru lui Isabelle, care mergea alături de el, cu braţul prins de braţul lui. Voia să-i arate acel bec şi mai târziu, când erau deja în pat, se gândi că poate ea ar fi remarcat altceva. Poate un scaun, poate o jachetă pusă pe spătarul scaunului o sticlă pusă pe masă, în camera de zi, pentru că părea să fi fost camera de zi.

— Miller doreşte să vă întâlnească la Amira? întrebă Bentham sec. Probabil că vrea să i se ghicească în cafea. O va întreba pe Sahar dacă viitorul îi rezervă o vilă în Treptow, o nouă viaţă, un nou început la Berlin. Fiţi sigur că nu vă va spune ce a văzut Sahar în cafea şi Amira vă va întreba zâmbind dacă mai doriţi o bucată de plăcintă sau cafea. Le-aţi văzut vreodată? Aţi văzut ceştile alea de cafea, cu irizaţii fine, cu linii pe marginea buzei?

— Dar de ce îl găsiţi caraghios? îl întrebă Jakob. Doar nu a fost la ea. M-a rugat doar să mă întâlnesc cu el în localul Amirei. E dreptul lui, nu?

— V-aţi referit la ghicitul în cafea sau la vila din Treptow?

— La amândouă, replică Jakob, năucit.

Bentham replică împăciuitor, dând din cap:

— Bineînţeles că este dreptul lui.

Maude intră cu o tavă pe care se afla un pahar cu lapte fierbinte, iar Alistair băgă capul pe uşa biroului, curios, râzând, şi îi spuse lui Jakob că nimeni nu putea descompune cu atâta abilitate un caz precum Bentham, astfel încât să nu mai rămână nimic din el, nici dreptate, nici nedreptate. Iar Bentham făcu un semn cu mâna, se ridică în picioare şi se duse la fereastra care era acoperită cu totul de perdele groase, „întocmai ca pe vremea camuflajului, îşi spuse Jakob. Dar pe vremea aceea Bentham nu era decât un copil”.

— Dreptul lui? Dreptul lui Miller? Bineînţeles că este dreptul lui. Este proprietatea lui, nu a statului german, nici a vreunui alt client, nici a vreunui cumpărător. Credeţi că Miller va pleca la Berlin? Cândva voi face şi eu acelaşi lucru. Schreiber insistă de ani de zile să fac acest lucru. Dar de pierdut, Miller nu a pierdut nimic. Când a început să se gândească la ce îi aparţine şi ce nu, nici măcar nu ştia de proprietatea din Berlin.

— Părinţii lui i-au povestit despre asta, ţinu să spună Jakob, fără a înţelege unde voia să ajungă Bentham, care se aşeză mormăind pe fotoliul său, căutând cu mâna o pătură.

— Bineînţeles că părinţii lui, pentru că a avut norocul că ei au supravieţuit, chiar dacă bunicii lui au fost gazaţi. Nu m-aţi înţeles. Nu vreau să spun că el nu trebuie să lupte pentru dreptul său. Contravaloarea acestei case. Contravaloarea ca o compensaţie. Bineînţeles. Pe mine mă miră că el vrea casa. Vrea acest loc, ca şi când ar fi vorba despre un loc neatins, care aparţine istoriei lui. Ca şi când vârsta şi tristeţea lui nu ar fi pătruns până acolo. Tristeţea şi disperarea că nu există niciun loc neatins, neatins de adevăr, de răceală. Ca şi când ar exista o istorie ce poate fi însăilată trecând peste secole.

— Dar de ce acceptaţi astfel de cazuri? întrebă Jakob.

Bentham se ridică în picioare, căută ceva pe birou, în sertarele de sub el, sau poate se gândea doar.

— Istoria, familiile, moştenirile, comunităţile. Iar noi, juriştii, suntem retroactivi, suntem istorici ai unei poveşti care a fost gândită să fie dreaptă, să fie străbătută de o dreptate care să fie obiectivă. Oricum, Miller a divorţat, a divorţat la şaizeci de ani şi se duce la o ghicitoare.

Jakob stătea pe fotoliul cu braţe perfecte, cu tapiţerie de culoare deschisă, din lemn de nuc, cu păr de cal. Maude aruncă iar o privire în birou şi dădu din cap.

— Dacă nu există un înger al istoriei, atunci trebuie să existe ceva pe care să ne putem baza, nu-i aşa? Asta cred şi eu. Dar de ce nu poate fi vorba despre lege? De ce nu poate fi sigur prezentul? De ce să insistăm asupra unui lucru care este pierdut? De ce să insistăm asupra faptului că un anumit lucru trebuie vindecat? Nu se vindecă nimic.

Găsi ceea ce căuta. O mapă din carton. Un elastic roşu-pal. Era uzat. Se rupse în două bucăţi care căzură pe podea, când Bentham vru să tragă de el. Se aplecă, dar nu ridică bucăţile de elastic. Maude băgă pentru a treia oară capul pe uşa biroului, dând energic din mână. Aduse telefonul şi îi făcu un semn lui Jakob, iar Bentham dădu din cap aprobator. Asta fusese tot. Bentham se întoarse la biroul său, indispus, mormăind, de parcă ar fi fost reţinut din treburile sale. De fapt, părea amuzat. Jakob se întreba ce îl amuzase. Ce oare?

Două ore mai târziu, Alistair se afla în uşa biroului său, ca să-l ia cu el. Vorbise deja cu Isabelle. De fapt, stabiliseră să se întâlnească seara, dar ceva mai devreme. Plecau să cumpere pantofi. Amândoi, Jakob şi Isabelle. Să cumpere şi o pătură din lână. Nu strica niciodată, deşi era vreme frumoasă azi. Presiunea crescuse. Şi mâine avea să fie frumos. Era primăvară. În curând avea să vină vara. Dar Jakob uitase că avea întâlnire cu Isabelle. Din bibliotecă se auzea hârâitul aspiratorului. Doamna Gilman venea între orele opt şi nouă. Uneori stătea puţin cu domnul Kraphol, pentru că nu se grăbea, pentru că îi era urât să facă atâta drum tocmai până în Finchley. Cel puţin aşa spunea. Alistair afirma că doamna Gilman spera să ia masa în compania domnului Kraphol. Îi văzuse o dată la British Museum. Stăteau amândoi la o masă. Sau îi văzuse la „Wallace Collection”?

— O pereche simpatică, spuse Alistair, rânjind, când trecură pe lângă bibliotecă.

În afară de asta, Kraphol era *one of your lot*[10], născut în Germania, şi era mereu răcit, dar, de altfel, un tip simpatic. Alistair vorbise cu Isabelle, care fusese acolo în urmă cu două ore şi aflase că Jakob era ocupat. Ea insistase ca Jakob să nu fie deranjat. Kraphol îi spusese – cel puţin asta povestea Alistair amuzat, având în acelaşi timp o undă de răutate felină – că nu avea rost să-şi facă griji cu privire la război, indiferent dacă acesta avea să aibă loc sau nu.

Alistair mai spunea că exista probabilitatea unor atacuri teroriste. El propusese să se întâlnească toţi trei la Naţional Film Theatre, unde exista o cofetărie-cafenea foarte bună. Asta îi spuse Alistair lui Jakob, bătându-l pe umăr, în vreme ce Jakob îl privea uimit.

La ora şase, Isabelle îşi luase la revedere de la domnul Kraphol şi de la Alistair, mersese de-a lungul lui Devonshire Street, trecând pe lângă faţadele înalte, pentru ca apoi să o ia spre sud. Pe Baker Street băuse o cafea, iar

---

10 Unul dintre-ai tăi (în lb. engleză în orig.)

în cele din urmă, se îndreptase spre Tamisa, traversând Waterloo Bridge – suprafaţa destinată pietonilor nu era gata, dar putea fi utilizată – pentru a ajunge pe malul sudic, trecând pe lângă Naţional Theatre, pe lângă Naţional Film Theatre. Comercianţii de carte îşi strângeau cărţile, rafturile, iar ea îşi continuă drumul în josul fluviului, pe lângă acele locuri de unde răufăcătorii încătuşaţi erau aruncaţi în vâltoarea apei. În timpul războiului, malul sudic fusese făcut una cu pământul. Dar cine îşi putea închipui acest lucru? Bombele, trăsnetele, atelierele arzând, casele în flăcări. Aici se afla Tate Modern, uriaş, negru-maroniu, aproape lipsit de ferestre. Dar iată că tocmai de acolo ieşeau nişte doamne în haine care erau foarte potrivite pentru un cocktail, haine roz şi verde-deschis. Un bărbat în costum se îndreptă spre Isabelle, de parcă ar fi luat-o drept ţintă. O evită abia în ultimul moment. Umbrele înserării se preschimbară în întuneric. În Londra, sau mai bine spus, în acea parte a oraşului care se afla pe malul celălalt, se aprinseră luminile. St. Paul's Cathedral fu lăsată în urmă, lin, de Isabelle. Aflate dincolo de fluviu, ferestrele clădirilor luminau ca nişte ochi de taur. Oameni, persoane care făceau jogging, perechi de îndrăgostiţi treceau pe lângă ea, se opreau pentru a se sprijini de parapetul aflat de-a lungul malului, pentru a contempla unduirile apei. Doi băieţi, care dădeau din pedale, săriră pe mal, lăsându-şi hidrobicicletele în voia sorţii. Câinii prinşi în lese se străduiau în zadar să meargă repede înaintea stăpânilor lor. Erau şi doi copii, tot prinşi în lese. Purtau la gât tot soiul de vase care apăsau pe trunchiurile lor mici. La opt sau la opt şi jumătate, Jakob şi Alistair aveau s-o aştepte în cofetăria-cafenea NFT.

Şi iar văzu Tate Modern. De data aceasta, în faţa clădirii se afla un bărbat în vârstă. Îşi pieptăna părul, ţinând capul aplecat într-o parte. Privea uşa de la intrare, care se deschise pentru ultima oară. Uşa se închise apoi, încuiată de un bărbat cu pielea neagră, care părea chinuit, un bărbat care avea o legătură de chei. Venise momentul.

Isabelle trase de haina verde, din catifea reiată, pentru că jacheta se rotise pur şi simplu cu nouăzeci de grade. Îşi privi adidaşii. Ridică piciorul drept, apoi piciorul stâng. Materialul alb era acum gri. Nu avea să mai amâne. Chiar mâine se va duce să-şi cumpere pantofi şi o pătură.

— Ia uite c-ai venit! exclamă Alistair, privindu-i faţa cu ochii lui verzi. Era bucuros.

Isabelle se întoarse către Jakob. Îl sărută. Nu pe gură, pentru că Jakob făcuse o mişcare mai puţin inspirată, pentru a-şi putea menţine echilibrul pe scaunul înalt. Mâna lui atinse umărul lui Isabelle, iar buzele ei atinseră tâmpla lui Jakob.

— Ar trebui să ne ducem la concertul lui John Adams, John Zorn şi John Woolrich, dădu de ştire Alistair.

— Unde? întrebă Jakob, fără a fi interesat de subiect.

Alistair se uită în program şi spuse:

— A început deja.

Cei doi bărbaţi o priviră pe Isabelle, care ţinu să le spună:

— Mie-mi place aici.

De fapt, Isabelle era oarecum dezamăgită.

„E ca şi cum aici nu s-ar întâmpla niciodată nimic", gândi ea.

Jakob îşi desfăcu nodul cravatei şi se ridică în picioare, pentru a-i aduce lui Isabelle un pahar de cidru.

Mai târziu, când ajunseră la Charing Cross pentru a aştepta un tren Northern Line, Isabelle zări şoareci pe şine. Alergau, apărând de după zidurile pline de panouri. Erau şoareci negri, dar ea îi spusese lui Jakob că ar fi cenuşii dacă i-ar spăla cineva. Isabelle privi neliniştită în direcţia din care trebuia să vină trenul.

„Dar şoarecii nu vor păţi nimic. Niciodată nu păţiseră nimic", gândi Jakob, chinuit de nerăbdare. Când coborî în Kentish Town Station era indispus. Încercase să o sărute şi, în afară de asta, se vedeau siliţi să urce cele o sută şaptezeci şi cinci de trepte ale scării fixe, pentru că scara rulantă era din nou defectă.

Sus, pe geamul care dădea spre stradă, erau două

afişe. Unul, referitor la o persoană dispărută, celălalt, legat de un îndemn la colaborare cu autorităţile, pentru că avusese loc un jaf care se soldase cu morţi.

— Dar asta a fost ieri! exclamă Isabelle, în vreme ce Jakob privea chipul fetei, imprimat pe afişul referitor la o persoană dispărută.

Era o femeie tânără, mai tânără decât Isabelle, şi totuşi trăsăturile ei semănau cu acelea ale lui Isabelle. Nu era nicio îndoială şi tocmai asta îl şocase. Femeia aceea dispăruse. Dispăruse de un an. Aşa scria pe acel afiş. Asta citise Jakob. Mae Warren, douăzeci şi şase de ani, înălţime – un metru şi şaizeci şi nouă de centimetri, păr şaten, nu are semne particulare, întoarse capul pentru a privi pata maronie de pe obrazul lui Isabelle, pată care trăda o problemă hepatică. Dar Isabelle se depărtase. Se afla deja la ieşire. Era gata să iasă. Ieşi în stradă, făcând câţiva paşi, astfel încât el să n-o mai poată vedea.

„Lucrurile mărunte, lipsite de importanţă, lipsesc aici", gândi Isabelle, în timp ce ştergea praful. Lângă aparatul mic, stereo, se aflau cam douăzeci de CD-uri, pe scrin erau o vază şi bolul în care Jakob punea banii pentru cheltuielile casei. Pe marginea şemineului, din care părea să crească mocheta, întocmai ca o plantă agăţătoare, care se ridică din pământ, se aflau două sfeşnice. Mocheta era albă, contrastând cu negrul fierului forjat. În încăpere mai plutea încă un miros de adeziv. Mocheta fusese montată cu puţin timp înainte ca ei să se mute acolo. Pe masa ei era laptopul. Fiecare lucru se găsea la locul lui. Cei de la editura specializată în carte pentru copii o rugaseră să facă un proiect de carte de vizită. Aproape că terminase acel proiect. Se aşeză la masă şi verifică încă o dată proporţiile. Schiţă o a doua variantă. Un copil cu jachetă, care fugea. Se gândi la desenele lui Andras. La acele desene pe care el le făcuse la Budapesta. Siluetele alergau pe străzi şi la intersecţii cădeau într-o groapă sau explodau. Pentru că era furtună, o casă rămase fără acoperiş.

Oamenii din casă se aflau la fereastră şi făceau semne cu mâna. Maşina pompierilor părea că înţepenise în intersecţie. Pompierii plecau. Isabelle scoase un strigăt când cineva din locuinţa de alături dădu cu ceva de perete. Să fi fost un scaun? Un televizor? se auzi un râs isteric, un glas care urla din ce în ce mai tare, întocmai ca o sirenă. Isabelle nu o auzise încă pe femeia aceea. Speriată, privi cu ochi mari peretele, care nu prezenta nici măcar o fisură cât de mică, peretele care nu se despica. Şi apoi se făcu din nou linişte în spatele acelui zid. Continuă să fie linişte, în vreme ce Isabelle rămase încordată, aşteptând. Tuş roşu, tuş negru, hârtie. Foi de hârtie groasă. Isabelle dădu computerul deoparte, desfăcu sticluţele, trase cu urechea. Poate că era o voce subţire, tânguitoare, poate că era vreun alt zgomot, venit de afară, de departe, zgomotul vreunui avion, al unui avion de mici dimensiuni, care decola spre cine ştie unde. Maşina pompierilor nu coti. Nu se întâmplă nimic. O uşă se deschise. Isabelle deschise radioul. Furtună în deşert. O furtună atât de puternică, încât nu se putea zări nici măcar la un metru distanţă. Astfel, urmele erau şterse. *Embedded journalism*[11]*,* aceasta era sintagma-cheie. Dar tot nu se putea afla ce se întâmpla. Rezultatele sondajelor rămâneau neschimbate. Tony Blair avea să rămână un aliat de nădejde, indiferent ce spuneau Germania sau Franţa. Se ridică repede şi se duse la fereastră. Se aplecă, pentru că voia să vadă cine pleca din casa vecină. Un bărbat, o femeie, un băiat. Isabelle expiră cu putere. Geamul se aburi imediat. Pe stradă se aflau, de fapt, trei figuri parcă abia schiţate. Băiatul era ţinut de guler sau de ceafa. Femeia, cam slăbuţă, se uita în susul străzii şi făcea semne cu mâna, deşi nu se apropia nimeni. Totuşi, se părea că ea aşteaptă ceva. Isabelle nu putea distinge faţa femeii. Bărbatul, în schimb, stătea întors spre ea, arătându-şi faţa schimonosită, în vreme ce urla la băiat. Băiatul, care purta o haină, parte a unei uniforme şcolare, îi ajungea

11 Reporteri atașați unor forțe armate implicate într-un conflict militar (n.tr.)

bărbatului până la ureche. Băiatul arătă spre casă.

Se vedea că băiatul încerca să aducă argumente, că încerca să vadă ceva care se afla dincolo de ferestre. Isabelle închise imediat radioul. Trase cu urechea.

— Dave, termină imediat! strigă femeia.

Şi Isabelle se apropie de perete. Nimeni nu o vedea. Nimeni nu vedea ce făcea ea. Trecu în spatele şemineului şi îşi lipi urechea de perete, fiind surprinsă de ceva. Ceva care părea zgomotul peretelui, dar nici zgomot nu era, ci mai curând un lucru material, care avea propriul sunet. Se desprinse de perete cu un gest timid. Apoi îşi lipi din nou urechea de suprafaţa rece şi de data aceasta i se păru că aude o voce sau doar o izbucnire de jale, adresată nimănui.

Întorcându-se la fereastră, Isabelle văzu că un Ford vechi, de culoare verde, se oprise înaintea casei. Şoferul nu oprise motorul. Femeia se urcă în maşină, fără a întoarce capul, mulţumindu-se să ridice mâinile, ca şi când ar fi vrut să apere ceva sau să arate că era nevinovată. În timpul acesta, bărbatul (dacă era, într-adevăr, un bărbat), îl târî pe băiat în susul străzii, pentru a se sui şi el în maşina care, pentru început, se deplasă încet, vrând, parcă, să înainteze în pas cu băiatul. Şoferul automobilului acceleră în cele din urmă. Isabelle privi în urma automobilului, în urma băiatului. În lumina soarelui, strada părea nesfârşită. În stânga reuşi să vadă chiar un colţ al bisericii. Alături era linişte. Isabelle rămase în picioare între fereastră şi perete, înaintea mesei. Şi ecranul computerului ei se făcu negru, înainte de a se arăta pe el o mare de stele şi luna.

Mâine era Ziua Sfântului Patrick. Alistair îi spusese că Jakob trebuia s-o invite la masă, dar nici ea, nici Jakob nu ştiau de ce şi despre ce sărbătoare era vorba. Poate că mâine aveau să cadă primele bombe. Poate că mâine aveau să se înregistreze primii morţi. Era o vreme fără cusur.

23

Jim văzu că adidaşii ei erau murdari. Haina, nici foarte lungă, dar nici foarte scurtă, pe care nu o încheiase

pentru că era soare, i se lovea de pulpe. Nişte pulpe puternice şi nu foarte alungite. El îşi imagină că aude zgomotul, foşnetul discret al materialului. Mergea înaintea lui. Avea picioare oarecum prea musculoase, dar frumoase, care se mişcau în adidaşi, sub o haină nici foarte lungă, dar nici foarte scurtă, cu pulpele goale. Şi soarele strălucea, de parcă venise, într-adevăr, primăvara. Se împlinea un an de când era în locuinţa aceea. Existau străzi pe care timpul nu trecea. Pe străzile astea se aflau case, care erau renovate, închiriate. Oamenii se mutau în sau din case şi totul rămânea totuşi neschimbat, liniştit, paşnic. Îşi aminti cum descuiase uşa casei, folosind cheia lui Damian, şi cum găsise totul aranjat, ca şi când ar fi fost exact ce le trebuia lor, adică lui şi lui Mae. Dar el o lăsase pe Mae în urma lui, împreună cu Ben. Şi sirena unei ambulanţe sunase în urechile lui, în vreme ce el o luase la fugă, aşa cum îl sfătuise Ben. „Ar fi mai bine să pleci”, aşa îi spusese. Lui Mae i-ar fi plăcut strada şi grădina, chiar dacă grădina aia nu era decât un petic lung şi îngust de pământ acoperit cu iarbă. Tânăra femeie, care se afla înaintea lui, se opri locului, întinse mâna, ca şi cum ar fi vrut să atingă unul dintre platanii ale căror trunchiuri arătau precum blana pătată a unui animal. După aceea, se puse din nou în mişcare, coti la dreapta. Jim fredonă câteva măsuri. Pentru o clipă se gândi că ar putea intra în vorbă cu ea. Deodată se simţi uşor şi plin de speranţe, de parcă un blestem s-ar fi luat de pe capul lui. Tatăl său înjurase, îl blestemase pe Jim, blestemase biserica. Erai blestemat de oamenii în vârstă. „Propriile fapte te blesteamă, gândi Jim şi fredonă. Nedreptatea, pedeapsa, lucrurile de care uiţi te blesteamă. Niciodată nu-ţi aminteşti”, îşi spuse Jim şi se opri, pentru a-şi aprinde o ţigară. Ajunseseră în Leighton Road şi se apropiară de Kentish Town Station. O femeie scoase din buzunarul hainei un portofel minuscul, din care dădu la iveală cartela, o introduse în fanta aparatului şi trecu dincolo de bariere. O femeie grasă, încărcată cu plase pline de cumpărături se îndesă în Jim, trecând pe lângă el. Jim

observă că scara rulantă nu funcţiona. Trebuia să folosească scara fixă, aflată în stânga. Grăsana înjură, îl trase de mânecă pe omul îmbrăcat în uniformă albastră, care ieşi din chioşcul lui de sticlă. Mirosea a gumă de mestecat şi a săpun ieftin. Jim se strecură pe lângă bariera dată la o parte, fără a se folosi de cartelă. Aerul care venea prin deschizătură era înecăcios. Văzu treptele netede care se învârteau în jurul unui miez, mergând în adâncuri. Văzu balustrada tocită, pereţii cojiţi. Să meargă în jos. În afară de curentul de aer care venea din adâncul pământului nu se auzea nimic. Femeia se grăbea să coboare. Să coboare fără zgomot, încălţată în adidaşi. Înainta cu dibăcie. Jim îşi ţuguie buzele. Avea ameţeli. I se părea că trebuie să întindă mâna după ea. Coborî treptele în fugă, în lumina galben-verzuie, mată. Transpiră deodată, pentru că spaţiul era strâmt, pentru că era înghesuială. „Odată o să fie aruncat în aer un tunel, prezisese Albert. O să vezi cum e când se prăbuşeşte un tunel din ăla şi urlă toţi în întuneric”. Un bătrân înainta cu grijă, pipăind balustrada. Jim îl depăşi, fugi mai repede, din ce în ce mai repede. Era deja jos. Era sigur că ea se ducea în oraş, se îndrepta spre sud. Dar, chiar dacă lua trenul care se îndrepta spre oraş, era posibil ca ea să se fi urcat deja într-un vagon. Era posibil ca trenul pe care îl luase să fi plecat deja. Se împiedică, aproape că se lovi de perete. Încă şase trepte şi ajungea la peron. Simţi curentul de aer, care devenise mai puternic. Văzu luminile din spate ale trenului. Afişajul digital păcăni. Nici măcar nu ştia cum arată ea. În aer erau fire de praf. Aerul acela avea un miros înecăcios şi era cald, sufocant. Jim se strâmbă scârbit. Grăsana se apropie. Şi bărbatul în vârstă. Pe panul electronic se afişă următorul tren, Bank Beach.

Deşi nu ar fi avut voie să facă acest lucru, Dave se prezentă într-o zi în faţa uşii, îmbrăcat într-un hanorac prea mare pentru el, cu o vânătaie sub ochi. Era pregătit pentru dispreţul pe care Jim îl avea în priviri când îi deschise. Stătea acolo, cu un aer vinovat. Jim îi făcu semn să intre şi scoase două beri din frigider. Deschise una

dintre ele nervos, lovind-o de tăblia mesei aflate în faţa canapelei. Îi făcu lui Dave semn să se aşeze. Şi Dave se aşeză. Îi amintea lui Jim de Hisham. Avea în el o anumită bunătate, întocmai ca oamenii care participau la demonstraţii împotriva războiului, împotriva răului, şi erau sute de mii de oameni dornici de pace, oameni hotărâţi, şi Dave îl privea de parcă ar mai fi crezut în existenţa binelui. Dave stătea pe canapea. Povesti ceva despre o capcană, în care fusese atras de nişte băieţi de la el de la şcoală, de nişte băieţi care voiau să fie voluntari. Şi Dave spusese ceva. Spusese că nu era vina irakienilor, că nu era vina oamenilor. Povesti ceva despre o încăierare, despre o bătaie pe care el o încasase pentru că era împotriva războiului. Jim rânji, îl lăsă să vorbească, îi aduse o a doua bere şi, când i se făcu somn, îi dădu o pătură. Dave îl privi cu recunoştinţă. Dar, cu o mişcare scurtă, Jim trase pătura de pe el, o ridică în aer, ca şi când s-ar fi jucat cu un căţeluş. Faţa lui Dave se schimonosi, se schimonosi de teamă. Încă un pic şi avea să înceapă să plângă. Începu să se mişte încoace şi-ncolo, să tremure, pentru că ascunzişul său nu făcea doi bani. Pentru că minciuna lui nu făcea doi bani. „Nicio ascunzătoare nu rezistă prea mult, gândi Jim. Plesneşte pe margini, întocmai ca o cutie de carton”. Jim îl privi pe băiat. Îl văzu cum stă acolo, ca într-o colivie. Simţea că i se face silă.

— Omule, te-a bătut taică-tău! Aşa-i?

Se îndreptă spre Dave. Îi venea să-l calce. Să-l calce pe şoldul ăla, care era osos.

— Te-a bătut taică-tău, nu-i aşa?

Dave îşi întoarse faţa. Se înroşise. Jim râdea. Trăgea de pătura din lână în sus şi-n jos. Atinse becul. Sticla se sparse. Cioburile căzură pe canapea, pe masă. Îl prinse pe Dave de braţ şi îl ridică de la locul său.

— Ce-mi tot povesteşti tu mie de capcane? Taică-tău te-a bătut.

Jim îl privi cum stătea înaintea lui, învins, ruşinat, roşu.

— Şi tu, scârnăvie mică, mă minţi? Ce? Eşti prea laş

ca să te duci acasă?

Sticla de bere se răsturnă. Jim aşteptă, dar Dave nu se mişcă, nu se apără. Îl luă de păr, îl trânti de pământ. Nimic. Nici măcar nu scânci. Jim îi dădu drumul şi se îndreptă spre uşa care dădea în grădină, o deschise. Pe gardul din cărămidă stătea o mierlă. Vârfurile galbene ale frunzelor atârnau peste gard. Încet, încet, se făcea seară. Încet, încet, ziua se încheia. Din stradă sau din alte grădini se auzeau voci. De undeva se auzea urletul unui motor, muzică, un aspirator. Faţa lui Jim se oglindea în uşa de sticlă. Era senină faţa lui. Senină, frumoasă. Jim se holbă la propria-i faţă. „E frumoasă, senină”, ar fi spus Mae. Era ca pe vremuri, când el fusese un băiat frumos. Frumos ca Dave acum. Fusese frumos pe vremea când profesorii îi spuseseră că era păcat de el. Era păcat că trebuia să vină la şcoală. Trebuia să reziste, aşa îi spusese un profesor, când el apăruse la ora de sport cu dungile alea vinete, cu urmele pe care i le făcuse tatăl lui. Dave nu ar fi trebuit să vină. Era vina lui că venise. Şi el o ştia. Se bazase pe ceva, se bazase pe Jim, pe bunătatea lui, sau ce? Jim se întoarse, spunându-i:

— Scoală-te!

Se duse în bucătărie, îşi luă o bere. Umblă în sertar. Scoase o punguliţă. Era albă şi fină, fină şi pură. „Mă cac pe ea”, gândi Jim. Se aştepta ca Mae să apară dintr-un moment într-altul. „Bună, Mae, aici erai”. Şi cum stătea ea pe canapea, cum se uita la el. Şi tinerii voiau să plece în Irak, întocmai aşa cum el voise să se înroleze în legiunea străină, pentru că tatăl lui îl bătuse, scoţând cu repeziciune cureaua din găici. Şi mai târziu se gândise la asta, când fusese nevoit să-şi rupă fundul pentru Albert. Dar Dave minţise. Meritase o bătaie. Mereu există cineva care merită o bătaie. De ce nu şi Dave? expiră uşor. Îşi pregăti o linie. Inspiră cu putere. Dave se ridicase.

Stătea pur şi simplu acolo, cu braţele atârnând pe lângă el. Încăpăţânat. Mândru.

— Dar au vrut să se înroleze în armată. Băieţii mai mari, spuse Dave. Şi totul s-a întâmplat din cauza surorii

mele. Tata nu îi dă voie să meargă la şcoală. Spune că autorităţile nu ne vor da de urmă, pentru că ne-am mutat în locuinţa mătuşii mele. Şi tata mai zice că sora mea e retardată, pentru că nu creşte. Spune că ea e o pată neagră în familia noastră.

— Atunci, toarnă-l, spuse Jim cu indiferenţă. Povesteşte-le profesorilor de la şcoală cum stau lucrurile. Ăia o să vină imediat. Poţi să fii sigur de chestia asta.

— Dar o bate, spuse Dave.

Jim îşi îndreptă spatele, pentru el totul părea mai limpede acum. Se scutură, de parcă s-ar fi putut elibera de lucrurile care îi treceau prin cap. Se gândea la băiat, la Mae, la femeia tânără, cu picioarele ei goale, grăbită, parcă aşteptându-se la ceva, aşa, în vreme ce cobora scările, în vreme ce haina flutura în urma ei. Şi el ştia exact cum arată. Ştia cum arată şoldurile ei, sânii ei, deşi nu îi văzuse încă faţa. Uneori credea că Mae era moartă. Credea că râde de el. Vocile morţilor. Fusese doar o iluzie, asemănătoare unui animal care îşi schimbă culoarea pentru a se adapta la mediu.

— Şterge urmele de bere, îi spuse Jim lui Dave.

— Aş putea cumpăra ceva de mâncare? întrebă Dave privindu-l, plin de speranţă. Aş putea face curat şi m-aş putea duce apoi să cumpăr ceva de mâncare?

— Din banii mei? întrebă Jim batjocoritor.

Dave roşi din nou şi şopti:

— Nu, nu asta am vrut să spun.

Două ore mai târziu, Dave era pe canapea şi dormea, ţinând strâns cu mâinile pătura din lână, cu faţa roşie, dar liniştită. Nu se trezi când Jim aprinse televizorul. Îl stinse când ieşi din casă şi încuie uşa în urma lui. Către dimineaţă se întoarse. Dave făcuse curat. În timpul nopţii. În absenţa lui. La ora şapte plecă.

Bărbatul care locuia la numărul 49 – Dave spusese că sunt doi nemţi – trecu pe lângă el. Avea părul blond-roşcat, era îngrijit, robust. Era genul care, după ce îşi face toate cumpărăturile, îşi bagă portofelul în buzunar cu atâta indiferenţă, încât nici nu-ţi mai făcea plăcere să le furi

ceva.

Era solid, ferchezuit, şi cu toate astea se vedea că e îngrijorat. Poate că era îngrijorat din pricina războiului, care începuse în timpul nopţii cu un bombardament, fără trupe terestre. O zi mai târziu, când tocmai venise primăvara, au fost implicate şi trupe terestre. Jim lăsă televizorul să meargă, deşi îl supăra că lucrurile astea nu-l interesau. Lui Mae nu-i plăcuse ca el să dea drumul la televizor încă din zorii zilei. Era unul dintre acele lucruri în privinţa cărora avea anumite principii. Să mănânce împreună. Să stea împreună la masă. Să nu înjure când stăteau la masă. De parcă ar fi avut copii. Copii cu un viitor promiţător. Şi nu îi plăcea când el râdea de toate astea şi îşi aprindea ţigara şi fuma în timpul mesei. Dintr-un calorifer începu să picure. Şi apoi pe ecranul televizorului începură să apară luminiţe. Erau luminiţele triumfătoare ale proiectilelor sau bombelor care îşi atinseseră ţinta. Dacă îşi atinseseră ţinta. Din uşă se zăreau culori. Nu se vedeau imaginile unui oraş distrus. Nu se vedeau steaguri albe. Se presupunea că Saddam era mort, dar, de fapt, era în viaţă. Fuseseră doar câţiva morţi. Câţi morţi? Patru sau cinci? Mae spunea că nu mai existau aproape deloc vrăbii. Nu mai erau vrăbii aproape deloc. Oare unde se vor fi dus? Prin grădină ţopăiau păsări mici, galbene. Seara cânta pe gard o mierlă. Iarba creştea. Chiar lângă gard creşteau narcise. Îşi imagina cum se apleca Mae pentru a tunde iarba, pentru a sădi flori. Păsările nu se temeau. Mae se întorcea spre el şi îi zâmbea. Nu ştia ce se întâmplase cu lucrurile care se aflaseră în locuinţa ei. Ce se întâmplase cu televizorul, cu scaunele pliante pe care le cumpăraseră, cu umbrela de soare pe care o luaseră pentru că voiau să plece la Brighton?

Se simulase o alarmă într-o staţie la Circle Line, care era, oricum, închisă circulaţiei. Şi după aia s-a întâmplat. Unde oare? Pe Chancery Lane? Dar se întrerupsese curentul şi nu era lumină. Acest lucru declanşase panica. Aparatura medicală fusese călcată în picioare, un medic

fusese rănit, lumina nu se aprinsese. Hisham îl sună pe Jim. Îi dădu o adresă din Holloway. Hisham spusese că aveau să-i cumpere toată marfa. Erau sârbi, albanezi, traficanţi de ţigări, care sperau să intre în afaceri cu droguri, înainte de a fi împuşcaţi de membrii unei bande rivale. Dave trecu supus, cu faţa întoarsă într-o parte.

Jim merse pe jos până-n Holloway. Era un drum de douăzeci de minute. Merse pe jos şi la colţul de stradă asupra căruia se convenise, i se adresă cineva. Merseră până la intrarea unei case. Acolo aşteptau trei bărbaţi. Erau politicoşi, purtau hanorace ieftine, subţiri şi aveau priviri dure, pline de nerăbdare. Pe străzi umblau femei fardate prea strident. „Nu sunt englezi”, gândi Jim. Pe primele pagini ale ziarelor scria cu litere de-o şchioapă că o femeie fusese ucisă, probabil cu o cărămidă, fără ca vreo persoană să fi observat ceva, deşi totul se întâmplase în plină zi, într-un parc. Se duse într-un pub situat în apropiere de Archway. Stătu la tejghea. Fredonă ceva. Glasul lui suna, ca de obicei, discret, neplăcut. Trase o duşcă. Ospătăriţa îl privea cu coada ochiului. De undeva, din fundul pubului, se auzi ţârâitul unui automat pentru jocuri. Dar Jim nu se osteni nici măcar să ridice capul. Continua să fredoneze. Avea douăzeci şi opt de ani şi tot nu învăţase să fluiere. „Un băiat adevărat fluieră”, îi spusese tatăl său cu dispreţ. Ospătăriţa se sprijini de tejghea şi îi zâmbi, întrebându-l:

— Te gândeşti cumva la micuţa ta prietenă?

Jim îi aruncă o privire fugară şi nu-i răspunse. În fundul pubului se auzi iar ţârâitul automatului. Bărbatul care îi dăduse banii avea, probabil, patruzeci de ani, era un tip masiv, cu ten urât şi privire neliniştită. Jim împingea paharul încolo şi încoace. La treisprezece ani îşi propusese să fugă de acasă. Asta se întâmplase în urmă cu treisprezece ani. Crezuse că îi va merge bine la Londra. Tocmai acest gând îi dăduse puterea ca la şaisprezece ani să fugă, în sfârşit, de-acasă. Dar avusese un şoc.

Avusese un şoc atunci când se aflase în faţa gării, după toate cele câte şi le imaginase, după ce se văzuse

ducând o viaţă liberă, sălbatică. Cu Mae ar fi plecat la ţară. Trebuia să scape de Albert şi s-o găsească pe Mae şi să aibă bani destui. Din bucătărie venea miros de mâncare. O scară, blocată cu o sfoară, ducea la etajul întâi. Iar se auzi ţârâitul enervant al automatului. Jim se întoarse, se îndreptă cu paşi repezi spre partea din spate a pubului şi îl împinse cu atâta putere pe puştiul care îl privea speriat din faţa automatului, încât acesta căzu la pământ.

— Vrei să termini odată, şobolan împuţit? îl apostrofa Jim.

— Gigi, cară-te! strigă ospătăriţa, apropiindu-se şi zâmbindu-i lui Jim.

Fără a scoate niciun cuvânt, puştiul se ridică şi dispăru. Jim simţi cum îl privea femeia, aşteptând. Nu era genul lui. Văzu asta când se întoarse. Era o femeie plinuţă, cu păr castaniu, cu o faţă fardată prea strident şi cu toate astea izbutea să inspire încredere. „Deci ăsta e Holloway, îşi spuse el. Seamănă cu un miros urât”. Dar ea făcuse duş. Se spălase pe cap. Avea un păr mult mai bogat decât al lui Mae. El îi atinse părul şi ea nu se împotrivi. Îşi sprijini capul pe umărul lui într-un gest prietenos, într-un gest firesc. Îi zâmbi. Avea ceva plăcut, întocmai ca un obiect, pe care îl puteai ţine în mână, era o stare de bine, pe care o puteai simţi fizic. Mâna ei o căută pe a lui, o găsi, o strânse pentru o clipă, pentru ca apoi să-i dea drumul, pentru a se lipi şi mai strâns de el. Îl trase după ea într-o cămăruţă laterală. Era o cămăruţă în care tronau câteva găleţi şi un aspirator. Nu aveai loc să te întinzi, dar ea era pricepută şi îşi arătă gingăşia, astfel încât el uită de toate şi îi simţi uimit buzele. Îl sărută, aşa cum săruţi un prieten, spunând:

— Visătorule!

Strada era scăldată în lumină. După ce parcurse două sute de metri, receptă iar zgomotul. În ochii celor care îl priveau, trecând pe lângă el se vedea neîncrederea. O femeie, care ţinea un băieţel de mână, se feri din calea lui. Aerul avea un miros văratic.

Plouase. Pe crengile unui copăcel străluceau picături de ploaie. Un copil se îndreptă în fugă spre el. Se feri din

calea lui în ultimul moment. Jim simţi curentul de aer şi i se păru că simte căldura unui trup compact. Se împiedică. În mijlocul drumului era o pungă de plastic, o pungă ce acoperea ceva. Dădu punga la o parte cu piciorul şi văzu un petic de blană. Era un şobolan. Şi se opri în mijlocul acelui trafic zgomotos, brăzdat de claxoane, lipsit de speranţă. Simţi vântul rece care se stârnise şi îşi dădu seama că ploaia îi uda hanoracul.

Nu îşi aducea aminte când fusese bolnav ultima dată, bolnav cu adevărat, nu mahmur după o beţie sau după nişte pastile, ci bolnav cu febră, bolnav şi transpirând, transpirând întocmai ca un copil. Îl durea fiecare mişcare, de parcă pielea i-ar fi fost transparentă, de parcă prin piele ar fi putut pătrunde orice şi nu-şi mai putea apăra nervii. Dar, în acelaşi timp, pielea părea o platoşă, în care el era prizonier. Se ridică greu, făcu ceai. În frigider domnea o dezordine de nedescris. Erau acolo tot felul de chestii de-ale lui Damian, de care el nu se atinsese de un an de zile. Găsi un borcan cu marmeladă mucegăită. Conserve, vase murdare. Fuma, tuşea, febra creştea şi, în cele din urmă, se întinse pe canapea. Când Dave sună la uşă, nu se simţi în stare să se ridice să-i deschidă. Auzi, neajutorat, cum suna Dave, cum îl striga pe nume. Auzi cum urcă Dave scările pentru a pleca. Adormi. Se trezi, dar era prea slăbit pentru a putea mânca totuşi ceva, pentru a fierbe un pic de orez. Şi orezul se afla în frigider. Dar el nu se putea scula. Nu putea. Şi tot ceea ce vedea părea rupt în bucăţi: camera de zi, bucătăria din Field Street, oale adevărate pe aragaz. O văzu pe Mae. Văzu cum râde de el, vorbind despre morţi. Mae râdea de el, de el, care transpira şi avea dureri. Deasupra caloriferului se mişcau umbre negre. Femeia tânără trecu pe la fereastră şi îl căută din priviri. Era sigur că, dacă se concentrează, o poate face să se întoarcă, să-şi arate faţa.

Când îşi reveni, era ora prânzului. Mobilul sună, amuţi, apoi sună iar, până ce puse mâna pe el şi-l deschise fără a se uita ce număr era pe ecran. Se auzi glasul lui

Hisham:

— Nu ştiam ce s-a întâmplat cu tine. În glasul lui Hisham nu era nicio undă de dispreţ. Nu am mai avut niciun semn de la tine de când cu afacerea aia din Holloway. Eşti acasă?

— Nu te priveşte, replică Jim ridicându-se.

— Asta nu-i o problemă, dar ai un glas de parcă ai fi bolnav. Eşti bolnav? întrebă Hisham cu blândeţe.

— Eşti un palavragiu nenorocit! spuse Jim şi închise telefonul.

Seara ieşi, pentru că îi era foame. Se duse la Pang's Garden. Bătrânul stătea la o măsuţă verde şi mânca supă, aproape atingând cu cotul de televizorul care era pornit. Bătrânul sorbea, înghiţea, în vreme ce două femei tinere frecau oale în bucătărie. În spatele tejghelei se aflau trei bărbaţi. Făceau treabă, pălăvrăgeau, nu-l băgau în seamă pe Jim. În local intrară doi negri, îl priviră, vorbiră în şoaptă. Jim izbucni în râs şi mai comandă o ruladă „Primăvara”. Avea un gust amar.

Când ieşi din local, o văzu pe femeia tânără pe cealaltă parte a străzii. Femeia îl privi, dar era prea întuneric, pentru ca el să-i poată desluşi chipul. Fredonă ceva, ceva ce semăna chiar cu începutul unui cântec. Se mai uită o vreme spre el, dar apoi îşi văzu de drum. Şi Jim nu ştia să fluiere.

24

În cele din urmă se stinsese toată agitaţia. Demonstranţii dispărură de pe străzi, războiul dispăru de pe primele pagini ale ziarelor. Armele chimice dispărură din deşert, probabil că nu existaseră de la bun început.

Războiul se ducea în continuare, departe. Conform zvonurilor, Saddam Hussein fusese prins, apoi fusese declarat mort, pentru ca după aceea să fie de negăsit. Pentru că o livrare se făcuse necorespunzător şi cea de-a doua era incompletă, camionul de la Hayes Finch, Candle Manufacturers and Church Furnishers, trecu de trei ori prin Lady Margaret Road. Lui Isabelle i se păru că miroase

a ceară de albine în momentul în care se deschise uşa şi un bărbat aduse cutii maronii în casa aflată în diagonală. Sus trona o lumânare groasă, albă, neobişnuit de lungă. Vocile BBC pronunţau cu nonşalanţă denumirile Basra şi Nassaryia. Făceau referire la *pocket resistance*[12].

Telefonul sună. Isabelle nu ridică receptorul. Robotul telefonic răspunse şi apoi răsună glasul vivace al lui Alistair:

— Soţul tău e la Bentham în birou şi va rămâne acolo până târziu, dar poate, totuşi, ieşim undeva.

Se întâmpla pentru prima dată ca Isabelle să nu fie sigură dacă avea chef de aşa ceva sau dacă avea chef să facă planuri. Fiecare dorinţă i se îndeplinea şi, totuşi, lipsea ceva. Alexa venise pentru patru zile. Dormise în camera de lucru a lui Isabelle. Vizitaseră împreună muzeele şi băuseră ceai. Lui Isabelle îi plăcuseră cel mai mult tablourile lui Wettau, expuse la Wallace Collection, îi plăcuseră sărbătorile şi muzicanţii care erau bine dispuşi, deşi acest lucru era mai greu de înţeles. Şi statuile, cum stăteau ele şi aşteptau, fără să ştie ce anume, în ultima dimineaţă, Isabelle o conduse pe Alexa la Golder’s Green, la autobuzul care urma să o ducă la aeroport. Apoi se întoarse acasă, luă aşternutul de pe pat şi dădu drumul maşinii de spălat. Zilele păreau să i se potrivească întocmai ca nişte mănuşi. Jakob nu o mai întreba dacă se plictiseşte, dacă se simte singură. Îi arătă schiţele pentru cartea destinată copiilor. Oricum, povestea nu era una fericită sau nu era povestea potrivită. Aşa îi spusese. Nu era o poveste fericită pentru fetiţa aceea şi pentru scenele pe care ea le desena. Îi plăcea atunci când el stătea în spatele scaunului ei, urmărind totul cu atenţie, lăudându-i desenele. El o rugă să se dezbrace. Perdelele nu erau trase.

El se aşeză în faţa ei aşa, în costum, apoi o luă de mână şi o duse sus, în dormitor. Îi plăcea să se culce cu el, iară a avea emoţii. Când mâncau acasă, ceea ce nu se

12 Sintagma are sensul de „număr redus de oameni care opun rezistență”. (n.tr.)

întâmpla foarte des, el povestea lucrurile care se întâmplaseră la birou, lucruri pe care ea le ştia deja, de la Alistair, dar Jakob nu era un observator atât de fin ca Alistair. O dată sau şi certat, pentru că Jakob a spart farfuria cea mare, de la tanti Fini. Era o farfurie albă, cu marginea împodobită cu trandafiri, o farfurie mare, întinsă, care poate că s-ar mai fi putut lipi, dar tot era compromisă. Isabelle găsi că această întâmplare era o nenorocire. Jakob a fost uimit de acel cuvânt. Credea că Isabelle nu vorbea serios. Cum să fie asta „o nenorocire”? Dar pe Isabelle o supără faptul că nu era atent. Într-o dimineaţă, când fusese la cafenea, intrase în vorbă cu ea bărbatul acela, pe care îl văzuse de câteva ori pe Lady Margaret Road. Numele lui era Jim, era un bărbat care arăta bine, mai tânăr decât ea, cu faţă ovală şi cu o gură frumoasă, dar care exprima duritate. Se aşezase lângă ea, fără s-o întrebe dacă acest lucru îi era permis, şi vru să afle cum o cheamă:

— Voiam doar să ştiu cum te cheamă, asta pentru cazul în care ne mai întâlnim.

Asta îi spusese şi apoi plecase.

Îi trimise lui Peter, pe mail, schiţele pentru prospectul unei şcoli particulare de muzică.

„Eşti gravidă? îi transmise Peter pe mail. Văd că faci aproape numai lucruri care sunt legate de copii”.

De câteva zile nu mai primise niciun semn de viaţă de la Andras.

Tocmai îi desena fetei cu părul lung o rochie roşie. Pentru asta folosise tuş. Şi deodată începu iar să se audă zgomot din casa vecină. Ceva fu azvârlit de perete. Se auzi glasul unui om nervos. Pe urmă, când îi desenă fetei ciorapii verzi, se făcu linişte.

De pe acoperişul casei de vizavi se ridică un fir de fum şi poate că ceea ce auzea ea era un plâns înăbuşit. Lăsă cu atenţie tocul deoparte şi se ridică încet.

Parcă se temea să se ridice, ca şi când, dacă s-ar fi ridicat, ar fi întrerupt mersul firesc al unui anumit lucru. Se făcuse iar linişte. În locuinţa ei se izbi o uşă. Vântul

trăgea de uşa aceea când Isabelle închise toate geamurile.

Trei zile mai târziu, când se afla în drum spre Hampstead Heath, îl întâlni pe Jim. Stătea în faţa vechii unităţi de pompieri, transformată între timp în discotecă, şi îi făcea observaţie unui băiat care părea să-i ceară ceva. Fără să o întrebe încotro mergea, veni lângă ea, chiar o luă de braţ, cumpără de la un chioşc o sticlă de cola. Purta cămaşă albă şi jeanşi. Ajunşi în parc, o duse într-o pădurice din apropiere de Lady's Pond. Îi luă haina, i-o puse pe o bancă. Modul în care o interoga era aproape mitocănesc. Ea bău din sticlă. Bău şi el. Stăteau foarte aproape unul de celălalt. I se păru că faţa lui era prea aproape de a ei. El avea gene lungi. Ştia că arată bine. „De fapt, el arată ca un tip dintr-o reclamă la ţigări”, gândi Isabelle. Apoi sări în picioare, o trase după el până în dreptul unui tufiş, dădu deoparte crengile cu frunze plăpânde şi îi arătă trei femei goale, la vreo cincizeci de ani, care făceau baie în apa încă prea rece a lacului, chicotind, cu mâinile groase puse pe sânii lăsaţi, cu fundurile grase ieşite în afară. Vreme de o clipă s-a temut că el îi va spune cu glas poruncitor să se dezbrace. Era ceva plin de tensiune şi ea se temea. Fără să vrea, făcu un pas înapoi, se împiedică, dar el izbucni în râs, se întoarse pe alee, fredonând, cu mâinile în buzunare, fără a-i lua haina sau sticla de cola. Apoi aşteptă. Ea se simţi cuprinsă de ruşine aşa, cu haina pusă pe braţ, cu sticla de cola în mână. El stătea în semiîntuneric, fără să i se clintească niciun muşchi de pe faţă, de parcă ea ar fi fost doar o pată de lumină. El avea în ochi o anume răceală. Ea se împiedică.

Drumul nu era neted, ci plin de rădăcini groase şi gropi. Ştia că nu-l va putea convinge să mai rămână şi el se îndepărtă, într-adevăr, fără a se întoarce, ca să o privească. Şi când ieşi din pădurice, îl văzu la distanţă, la marginea parcului, cum trecea printr-o hoardă de elevi care se feriră de el, făcându-i loc. Numai unul dintre ei îi vorbi, şi Jim îl luă cu el pe acel băiat slăbuţ, care frământa în mâini, neliniştit, un pulover. Simţi cum îi trece un junghi prin inimă. Aruncă sticla de cola, pe jumătate plină, într-un

coş de gunoi. Dar mirosul lui rămase. Mirosul lui Jim rămase şi nu putea scăpa de el.

Ajunsă iar acasă, se aşeză înaintea computerului şi scană câteva dintre desenele ei. Doi fraţi alergară până la piaţă şi cumpărară bomboane multicolore pentru fetiţa care fugise de acasă şi locuia acum pe vasul de agrement al căpitanului, care avea să se însoare cu mama ei. Dar, deocamdată, fetiţa stătea singură pe puntea vasului, sub frânghia pe care erau atârnate nişte cârpe de bucătărie. Stătea şi aştepta. Voia să vadă dacă prietenii ei aveau să vină pe pod. Jakob o sună şi îi spuse că va ajunge târziu acasă. Peter o sună şi o rugă să-i spună la cât se ridicau cheltuielile pentru o broşură de prezentare a unei cărţi. Alexa nu o sună. Andras îi trimise un mail scurt, legat de probleme de natură tehnică. Nici el nu ştia la cât s-ar fi putut ridica cheltuielile. Prin faţa ferestrei trecu în zbor o coţofană. Prin peretele de alături răzbătu strigătul unui bărbat. Probabil striga la soţia şi la fiul lui.

Când se înseră, decise să nu-l mai aştepte pe Jakob şi să meargă singură în oraş. Merse pe jos pe Tottenham Court Road şi apoi mai departe, coti la stânga, pornind spre Saint Martin’s Lane. Cerul era acoperit, era portocaliu mat. Coşurile se înghesuiau câte trei, patru pe acoperişurile caselor. Dintr-o pizzerie se revărsară elevi şi eleve.

Fetele îşi bălăbăneau, chicotind, braţele goale, şi Isabelle parcurse împreună cu ele o bucată de drum. Văzu cum una dintre fete rămăsese în urmă pentru a săruta un băiat mult mai mare decât ea, şi care îşi îndesa provocator genunchii între pulpele ei. Pentru că nu avea de gând să meargă deja acasă, Isabelle îşi continuă drumul pe Oxford Street şi găsi într-un magazin cizme roşii, din piele, cizme roşii precum cireşele, pe care şi le cumpără. Acea seară şi următoarele seri rămaseră nemulţumitoare. Cizmele stăteau la intrare. Erau roşii precum cireşele, iar Isabelle încălţă din nou adidaşii. Era dezolant, şi aproape că ajunse să se certe cu Jakob. „Jakob are să evite cearta”, gândi Isabelle şi asta pentru că nu găseau nicio temă de discuţie.

Amândoi au fost mulţumiţi atunci când Anthony le propuse să vadă în seara următoare Regele Lear. Aveau să meargă la un teatru care îşi schimbase sediul provizoriu, dar producţia teatrală în sine era una interesantă. Vocea lui Anthony avea în ea ceva încurajator. Vocea lui era legată de ceva. Era legată de Londra. De viaţă, în general, de tot ceea ce era interesant. Iar Isabelle porni în fugă spre el şi îl îmbrăţişă cu prea multă căldură când îl zări în faţa teatrului, cu biletele în mână. Spaţiul rezervat spectatorilor îi dădu o senzaţie de înstrăinare. Fotoliile aşezate strâns unul lângă altul lăsau liber aproape jumătate din spaţiu. Apoi mai erau şi spaţiile largi de dinaintea scenei. Jakob întârzie, se aşeză lângă ea şi o sărută grăbit. Braţul lui îi atingea umerii. „Înţeleg doar jumătate din ceea ce se spune”, îi şopti el după o vreme, căutându-i mâna, în timp ce ea îşi îndreptă spatele, ţeapănă, pentru a putea citi de pe figurile actorilor ceea ce îi scăpa, pentru a pricepe momentul în care catastrofa nu mai putea fi evitată. Crimele se comiseseră, durerea se transformase într-un sunet strident, de nesuportat.

„Bufonul joacă cel mai bine”, îi şopti Alistair lui Jakob şi imediat după aceea se auziră cuvintele lui Lear: *„And my poor fool is hang'd! No, no, no lifel Why should a dog, a horse, a rat have life, and thou no breath at all? Thou' ÎI come no more!*[13]

Actorii mai dădură câteva replici şi pereţii începură să se năruie. Mai întâi fără zgomot, de parcă totul nu ar fi fost decât o proiecţie, apoi bubuind, prăbuşindu-se acolo unde ar trebui să fie primul rând de fotolii. Zidurile se făcură bucăţi, se ridică praful şi rămase un peisaj al distrugerii. Urmă o tăcere apăsătoare şi apoi se mai auzi o dată glasul slab al muribundului Lear: *„Thou' ÎI come no*

---

13 Și bietul meu bufon e spânzurat! A pierit orice urmă, orice urmă de viață! Oare de ce un câine, un armăsar, un șobolan să se bucure de viață, și curmată să fie-acum a ta suflare? Nicicând tu nu vei mai veni! (în lb. engleză în orig.)

more, never, never, never, never![14]

Ea mai auzi aceste cuvinte. Sări în picioare pentru a ieşi înaintea celorlalţi din sală, dar la ieşire o prinse din urmă bufonul, un bărbat mic de statură, cu o privire crâncenă. O urmă când voi să iasă în stradă şi mormăi, mormăi, aflându-se la un pas în spatele ei, pentru că ea nu putea să plece. Ar fi vrut să iasă înaintea celorlalţi, dar nu avea curajul să o facă. Suna ca un blestem. Ceilalţi ieşiră bine dispuşi. Toţi trei, unul lângă altul. Trei bărbaţi înalţi dintre care numai Alistair observă bufonul, se uită bine la el, şi îi spuse lui Isabelle cu o undă de dispreţ în glas:

— Încă un admirator.

Merseră cu toţii într-un local cu specific arăbesc şi când se hotărâră să pornească spre casă, ultimul metrou plecase deja. Porţile zăbrelite tocmai se închideau, blocând intrarea în staţia de metrou. Ici şi colo se mai zăreau persoane întârziate şi păsări de noapte care ar fi vrut să ia metroul. Staţia de autobuz era plină ochi de oameni. Niciunul nu se putea hotărî dacă era mai bine să pornească spre Pentonville Road sau spre Camden Town. Alistair propuse să pornească spre Camden Town. Strada era atât de pustie, de parcă totul ar fi fost blocat, închis. Merseră de-a lungul lui York Way. Strada era slab luminată şi Isabelle auzi iar glasul lui Lear, auzi iar mormăitul bufonului. Ea merse înaintea celorlalţi şi zări cinci bărbaţi care ieşiră dintr-o casă înghesuită, aflată pe partea cealaltă a străzii. Traversară strada şi iată staţia de autobuz, cu refugiul ei, pe care ar fi avut loc doar o singură persoană. Pe acel refugiu se strânseră cei cinci. Păreau că se adunaseră acolo aşa, provizoriu. O priviră nestingheriţi. Figuri luminoase, ieşind din nişte hanorace negre.

Doi dintre ei se sprijiniră de perete şi nu se dădură deoparte, astfel încât Isabelle se văzu silită să îşi continue drumul pe carosabil, fără a întoarce capul. Pe Jakob, care era ultimul dintre ei, îl apucară de haină tăcuţi. Doar Jakob

---

14 Nicicând tu nu vei mai veni! Niciodată, niciodată, niciodată, niciodată! (în lb. engleză în orig.)

scoase un sunet, un strigăt înăbuşit, care o făcu pe Isabelle să se întoarcă. Trei dintre ei aveau cuţite, pe care le scoaseră la iveală, fără a fi măcar ameninţători – puseră mâna pe Anthony şi pe Alistair. Doi îl ţineau pe Jakob. Formau un semicerc compact în jurul lui Isabelle. În spatele ei se afla zidul. Ea se gândi aşa, fără niciun rost, ce fel de zid putea fi acela, care se întindea pe toată strada, fără a avea nici măcar un intrând. Un bărbat se apropie de ea. Se opri la un pas de ea. Putea să-i simtă respiraţia, transpiraţia, căldura pe care le emana corpul lui. Stătea liniştit înaintea ei, ca şi cum s-ar fi bazat pe teama însoţitorilor ei. Chiar şi Alistair amuţise, iar Isabelle se gândi că totul era caraghios. Un atac care nu o speria atât de mult ca acea piesă de teatru, ca acel strigăt, *Never*[15].

— Ei, dulceaţă, cum îţi place de noi? Care dintre lunganii ăştia e al tău?

Şi ea privi în ochii bărbatului aceluia, căută ceva, se gândi la ultimele zile, la lipsa unui ţel anume. Căută, pentru a-şi da seama dacă putea găsi ceva la acel bărbat, în vreme ce Jakob căzu, moale ca o cârpă. Apoi Isabelle începu să râdă. Râse, întinzând mâinile spre acel bărbat.

„Râdea ca un copil”, avea să spună mai târziu Alistair uimit, scuturând din cap. Nu credea că ea văzuse maşina de poliţie, care intrase pe York Way, că văzuse maşina aceea, deşi era întuneric, un întuneric aproape total, pentru că felinarul cel mai apropiat era destul de departe, casele de vizavi erau cu storurile trase, sau erau abandonate, cu geamurile acoperite de scânduri bătute în cuie. Era întuneric, oricum, aşa că farurile maşinii de poliţiei se vedeau bine. Întinse mâinile spre bărbatul acela, întocmai ca un copil. Îl apucă de urechi, îi ţinu loburile calde între degete şi îi trase faţa spre a ei, de parcă ar fi vrut să-l sărute.

Nimeni în afară de ea nu văzuse că maşina de poliţie se apropiase la opt, zece metri de ei, că poliţistul de la volan coborâse geamul. Isabelle râse iar, apoi îl împinse pe bărbatul acela cu toată puterea şi alergă spre maşina de

15 Niciodată (în lb. engleză în orig.)

poliţie, făcând cu mâna, gesticulând, speriată brusc, disperată. Se revărsă lumină în stradă. Cei cinci bărbaţi le dădură drumul ostaticilor lor, fugiră, traversară strada, se cufundară într-o stradă laterală, aflată în spatele uni şantier, folosindu-se de avantajul pe care li-l dădeau poliţiştii, care o întrebară pe Isabelle dacă era rănită. După aceea maşina de poliţie porni în urmărirea celor cinci şi, întocmai ca şi liniştea, lumina slabă se revărsă asupra lui Isabelle şi asupra celor trei care îşi frecau încheieturile mâinilor cu feţe schimonosite. Isabelle se dădu un pas înapoi, când Jakob se apropie de ea cu paşi nesiguri, cu o privire vinovată. Se uită cu indiferenţă la Anthony, care porni în fugă după maşina de poliţie, văzu cum îşi scotea Alistair mobilul din buzunar, cum aştepta să se facă legătura cu numărul apelat. Erau singuri. Anthony se întoarse. Zidul era uriaş, roşcat. Dincolo de el se afla gara. Luceau luminile unui turn de apă şi cele ale unei macarale, care se ivea de deasupra unui acoperiş de pe St. Pancras. Isabelle văzu abia acum că pe clădirile abandonate se mai aflau firme. Fuseseră acolo cafenele, mici hoteluri, săli de jocuri. Nişte clădiri uzate de trecerea unor decenii sau a unor perioade de timp mai îndelungate. Geamurile, acele geamuri care nu erau acoperite cu scânduri, erau sparte. Pavajul era neregulat. Alistair reuşise să comande un taxi. Alistair şi Jakob se certau. Nu se puneau de acord dacă trebuia sau nu să-i aştepte pe poliţişti.

— Ai înnebunit? Ăia se dau la soţia ta şi tu nu vrei nici măcar să depui plângere împotriva lor?

Taxiul sosi şi se urcară în el. Bărbaţii erau apăsaţi, chinuiţi de ruşine. Isabelle se concentra, de parcă ar fi trebuit să găsească ceea ce i se arătase preţ de o clipă, de parcă ar fi trebuit să descopere acel ceva care întrerupea mersul firesc al lucrurilor. Se îndreptau spre nord. Anthony îi dăduse şoferului adresa unui club.

Insista asupra faptului că totul se întâmplase din vina lui, pentru că el îi invitase la teatru. Îi invită, comandă fără să-i întrebe ce doreau. Comandă whisky. O trase pe Isabelle după el spre ringul de dans. Dansară. Dansară

Anthony şi Isabelle. Alistair şi Isabelle. Numai Jakob nu se urnea de la locul său. Stătea proţăpit, drept, pe scaunul lui de bar. Îşi îndrepta spinarea când simţea că se cocârjează. Dansa. Isabelle dansa. Încerca să-şi amintească figura acelui bărbat, ochii lui, faţa lui, care se aliase la câţiva centimetri de faţa ei. O compară cu faţa lui Jim. Faţa acelui bărbat era una zgâriată, de om beat. Şi când o întrebă Alistair dacă îi fusese frică, Isabelle îi spuse că nu se temuse.

— Nici măcar nu mai e nimic real, continuase ea, deşi nu trecuseră decât două ore de la nefericitul incident.

În dimineaţa următoare, nimic din ceea ce se întâmplase nu avea să mai fie real, pentru că la o zi după ce se întâmplă anumite lucruri, ele devin anecdotă. „Ăsta e un lucru pe care aş putea să i-l povestesc lui Andras”, gândi Isabelle. Dar vorbeau atât de rar…

A doua zi sună, într-adevăr, la birou. Sonja răspunse şi tocmai de aceea îi povesti totul Sonjei, care o întrebă ce făcuse Jakob, numai că Isabelle nu prea avu ce să-i spună. Aşteptase dimineaţa, până când ea se trezise. Continua să fie distrus. Spunea mereu cât de mult ura violenţa. O şi enervase. Acum îi era milă de el. Se întrebă dacă el nu remarca nimic cu privire la vecini, dacă nu auzea nimic, pentru că totul se petrecea la parter, perete-n perete cu camera ei. Se întrebă dacă ignora totul pentru că ura violenţa, pentru că nu ştia că în lumea lui se întâmplau lucruri pe care el le detesta. Oare nu se produsese o mică fisură, o anumită mutaţie, care implica o oarecare curiozitate şi dezamăgire? Era linişte. Ea umbla prin locuinţă de colo-colo. Nu avea chef să lucreze şi de aceea ieşi, merse pe jos până la metrou, merse cu metroul până la King’s Cross, în zgomotul oamenilor, al utilajelor de construcţii, al traficului. Peste tot erau tarabe de ziare, călători, cerşetori, oameni de afaceri care se grăbeau să iasă din gară, familii cu geamantane, cu feţe neliniştite, o femeie înaltă, cu părul scurt, blond, cârlionţat, se îndreptă radiind de fericire spre un bărbat scund, cu capul mare. Cei doi se îmbrăţişară. Bărbatul acela îi aminti lui Isabelle

de Andras. York Way era o arteră liniştită şi în timpul zilei. În staţia de autobuz nu era nimeni. Aşa, în lumina soarelui, clădirile păreau a fi şi mai dărăpănate decât în timpul nopţii. Ceva luci. Un geam pe care îl atinsese o rază de soare. Un copac singuratic se mişcă în bătaia vântului. Pe asfalt era o pungă de hârtie. Isabelle „absorbi” tot ce putu cuprinde cu privirea. La o oarecare depărtare se afla un om cu cască. Omul acela era în cabina macaralei. Zidul roşcat. Sirenele emiseră două sau trei urlete, pentru ca apoi să amuţească. Isabelle se opri în locul în care ieşiseră la iveală cei cinci bărbaţi, care stătuseră până atunci la adăpostul casei cu geamuri acoperite de scânduri. Şi răul care i se putea întâmpla unui om se spulbera. Acela nu era decât un cartier decăzut, un cartier care urma să fie demolat, pentru ca ulterior să fie reconstruit. Străbătu străduţele şi îşi dădu seama că nu era gata să se obişnuiască, nu era pregătită să se împace cu gândul că nu se întâmpla nimic, că nu se întâmplase nimic. Era o zi călduroasă. Parcă ar fi fost vară. Simţi praful pe pulpele goale, pe sub fustă.

Când dădu colţul, Jim o recunoscu imediat. Era uluit, era supărat, pentru că ea nu avea ce să caute acolo, în vechiul lui teritoriu pe care îl evitase atât, în străduţele astea pe care le străbătuse de atâtea ori cu Mae. Şi iat-o că apăruse. Îşi netezi rochia cu mâinile. Căută ţigările, bricheta în buzunarul pantalonilor. Fumă. „Nu trage cu ochiul, chiar dacă stă în colţul lui Field Street şi se preface că aşteaptă pe cineva”, gândi el. Vechea locuinţă era goală şi nici bătrânul comerciant de legume nu mai exista. Nu mai exista nicio persoană pe care s-o fi putut-o întreba. Nu erau decât nişte schele şi o husă care proteja faţada, o husă care se lovea de barele din metal când bătea vântul.

Când şi când se auzea un duduit ca de tobă, care venea dinspre şantiere, amestecându-se cu zgomotul traficului. Jim aruncă ţigara într-un canal, scoase altă ţigară din pachet. Şi ea se apropie, având pe faţă o expresie nehotărâtă, nebunească. Se apropie, trecând prin

locurile în care el o căuta pe Mae. Se împiedică, lăsă capul într-o parte, îl îndreptă, făcu un pas înapoi când îl recunoscu pe Jim.

„Nicăieri în altă parte nu se află mai mulţi idioţi, şi palavragii, şi ucigaşi”, îi spusese Albert lui Mae, care se temea de un atentat. „Morţii, spusese Albert, nu vor fi niciodată acolo unde ne aşteptăm să fie”. Întocmai ca o somnambulă, Isabelle se îndreptă spre el şi el rânji, o apucă de braţ, de talie, o îmbrăţişă cu atâta putere, încât ea gemu. El făcu un gest, de parcă ar fi vrut să o sărute. Ea îl privi în ochi, îi privi gura. El părea nervos. Ea voia să-i explice ceva. Trebuia s-o fi aşteptat, ea trebuia să-l fi pândit. Şi ea întrebă un lucru pe care el nu-l înţelese. Îl întrebă dacă fusese acolo noaptea trecută. Ea se arătă dezamăgită când îi dădu drumul, se dădu înapoi câţiva paşi şi izbucni în râs. Ăsta era el. Purta un tricou strâmt, pe sub care se vedea trupul puternic, se vedeau muşchii. Şi iar se întoarse şi îi strigă ceva peste umăr. *See you*[16]*.* Era o ameninţare, o promisiune. După aceea dispăru cu paşi repezi. Field Street, citi ea pe tăbliţă. Era năucită, se trezise la realitate. Undeva era o greşeală. Trebuia totul dat înapoi, trebuia alergat înapoi, derulat invers, pentru a exista din nou ce existase odată, pentru a se şterge, pentru a se confirma ceea ce existase până nu demult. Dar aici exista numai o stradă pustie, ceva care era luminos şi pustiu, aşa că porni mai departe, mai întâi încet, apoi din ce în ce mai repede. Ajunse în Euston Road şi merse mai departe, către vest. Fugea de-a lungul lui Euston Road, unde fu ţinută pe loc de un ciorchine de oameni, adică de vânzători de ziare, vânzători de curele, muncitori, turişti. Din mâna cuiva căzu un bucheţel de flori.

Florile au fost călcate în picioare. Isabelle fu împresurată la un moment dat de patru elevi, rânjind de deasupra unor gulere şifonate. Un bărbat căra cu greu un contrabas. O lovi pe Isabelle cu uriaşul instrument şi ei îi dădură lacrimile. Erau lacrimi de durere, lacrimi de femeie jignită. Şi când izbuti să iasă cu greu din înghesuială, văzu

16 Pe curând (în lb. engleză în orig.)

o florăreasă care scotea ultimele buchete din găleţi. În spatele ei apăru o femeie mai tânără, care puse mâna pe găleţi şi vărsă dintr-o singură aruncare apa de-a dreptul în stradă. Într-un mod ciudat, femeia aceea îi părea cunoscută lui Isabelle, doar că era slabă, subţire. Când îşi îndreptă spatele şi se întoarse într-o parte, Isabelle îi zări faţa devastată de o cicatrice care îi ajungea de la tâmplă până la bărbie. Era de un roşu aprins, urâtă. De parcă rana în sine nu ar fi fost de ajuns, nici măcar nu se vindecase cum trebuie, iar faţa rămăsese însemnată, o imagine a răutăţii, care distruge chipurile oamenilor. „Dar poate că a fost vorba despre un accident”, gândi Isabelle. Era atât de speriată, încât nu îşi dădu seama de faptul că florăreasa bătrână o urmărise cu atenţie, se apropie de ea furioasă, dispreţuitoare, şi o izgoni pe Isabelle printr-o mişcare a mâinii, iară a scoate un cuvânt, întocmai cum goneşti un copil dintr-un loc în care nu ar trebui să se afle.

Înroşindu-se, Isabelle îşi continuă drumul, trecând pe lângă prăvălii, pe lângă o cafenea înaintea căreia se afla o bancă verde. Trecu pe lângă acea instituţie uriaşă, destinată nevăzătorilor. Ajunse la ultima intersecţie care o mai despărţea de Jakob. În cele din urmă, ajunse înaintea uşii mari cu grilaj din fier forjat.

Jakob purtă cu multă atenţie teancul alcătuit din dosare, notiţe şi copii, ducându-l spre biroul lui Bentham. Deschise cu umărul uşa încăperii unde se afla Bentham, aşezat în spatele biroului. Se ridică de la locul său, masiv, curios. Ţinea în mână o figurină.

— Ia uitaţi-vă la asta, îl îndemnă pe Jakob. Ba nu. Mai întâi lăsaţi actele acelea undeva.

Bentham îşi agită mâinile, întinzându-i figurina:

— Trebuie să puneţi mâna. Vă rog.

Jakob stătea înaintea lui nesigur, balansând teancul de hârtii.

— În spatele dumneavoastră, pe ladă, mai este loc.

Jakob se întoarse, şi prima filă, care trona pe teancul de acte se desprinse, pluti prin aer, descriind un semicerc, şi ateriză pe podea.

Acea figurină, un Buddha din lemn, era caldă şi netedă, fără a se lăsa prinsă în mână cu totul.

— Aşa este, spuse Bentham. Pur şi simplu nu se lasă cuprinsă cu mâna. Poţi să-ţi dai seama de poziţia corpului doar dacă o pipăi cu degetele, dacă o pipăi parte cu parte. Rigiditatea ei se pierde încetul cu-ncetul.

Bentham luă figurina din mâna lui Jakob şi continuă:

— O am de la o cunoştinţă din Israel. Este singurul lucru pe care l-a moştenit de la tatăl ei. A fost directorul Muzeului Asiei Orientale din Köln. A avut o bogată colecţie particulară, pe care a donat-o. Spre norocul său, a doua lui soţie a fost o femeie ariană. Aşa a supravieţuit, adică vreau să spun că a murit în 1943 de inimă rea. Ea, fiica, a fost în Israel. Am deschis un proces de restituire în numele ei… şi l-am pierdut.

Bentham puse statueta lui Buddha la loc, pe birou, îl privi pe Jakob, făcu un semn cu mâna, ca şi când s-ar mai fi aflat cineva în birou. Apoi se ridică de la locul său şi se apropie de scrin. Examină actele şi apoi exclamă:

— Contele Hilldorf, aşaaa!

— A fost şeful poliţiei. Se pare că a fost mituit cu sume uriaşe şi în schimbul acestor sume a facilitat placarea câtorva familii cu situaţie financiară foarte bună, îl informă Jakob. Un intermediar a semnat pentru el contractul de vânzare-cumpărare a vilei din Treptow. Tocmai de aceea am dat abia acum de numele lui.

— Din 1943 a fost şeful trupelor SA din Berlin-Brandenburg, nu-i aşa? întrebă Bentham. Ce om nesuferit! A fost executat, nu-i aşa?

Jakob dădu din cap şi spuse:

— A fost executat în august 1944, la Plötzensee, după atentatul din 20 iulie. Tocmai de aceea este totul atât de complicat. El are statut de luptător antihitlerist, dar există intermediarul. În contractul de vânzare-cumpărare se specifică o sumă care ar corespunde, dar din scrisorile tatălui lui Miller rezultă că preţul real nu constituia nici măcar a zecea parte din suma prevăzută în contract. După război, moştenitorii intermediarului au primit casa.

Moştenitorii se numesc Krüger. Se pare că domnul Krüger a urmat dreptul şi s-a gândit că s-ar putea ocupa el însuşi de problemă. A spus că actele au fost distruse în timpul războiului. Tot el a mai declarat că vila a fost moştenită de la bunicul său, o persoană de bună-credinţă. Cu alte cuvinte, el arată că n-a ştiut că vânzarea, respectiv cumpărarea ar fi fost făcute în condiţii ilegale.

— Se crede că Helldorf a ajutat, într-adevăr câţiva oameni, spuse Bentham.

Şi Miller, povesti Jakob, fusese la Berlin. Se dusese acolo pe cont propriu. Fusese la Berlin şi în vecinătatea Lacului Stechlin, acolo unde familia respectivă moştenise o casă. Fusese întâmpinat şi acolo, dar şi la Treptow, şi fusese consternat de starea clădirii, care fusese transformată în locuinţe separate. La parter şi în pivniţă funcţiona acum un magazin de computere şi jocuri *fantasy.* Îi trimisese lui Jakob o copie a unei scrisori redactate neglijent în germană, presărată cu obrăznicii, din care rezulta faptul că Krüger, expeditorul scrisorii respective, era hotărât să rezolve singur problema, mergând pe acţiuni de intimidare. Acum el se gândea să-şi ia un avocat.

— E vorba despre Bult, cel care a avut înfăţişare în procesul pământurilor familiei Seehofer, cel care a vorbit în numele demonstranţilor şi a reuşit doar să adune o grămadă de contrademonstranţi.

— Pământurile familiei Seehofer? întrebă Bentham. Oare acolo nu s-a făcut referire la o comparaţie cu Israelul?

Nu s-a spus că exact ceea ce le făcea Israelul palestinienilor le fac nemţilor evreii care se întorc?

Jakob aprobă iar din cap, spunând:

— În Treptow, Krüger a arătat că a făcut investiţii, lucru ridicol dacă avem în vedere starea deplorabilă a casei. Cred că Bult îl va opri.

— Dar ştiţi, spuse Bentham, dând din umeri, ştiţi că în final rămâne valabil tot vechiul principiu roman. Se face referire la buna-credinţă şi asta într-un imperiu care a rezistat o mie de ani.

— Ar trebui să mă duc acolo, spuse Jakob.

Bentham răspunse privindu-l:

— Nu prea vă încântă ideea, nu-i aşa? Vreţi să rămâneţi aici, la noi? Urmăriţi mersul lucrurilor. Pregătiţi-vă bine. E mai bine aşa şi aveţi ce învăţa.

Bentham se aplecă puţin, căută ceva în sertar, păru că uitase cu totul de Jakob. Abia când bătu Maude la uşă, Bentham înălţă iar capul, numai că Maude îl căuta pe Jakob:

— Soţia dumneavoastră este jos, îi comunică ea cu vizibilă plăcere, i-am spus că veţi coborî imediat, continuă Maude.

Această afirmaţie o făcu mai mult pentru a fi auzită de Bentham, care îl privi pe Jakob, dădu din cap aprobator şi spuse:

— Vă rog, mergeţi, faceţi o plimbare. O plimbare face bine întotdeauna.

Isabelle se afla la intrare. Ţinea strâns balustrada. Neliniştea ei nu-i făcea bine lui Jakob. O scoase din clădire. O ţinu strâns de talie. Abia după ce ieşiră o sărută. O sărută mai întâi el pe ea şi observă pe pielea moale aluniţa care părea să aibă o viaţă proprie, întocmai ca un animăluţ, gata oricând să se refugieze într-o gaură săpată în pământ.

— Isabelle, spuse Jakob.

Isabelle îl privi şi zâmbi jenată, spunând:

— Nu voiam să te deranjez, dar am avut o dimineaţă foarte ciudată.

— Dar nu mă deranjezi.

— Vreau să spun că am venit la tine la birou aşa, fără să te anunţ, spuse ea. Am făcut asta ca urmare a celor întâmplate ieri. Mi-am făcut griji pentru tine.

— Pentru mine? Dar de ce pentru mine?

— Jakob, mergem acasă? întrebă ea.

Îi auzi vocea. Vocea ei era limpede, subţire. „Mergem acasă?” Corpul lui reacţionă mai repede decât gândirea. Ea voia să meargă acasă, voia să se culce cu el. Ştia că ea avea dreptate. Cât de uşor era să faci ceea ce spunea ea,

să faci un lucru care îţi ştergea senzaţia de ameninţare, de înfrângere, pe care el o uitase numai fiindcă stătuse de vorbă cu Bentham. „Cât de uşor este să ne culcăm împreună, gândi el. Aşa, fără dorinţă, fără patimă, cu gingăşie, pentru că suntem căsătoriţi, pentru că putem râde amândoi de ruşinea de care eu vreau să uit”.

— N-a fost nimic, spuse el în cele din urmă, cu oarecare ezitare. Doar nişte idioţi.

Ea încuviinţă din cap cu îndoială, spunând:

— Uite, hai să mâncăm undeva în seara asta. Eu mai am nişte treburi de rezolvat. Sau ţi-e frică să rămâi singur?

În capătul străzii se întoarse spre el şi îi făcu un semn de la revedere cu mâna. Jakob urcă treptele, dar uşa biroului lui Bentham era închisă. Nu era întredeschisă, ci închisă cu adevărat. Jakob simţi un junghi în inimă. Uşa era închisă şi parcă asta ar fi fost o pedeapsă, pentru că el făcuse un anume lucru. Afacerea cu societatea de căi ferate era una complicată.

— Societatea de căi ferate? întrebă Hans amuzat, când vorbiră la telefon.

Jakob râse şi el întrebând:

— Dar tu cum ai traduce „Railway Company”?

Se întâlni cu mandantul său care, fiind neamţ, după cum spunea, era convins că va face o afacere deosebit de bună, pentru că trenurile lui aveau să sosească la timp, nu aveau să se oprească undeva pe traseu, numai pentru că venise toamna şi frunzele încărcaseră şinele, sau pentru că pe ele se depusese un centimetru de zăpadă. Acest client era un bărbat masiv, cu faţă pătrăţoasă, care îi făcea pe Anthony şi pe Alistair să izbucnească în râs când apărea, respirând cu greutate, amabil, dar şi oarecum ameninţător. Jakob îşi petrecu cea mai mare parte a zilei citind. Îi ceru domnului Kraphol o serie întreagă de lucrări de istorie, la care domnul Kraphol mai adăugă şi el câteva volume.

— Dar mai e şi Bajohr. Trebuie să-l citiţi şi pe Bajohr, şi pe Friedländer. Este adevărat că a apărut doar primul volum, dar asta este una dintre cele mai bune cărţi.

Şi domnul Kraphol goli un raft întreg, numai pentru a

pune laolaltă cărţile necesare şi pe cele care se dovediseră a fi mai puţin necesare. Lucrări despre cazul proprietăţilor familiei Wertheim, din Leipziger Strasse. Despre proprietatea care fusese dobândită între timp de Beisheim şi pe care se construise deja. Jakob citi scrisori ale proprietarilor de pământ din Seehof. Citi protocoalele întocmite de Tribunalul Teritorial din Berlin.

— Niciodată nu m-am ocupat atât de mult de Germania, îi spuse Jakob lui Hans, când vorbi cu el la telefon. Mă întreb dacă aş fi putut citi toate aceste cărţi la Berlin.

— Şi de ce nu? întrebă Hans mişcat.

Jakob îi citi un pasaj din lucrarea lui Friedländer, *Das Dritte Reich und die Juden*[17]*.* Îi citi cum copiii luaseră cu asalt un magazin de bijuterii şi cum, în 1938, un copil îl scuipase în obraz pe proprietarul evreu al acelui magazin.

Imediat după prânz, Jakob începu să privească des cerul din dreptul ferestrei. Să-şi dea seama de viteza norilor, să admire albastrul dintre nori, să vadă dacă soarele făgăduia o seară frumoasă, moment în care prefera Bentham să-şi facă plimbările. Şi dacă lui vremea îi era indiferentă, îl chema pe Jakob la o plimbare numai în serile frumoase. O plimbare scurtă prin Regent’s Park, până la grădina zoologică şi înapoi. Era imposibil de aflat dacă prin aceste plimbări voia să-i facă o plăcere lui Jakob sau îşi dorea numai compania lui. În asemenea ocazii, Jakob mergea cu un pas în urma lui Bentham, care îşi vedea netulburat de drum, întorcând numai câteodată capul spre stânga şi spre dreapta, astfel încât Jakob îi putea vedea profilul, sprâncenele puternic arcuite, nasul, gura cărnoasă, totul uluitor pentru un bărbat de vârsta lui. Era uluitor şi că toate aceste elemente păreau să nu se potrivească, păreau greoaie şi, totuşi, erau pline de viaţă, mobile. Nu se putea ca Bentham să nu fi observat cât de atent îl privea Jakob. Cu toate acestea, nu dădea de înţeles prin niciun gest că ar fi remarcat acest lucru. În schimb, Bentham vorbea despre flori, despre trecători, despre

---

17 *Cel de-al Treilea Reich și evreii* (n.tr.)

copaci, despre câinii care se apropiau de el în fugă când îl vedeau, pentru ca apoi să se oprească plini de respect înaintea lui, dând din coadă. Jakob zâmbea. Zâmbea ori de câte ori Bentham îi arăta câte ceva, raţe, perechi de îndrăgostiţi care stăteau întinşi în iarbă şi se sărutau, lupii de dincolo de zăbrele, cu picioarele lor lungi, mişcându-se neliniştiţi încoace şi-ncolo. „Parcă aş fi un copil”, spuse Jakob despre el însuşi şi căzu pe gânduri. Îi plăcea, într-adevăr, parcul. Dar îi plăcea când era singur, când bura, când Bentham nu venea la birou, îi plăcea pentru că era sfârşit de săptămână şi spera să-l întâlnească pe Bentham. Privea atent în toate părţile. Spera să vadă, mai ales acum, un costum de culoare deschisă, în care trupul să pară înghesuit. Umerii laţi, care scoteau în evidenţă talia subţire şi figura masivă, cu un aer de eleganţă, silueta care se apropia în paşi de dans, ca ai unui urs care învăţase să danseze. Bentham era mereu adâncit în gânduri, dar tot reuşi să îi observe pe cei din jurul său, fapt care era plăcut sau amuzant.

Alistair mai făcea din când în când câte o observaţie, când venea în biroul lui de la etajul al treilea sau când se duceau împreună să ia masa. Se interesa de Miller sau de lectura lui Jakob, dar era limpede că venea pentru a verifica un anumit lucru, un lucru la care se gândise. Arunca aşa, câte o frază, ca o momeală, din care era sigur că Jakob avea să muşte. Faptul că Bentham se afla la acelaşi etaj nu-l deranja. Pentru că era un tip căruia nu-i păsa de nimic, nu-şi dădea osteneala să vorbească încet. Jakob credea că Alistair era nepăsător şi oarecum maliţios, ca şi când ar fi vrut să epuizeze afecţiunea lui pentru Bentham.

— E o pasăre, spunea Alistair despre Bentham. O pasăre căreia îi cad penele, căreia îi înţepenesc aripile şi, cu toate astea, este oarecum înfumurat, şi această înfumurare face parte din ascuţimea gândirii.

— Chiar din ascuţimea gândirii juridice, ţinu să mai remarce Alistair, înainte de a ieşi pe uşă.

Tot Alistair spunea că lui Bentham îi făcea plăcere să

zăpăcească, „să zăpăcească un bărbat tânăr”, mai adăugă el. Bentham îşi dorea să zăpăcească, dar nu numai bărbaţi tineri, ci aşa, în general. Altfel, dacă ai cunoştinţe temeinice de drept şi de istorie, ai putea să te gândeşti în ce mod hotărârile juridice ar putea întoarce lucrurile, aducându-le acolo unde au fost, în ce mod complicat al înşiruirii faptelor şi lucrurilor reparaţiile mai înseamnă ceva. Solicitările de reparaţie în general constituie ceva ciudat, aşa spusese Alistair odată, şi tot Alistair îl întrebase dacă îşi putea închipui cum putea propria vârstă să influenţeze o asemenea problemă. Era vorba de calculul pierderilor şi de compensarea acestor pierderi. Aşa ar fi trebuit să-şi imagineze Jakob lucrurile. Frumuseţea persoanei iubite şi moartea acestei persoane. Cum să gândeşti. Despre asta? Trebuie să fii destul de inteligent şi să nu duci o luptă inutilă. Jakob nu pricepu imediat ce voia să însemne această ultimă observaţie, dar bănui că avea o legătură cu grija lui Maude pentru Bentham, cu prezenţa constantă de-a lungul anilor a acelei atenţii permanente.

Jakob nu folosea niciodată liftul, care gemea tras de cablurile lui. Cobora şi urca treptele ţinându-se bine de balustrada groasă, proaspăt lăcuită. În clarobscurul oferit de lumina care pătrundea prin geamuri sau se revărsa din lămpi se vedea covorul uzat. Se şi simţea cât se subţiase. Acelea erau birourile lui Bentham de aproape patruzeci de ani, află Jakob, prin „informatorul” său discret, Alistair. Şi bineînţeles că acel sediu, aflat în acea parte a oraşului, nu constituia un lucru normal pentru un tânăr avocat, pe deasupra şi imigrant. Se pare că fusese vorba despre un cadou. Maude, care li se alătură, se dovedi a fi o povestitoare talentată.

În 1967, ţinu să precizeze Maude, domnul Bentham, pe vremea aceea un bărbat frumos, în vârstă de treizeci şi doi de ani, primise birourile de la o persoană care i le donase. Alistair izbucni în râs. Foarte curând domnul Bentham a putut să cumpere sediul, pentru că biroul său devenise în scurtă vreme unul dintre cele mai solicitate din oraş. Acest lucru este mai mult decât neobişnuit, pentru că

Bentham venise singur la Londra, avea un carton atârnat de gât, adică nu avea nimic, putea fi adoptat de către oricine ar fi dorit să-l adopte. Părinţii lui îl urmaseră după ceva vreme, scăpând astfel de la moarte, dar nu apucaseră să se stabilească aici cu adevărat, deoarece, la scurtă vreme după sosirea în Anglia le-a decedat cel de-al doilea fiu.

— Ce soartă! mai adăugă Maude, întristându-se, îngrijorându-se de soarta fiului despre care tocmai amintise.

„Dar «soartă» nu este cuvântul potrivit”, gândi Jakob. La auzul unor asemenea poveşti, se gândise şi el la soartă, la cruzime, la lucruri pe care nu aveai cum să le eviţi. Unirea celor două Germanii i se păruse a fi şansa de a supune legii o mică parte a nedreptăţii. Dar de abia acum începea să înţeleagă dominaţia nazistă ca pe un lucru făcut de oameni, ca pe un fapt politic, ca acţiune, ca voinţă.

Jakob înţelese că nu copilăria lui Bentham reprezenta motivul grijii pe care Maude i-o purta lui Bentham, motivul acelei griji pe care o manifesta seara când îşi lua la revedere de la el, când pleca uneori cu pas nesigur, şi când ea făcea un gest prin care îşi dorea ca toate spiritele bune să vegheze asupra lui. Înţelese acest lucru într-o seară, când îl descoperi pe Bentham în apropiere de Coliseum. Simţi cum inima îi bate mai repede vreme de o clipă, pentru ca apoi să se contracte, pentru că Bentham aştepta, probabil zadarnic, pe cineva. Era singur în eleganţa lui, în ţinuta lui impecabilă. Trecătorii îl priveau cu uimire, se înghesuiau pe lângă el. Şi Jakob se simţea fericit, pentru că era prea departe pentru a auzi comentariile pe care le făceau oamenii în legătură cu bărbatul acela elegant, în costum alb, cu papion negru, cu pantofi de culoare deschisă.

Jakob era sigur că Bentham nu avea să-l descopere şi era sigur că el va putea vedea pe cine anume aştepta Bentham. Şi Jakob se grăbi să o întâlnească pe Isabelle. Se refugia la ea şi îşi dădu seama că se simţea jignit. Exista o persoană care juca un rol determinant în viaţa lui

Bentham.

A doua zi, când Alistair deschise uşa biroului său, Jakob se simţi ca un şoricel, atras de comportamentul de motan al lui Alistair, cu trupul lui flexibil, cu mâinile sale mereu ocupate, care păreau că-şi bat joc de el cu flexibilitatea lor nestingherită.

— Astăzi Bentham pleacă precis devreme şi eu am convenit cu Isabelle să vedem împreună *Sunset Boulevard* la Naţional Film Theatre.

— Dar de ce ar pleca Bentham devreme acasă? întrebă Jakob, supărat că îşi trădase nedumerirea punând această întrebare.

— Astăzi ar fi ziua de naştere a tovarăşului său de viaţă, răspunse Alistair. Hai, că te iau într-o oră de-aici. Isabelle ne aşteaptă la NFT. Mergem cu Vespa mea, sau poate ai vrea să mergi pe jos?

Jakob fu de acord cu planul stabilit, dar insistă să meargă pe jos. Alistair îi făcu un semn cu mâna şi dispăru. Pe burlan stăteau porumbei doi câte doi, înghesuiţi unul într-altul. Jakob îi auzi gângurind şi se duse la fereastră. Un trecător sau poate un client pusese chiştocul ţigării în burlanul din tablă de cupru.

— Puteţi să fumaţi, dar aplecaţi-vă mult pe fereastră, îi spusese Maude de la bun început.

Şi acolo fuma, lucru pe care nu-l mai făcuse de multă vreme. Privi în stradă, ascultă vocile, maşinile, sirenele. În clădire era deja linişte. Se părea că Bentham plecase, într-adevăr, acasă. Nu se auzeau nici tuşea lui discretă, nici telefonul. Mai târziu, când Jakob traversă Waterloo Bridge, trecând pe lângă trenurile care, după ce făcuseră călătoria spre continent, păreau să-şi fi pierdut din putere, se îndreptă spre el un bărbat mai tânăr, tăind parcă puhoiul de lume, îmbrăcat într-o jachetă strâmtă, lucitoare, deasupra căreia răsărea un cap frumos, acoperit de păr creţ. Bărbatul acela se opri înaintea lui Jakob, îi zâmbi, întinse chiar mâna, îi atinse în treacăt umărul, când Jakob negă că l-ar cunoaşte, rămase apoi în urma lui cu un regret încăpăţânat pe faţă. Jakob le povesti scena lui Isabelle şi

lui Alistair. Le povesti despre acel bărbat frumos, care îi făcuse, probabil, o ofertă. Oare cum trebuia să înţeleagă el acea atitudine? Asta îl întrebă el pe Alistair, care izbucni în râs, în vreme ce Isabelle se dusese la tejghea. Alistair părea că pricepuse totul de la bun început şi îl întrebă:

— Dar de ce să nu-i placi tu altui bărbat?

Jakob o privi pe Isabelle, care se apropie de ei, aducând trei pahare şi o sticlă de vin, în timp ce îi zâmbea lui Alistair. Jakob se gândi că ar fi putut fi gelos, dar nu era. Când o întrebă dacă dorea să-l însoţească la Berlin, ea negă.

După ce discutaseră despre acţiunile pe care Jakob urma să le întreprindă la Berlin, Bentham se ridică de la locul său şi îl rugă să nu se deranjeze, spunând:

— Nu trebuie să vă grăbiţi. Săptămâna viitoare voi lipsi şi eu câteva zile.

Bentham purta un costum alb. De data aceasta îşi pusese un papion alb, cu puncte negre.

— Mâine mă întâlnesc din nou cu Miller. A mai găsit nişte scrisori de-ale bunicului său.

— Mereu se dezgroapă câte ceva, spuse Bentham. Chiar şi în ceea ce mă priveşte se va ajunge la aşa ceva. Cine ştie? M-am întâlnit ieri cu Miller. Mi-a povestit despre imobil. Era atât de încântat, de parcă imobilul acela i-ar fi garantat că se va bucura de viaţă veşnică. Bineînţeles că avem cu toţii un trecut şi că viitorul ne este deschis.

— Dar viitorul chiar îl aşteaptă cu braţele deschise, replică Jakob, încercând oarecum să se apere. Ceea ce s-a petrecut a fost o hoţie. O hoţie bine mascată, pentru că nu exista nicio problemă, în ceea ce îl privea pe Helldorf.

— Da, a fost o hoţie. Dar suntem siguri că vrem să ni se restituie ceea ce ni s-a furat. Pe vremuri eram sigur. Pe vremuri, spuse Bentham, arătând cu mâna spre statueta lui Buddha de pe biroul său. Pe vremuri, când o reprezentam pe doamna Punkus. Exista ideea aceea că se putea face ceva revoluţionar, care să repună adevărul în drepturi. Adevărul. Atât şi nimic mai mult. De parcă

Germania ar putea să ne dovedească nouă, evreilor, că există adevăr şi dreptate pentru noi, pentru întreaga lume. Dacă nu mai credem în asta… Şi cât de absurd pare totul acum! Ne supărăm, dar o mică părticică ruptă de această lume tot aici se află. Mai întâi e vorba despre suferinţă, apoi despre reconstituirea dreptăţii. Şi spun toate acestea fără urmă de supărare. Multe lucruri corecte nu ţin de perspectivă. Impulsul, vreau să spun, a fost unul corect, în cele din urmă, familiile noastre au fost ucise şi mulţi dintre cei care nu au fost ucişi nu au supravieţuit. După aceea a avut loc procesul ăsta şi judecătorul participase şi el la procesele de purificare a rasei, de arianizare. Totul a fost o farsă.

— Dar nu putem renunţa pornind de la aceste lucruri.

— Aş fi tentat să spun că abia dacă se va pune totul în mişcare.

Jakob lăsă capul în pământ. Era derutat.

Bentham se plimba încoace şi-ncolo.

— Aţi adus aici mobilierul bunicilor dumneavoastră? Şi eu am mobilier vechi. L-am cumpărat, bineînţeles, de parcă aşa aş fi putut să-mi reconstruiesc un trecut, pentru că nu am avut ce să moştenesc. Parcă aş vrea să-l schimb acum, dar sunt prea comod. Sunt şi sentimental. Am mobilierul ăsta de peste treizeci de ani. Pentru mine, el reprezintă şi dreptul de a locui aici. Ocupă în mintea mea un loc pe care l-a dobândit cu blândeţe. Dar eu mă întreb acum, când îmbătrânesc, ce înseamnă toate acestea. Trecut. Cutii şi cutiuţe, scrisori, fotografii. Tot ceea ce ne putem dori pentru a crede că putem scăpa totuşi. Că putem scăpa de bătrâneţe, de moarte. Ca şi mine, Miller n-are nici copii, nici rude.

Şi cu toate astea… Cu toate astea, nu suntem gata să renunţăm la adevărul nostru, apărăm concepţia noastră despre dreptate, ne apărăm viaţa în faţa prezumţiilor, a prezumţiilor vechi, a celor noi. Noi putem să facem asta, eu şi Miller, în vreme ce alţii au fost ucişi. Şi, cu toate astea, Germania are o datorie.

— Şi asta este puţin? întrebă Jakob.

Bentham se întoarse, împinse de la stânga spre dreapta cărţi şi acte aflate pe biroul lui Jakob, luă o hârtie, citi curios ce era scris pe ea şi spuse:

— Da, e puţin. Dar este frumos, continuă el, privindu-l pe Jakob, este frumos că vă aflaţi aici. Şi vă înţelegeţi atât de bine cu Alistair. Parcă te mai bine dispune când reuşeşti să învârteşti câte o rotiţă înapoi, nu-i aşa?

Jakob luă avionul de la London City Airport. Privi apa şi se gândi la filmul pe care îl văzuse împreună cu Isabelle şi cu Alistair, *The Hours.* Încercă să-şi imagineze chipul lui Meryl Streep, dar apa luă locul imaginii pe care voia să şi-o construiască în minte, distrugând totul. Se gândi că şi-ar dori să citească o carte de-a Virginiei Woolf.

— Citeşte *Camera lui Jacob,* îl sfătuise Alistair.

Majoritatea pasagerilor care aşteptau în terminal erau turişti. Călători care pălăvrăgeau, care se lăudau, care îşi povesteau întâmplări trăite, probabil, împreună. Un bărbat înalt şi slab îmbrăţişa o femeie scundă, rotundă ca o minge. Ea închise ochii, mută de fericire. Jakob o auzi bâzâind. „E fericită cu adevărat”, gândi Jakob.

Din Tegel se duse direct în Mauerstrasse, unde îl aştepta Schreiber, iar Jakob nu prea avea timp. Totul trebuia făcut repede, pe fugă. Avocatul părţii adverse îi spusese că nu putea să-l întâlnească, aşa că Jakob dădu târcoale vilei din Treptow, în vreme ce doi câini îl lătrau. Dădu târcoale, până în momentul în care un bărbat îi strigă ceva cu glas otrăvit, ameninţător.

Omul acela luă amândoi câinii în lesă şi îi duse la poarta grădinii, de parcă ar fi vrut să-i asmuţă asupra lui Jakob.

Jakob porni spre parc şi apoi mai departe, pe lângă Monumentul Ostaşilor Sovietici. Nu departe de monument se afla o grădiniţă. Între tufişurile de un verde-deschis zări pete colorate, auzi glasurile gălăgioase ale copiilor. Şi erau atât de subţirele, atât de sigure pe ele acele glasuri, de parcă ar fi strigat: „Uite-mă! Aici sunt!” Păsările ciripeau şi gângureau. Jakob privi uimit mulţimea de vrăbii.

Scormoneau prin praf. Nu era pic de umezeală. Aproape că venise vara. Ajunse la Spree, văzu micul golf, se gândi că ar fi bine să închirieze o barcă pentru o oră, văzu insuliţa, Liebesinsel şi Kratzbruch. În dreapta se afla parcul de distracţii, abandonat, în care se descompuneau dinozaurii şi lebedele, braţele goale ale unui carusel. Pe o bancă stătea un golan, care rânji la el cu obrăznicie, îi făcu un semn cu mâna unei femei tinere, cu o faţă plânsă, care împingea un cărucior de copil. Acum aleea se îngustă, îl purta chiar pe malul apei. Păduricea din dreapta, doar o fâşie de pădure. Pe malul celălalt se zărea o fabrică. Jakob nu auzea camioanele care-şi purtau încărcătura. Un ponton mic ducea până la apă, dar nu se vedea niciun vaporaş. Trecu numai un vas utilitar. *Wrocław* se numea. Pe punte nu se vedea niciun om, dar se zăreau şorţuri cu imprimeu colorat pe frânghia de rufe şi de parapet era sprijinită o bicicletă. Pe cărare domnea mirosul de lemn cald, de vară. Nori pufoşi treceau pe cer. „Şi ce probleme îşi făcea Bentham pentru o pierdere”, gândi Jakob. Îşi aduse aminte de *Stechlin*-ul lui Fontane, de plimbarea cu barca, de excursia făcută la Eierhäuschen, de o dragoste care se înfiripa. Retrocedarea *era* o farsă, pentru că nu era vorba despre retrocedarea unor locuri, ci despre un timp pierdut din viaţă, un timp pierdut al amintirilor, al acelor amintiri care erau păstrate sau furate. Îşi dori să sară în apă, să sară în apă aşa, cu capul înainte, să intre în pielea altcuiva.

Să iasă din apă cu gânduri limpezi, mai proaspăt şi mai viu, cum nu fusese niciodată. Se întrebă uimit dacă el pierduse vreodată ceva. Îşi pierduse mama, dar nu era trist, pentru că trecuse vremea copilăriei. Casa părintească însemna puţin pentru el, în schimb, amintirea mamei însemna mult. Şi aceste două elemente alcătuiau un contur pe care el trebuia să-l umple. O parte a acestui contur o completă chiar el, pentru că Isabelle şi Bentham făceau şi ei parte din acel contur.

Când se apropie de staţia de metrou, scoase mobilul şi formă numărul lui Andras, a cărui voce avea o undă de

uimire, dar şi de bucurie. Stabiliră să se întâlnească seara.

Când Andras sosi, cu o jumătate de oră întârziere, care trecu aşa de încet, de parcă pe parcursul celor treizeci de minute ai fi putut să faci o plimbare pe cinste, când intră în Café Lenzig, Jakob se sperie.

Andras părea mai înalt, mai solid şi părea că ştie despre ce voia să discute Jakob.

— Bentham nu are dreptate? îl întrebă Andras. Tu ai crezut că poţi restabili, cu adevărat, un fel de dreptate. Pentru asta este nevoie de evrei, deşi pe participanţii la Jewish Claim Conference lumea ar vrea să-i vadă dispărând în abis. Şi fantomele trecutului sau urmaşii evreilor, care arată, oricum, ca nişte fantome, îi demonstrează statului că în RFG totul s-a derulat şi s-a încheiat aşa cum trebuie, şi că doar în RDG nu s-a procedat aşa cum se cuvine. În politică se pun faţă-n faţă dreptul trecut şi dreptul trecutului, acestei combinaţii dându-i-se numele conspirativ de „adevăr”.

— Ce vrei să spui? întrebă Jakob.

— Acţiunile RFG sunt bine justificate. Poate că mulţi nici nu vor ca aici să trăiască evrei, dar ăsta este preţul, care trebuie plătit, dacă Germania vrea să se impună ca stat de drept. Celelalte urmări ale dictaturii naziste sunt lăsate frumuşel deoparte. Acum ne încălzesc alte lucruri, acum fac un pas în faţă victimele germane, victimele bombardamentelor. Să nu mă înţelegi greşit. Sigur că sunt de acord ca un lucru furat să fie restituit ca atare şi nu sub formă de despăgubire celor care au avut de suferit, dar îi înţeleg şi pe cei care afirmă că aceste acţiuni de restituire sunt bizare. Urmaşii celor izgoniţi şi celor ucişi se luptă pentru a reconstitui trecutul înaintaşilor lor. Dar se poate vorbi de o coexistenţă a nemţilor şi a evreilor? Nu sunt sigur că se poate.

— Dar tu trăieşti aici. Nu este vorba despre o coexistenţă a nemţilor şi a evreilor? Şi retrocedarea nu înseamnă neapărat că evreii trebuie să trăiască aici.

— Nu, nu înseamnă neapărat că trebuie să trăiască aici, dar lucrul pentru care te zbaţi tu este mai curând o

despăgubire, nu crezi? Este vorba de încasarea unor chirii. Cea mai ridicolă despăgubire pentru distrugerea a ceea ce oamenii au vrut să păstreze pe viaţă. Iar eu, eu trăiesc aici ca ungur, ca neamţ, ia-o cum vrei. Cine ştie că eu sunt evreu? Peter nu ştie. Isabelle nu ştie. Nimeni nu mă întreabă. Nu spun nimănui. De ce aş spune? Nici eu nu ştiu prea bine ce înseamnă asta pentru mine. Oare sunt eu evreu? Da, bineînţeles că sunt. Sunt mai ales un ungur, care trăieşte în exil. Un aspect exotic îl face pe celălalt să dispară. Faptul că Israelul există mă face să trăiesc mai liniştit aici.

— Ai fost vreodată în Israel?

— De mai multe ori. Am la Tel Aviv nişte rude. Oricum, nu atât de multe ca la Budapesta.

Andras se sprijini de spătar şi continuă:

— Nici nu e nevoie să-şi spună poveştile. Este de ajuns să-ţi petreci o zi cu aceste rude ale mele. Totul seamănă cu o procesiune organizată pe la nişte prăvălii, pe la alte rude, seamănă cu o punere în ordine, cu a striga deschis lucruri de care îşi mai aduc aminte doar părinţii.

Pentru noi, toate aceste lucruri sunt diluate. Sora mea şi cumnatul meu trăiesc întocmai ca şi tine, ca şi Isabelle. Cel puţin, aşa cred. Când ajung acolo, părinţii mei scormonesc tot, scot tot la iveală, tot ce mi-a lipsit pentru că m-au trimis de-acasă. Ei cred că toate acele lucruri sunt copilăria, dar copilăria mi-am petrecut-o cu ei. Am lipsit mult timp. Tocmai de aceea se lipesc de mine poveştile celor care au plecat şi poveştile celor care au rămas. Le simt dorul, mândria, poveştile de dragoste eşuate, divorţurile, minciunile.

Jakob privi pe fereastră, de parcă ar fi putut să-şi vadă locuinţa pe care o găsise neschimbată.

— Mă întreb dacă am făcut bine plecând la Londra. Mi se pare că îmi scapă ceva, dar nu ştiu ce anume.

— De aceea ai vrut să mă vezi?

Andras îi puse această întrebare ca unui prieten, aproape cu afecţiune.

— În după-amiaza asta m-am gândit că există un fel

de linie de contur, care e trasă în jurul vieţii. Credeam că acea linie e suficientă, dar nu ştiu ce înseamnă toate astea. Lucrurile se schimbă.

— Lucrurile?

Jakob tăcu şi Andras spuse:

— De ce să trăieşti în două locuri? Pentru ce aceste aşa-zise decizii? Poate că odată şi-odată omul intră în conturul său şi pricepe că este destul, mai mult decât destul.

A doua zi, Jakob avea o înfăţişare la tribunalul teritorial şi Hans veni să-l ia. Se duseră să ia masa împreună. Amândoi erau prudenţi, dezamăgiţi, şi degeaba căută Jakob ceva, un lucru, pe care să i-l poată spune lui Hans. „Vino să ne vizitezi”, ar fi vrut să-i spună, însă renunţă. Hans îl duse la Tegel. La despărţire se îmbrăţişară îndelung.

Îl văzu pe Hans că zâmbeşte curajos, trist, gingaş, îi mângâie braţul.

Avionul se apropie de Heathrow, făcu un înconjur al oraşului. Se vedea Regent’s Park şi Great Portland Street, şi Jakob încercă zadarnic, ţintuit de centura de siguranţă şi de privirea aspră a stewardesei, să se ridice puţin, pentru a vedea Devonshire Street.

În zilele care urmară, Bentham nu veni la birou şi nimeni nu îi spuse lui Jakob de ce.

26

Magda a fost cea care l-a părăsit. L-a părăsit deocamdată, doar pentru o anumită perioadă de timp. Cel puţin aşa spunea. Dar poate apelase la această soluţie pentru a evita o despărţire dureroasă, care avea să vină în mod sigur, dacă tărăgănai prea mult, dacă nu mai ştiai exact la ce să te aştepţi, ce să mai speri. „Deci, dăm greş în ceea ce priveşte aşteptările”, constată Andras şi se miră că prima amărăciune mică dispăru repede. I se întâmpla mai des decât până atunci să umble prin oraş, să se învârtească în cerc, neatent, trecând mereu pe aceleaşi

străzi, prin aceleaşi pieţe. Uneori i se întâmpla să ajungă departe, către marginea oraşului, la Weissensee, în Marzahn, acolo unde se vedeau spre nord-est clădiri dărăpănate, dincolo de care era câmp. Nu ajungea să fie printre cei mai nefericiţi. Mergea pur şi simplu pe jos, fără a se interesa în mod deosebit încotro mergea. Mergea, de exemplu, înainte, şi era împăcat cu sine. În toate exista o pauză, ba chiar un dor de Isabelle. Supărarea lui, legată de ultimul ei e-mail, primit cu două luni în urmă, în care ea se arătase vădit nervoasă din cauza războiului, în care se străduise să pară veselă, în care îi comunicase că populaţia era rugată să se aprovizioneze cu lumânări şi baterii, se estompase. Se estompase, deşi găsea că reacţia ei era idioată şi penibilă, un amestec de naivitate şi ironie incredibilă cu care descria un soi de magazie, pe care ea o făcuse sub pat. În cele din urmă, se gândi că ea rămânea neatinsă. Avea ea un talent nemaipomenit de a rămâne neatinsă, indiferent dacă ar fi trebuit să o afecteze ceva sau nu, aşa cum se întâmplase şi atunci, când se mutase Alexa, când murise Hanna, la nunta ei. Ea nu era o pisică înzestrată cu nouă vieţi, ci mai curând o vulpiţă, care era atât de nesuferită, încât nu i se întâmpla nimic rău. Nu îi era dor de Isabelle, nu îi era dor de Magda, şi, cu toate acestea, ele umpleau spaţiul în care trăia, plimbările lui, ceasurile lui nocturne, în care stătea la fereastra deschisă, în întunericul citadin, care separa capătul lui Choriner Strasse de luminile din Alexanderplatz. Se apucase din nou de fumat. La început cu greu, tuşind, nu îi plăcea, dar domnul Schmidt îi oferise o ţigară într-o seară, când se întâlniseră în casa scărilor, şi Andras se îndrăgostise de acel punct de jar roşu, care marca trecerea timpului. Îi plăcea să stea la fereastră cu mirosul de praf în spate. Locuinţa lui era lăsată un pic în voia sorţii, pentru că pe el nu-l vizita nimeni. Era acolo canapeaua roşie, pe care stătuse împreună cu Isabelle. Era şi patul, în care se culcase cu Magda. Corpurile lor, deşi erau atât de diferite, se contopeau. Magda cu uscăciunea ei, Isabelle cu trupul ei moale. Neîmplinirea şi împlinirea. Nu era sigur dacă

diferenţa era foarte mare. Se întâmpla frecvent să se trezească prea târziu pentru a ajunge punctual la firmă şi atunci îl suna Peter, era nervos, îi poruncea. Andras se grăbea, întocmai cum se grăbeşte un elev, pentru că are datoria de a se duce la şcoală, apărea cu faţa boţită în Diercksenstrasse, se apuca imediat de lucru şi în timp ce se străduia să facă totul la vreme, trăgea cu urechea la zgomotele străzii, la paşi, la glasurile femeilor care răzbăteau până sus, se ducea la fereastră, vedea cum treceau fete cu pas uşor şi se întreba ce-l mai interesa pe el, dacă mai simţea ceva atunci când admira o rochie sau o fustă, o mişcare a şoldului, braţe subţiri sau o gleznă subţire, tot ceea ce îl atrăgea, tot ceea ce se depărtase. Oricum, nu era vorba despre renunţare. Se întâmpla să se simtă jignit, să verifice dacă îl căuta în treacăt privirea vreunei femei, dacă o femeie care îi plăcea îi răspundea la privire, dacă era în stare să atragă atenţia unei femei care se afla la masă cu un alt bărbat, dacă atingerile lui fugare, la casa de bilete sau altundeva, în înghesuială, erau bine-venite. Când o cunoscu pe Claire, care avea treizeci de ani, se simţi fericit, datorită speranţei ei, datorită atingerilor ei timide, dar pe urmă el dispăru şi nu o mai revăzu niciodată. Verifica, ce-i drept, cu oarecare neîncredere, dacă această hotărâre fusese necesară. De la Claire îi rămaseră în minte ochii blânzi, căprui, ca de căprioară. Era ceva în acei ochi, ceva atât de uşor, încât părea să fie lipsit de greutate, atât de uşor, încât părea să se dăruiască pur şi simplu pe sine, ceva ce nu putea fi înţeles. Asta îi plăcea, pentru că tot ceea ce era el, tot ceea ce avea importanţă pentru el, se ridica la suprafaţă cu mişcări line, era luat de vânt, întocmai ca frunzele, ca puful de păpădie care plutea aşa de uşor în vânt. Într-una din plimbările sale, paşii îl purtară spre vest, spre un cimitir, spre „Waldfriedhof”. Era o zi cu mult soare. O zi de sfârşit de mai. Un cortegiu funerar se îndrepta, suspinând, de la groapă, către ieşirea din cimitir. Nu mai fusese la mormântul Hannei de la moartea ei. Acum ştia cât de îngrijit era acel mormânt. Ştia că Peter venea săptămânal

acolo, smulgea buruienile, îngrijea florile, netezea pământul. De pe monumentul funerar făcut din gresie, numele începuse să se ştergă deja. Muşchiul verde-deschis se aşternuse deja pe partea dinspre miazănoapte a monumentului. În acest lucru era ceva liniştitor. Când se duse pentru a doua oară la mormântul Hannei, Andras observă cum de după un tufiş o rupseră la fugă nişte mistreţi. Se spunea că ar fi şi vulpi, dar şi alte animale prin grădinile de pe Heerstrasse, şi că teritoriul acelor animale se întindea către Charlottenburg. Într-un e-mail îi descrise lui Isabelle mirosul de salcâm şi de tei, jocul frunzelor în lumina străzii, gardurile în parte pompoase, în parte ridicole, care separau terenurile şi casele de stradă, strada incredibil de lată care se întindea către Spandau şi, în sfârşit, intrarea în „Olympiastadion”.

Îţi mai aduci aminte, îi scrise el, de această afirmaţie a lui Busch, „Nimic nu mai este cum a fost”? Mi se pare că Heerstrasse este neschimbată de treizeci de ani. Şi cimitirul „Waldfriedhof” este neschimbat. Sunt neschimbate, şi, totuşi, cât de mult trebuie să se fi schimbat totul. Hanna a murit. Tu te-ai căsătorit şi locuieşti la Londra. Eu cred că o să plec, în cele din urmă, la Budapesta. Este posibil să-mi petrec acolo doar câteva luni. Locuinţa o păstrez, în orice caz. Şi domnul Schmidt e aici. S-a aranjat în pod ca la el acasă. Administraţia caută, ce-i drept, un cumpărător, dar încă nu a găsit unul. De aceea suntem amândoi foarte mulţumiţi de statutul nostru provizoriu.

Andras presupuse că Hans îi spusese lui Isabelle că firma avea să-şi schimbe sediul. Urma ca în Dircksenstrasse chiria să fie mărită. Vechiul contract expira şi Peter propusese să se mute sediul din cartierul Mitte, în loc să renegocieze chiria.

— Să ne mutăm! strigă Hans atât de tare, încât Andras se sperie şi apoi tăcură amândoi, gândindu-se la Hanna.

Andras urma să vadă dacă nu cumva s-ar fi putut muta în Potsdamer Strasse. Găsise într-o casă retrasă doi tipografi, care erau interesaţi de o afacere. „Nimic nu s-a schimbat”, gândi el, când mergea pe Potsdamer Strasse, după acea întâlnire. Parcă totul se întâmpla cu douăzeci, douăzeci şi cinci de ani în urmă, când el se întorcea acasă, în vreme ce mătuşa Sofi stătea la pian şi cânta, cânta atât de lin şi de perfect, încât unchiul János şi Andras stăteau liniştiţi pe canapea şi unchiul János plângea. „Nu există mai mult decât ceea ce este aici, îi spusese unchiul János. Tu nu înţelegi asta. Tu aştepţi, aşa cum am aşteptat şi eu”. Unchiul râse şi apoi continuă. „Să sperăm că vei înţelege la timp cum stau lucrurile”. Andras scutură din cap, pentru a alunga din minte acele imagini, ca dintr-un vis. Comercianţii puneau fructele în lăzi. Le împingeau în nişte rafturi mari, din metal. Primii pepeni din anul acela. Clămpăneau şi nu se mai opreau din strigat. Strigau ceea ce strigaseră toată ziua. „Roşii, pepeni, vinete ieftineee! Un kilogram de mere, 39 de cenţi!” Comercianţii se aplecau şi ridicau ceea ce căzuse pe jos. O bătrână aştepta răbdătoare, la oarecare distanţă. Voia să strângă ea ce căzuse pe jos. Andras vru să-i dea cinci euro, dar ea scutură din cap cu încăpăţânare, refuzând, fără a se uita la el. Doi băieţi ieşiră alergând din cafeneaua-cofetărie cu proprietarul după ei, ţipând. Fu maimuţărit de bărbaţii care stăteau la mesele aşezate chiar în faţa cafenelei lui. O maşină de poliţie se apropie, claxonă, îşi continuă drumul. Trecătorii se mişcau mai încet acum, siluetele lor se zăreau neclar în lumina care pierdea din putere. Înaintea unei ceainării stăteau câţiva bărbaţi şi îl măsurau din priviri pe Andras, care îşi continuă drumul, trecând pe lângă casa în care locuise împreună cu unchiul János şi mătuşa Sofi. Întoarse privirea, dar era prea târziu şi nici nu se opri. Aşteptase, totuşi, o veste de la Isabelle, un răspuns la e-mailul lui, un salut cel puţin, un semn al depărtării, scrijelit în suprafaţa atât de uşoară a timpului, izbucni în râs. Râdea de el însuşi, de sentimentele lui. Hanna îi lipsea, îi lipsea cu adevărat. Ea l-ar fi adus cu

picioarele pe pământ cu privire la Isabelle. Isabelle, de care el era, totuşi, legat, legat într-un mod pe care nu-l înţelegea şi tocmai de aceea o pierduse pe Magda. Tot mai era legat de fata aceea nehotărâtă, zăpăcită, care fusese Isabelle, Isabelle în momentul în care el o cunoscuse. „Nehotărâte sunt viaţa mea şi viaţa ei, gândi Andras. Ştim foarte bine că există cauză şi efect, dar pentru noi acest principiu nu funcţionează sau nu funcţionează întru totul. Cum să fim noi în stare să ne dăm seama dacă s-a schimbat ceva sau nu? Iar viitorul nu intră în acest joc. El se preschimbă în prezent. Asta-i tot”. Planul de a schimba sediul în Potsdamer Strasse, de a părăsi vechiul birou, se transforma în realitate tot atât de uşor ca şi hotărârea de a nu mai picta. Isabelle avea să mai picteze cândva sau poate că nu. El nu se mirase de minciuna unchiului său (aceea că ar fi medic, când, de fapt, el era doar asistent). Nu se mirase nici de nereuşita mătuşii lui. Budapesta era, oricum ar fi gândit şi răsucit problema, un loc şters, o ruşine, chiar dacă era un oraş viu. Părinţii lui făcuseră ceea ce trebuiseră să facă, deoarece crezuseră că vor putea salva măcar un singur copil, trimiţându-l în locul în care ei înşişi ar fi fost ucişi. Totul era o prostie şi totul era serios. Se luaseră destule hotărâri în viaţa lui şi ca un oaspete nedorit care crescuse mare, trecutul se întindea în gândurile lui, se întindea ca o pisică uriaşă, pe masă, pe pat, o fiinţă, care rămânea doar o masă de carne şi blană, o fiinţă pe care ai fi i/. Gonit-o, dacă ai fi ştiut încotro.

— Dragul meu, pleacă de-aici, îi spusese Magda. Mută-te fie la Budapesta, fie altundeva în Berlin, indiferent unde. În gaura asta o să te distrugi.

Ar fi fost uşor să se mute la ea. El era sigur că ea aşteptase în acest sens o întrebare din partea lui. I-ar fi stat la dispoziţie două camere şi o baie, iar ea nu s-ar fi amestecat în treburile lui, asta o ştia foarte bine. I-ar fi dat pur şi simplu cheia de la uşa din spate.

— Şi asta e o posibilitate pe care să o poţi refuza? întrebase László.

Şi după aceea Magda plecase. László încercă încă o

dată să-l ducă la Budapesta. Veni la Berlin şi slăbi cinci kilograme mergând la sala de fitness.

— E un loc minunat, pe malul celălalt al fluviului. *Power walking* pe loc, îi spuse László, şi îi mai spuse că era cazul să-şi cumpere cămăşi noi.

— Dă-i haina ta de piele omului aceluia fără locuinţă. Arăţi groaznic.

Dar cu Andras era imposibil să faci planuri.

— Ce mai aştepţi? Ce te interesează? întrebă László în cele din urmă, disperat.

„Nu aştept altceva decât primele seri calde, gândi Andras. Aştept salcâmii şi aştept să nu-mi răspundă Isabelle”. Trecutul nu-l interesa. Trecutul era o uriaşă pisică est-europeană şi evreiască. Creştea fără să o roage nimeni şi voia să aibă loc. Nu putea decât să o evite, trecând discret pe lângă ea.

Apoi găsi mesajul de la Isabelle. Un mesaj scurt, scris cu uşurinţă şi însoţit de un desen. O fată în haină roşie fugea, ca şi când ar fi fost cuprinsă de panică. Fata fugea şi el citea. *Fata din vecini este modelul meu, deşi nu am văzut-o niciodată pe stradă. Probabil că nu are voie să iasă din casă şi probabil e foarte palidă.*

Despre noua ei cameră de lucru nu scrise nimic. Îi trimise doar o împuternicire lui Peter. Hans se ocupă de contract, iar Andras îi spuse lui László că va veni la Budapesta pentru trei săptămâni.

— Du-te, îi spuse Peter supărat. Doar e suficient să rămână unul aici care să se ocupe de toate. Poţi să ne faci rost de nişte clienţi din Budapesta. Dacă nu-ţi faci clienţi aici, poate-ţi faci clienţi la Londra sau la Budapesta. Cum vă închipuiţi voi chestia asta? Noi ne câştigăm toţi trei pâinea de pe urma acestei agenţii!

Lucrară amândoi în noaptea aceea până la două dimineaţa şi când se revăzură stând unul lângă altul la fereastră, Peter spuse:

— Oare asta ne-am dorit? O firmă de grafică?

Sonja veni la uşă, ţinând în mână două telefoane şi făcând semne disperate, pentru că suna un al treilea

telefon. Dar bărbaţii o ignorară. Se sprijineau de tocul ferestrei, stăteau în bătaia soarelui şi se simţeau bine împreună.

— Chiar dacă ar veni Isabelle, tot nu ar fi mai uşor, dar probabil că îţi lipseşte.

— Nu-mi lipseşte deloc, tocmai asta e. Ştii, am fost de curând la cimitir, la Hanna. Şi Magda nu mai dă niciun semn de viaţă. Dar eu nu sunt distrus. Continuăm să ne vedem de treabă şi merge bine. Poate că am îmbătrânit şi obosim mai repede. Asta-i tot. Mi-am imaginat că vine un moment în care te gândeşti că a sosit clipa şi iei o hotărâre. Probabil că lucrul ăsta nu e adevărat. Când l-am cunoscut pe Jakob, mi s-a făcut frică. Mi s-a părut că el căuta ceva. Căuta ceva pe care să poată pune mâna. Şi uite că Isabelle a fugit, întocmai ca fetiţa îmbrăcată în haină roşie.

— Pentru mine nu mai contează de când a murit Hanna, spuse Hans încet. Credeam că totul este legat de moartea ei. Dar treaba merge mai departe, locuinţa s-a modificat foarte puţin, Sonja se mută la mine. Voiam să-ţi spun asta de multă vreme.

Hans îşi trecu mâna prin părul grizonant, tuns scurt şi continuă:

— Până la urmă o s-o ai şi tu pe Isabelle a ta, deşi nu ştiu dacă e bine să-ţi doresc lucrul ăsta. Magda era dintr-o altă plămadă.

Sonja intră în birou. Avea un bilet în mână. Peter se apropie de ea şi o sărută pe gură, zicând:

— I-am spus. Ei, hai, dă-ne binecuvântarea ta, Andras!

Într-una din nopţile care au urmat, sări speriat din somn. Aprinse cu mâini tremurânde toate luminile, se uită la ceas. Era patru. Mult prea târziu pentru a o suna pe Magda. Dar nu pe Magda o visase, ci pe Isabelle. Isabelle stătea într-o cameră goală, în bătaia neonului. Era goală şi mai bătrână decât în realitate. O femeie îmbătrânită într-un trup de copil, cu o privire goală, neajutorată. Andras se

duse la baie. Era pentru prima dată când îl supăra că oglinda era plină de pete. Îşi legă un prosop la brâu şi se duse la fereastră. Îşi aprinse o ţigară, tuşi. Imaginea din vis nu se ştergea. Căută imaginea chipului lui Isabelle, pe care o iubea, dar ceea ce izbutea să vadă era un chip străin apăsător, de parcă acela era chipul pe care Isabelle avea să-l aibă definitiv. Un chip înspăimântat, rece.

„Dar ea nu fusese cu totul singură în cameră", gândi Andras şi îşi aminti de covorul cenuşiu, plin de pete, tocit. Chiar şi în vis ea trebuia să se îmbrace, să plece şi să rămână în urma ei acea persoană, care se mai afla în cameră. La ora şase, Andras făcu duş, ieşi din casă, întâlni poştaşul, care scuipă, chiar la picioarele lui. Dimineaţa aceea mirosea a praf. În lumina crescândă nu exista nimic liniştitor. Un vânzător de ziare descărca pachete dintr-un camion. Traficul începea să se aglomereze, în sfârşit. Doi poliţişti îl priviră cu indiferenţă, un tren trecu prin apropiere. Ce mult ţinea ca Isabelle să rămână aşa cum o iubise el, neatinsă, transparentă, fără dorinţe deosebite, fără acel ceva care te făcea să te simţi străin, care te respingea, care te ducea mai departe, scoţându-te din prezent şi proiectându-te în hăţişul speranţei, dorinţei sau mândriei. „În felul ei era demodată, gândi Andras. Demodată şi rea, uneori".

László îl convinsese să petreacă cel puţin trei săptămâni la Budapesta.

— De dragul părinţilor tăi, al surorii tale, aşa îi spusese. Mâine aveau să plece cu avionul.

La birou găsi un e-mail din partea lui Isabelle.

Astăzi am văzut-o pentru prima dată pe stradă pe fata vecinilor noştri. Era cu tatăl ei. Totul a fost ca o scenă dintr-un film gen Ken Loach. Fetiţa are părul tot numai şuviţe-şuviţe şi e foarte palidă. Tatăl ei a lăsat-o pur şi simplu în stradă şi a mers mai departe. Nu am înţeles ce i-a spus. Ştiu că a urlat la ea. Omul ăla urla şi eu stăteam în faţa ferestrei deschise, aşa cum faci tu de multe ori. Asta e Londra pentru mine. Şi la asta se adaugă şi Jakob şi toate

celelalte lucruri, pe care le întreprindem împreună cu Alistair. Deodată mi s-a făcut dor de Dirksenstrasse şi uite că ne mutăm. Peter mi-a trimis contractul prin fax. Peter mi-a scris şi că tu pleci la Budapesta. Călătorie plăcută. Isabelle.

Seara îl găsi în faţa uşii locuinţei sale pe domnul Schmidt. Stătea drept şi era foarte jenat.

— Auziţi, prietena dumneavoastră a fost aici, spuse el atât de încet, de parcă ar fi fost vorba despre un mare secret. Prietena dumneavoastră, cea cu părul roşu. Ştiţi dumneavoastră.

Pe urmă, domnul Schmidt se înclină uşor şi urcă treptele, înainte ca Andras să poată spune ceva.

Magda nu-i lăsase niciun mesaj. Andras puse încet cămăşi şi pantaloni într-o valiză şi, înainte de a se culca, potrivi deşteptătorul. La ora opt László avea să vină să-l ia.

27

Pianistul nu mai putuse veni şi îl înlocuia altcineva. Asta le spusese un bărbat mai în vârstă, cu un aer neîngrijit. Unul dintre acei bătrâni care stăteau în aşa-numitele locuinţe sociale şi se bucurau de câte un concert la care biletul nu costa foarte mult şi în timpul căruia primeau o ceaşcă de ceai.

— Dar ceaiul e infect, îi şopti Jakob lui Isabelle, punând paharul din plastic pe tăviţă.

Se aşezară undeva la marginea holului, se uitară la pereţii murdari, la podeaua tocită, la publicul care se plimba încoace şi-ncolo. Probabil nişte obişnuiţi ai casei. Cel puţin aşa se părea, pentru că zâmbeau şi se salutau, dând din cap, printre cârje şi scaune cu rotile şi între persoanele acelea strălucea din când în când câte o femeie cu rochie roşie, cu evantai verde. Jakob şi Isabelle treziră bunăvoinţa celorlalţi. Stăteau lipiţi unul de altul, întocmai ca nişte copii, care nimeriseră la o întâlnire a oamenilor mari. Erau amuzaţi, aşteptau să vadă ce se va întâmpla. Lumea le zâmbea, îi saluta printr-o înclinare a capului,

vrând, parcă, să ateste faptul că ei fuseseră acolo, în Conway Hall. Un bărbat dădu din cap cu putere, exprimându-şi astfel bucuria că nişte oameni tineri erau interesaţi de muzică şi cei doi străluceau printre trupurile prost îmbrăcate ale oamenilor săraci, cu feţe pline de pete, cu fire de păr subţiri, cu picioare groase sau subţiri, ca de arici, „ca într-un film de Fellini", şopti Jakob, arătând o pereche de picioare umflate, albăstrui, încălţate în sandale. După-amiaza, înainte de a merge la Conway Hall, făcuseră dragoste şi când ieşiseră din casă, Isabelle se agăţase de braţul lui Jakob. Era duminică după-amiază. Merseseră până la Warren Street. Apoi coborâseră, pentru a-şi continua drumul pe jos, pe străduţele liniştite, până la Red Lion Square.

— Ce linişte este duminica, îi spuse Isabelle lui Jakob. Toţi îşi fac siesta. Oraşul e atât de paşnic.

Jakob dădu din cap aprobator şi trecură pe lângă o cameră de luat vederi. „Aici este noua Europă, supravegheată, pregătită, numără zilele", gândi Jakob, şi o cuprinse pe Isabelle cu braţul. Dar ei se aflau în siguranţă. Da, se aflau în siguranţă într-o duminică după-amiază, mergând spre Red Lion Square, care era undeva lateral, astfel încât se rătăciră, trecând pe lângă Red Lion Street, mergând pe străduţele părăsite. Nu exista nicio persoană căreia să-i ceară o informaţie. Bâjbâiră pe străzi. Dar aveau timp destul. Ameninţarea era încă o mascaradă, la fel ca Bush, pe vasul lui de război, la fel ca sfârşitul războiului. Ar fi vrut să-i spună asta lui Isabelle, şi să-i mai spună că îşi vor mai aminti de toate ca de ceva ireal şi lipsit de gust, ceva care cândva va deveni realitate şi se va transforma în ameninţare. Mergeau ţinându-se de mână. Bentham îi povestise despre Conway Hall. Îi spusese că acolo se organizau concerte de muzică de cameră de treizeci de ani încoace sau poate chiar de mai mult timp. Îi povestise că în 1929 fusese inaugurat Conway Hall în onoarea americanului blând, care se numise Conway, care donase bani, pentru că voia să schimbe lumea. Şi de aceea se organizau concerte şi biletul costa doar trei lire şi

primeai şi un ceai, „lucru care nu era tocmai aşa”, îşi spuse Jakob, când primiră ceai în pahare de plastic, ceai pentru care se plăteau în plus cincizeci de cenţi. Totul era plin de praf. Oamenii se salutau reciproc şi îşi ocupau locurile.

Dar se vedeau şi femei elegante, în rochii lungi, bărbaţi în costume de culoare deschisă, iar Jakob îl căută din priviri pe Bentham, care nu spusese că va veni, dar Jakob continuă să privească spre uşă, pentru că încă mai era vreme până să înceapă concertul. Apoi se închiseră uşile, lumina deveni mată şi se aşternu pe rândurile de scaune, pe strapontine, pe mica tribună din lemn. Pereţii erau cojiţi, gălbui. Podeaua din lemn era tocită, pârâia sub pantofii lui Jakob atunci când îşi mişca picioarele. Cât de sărăcăcios era totul, cât de desuet, de ridicol. Bărbatul aflat în dreapta lui îl lovi din greşeală cu cotul, fără să bage de seamă. „Carne fleşcăită, bătrână”, gândi Jakob, şi se concentră asupra scenei, pe care apăru o femeie cu o bluză dintr-un material galben, ca de cârpă, şi pantaloni albi, strâmţi, care anunţă ceva. Scaunele se mişcară. Începerea concertului se amâna. Trei bărbaţi îşi făceau de lucru la pianul cu coadă. Isabelle îl sărută pe obraz, se ridică, vrând să iasă, vrând să bea ceai. „Nu e deloc supărată”, îşi spuse Jakob. Se ridică şi el şi ieşi în aerul călduţ, de vară. Piaţeta era acolo, decopertată, săpată, tăiată în jumătate de gardurile unui şantier. Un întârziat trecu repede pe punţile din lemn, care acopereau găurile din asfalt, apa şi ţevile de scurgere. „Uite-o!”, se gândi Jakob, simţind că Isabelle se apropia de el, chiar dacă nu o vedea. Şi se simţi ruşinat când se întoarse şi o studie. În urmă cu două sau trei ore fusese întinsă în pat. El îi mângâiase burta şi şoldurile, pielea caldă şi moale, ştiind că nu exista nimic mai plăcut, şi acum era indispus, nemulţumit, pentru că dorinţa lui ascunsă şi, de fapt, nefondată, de a-l vedea pe Bentham, nu se îndeplinise. Se auzi ţârâitul strident al unui clopoţel. O sărută pe Isabelle înainte de a intra în sală. Femeia aceea cu bluză galbenă stătea în faţa scenei şi făcea semne cu mâna. Pianul cu

coadă dispăruse.

Fusese înlocuit cu un clavecin, înaintea căruia se afla un bărbat nebărbierit, care aştepta cu nerăbdare să înceapă.

— Nu avem concert de pian! strigă el, ridicând mâinile lungi, pline de pete maronii.

Când începu, Jakob se sperie, dar totul părea să fie în ordine. Încercă să asculte. Sunetul clavecinului era unul neobişnuit. Se uită la propriile picioare şi apoi la bărbatul care cânta. Fiecare sunet era clar, limpede, ca un strop ascuţit, rece, de ploaie. Părea nemilos, răzbunător în timpul interpretării, şi cei din public stăteau liniştiţi, erau intimidaţi, nu făceau zgomot, nu tuşeau discret, nu şopteau. Jakob nu simţea trupul lui Isabelle. Îi vedea doar braţul drept, gol, neted, fără pielea găinii. Stătea nemişcată. Îl uitase.

Era o zi ploioasă de ianuarie. Parcul era aproape pustiu. Doar pe lac se jucau doi copii cu un vaporaş de lemn. O femeie cu faţa înroşită de efort, care făcea jogging, trecu în fugă. Jakob o privi şi se gândi la ucigaşul care omorâse patru femei cu o cărămidă. Cu o cărămidă sau cu un alt obiect bont. Una dintre ele trebuie să-l fi văzut, pentru că tocmai vorbea la telefon cu mama ei, care se afla în Norvegia, când fusese atacată. Şi mama, aşa scria în ziar, auzise un strigăt scurt, auzise cuvintele rostite rugător „Vă rog, nu!” înainte ca legătura să fie întreruptă. În Batterfield Park se descoperise astăzi o a doua crimă. Toţi martorii erau rugaţi să vină acolo, toate acele persoane, care fuseseră în parc în jurul prânzului şi se plimbaseră, făcuseră jogging sau îşi plimbaseră câinii. Cadavrul femeii fusese găsit într-un tufiş, în jurul orei trei.

Iar începu să bureze. Jakob urcă un deal, îndreptându-se spre un pâlc de copaci bătrâni. Isabelle nu voise să-l însoţească.

Duminica era o zi cu care nu prea ştiau ce să facă. Fuseseră la Portobello Market, în East End, la Greenwich, la Durham Collection, iar duminica trecută se duseseră la

Conway Hall. Într-unul din weekendurile următoare aveau de gând să meargă la Kew Gardens, înainte ca ultimele flori de rododendron să se ofilească.

Îl preocupa sistemul de transport, reţeaua de şine, coordonarea diferitelor societăţi de căi ferate. Prin intermediul lui Miller cunoscuse un bărbat care îşi recuperase în urmă cu cinci ani un imobil situat în partea de est a Berlinului şi care locuia în respectivul imobil.

— Ăsta e locul în care doresc să trăiesc, îi spusese omul acela. Cel mai generos, cel mai viu loc din Europa! mai înceţi pe la mine, când veniţi acasă!

Pentru un moment, lui Jakob i se făcu dor de casă. Dar îi plăcea Londra. În comparaţie cu Londra, Berlinul i se părea un oraş părăsit. Se bucura că Isabelle nu se temea nici măcar după atacul din King's Cross. El însuşi devenise însă mai iritabil de atunci. Dar omul se obişnuia cu toate, cu oamenii fără adăpost, care dormeau pe trotuar şi pe care trebuia să-i ocoleşti, cu afişele în care se făcea apel la martori ai unor atacuri, cu traficanţii de droguri care se învârteau prin Camden Lock, traficanţi care se ţineau scai de tine şi îţi făceau oferte. I se păruse că-l zărise acolo pe un vecin de-al lui, un tânăr care locuia câteva case mai sus. O dată, bărbatul acela îi urmărise pe Leighton Road. Lui Jakob i se păruse că Isabelle îl cunoştea, dar nu o întrebase nimic. Nu avea dreptul s-o facă. În Berlin nu petrecuseră mai mult timp împreună decât aici, dar nu existaseră secrete. Jakob se împiedică. În dreapta aleii era un desiş. Se sperie. Ajunsese la limita estică a parcului. În dreapta, dincolo de nişte garduri mari, se înălţau vile mici.

Acesta trebuia să fie drumul spre ştranduri. După câţiva metri văzu o plăcuţă, pe care scria „Kenwood Ladies Pond”. Astăzi, într-o duminică ploioasă, nu era nimeni acolo. Oricum, nu se auzea niciun sunet. Mai făcu doi-trei paşi pe alee, încet, concentrat, trăgând cu urechea. Ajunse la o portiţă, care era deschisă. *No men permitted beyond this point*[18] cu toate acestea, îşi continuă drumul, ezitând.

---

18 Bărbaților nu le este permis să treacă dincolo de acest

Acum văzu în dreapta o suprafaţă acoperită cu gazon şi puţin mai departe un ochi de apă, încadrat de copaci cu trunchiuri subţiri. O raţă măcăni. Îşi croia drum prin desiş. Se îndrepta spre lacul pe care Jakob îl vedea acum în întregime. Un lac plumburiu, care lucea vag, mişcat de o adiere de vânt. Era un pic de ceaţă şi limita dintre apă şi aer se şterse. Jakob ajunsese la un gard. La un gard care fusese reparat de curând. Era un gard care ar fi trebuit să-l oprească. Scândurile din care era alcătuit erau noi, nevopsite încă. Simţi lemnul. Se sprijini pentru o clipă şi apoi trecu dincolo de el. Iarba de sub tălpile lui era moale, umedă. Pe malul celălalt se zărea un ponton din lemn, pe care erau montate trepte albe, care duceau în apă. Raţa amuţi. Se auzeau picăturile de ploaie căzând pe oglinda lacului. Îşi căută un adăpost şi găsi sub frunzişul des al unui castan o băncuţă dărăpănată, la cinci metri de malul apei. Abia se aşezase, când auzi raţa măcănind alarmată. Nu putea vedea prin stuful des, dar, prudentă, se refugie mai adânc în apă. Se auziră crengi trosnind. Erau paşi care îşi croiau drum prin desiş, pe malul celălalt. Se auziră râsete înăbuşite, un glas de femeie şi Jakob se retrase prudent în dosul unui tufiş frumos mirositor, ale cărui flori albe îi atinseră obrazul. Se zări un bărbat tânăr, care se dezbrăcase în chiloţi. Îi arăta cuiva trupul lui frumos, puternic.

Cuiva care mai era încă ascuns de frunze şi crengi. Se arătă un braţ foarte alb, în comparaţie cu trupul bronzat al celeilalte persoane. Apoi se văzu un trup masiv, cu picioare scurte, un trup de maimuţă, păros, căruia nu i se zărea chipul, ascuns de tufişurile dese. În timpul ăsta tânărul îşi prezenta corpul cu mândrie, cu braţele întinse, râzând, mişcând din şolduri, ducând două degete la elasticul chiloţilor, încordându-şi muşchii abdominali. Deodată tăcu. Dar nu îl auzise pe Jakob. Raţa se speriase de el şi tânărul intră în apă, gonind-o, uitând de spectatorul său, pentru ca apoi să se întoarcă la mal, făcând gesturi şi mai galante, dându-şi jos chiloţii, foarte

---

punct. (n.tr.)

încet, cu gesturi ştrengăreşti, privindu-l cu gingăşie pe mai vârstnicul său prieten, sau, poate, pe bărbatul care-i făcea curte. Se opri acolo, liniştit, supus. Şi dacă îl batjocorise cumva pe bărbatul mai în vârstă, acum ceda, se oferea ca un cadou, îşi apucă penisul cu mâna, se întoarse. Jakob se simţi exclus şi, deşi simţea dragostea pentru acel tânăr, pentru Isabelle, pentru Alistair, pentru Bentham, simţi iasomia în mâinile lui, rece şi inutilă. Tânărul se aruncă în apă, ieşi iar la suprafaţă, pufnind, cu părul ud, dădu din mâini, se dezechilibra. Nici fundul lacului, nici suprafaţa lui nu-i ofereau vreun sprijin. Dar tânărul ieşi la mal, împleticindu-se. Ieşi la mal, unde bărbatul mai vârstnic îl aştepta acum, îmbrăcat într-o cămaşă, cu chiloţii pe el, cu un prosop mare şi albastru, pregătit. Prosopul în care băiatul se înfăşură, aşteptând ca partenerul său să-l maseze cu mişcări puternice, sigure. Jakob nu putu desluşi feţele celor doi. Îşi frecă ochii cu degetele, de parcă ar fi putut localiza o durere părelnică. Îşi dădu seama că asta îi era imposibil, pentru că gesturile sale amplificau durerea. Durerea, care se răspândea în el ca un ecou a ceea ce făcuseră cei doi, care erau adânciţi în atingerile lor.

Cei doi, care nu auzeau cum se întorcea Jakob, cum se împiedica. Se mai întoarse o dată. Din mişcarea mâinii drepte, care ridica prosopul, din modul în care mâna coborî iar pe umerii tânărului, Jakob îl recunoscu pe Bentham. Îi văzu profilul. Îl zări pe jumătate dezbrăcat, cu faţa acoperită. Jakob desluşi acum mâna mică, prea mică pentru braţele puternice, albe. Mâna, care urca pe umăr, care mângâia gingaş gâtul ce i se oferea. Lui Jakob nu-i mai păsa dacă făcea zgomot, trecând în fugă peste gazon, pentru a ajunge la drumul principal. Credea că nimeni nu-l va observa. Nimeni nu strigă după el. Dar, deja după ce parcurse câţiva metri, începu să aibă îndoieli. Cu fiecare pas pe care îl făcea în direcţia terenului de sport, în direcţia şcolii, îndoiala lui devenea din ce în ce mai puternică. Nu mai era sigur că bărbatul acela fusese Bentham şi îi dădură lacrimile, se împiedică din nou, încercă să fie atent, pentru că ajunsese pe stradă, pentru

că nu voia să fie călcat de vreo maşină şi apoi făcu un ocol, fiindcă nu se putea duce acasă în halul acela. Zăpăcit. Surescitat. Căută o formulare oarecare, o formulare care să-l înveselească şi pe care i-o putea „servi” lui Isabelle. O formulare care să transforme întreaga întâmplare într-o anecdotă zguduitoare. Doi bărbaţi goi în parc şi el într-un tufiş. Ca spectator. Într-un tufiş rezervat femeilor. Nu avea să-i spună că bărbatul acela era Bentham. Nu era sigur. Cât de mult schimba nuditatea un om. Îl schimba atât de mult, încât îl făcea de nerecunoscut. Parcă un om ar fi avut două trupuri şi nici asta nu era suficient, pentru că goliciunea lui în prezenţa lui Isabelle era altceva decât goliciunea celor doi bărbaţi. Dar gestul, mişcarea pe care o făcuse mâna, căzând pe umărul tânărului, îi aparţinea lui Bentham. Jakob deveni conştient că văzuse, dar că nu simţise niciodată acel gest, că privilegiul de a-l simţi îi rămăsese rezervat lui Alistair. Avu senzaţia că ezită, că nu vrea să găsească drumul spre casă, unde îl aştepta Isabelle. Nu avea să-i povestească nimic.

Era absolut sigur că nu îi va povesti nimic. Poate că era un secret. Poate că fusese sau nu fusese Bentham. Poate că nici nu conta dacă un secret, un lucru pe care nu trebuie să-l spunem nimănui, corespunde sau nu realităţii, corespunde sau nu adevărului. Doi bărbaţi goi, dând frâu liber trăirilor lor. Poate că această perspectivă era naivă. Poate că plimbarea prin parc a bărbatului mai vârstnic era o cumplită umilinţă. Dezbracă-te. Dezbracă-te aici, în răcoarea unei zile de iunie, la Ladies Pond, unde nici nu ai ce căuta, şi de unde eşti alungat de râsetele dispreţuitoare ale celorlalţi dacă te descoperă cineva. Dar numai Jakob îi văzuse. Şi fusese prea laş, prea ruşinat, prea răscolit, pentru a putea striga ceva. Ar fi trebuit să strige doar numele lui. Numele lui Bentham. Dar, bineînţeles că acest lucru era imposibil. Ştia că el nu va întreba pe nimeni despre asta. Niciodată. Nici mâine, nici poimâine. Niciodată. Poate că era o scenă fericită ceea ce văzuse el. Poate că era dragoste. Entuziasm. Un joc. Poate că fusese martor la o scenă în care un bărbat mai în vârstă fusese

umilit. „Un trup bătrân”, gândi Jakob, ca şi când asta ar fi putut să-i provoace repulsie sau să-l liniştească. Chiloţii unui bărbat mai în vârstă. Dar pe urmă îşi dădu seama că nu vârsta bărbatului îl urmărea, pentru că era obişnuit cu astfel de lucruri, ci tinereţea. Se gândea cât de tânăr era băiatul acela. El se oferise ca un cadou. Jakob îşi închipui acum propriul corp, un corp care nu putea să pozeze în apă, pentru că ar fi fost penibil. Nu era nevoie de acel corp. Bentham nu era legat de îmbrăţişarea lui.

Oare cum să se prezinte înaintea lui Isabelle? La asta se gândea Jakob, când trecu de colţul străzii, intrând pe Lady Margaret Road. Dar Jakob nu ar fi trebuit să-şi facă griji, pentru că Isabelle nu era acasă. Pe masa ei de lucru se afla un desen în tuş. Fetiţa se cocoţa într-un copac şi jos se afla un bărbat în vârstă, care privea în sus. Simţea că şi Isabelle se schimbă. Parcă păşeau amândoi pe un teren necunoscut şi el se temea de urmările acestei situaţii. Se aşeză în camera ei, gata să o aştepte.

De data aceasta se bucură că Bentham nu veni la birou toată săptămâna. Joi, când rămase singur la acel etaj – o auzi pe doamna Gilman cum dădea cu aspiratorul în bibliotecă – intră în biroul gol, nu aprinse lumina, rămase lângă uşă. Stătu acolo, până când urcă doamna Gilman scara. La opt şi jumătate plecă, în sfârşit, de la birou, hotărât să parcurgă pe jos drumul până acasă. Regent’s Park mai era încă deschis. Era o seară umedă. Perechi de îndrăgostiţi stăteau întinşi pe iarbă, se plimbau, ţinându-se de mână. Jakob se simţea liniştit şi mulţumit, de parcă rezolvase o problemă grea. Parcul se întindea pe o suprafaţă vastă. Se vedea până sus, către Primose Hill. Parcul era o bucată de natură în mijlocul oraşului. Era prietenos, binevoitor, aşezat acolo, pentru a uşura viaţa, pentru a diminua tensiunea. La fel ca alţi bărbaţi de vârsta lui îmbrăcaţi în costum, cu cravata desfăcută sau băgată în buzunar, terminase ziua de lucru şi se îndrepta spre casă. Se putea baza pe trupul lui. Respira, îşi simţea muşchii picioarelor, se simţea bine. Pantofii erau noi, lucraţi manual. Poate că acea seară de vară avea în ea ceva

înşelător, dar ce ascundea acea seară? se gândi la Bentham, la Isabelle, la Alistair, dar şi la Hans cu o gingăşie care era pentru el ceva nou. Nu trebuia să diminuezi depărtarea, nici măcar să construieşti punţi.

În curând ajunse la ieşirea dinspre nord-vest. Regreta că era nevoit să se despartă de parc, dar paznicul se afla deja acolo. Era gata să închidă poarta. Lângă semafor o văzu pe Maude. Îi pronunţă fericit numele. Ea se întoarse speriată. Apoi se apropie de el cu paşi repezi. Mirosea a parfum, un parfum demodat, care îi amintea de mătuşa lui. Maude purta o rochie albastru-deschis şi o haină albă, de vară.

— Mă întâlnesc cu prietena mea la cinematograf, îi explică ea, observându-i privirea. Nici măcar nu ştiu ce film o să vedem.

— Sunt sigur că a făcut o alegere bună, spuse Jakob cu amabilitate şi o trase spre el pe Maude, care stătea pe carosabil şi nici nu observase că venea spre ea o maşină.

— Este o prostie, dar eu îmi fac întotdeauna griji pentru domnul Bentham atunci când nu vine la birou.

Maude ezită un moment şi apoi continuă:

— Ţineţi la el, nu-i aşa? Face lucrul ăsta de ani de zile, de când a murit partenerul lui. Îşi închiriază o cameră la un hotel. Se întâlneşte cu… ştiţi dumneavoastră.

— Nu ştiam că prietenul dânsului a murit, spuse Jakob jenat.

— Într-un accident de motocicletă, acum cincisprezece ani. Au avut un accident. Domnul Bentham n-a păţit mai nimic, dar Graham a murit pe loc şi acum, la vârsta dânsului, nu suportă singurătatea.

— Poate că este bine că procedează aşa. Sunt sigur că ştie ce face.

Maude îl privi scandalizată, izbucnind:

— Bine? Cu bărbaţi tineri, despre care nu se ştie de unde provin?

— Graham era de vârsta dânsului?

— Cu douăzeci de ani mai tânăr. De fapt, nici nu ar trebui să vorbesc despre asta, dar îmi fac griji pentru

dânsul şi nimeni nu ştie ce face până când vine iar la birou. Bineînţeles că nimeni nu-l întreabă nimic.

— Nici lui Alistair nu-i spune unde se duce?

Jakob puse această întrebare, dar apoi regretă, pentru că îşi dădu seama că Maude se simţea jignită.

— Să-i spună lui Alistair, când nu-mi spune nici măcar mie?

Tot vorbind, ajunseseră la cinematograf. O femeie de vârsta lui Maude se apropie de ei, făcând cu mâna. În faţa intrării, oamenii stăteau înghesuiţi. Un cerşetor se îndesă printre ei. Traficul se blocase în intersecţie. Jakob îşi luă grăbit la revedere şi porni cu paşi repezi pe Kentish Town Road. O femeie, care avea trei copii pe lângă ea, îi blocă drumul.

Unul dintre copii avea un ochi acoperit, iar femeia îi întinse un bileţel, prinzându-l de braţ, milogindu-se. Nerăbdător, Jakob se eliberă din strânsoarea mâinii ei. Femeia se dădu deoparte, supusă şi mormăi:

— Irak, noi suntem din Irak.

Jakob porni mai departe cu paşi repezi, ţinând geanta strâns în mână. Făcuse doar câţiva metri, când se văzu nevoit să se oprească. O masă de oameni bloca trotuarul. Câţiva ţipau, aclamau. O voce răsuna, acoperind zgomotul. Vocea unui bărbat, a unui predicator. Râsetele şi observaţiile îl împiedicau pe Jakob să-l înţeleagă. Apoi zgomotul se mai potoli şi toţi ascultară. Jakob o privi pe femeia tânără care se afla lângă el. Observă faţa rotundă, negricioasă. Sprâncenele i se uneau deasupra nasului. Două linii fine, care se uneau. Lăsă capul pe spate, sperând că o va putea studia, fără a fi observat. Dar femeia se întoarse spre el, privindu-l cu ochi migdalaţi, cu irisul negru scăldat într-un alb imaculat. După o clipă, ceva se declanşă în privirea ei. Era vorba de neîncredere şi Jakob îşi dădu seama cu neplăcere că se înroşea. Dar nu se putea desprinde din acel loc. „Doar o mică schimbare, gândi el. Ceva între neîncredere şi căldură, o schimbare, care se citeşte din poziţia ochilor, din linia sprâncenelor, o nuanţă, care aduce mai mult a cod decât a limbă vorbită”. Şi iar se

simţi respins. Avea să plece imediat. Auzi frânturi din cuvântarea omului, un bărbat solid, cu păr des, ciufulit, cu faţa trasă. Femeia se depărtă. Oare ce citise el în ochii ei, înainte de a se fi depărtat? O curiozitate dezamăgitoare. Milă.

— Îl aşteptaţi pe Iisus? Pe Mohammed? Aşteptaţi Home Office-ul?

Predicatorul se întorsese şi stătea acum cu faţa spre Jakob.

— Disperarea celor măcelăriţi vă va ajunge! Răzbunarea războiului şi a disperării! Veţi mânca praf! Dar nu va fi praful şarpelui, ci va fi praful negru al adăposturilor subterane! Vă veţi târî pe pietriş şi pe şine şi vă veţi ruga să mai vedeţi măcar o dată lumina zilei! Sudoarea voastră vă va face negri şi feţele vi se vor schimonosi! Se vor transforma în măştile în care s-au prefăcut deja! Pot fi îndreptate oricâte reflectoare asupra voastră! Lumina nu vă mai ajută! V-aţi refugiat în întunericul vostru! Şi noaptea nu vă întunecă cugetele, cuprinde disperarea anticipaţiei, nu-i aşa, atunci când vă învăluie frica şi vă simţiţi ca nişte infractori de pe malurile Tamisei, neajutoraţi când vine potopul. Ce mai aşteptaţi pentru a vă salva? Oare ce grozăvie trebuie să se mai petreacă sub ochii voştri? Ce strigăt al spaimei trebuie să mai răsune încă în urechile voastre?

Bărbatul făcu o pauză şi îşi înălţă faţa spre cer. Apoi privi din nou mulţimea, care începuse să se neliniştească.

„La ce se gândesc?” se întrebă Jakob. Unii plecau, alţii veneau, şi Jakob fu împins înainte. Îşi propti bine picioarele în pământ, pentru a nu îmbrânci o femeie, al cărei gât subţire îl văzu înaintea lui, atât de aproape, încât putea deosebi firele subţiri de păr, de pe gât, un puf care era mai deschis la culoare decât părul ei. Văzu un vârtej care ieşea în evidenţă, ca un bumb, fin, casant. Îşi băgă mâinile în buzunare, se luptă cu dorinţa de a mângâia ceafa aceea, de a întoarce către el acel cap.

— Aşteptaţi cu răbdare şi deodată nu vă mai aduceţi aminte de nimic. Vedeţi strada? Vedeţi cerşetorii? Vedeţi

morţii? Oare nu vă aduceţi aminte de nimic? Nu ştiţi nimic? Aveţi dreptate când uitaţi de Iisus. Nu pentru voi a murit, nu pentru voi a fost răstignit. Întrebaţi morţii pentru cine. Mai bine întrebaţi-vă pe voi pentru cine trăiţi, pentru cine respiraţi, pentru cine vine vara, pentru cine înfloreşte totul, pentru cine tensiunea devine de nesuportat. Vedeţi frumuseţea chiar aici, vedeţi chiar aici cât durează, până ce se lasă înserarea, până ce întunericul coboară şovăitor, pentru a vă cuprinde în braţe, în vreme ce sirenele urlă, în vreme ce unul se zbate în mizeria lui, în vreme ce altul moare la distanţă de câţiva metri, peste câteva ore. Împuşcat, înjunghiat. Şi asta pentru că voi închideţi ochii, pentru că nu vreţi să vedeţi nimic, pentru că drumul spre moarte este plătit de multă vreme, prin hoţia voastră. Suntem nişte hoţi. Suntem nişte hoţi prin felul în care trăim. Trăim fiecare zi pe spatele celor, care, cocoşaţi, caută o ocazie prielnică, un adăpost. Mai rămâne de văzut – spuneţi voi dacă ne va lovi nenorocirea. Dar ne va lovi. Ne va lovi, pentru că suntem lipsiţi de suflet. Nu avem dreptul să supravieţuim. Suntem goi. Încă mai trăim. Asta-i tot.

— Ce înseamnă asta? şopti Jakob, aplecându-se puţin înainte, astfel încât respiraţia lui să atingă pielea netedă din faţa lui.

Femeia se îndreptă puţin de spate, întoarse puţin capul, în semn că îl auzise, nu mişcă umerii şi se mulţumi să spună:

— Se termină imediat.

— Poate că mai trăieşte vreunul, pe care medicii îl duc pe targă. Poate mai trăieşte vreunul, care a fost lovit de cioburi de sticlă. Poate mai trăieşte vreunul, căruia i s-a smuls un picior, o mână. Poate că unul urlă într-o închisoare, pentru care plătim noi şi poate că speră să moară. Ce avem? Ce ţinem în mâini? Suntem siguri că nu ni s-a întâmplat încă nimic. Ar trebui să fim recunoscători pentru asta? Asta întrebaţi şi eu vă răspund. Nu! Nu trebuie să fim recunoscători, trebuie să fim umili, îndreptaţi-vă spatele şi fiţi umili. Nu răbdaţi, ceea ce vi se

pare că nu poate fi răbdat. Oare războiul s-a încheiat? „S-a încheiat!” strigaţi voi, dar ştiţi că minţiţi. Ştiţi că aceia care urmează să moară poartă deja semnul morţii pe frunte. Ştiţi că există oameni care plâng nopţi întregi, care se tem nopţi întregi. Îşi văd copiii murind. Îi văd pe cei dragi lor murind. Văd praful care nu vrea să se aşeze, pentru că noi îl răscolim.

— Dumnezeule! spuse Jakob.

Vorbitorul îşi îndreptă spatele, ca şi când l-ar fi auzit.

— Veţi pricepe! Veţi pricepe chiar foarte curând! îi strigă vorbitorul lui Jakob. Veţi pricepe. Veţi pricepe astăzi şi cândva veţi fi fericit!

— Dar ce vrea? întrebă Jakob, în vreme ce mulţimea se împrăştia, indiferentă, neatinsă de acele cuvinte, deşi ascultase cu atâta răbdare.

Acum aproape că se întunecase. Jakob simţi cum nişte ochi îl priveau curioşi, iar femeia, care se aflase în faţa lui, se întoarse, îi zâmbi.

— Numele meu este Miriam, spuse ea, şi, ca la un semn, ochii aceia curioşi încetară să-l mai privească, dispărură, îndreptându-se spre metrou, alergând spre stânga, spre dreapta. Şi predicatorul luă un săculeţ, un sac de dormit, dispăru şi el. Ţi-e frig, spuse Miriam, apucându-l de mână ca pe un copil. Îţi fac un ceai, zise ea, de parcă lucrul ăsta ar fi fost de la sine înţeles. Vino. Nu-i departe.

Şi merse alături de el, ţinându-l de mână. Mergea cu paşi repezi. „E atât de prietenoasă, gândi Jakob. Are atâta grijă”.

Jakob tremura în momentul în care intrară în camera unde nu se aflau decât o masă şi o canapea. Deasupra unui raft cu cărţi erau atârnate fotografii. Locul părea primitor şi totuşi trist.

— Îmi permiţi să-ţi dau jos pantofii? întrebă ea, când el se aşezase pe canapea.

Ea îşi scoase puloverul, jeanşii, se lăsă în genunchi aşa, mai mult dezbrăcată, şi îi desfăcu şireturile, îi scoase pantofii, îi prinse piciorul drept în palme.

— Jona se numeşte predicatorul. Ne cunoaştem de

ani de zile. Pe vremuri a fost profesorul meu. Pe urmă l-am întâlnit în stradă. Era sălbatic, deznădăjduit atunci. Când a început să predice – dar el de fapt nu ţine predici! – m-am gândit că şi-a pierdut minţile. Îmi arăta câte un bărbat care îl asculta şi îmi spunea să-l iau acasă la mine. El spune că poţi întâlni mereu oameni pe care ai fi în stare să-i iubeşti, chiar dacă viaţa nu-ţi permite asta, chiar dacă este vorba doar de o întâmplare. Aşa spune el. Şi mai spune că viaţa nu trebuie să ne facă orbi faţă de cei către care avem o anumită înclinaţie. Şi eu îl ascult cu adevărat. Nici măcar nu ştiu de ce. Nu are nimic de-a face cu sexul.

Miriam râse încetişor, dădu drumul piciorului stâng şi puse piciorul drept în poală, spunând:

— Îţi fac imediat un ceai.

Stătea pe canapea. Era treaz şi somnoros în acelaşi timp. Privi raftul de cărţi, fotografiile, viaţa veselă pe care o reprezentau. O văzu pe Miriam, care strângea la piept un copil. Pe Miriam, care îi zâmbea radios fotografului, gâdilând copilaşul, care avea pielea mai albă decât a ei şi ochi verzi, şi părea fericit. „Fericit. Mult prea fericit”, gândi Jakob apăsat, de parcă în atmosfera camerei aceleia ar fi fost ceva care făcea imposibilă existenţa fericirii.

— Cine-i acolo? o întrebă Jakob pe Miriam, când ea intră în cameră, aducând un ibric şi două pahare. Cine e în fotografie? întrebă Jakob din nou, observând cum Miriam punea ibricul şi paharele pe un scaun. Îmbrăcase o fustă scurtă.

— Este fiul meu, Tim, răspunse ea. Fiul meu şi al lui Jona. Am fost căsătoriţi câteva luni, dar pe urmă a dispărut şi era să-mi pierd minţile de-atâtea griji. Mi-a trimis o singură scrisoare, care era de necitit, pentru că vărsase apă peste cerneală. Exista de la el doar o umbră a dovezii că se afla în viaţă. Iar eu m-am mutat din locuinţa mea, din Clapham, aici. Tim a venit pe lume. Părinţii mei m-au ajutat. Am putut chiar să studiez din nou. Trase cu nerăbdare, cu mâinile ei mici, de fusta scurtă şi continuă: Nu mă asculţi.

Şi Jakob nu o auzea.

Miriam se lăsă în genunchi înaintea canapelei. Mâinile îi tremurau din nou. Mâinile şi picioarele. Îi puse picioarele în poală, le mângâie. „Dar Isabelle nu ar face niciodată aşa ceva”, gândi el. Isabelle parcă se temea. În gesturile ei de tandreţe era mereu încă ceva. Ceva misterios, de parcă s-ar fi cuvenit să te temi că îţi va fi ruşine, că îţi va fi ruşine pentru că ai dat la iveală ceea ce se cuvenea să rămână ascuns.

Închise ochii, simţi cum îi scotea Miriam ciorapii, cum îi mângâia fiecare deget de la picior.

Ar fi vrut să se ridice, dar ceva îl forţa să rămână pe canapea, ceva care îl făcea să-şi simtă inima strânsă, care îl impresiona până la lacrimi. „Fotografia!” gândi el. Acel trup de copil sănătos, care se desprindea din braţele lui Miriam, sărind nerăbdător, pentru a o lua imediat la fugă. Şi fugea, şi fugea, pe strada udată de ploaie, scăldată în lumina serii, şi era foarte fericit. Tim se întoarse şi făcu un semn cu mâna, dar şoferul nu observă ce făcea copilul, pentru că nu îl văzu pe Tim. Nu văzu decât lumina puternică, nu simţi decât izbitura. Pe urmă frână. Jakob se simţi scuturat de fiori. Ceva explodă. Corpul i se încordă tot. Deschise ochii şi o privi pe Miriam neîncrezător, întinse braţele spre ea, năucit de dorul lui, de suferinţa lui. „De ce se întâmplă aşa ceva?” se întrebă el. „Cum poate să suporte? Oare lucrurile s-au petrecut cu adevărat aşa?” o îmbrăţişă. Tremurul era acum altfel. Era ca un material subţire, care acoperea dragostea lui, suferinţa lui. Amintirile se amestecau cu mirosul lui Miriam, cu mirosul ploii de iunie în Hampstead Heath. Îi văzu pe cei doi bărbaţi. Pe cel mai tânăr, îngâmfat, batjocoritor, dar era atâta tandreţe în gesturile cu care bărbatul mai vârstnic îl ştergea, în timp ce o lipea de el pe Miriam, Jakob spera ca acel bărbat să fi fost cu adevărat Bentham. O legăna şi îşi dădea seama că trebuia să plece curând, pentru că ea îşi dorea acest lucru. Trist, ascultător, el urmă îndemnul ei şi, când ieşi din clădire, nici măcar nu se uită unde fusese. Alergă pur şi simplu, până ce recunoscu strada pe care se afla. Pe strada în care apa era neagră, mirosea a putregai

şi se scurgea încet, îndreptându-se spre parc, spre Voliere, ai căror locuitori dormeau de multă vreme, ascunşi printre crengi, printre frunze. Jakob se învălui în întuneric, de parcă ar fi fost vorba de o pătură, deşi inima îi bătea cu putere, deşi îşi ţinea geanta cu mâna umedă. „Parcă m-am topit”, gândi el, dar trecu demn de Camden Lock, făcu la dreapta, atent la bărbatul care venea spre el din direcţia opusă, la automobilul care se afla în stânga lui. Auzi paşii duduind prin geamurile închise, dincolo de care se afla o femeie. O femeie care fuma. Şoferiţa opri şi îl privi prin oglinda retrovizoare. Apoi porni în viteză. Îl lăsă în urmă. Doar o simplă mişcare a piciorului. Un moment în care decideai dacă era cazul să deschizi geamul sau nu, dacă voiai să te adresezi cuiva sau nu. O legătură inexplicabilă între ochi şi muşchi. Aşa a fost cântărit şi găsit a fi prea uşor. Recepta totul cu luciditate exagerată. Îşi simţea picioarele în pantofi, în ciorapi. Simţi cum cineva îi freca picioarele şi senzaţia i se părea cunoscută. Se opri locului, pentru a-şi aminti de mâinile lui Miriam, de degetele ei, care îi intraseră între degetele de la picioare, pentru a-şi aminti buricul degetului arătător, cu care îi mângâiase unghiile, în vreme ce mormăia ceva, un lucru pe care el nu-l pricepea. Era doar o mică secvenţă de timp care se înghesuia între ei, gata să se extindă; şi deodată îi apăru înaintea ochilor ceasul, ceasul, pe care îl scutură, astfel încât să iasă de sub mâneca hainei, întocmai ca un ceas de jucărie, pe cadranul căruia se învârteau figurine mici. Miriam, el însuşi, Isabelle, Bentham se învârteau fiecare pe traiectoria sa şi, sub ei, moartea, moartea care avea în mâini coasa.

— Nu. N-o să ne mai vedem niciodată, spusese Miriam. Nu ne vom mai vedea decât dacă Jona va dori lucrul ăsta.

La despărţire îi făcuse cu ochiul, veselă, ba chiar drăgăstoasă, ca şi când ar fi ştiut ce îl aşteaptă şi ar fi dorit să-i dea curaj.

„Proprietatea, spusese Bentham, este doar un mod de existenţă al pierderii. Ne purtăm de parcă proprietatea

ne-ar da stabilitate şi durabilitate. De fapt, ea este o oglindă a perisabilităţii, în care noi ne uităm cu un sentiment de înstrăinare, pe care îl avem şi atunci când privim în oglinda de la baie. În ultimă instanţă, în aceste oglinzi se vede numai că îmbătrânim, că murim. Bineînţeles că există şi momente de frumuseţe, nu-i aşa?”

Jakob mângâie cu degetul geamul ceasului său, care arăta zece şi jumătate. Mângâie acel geam sub care se mişcau limbile, fiecare în ritmul ei, vizibil sau imperceptibil.

Trase cu urechea în faţa unei case, din care răzbăteau voci prin ferestrele deschise. Se gândi la picturile lui Watteau, pe care le văzuse împreună cu Isabelle. Nişte picturi în care moartea nu era vizibilă, dar prezenţa ei se simţea totuşi în mişcările pline de graţie, imortalizate în timp, într-o clipă ce nu putea fi determinată, o clipă ce ascundea perisabilitatea şi pierderea. Ajunsese în Lady Margaret Road. Vulpea albă o luă la fugă, ieşi de sub o maşină parcată, se căţără pe un gard, se balansă şi dispăru într-una din grădinile de pe Countess Road. La geamul de la parter stătea Isabelle. Un contur care nu se mişca. Poate că îl aştepta, poate că se uitase la vulpe. Jakob îi făcu semn cu mâna. Era foarte fericit. Dar ea se întoarse, înaintă către mijlocul camerei, fără a-l vedea. Aşa, în lumină, părea slabă, încordată.

28

Dave îi spusese că alţi oameni nu locuiesc în oraş, ci la ţară, unde fiecare avea o grădină uriaşă, cu meri, şi fiecare avea animale, nu doar o pisică aşa cum era Polly. Unii aveau oi, ba chiar şi un ponei, pe care puteai să-l călăreşti, dacă voiai. Un ponei, pe care îl înhămai la o şaretă mică şi pe urmă porneai la drum, treceai pe lângă râuri, peste câmpuri, până când ţi se făcea foame şi te întorceai acasă. Toţi se aşezau la o masă lungă şi mâncau, până oboseau. Copiii se duceau împreună la şcoală în fiecare dimineaţă, fugeau prin grădină, se opreau la poartă şi aşteptau, până ce veneau ceilalţi. Şi pe Sara ar fi

aşteptat-o, ca să meargă împreună la şcoală, cu cărţi, caiete şi pâine cu unt şi ceva de băut.

Şi pe urmă, la prânz, în pauză, mâncau laolaltă. Aveau şi supă, şi budincă, şi pe urmă se jucau până când suna clopoţelul. Dave îi spusese că acolo învăţai să citeşti şi să scrii iute ca vântul şi ca gândul. Şi pe urmă îi aduse un caiet, îi dădu un creion care căzuse din buzunarul tatii, făcu litere. Un şarpe, spuse el. Un şarpe era litera S. S de la Sara. Şi creionul era verde şi şarpele acela era verde şi pe degetele ei erau pete şi îşi ascundea mâinile în buzunare. Ascunse creionul sub saltea. Creionul tatălui ei. Creionul verde. Şi tata îl căuta, îl căuta. Pe urmă Dave a dispărut pentru mai multe zile şi nimeni nu a spus nimic, de parcă nici nu ar fi existat. Mămica nu plânse şi tăticul stătea întins pe canapea. Dormi pe canapea jumătate de zi şi toată noaptea. Mămica îi dădu ceva de mâncare în bucătărie. Pâine şi brânză din aceea care nu-i plăcea lui Dave.

Desenă cu degetul S-ul pe tăblia mesei, pe geamul ferestrei, după ce mămica şi tăticul plecaseră, pentru că lucrau, pentru că găsiseră de lucru la supermarket. Aşa spunea mămica. Sara suflă pe sticla ferestrei, făcu un S care se evaporă. Şi afară era cald, copacii creşteau. Frunzele verzi şi crengile subţiri se întindeau către cer, către cerul care rămânea multă vreme luminos. Atâta vreme, încât ceilalţi copii veneau tot mai des în grădină. Săreau gardul, dar nu băteau la uşă, nu aruncau cu mingi, pentru că porneau în căutarea cuiva, se ascundeau şi apoi treceau în grădina vecină. Dave nu venea. În dimineaţa următoare mămica o trezi, o trimise la magazinul din Falkland Street, care era în dreapta, imediat după colţ, acolo unde trebuia să faci doar câţiva paşi, ca să dai de lăzile cu legume, de care nu îi păsa nimănui. Şi în magazinul întunecos era un bărbat, care o privi oftând şi spuse că nu avea destui bani pentru toate câte erau scrise pe listă.

Pe partea din spate a biletului ea făcuse un S, pentru că bărbatul acela o întrebase cum o chema şi dacă mergea

la şcoală. Era o greşeală că spusese asta. Dave i-ar fi explicat, dar Dave nu era acolo şi veni tatăl ei şi o apucă de braţ şi o târî după el pe stradă şi ea se ghemui lângă tomberoane, pentru că tata îi spusese că o vor băga la închisoare. Prin geam o zări pe Polly, care se cocoţa când pe un pervaz, când pe altul, pentru a se întinde în cele din urmă pe spătarul canapelei, unde şi adormi. Din casa vecină ieşi mai întâi bărbatul, apoi femeia. Bărbatul nu o zări, dar femeia îi zâmbi. Însă când se întoarse, femeia aceea era cu un alt bărbat, de la care îşi luă la revedere, prefăcându-se că nu o vede pe Sara. Seara opri în faţa casei o maşină şi tăticul coborî din ea şi o luă în braţe, şi mămica puse masa. Mai erau şi doi bărbaţi, care o mângâiară. Pe urmă fu trimisă la culcare şi nimeni nu întrebă dacă ei îi era foame. Se culcă în patul lui Dave şi, deşi el era plecat, ea îi spuse că nu-i mai era foame deloc şi că voia să meargă şi ea în locul acela unde erau grădini mari, pline cu meri. Dave o asculta. Faţa de pernă păstra mirosul lui. Dar dimineaţa, faţa de pernă era udă şi ei îi era ruşine. Se temea că făcuse în pat.

Stătea la uşa care dădea în grădină şi trăgea cu urechea, curioasă, dacă putea auzi ceva, dar numai Polly mieuna şi se freca de picioarele ei şi mergea la uşă, pentru că voia să iasă. Ceilalţi copii aveau să arunce cu pietre spre Sara şi aveau să râdă de ea pentru că avea haine prea scurte sau mult prea lungi, pe care Dave le purtase cândva. Aveau să râdă de ea, pentru că nu mergea încă la şcoală, pentru că tatăl ei o tundea, fiindcă tatăl ei nu dădea bani unui frizer să-i tundă copiii. Nu-i spusese nici măcar lui Dave că ea avea să rămână mereu aşa. Că va rămâne mereu un copil, că va rămâne ca acum, pentru că nu creştea.

Pentru că făcea în pantaloni sau în pat. Era retardată. Aşa spunea tăticul şi, deşi ea nu ştia ce însemna asta, înţelegea că era un lucru care nu se mai putea repara. Nu era ca o boală care trecea dacă se băga în pat şi făcea ce îi spunea mămica. Şi mămica nici măcar nu-i spunea ce trebuia să facă. Şi existau boli care nu treceau

niciodată, care erau atât de grave, încât nimeni nu vorbea despre ele. Sau poate nici nu era o boală. Poate era ceva ce făcuse sau spusese ea. Şi copiii ştiau despre ce era vorba şi de aceea râdeau şi aruncau cu pietricele în geam şi o arătau cu degetul, pentru că ea nu învăţa nimic şi nu creştea.

Îşi lipi urechea de geam. Polly mieună. Dacă avea curajul să deschidă uşa şi să iasă, ar fi fost aproape ca la acei oameni care nu locuiau în oraş, ci la ţară. La ţară, unde aveau oi, şi un câine, şi chiar un ponei. Oricum, ea o avea pe Polly. Şi, dacă voia, putea să alerge prin iarbă până la copacul de lângă gard, şi putea să-şi închipuie că acel copac era un măr. Şi putea să-şi închipuie că Dave venea, o lua de mână şi porneau amândoi prin pădure, spre un lac, pe care se plimbau cu o barcă, pentru că Dave o ducea pe malul celălalt al lacului. Îi promisese că o va duce în parc, dar el nu venise acasă de câteva zile. Atinse cheia, care era băgată în broasca uşii. Apoi o apucă bine şi făcu un gest de parcă ar fi învârtit-o în broască. Cheia nu se mişca. Încercă să o mişte cu amândouă mâinile, cu toată puterea. Mâinile se făcură fierbinţi, o durură, îi alunecară. Şi simţi dorinţa arzătoare de a învârti cheia, de a descuia uşa, de a fugi în grădină, dincolo de veranda care era plină de lucruri stricate, până la zid, până la copacul prin crengile căruia răzbătea un petic de soare.

Apoi cheia se mişcă deodată cu o smucitură. Şi se simţi o adiere, care nu era doar caldă, ci şi parfumată. Era mai caldă decât aerul din casă şi Polly se strecură prin deschizătură, coborî două trepte, se opri şi întoarse capul după Sara. Pe terasă era o masă răsturnată, o măsuţă. Pentru că la masa aceea puteai să mănânci. Acum că tot avea o grădină. Fusese o promisiune făcută când au stat toţi patru acolo la masă, pentru că Martha, mătuşa din partea mamei, murise. Şi tăticul o luase pe umeri, o dusese în grădină şi îi spusese că aveau să rămână acolo. Totul fusese plin de promisiuni. Şi tăticul spusese că îndată ce se vor muta, Sara avea să meargă la grădiniţă. Şi pe urmă interveni ceva, ceva care făcu lucrurile să rămână cum

fuseseră înainte. Ea nu creştea şi poate că era vina ei. Dave nu se mai întorcea. Lângă măsuţă era un scaun cu trei picioare. Văzu şi vechiul ei ursuleţ, Tod, care dispăruse într-o zi. Dave îi povestise că Tod plecase, plecase cu treburi undeva departe. Aşa spusese Dave, pentru a o linişti, dar ursul era acolo, jumătate sub măsuţă, jumătate sub scaun. Era umflat, ba chiar burta îi plesnise. Nu o privea. Făcu un pas, mai ţinu cu mâna întinsă de uşă. Apoi făcu un pas şi încă unul. Era deja pe prima treaptă, ajunse pe a doua, în vreme ce Polly străbătuse toată suprafaţa acoperită cu iarbă şi mirosea ceva. Mirosea o plantă. O plantă care creştea pe gard, acolo unde se afla soarele. Iarba era umedă. Simţi asta prin ciorapi, fiindcă nu avea pantofi. Numai că în ciorapi nu aveai voie să ieşi din casă. Ridică picioarele cu grijă, pentru a nu înrăutăţi lucrurile. Era acolo o găleată din plastic. Ba chiar şi o lopăţică verde. Se gândi că poate putea să-şi dea jos ciorapii, astfel încât să nu se ude, să nu se murdărească. La un pas de găleată lucea ceva. Un ciob mare. Fundul unei sticle.

Şi lângă acel ciob era un căluţ mititel. Era maro, avea o pată albă pe cap şi o şa neagră pe spate. Întinse cu grijă mâna spre el. Era, într-adevăr un cal. Îl apucă bine în mână. Apoi desfăcu degetele şi se uită la el ca la un gândac. Un gândac care ar fi putut fugi. Dar căluţul era încă acolo şi avea încă patru picioare. Îl ridică şi căluţul porni în galop prin palma ei. Dacă îl lăsa din palmă, căluţul putea merge mai departe în galop, peste dealuri, peste câmpii, în vântul călduţ, frumos mirositor. Putea să treacă pe lângă o floare uriaşă, mare cât un pom, să treacă printre ierburi înalte, să traverseze o stepă, care nu se mai termina, să ajungă tot mai departe. Ciobul din sticlă era un lac, din care căluţul se adăpa. Sara îl ţinu de frâu. Aşteptă, până ce îşi astâmpără setea micuţul cal. Apoi Sara încălecă şi porniră la drum repede, tot mai repede, până când ajunseră la soare-apune, acolo unde pândea un monstru uriaş, o arătare cu gheare şi cu o coadă lungă, o coadă cu care ar fi vrut să-i lovească, să-i omoare. Dar se feriră. Făcură nişte mişcări dibace şi ajunseră la loc sigur.

Ajunseră în dosul unui deal şi se uitară la animalul uriaş. Era un zmeu. Stătea nemişcat, pentru a-i amăgi doar, respiraţia puternică îl trăda că nu dormea cu adevărat. Coastele i se mişcau în sus şi-n jos. Era cumplit, chiar dacă stătea liniştit. Spada trebuia găsită. Sabia cu ajutorul căreia putea fi învins. Sabia care putea răni trupul lui de zmeu. Trebuia să fii curajos, să nu-ţi fie teamă.

— Şi dacă o să vină moartea, noi n-o să ne temem, şopti Sara.

Mângâie spinarea tremurândă a calului şi îi dădu curaj.

Apoi cântă chiar un cântec. Cântă încetişor şi monstrul adormi. Adormi cu adevărat. Întins în iarbă cât era de lung. Dormea fără nicio grijă.

— Mergem până-n iad, şopti Sara. Pierim, şi el va pieri odată cu noi.

Fetiţa mângâie cu degetul spinarea tremurândă a căluţului şi îi spuse cu blândeţe:

— Dar noi nu ne predăm.

Răsplata era libertatea. Răsplata era o comoară care însemna mult, mult aur, cu ajutorul căruia putea fi îndeplinită orice dorinţă. Erau şi pietre preţioase. Era şi un copac fermecat, la picioarele căruia se afla monstrul. Era copacul pe care îl atingeai, înaintea căruia făceai o plecăciune, pentru a ţi se împlini dorinţele. Şi monstrul era rău, pentru că mai trăia.

— Trebuie să-l omorâm, îi şopti Sara căluţului, care scutură coama şi necheză în semn că a înţeles-o. Trebuie să îl ucidem dintr-o lovitură, şopti fetiţa.

Monstrul mai dormea încă, dar dacă se trezea, era totul pierdut.

— Trebuie să îl ucidem dintr-o lovitură, repetă Sara, privind în jur, căutând ceva.

„Pentru orice luptă ai nevoie de o armă”, spusese Dave. Aşa spusese şi tăticul. Şi iată că acolo se afla o ghioagă. Era pregătită pentru ea. Era o creangă groasă, nu prea lungă. Şi Sara o ridică, o înălţă mult deasupra capului, ţinând-o cu amândouă mâinile, şi mustăţile lui

Polly tremurară. Pisica o privi cu ochi mari.

— E monstrul! şopti căluţul, fornăind. Trebuie să-l omori. Trebuie să-l omori, ca să rupi vraja. Dacă îi vezi ochii, n-ai să mai creşti niciodată, n-ai să te mai faci mare nicicând dacă te va lovi privirea lui. Şi deschise ochii, amândoi ochii. Nişte ochi de un verde-închis, nişte ochi adormiţi. Trebuie să-l omori dacă vrei să mergi la şcoală, ca toţi ceilalţi copii.

Se auzi un sunet discret, de parcă Polly ar fi vrut să spună ceva. Era somnoroasă. Dar căluţul îi spusese Sarei ce avea de făcut şi fetiţa ridică braţele, ridică braţele spre cer, pentru a lovi duşmanul. Duşmanul înălţă capul, gata de atac, şi Sara întinse braţele tot mai sus, mai făcu un pas, un singur pas înainte, şi apoi lovi.

Strigătul lui Polly străpunse tăcerea. Cu blana vâlvoi, pisica se sui repede în copac, scuipă. Se opri pe creanga care se afla cel mai aproape de pământ. Dar pe creanga aceea nu putea sta, pentru că avea o rană la una dintre labele de dinapoi. Alunecă, se ridică cu greu pe gard, trebui să sară. Era o distanţă foarte mică între creangă şi gard. Trebuia să sară. Mai urlă o dată de durere şi sări. Ajunse pe gard.

Acolo părea să se simtă în siguranţă. Îşi linse lăbuţa. Nu îşi luă ochii de la Sara, care continua să stea dreaptă, nemişcată. Îi curgeau lacrimi pe obraz, dar nu simţea nimic altceva decât revoltă, ceva care era rece şi tăios. Asta simţea în vreme ce se uita la Polly. Polly, care stătea acolo şi scuipa, în vreme ce Sara lăsă braţele în jos, ca şi când cineva ar fi turnat pe ea vopsea albă, vopsea sclipitoare. O vopsea care îi tăia răsuflarea, şi ea desena, ca atunci când tatăl ei îi băgase mâna până la umăr într-o găleată cu vopsea, aşa, ca să facă o glumă, ca ea să fie mai uşor de găsit. „Ca să te găsim mai uşor”. Şi Sara stătea acolo, privi căluţul din mâna ei, îl aruncă, dar era prea târziu. Polly se feri şi mai făcu un pas. Se depărtă cât mai mult de Sara. Abia acum observă Sara că o fereastră a casei vecine era deschisă şi că femeia se uita la ea. Nu făcu niciun semn. Se uita la ea mută. Şi avea să treacă

foarte mult timp până când avea să se aplece, pentru a o vedea mai bine. Şi după aceea strigă:

— Ce s-a întâmplat? Vrei să te ajut?

Sara se ghemui în iarbă, îşi puse palmele pe umeri. Între timp, soarele se ascunsese în nori. Iarba era umedă şi rece. Dădu din cap mereu, dar nu se mişcă din loc. Şi Polly veni. Şi ea voi să-i spună ceva lui Polly. Să-şi ceară iertare. Voia s-o momească, pentru a o împăca, dar nu era în stare să scoată niciun sunet. Şi Polly se văicărea încet. Era un sunet uniform, neîntrerupt. Sara o auzi. Apoi aplecă puţin capul. Vărsă. O dată şi încă o dată. Vărsă un mâl galben şi amar, care lăsă o pată galbenă în iarbă şi care avea un miros amărui. O durea stomacul. Îşi puse mâinile pe burtă şi nu îndrăzni să sughiţă. Îşi înghiţi lacrimile şi se ghemui puţin mai încolo, mai departe de mirosul acela neplăcut. Nu mai înălţă capul. Ruşinea avea să vină numaidecât.

Dave, dacă ar fi venit, ar fi priceput imediat ce se petrecuse. Ar fi plecat de lângă ea, fără a-i arunca măcar o privire. El nu avea să se mai întoarcă. Undeva se afla Polly. Era linişte. Se făcuse răcoare. Pe urmă veniră primii stropi. Groşi, ca de gheaţă. Ea nu se mişcă. Foarte curând era udă până la piele. Se ghemui. Nu mai simţi nimic. Era doar un ropot de ploaie, care trecu repede. Geamul de la casa vecină clămpăni. Cineva îl închise. Nu după multă vreme se deschise uşa zăbrelită, din sticlă, care ducea în grădina vecină.

29

Nu-i găsise nicio întrebuinţare grădinii. Grădinii, care era o fâşie de gazon, dar se transformase într-un petic de câmpie pentru că nu mai tunseseră gazonul. Un măceş creştea chiar lângă gard şi acest măceş era mai înalt decât îşi închipuise Isabelle. Când întinse braţele, atinse marginea gardului, care nu-i oferea niciun sprijin. Rămase pe loc o clipă şi încercă să se caţăre, dar alunecă. Intră în casă şi aduse un scaun, ale cărui picioare se afundară în pământ, dar tot era mai bine. După trei încercări, descoperi o gaură, în care îşi putea băga piciorul drept şi

găsi un sprijin pentru mâini. Se ridică şi crezu că reuşise, dar alunecă şi se lovi mai întâi cu bărbia şi după aceea cu coatele de gard, de zid. Scaunul se răsturnă şi ea căzu în iarba umedă. Simţi durerea numai în momentul în care băgă piciorul în breşa, care nu-i oferea sprijin suficient. Mortarul ieşi scrâşnind. Ea înfipse mai bine vârful piciorului şi, în sfârşit, putu să-şi ia avânt, să ajungă cu piciorul stâng pe marginea gardului. La cot avea o rană, o julitură.

Simţi o durere ascuţită, care-i săgeta coastele, ajungându-i până în plămân. Durerea asta îi tăia răsuflarea, o scutura, făcându-i bine, adunând-o, adunând ceea ce fusese risipit pe parcursul ultimelor luni. Temeri vagi, speranţe vagi şi dezamăgiri. Toate astea rămâneau agăţate într-o reţea cu ochiuri largi. Cu ochiuri prea largi. Firma, căsătoria ei, desenele ei, Londra, Alistair şi Jim, zgomotele care veneau din casa vecină. I se părea că trebuia să ia totul de la început. Desenele erau singurele urme pe care le lăsa. Se lăsă în genunchi, se sprijini în palme, mai privi o dată înapoi, la casa în care locuia şi se gândi la ceea ce îi scrisese Andras în ultimul mail.

„Fata cu haină roşie îmi aduce aminte de filmul ăsta, care se numeşte *Dacă gondolele sunt îndoliate.* Are în sine ceva rău. Ca şi când copilăria nu ar fi decât un ascunziş de la adăpostul căruia poţi să-i pândeşti pe alţii”.

Durerea mai cedă. Deveni difuză, oricât ar fi încercat ea să o păstreze. Şi fetiţa aceea era acolo, zăcea acolo, ghemuită. Purta un soi de pantalon de trening şi un tricou nu tocmai curat, care îi era cam scurt. Isabelle privi bucăţica aceea de carne de copil fără compasiune. Grădina era plină de gunoaie, de jucării vechi. Pe terasă erau sticle de bere şi ustensile de bucătărie. Descoperi o tigaie şi o găleată. Vomă. Pungi pline de gunoi. Şi fetiţa se prefăcea a fi moartă, întocmai ca un animal. Băţul era încă lângă ea, în iarbă. Tot mai bura. Ei îi era frig.

— Hai, ridică-te odată!

Oare vorbise tare?

Oricum, fetiţa întoarse capul într-o parte şi se uită la

ea. Fixa cu ochii ei fiecare mişcare, fiecare amănunt din chipul lui Isabelle. Era încordată, concentrată. Isabelle făcu un salt. Era supărată, pentru că nu ştia cum se va urca iar pe gard, cum va ajunge din nou în grădina ei. „Ce idioţenie!” gândi ea cu încăpăţânare. Apoi se aplecă, în sfârşit, spre fetiţă, o apucă de umeri şi o ridică, spunând:

— Scoală-te odată-n picioare!

Tricoul era ud. Dezbrăcă jacheta tricotată, ruptă-n cot, şi o puse pe copilă. Şi? Fetiţa nu-şi mai lua ochii de la ea. Isabelle continua să o ţină de umeri, să scape de privirile ei insistente. Era ca o luptă, care se încheie indecis. Era ca o luptă.

— Cum te cheamă pe tine? întrebă Isabelle pe un ton cu totul lipsit de amabilitate.

În vreme ce aştepta un răspuns, pisica se dădu jos din copac, se apropie, neîncrezătoare încă. Făcând cu grijă fiecare pas, aşezându-se în cele din urmă înaintea lor.

— Polly, spuse Sara şi se opri o clipă, pentru a spune: Sara.

Fetiţa nu-şi lua ochii de la Isabelle şi Isabelle se agăţa de privirea ei, de parcă în absenţa acesteia ar fi pierit. Grădina unde, în ciuda tuturor lucrurilor care se aflau în ea, creştea iarbă. Creştea chiar şi un trandafir sălbatic lângă gard. Dar grădina aceea servea drept închisoare. De acolo gardul părea mai înalt, sau poate că se lăsase pământul mai mult. Pământul pe care nu-l săpase nimeni. Iar Isabelle ajunsese în această situaţie penibilă prin proprie voinţă. Se va vedea nevoită să strângă cine ştie ce gunoaie, să le pună unele peste altele, pentru a se putea cocoţa pe gard. Sau poate că va fi nevoie să pătrundă ilegal în locuinţa vecinilor, să o violeze, cum se spune, să treacă prin ea, să iasă în stradă şi pe urmă să stea înaintea propriei locuinţe, pentru că nu avea cheie. Pisica stătea acolo nemişcată, atentă, aşteptând. Copila tremura şi mâna lui Isabelle înţepeni când simţi cum faţa ei devine dură, dar nu era altă cale. Se întoarse spre fetiţă, pentru a-i înfrunta privirea şi deodată se păru că distanţa dintre ele se ştersese. Lui Isabelle i se păru că simte în

gură gustul amar de vomă, că are în creier senzaţia de teamă, de vinovăţie. Pisica scoase un sunet tânguitor, din năsuc îi curgea un pic de sânge. Strănută. „Ce caut eu aici?” se întrebă Isabelle, şi o apucă zdravăn pe Sara de umeri. Se întoarse cu faţa spre casă. Jakob nu era acolo. „Jim”, gândi ea. Dar nu ştia unde locuieşte Jim. Poate la numărul 43, poate undeva mai jos. „Să-i spun copilei, să-l strige pe Jim!” gândi Isabelle. Făcu un pas înapoi, pentru a vedea mai bine faţa fetiţei, nasul cârn, fruntea înaltă, părul blond-nisipiu, ţepos, numai şuviţe, şuviţe. Gura cu buze subţiri se deschise, dar nu se auzi niciun sunet. Nu se auzi niciun sunet, fiindcă Sara căzu în genunchi în iarba umedă, după ce o scuturase Isabelle. Se lăsă în genunchi fără pic de îndemânare şi scoase ceva care semăna cu un strigăt, un sunet de neînţeles. Apoi un al doilea strigăt. Era un lucru caraghios să crezi că un glas atât de subţire putea să răzbată dincolo de ziduri, un glas care nu avea în sine nimic copilăresc, de fapt, nimic omenesc. Era ca şi când ai fi aşteptat să vorbească o pisică. Şi Isabelle se aplecă, o ridică. Iar Polly se alintă în braţele ei. Era caldă, inspira încredere. Fiecare gest de tandreţe al lui Isabelle se răsfrângea într-o logică inversă asupra Sarei. De fiecare dată când Isabelle îşi trecea mâna prin blana lui Polly, Sara se ghemuia, de parcă s-ar fi aflat pe scaunul electric.

— Dar eu vreau să te ajut, spuse Isabelle supărată.

Sara începu să plângă şi Isabelle o privi uluită. Avea un plâns lipsit de viaţă, zguduit. O puse pe Polly jos cu grijă şi privi în jur. Pe terasă era o măsuţă răsturnată. Picioarele ei se întindeau în gol. Grădina servea doar pentru a scăpa de lucrurile de care nu mai era nevoie, de lucrurile stricate. O mierlă se lăsă pe gard, îşi scutură penele, cântă. De undeva venea miros de putregai. La câţiva metri distanţă aştepta camera ei de lucru, computerul ei, locuinţa ei frumoasă şi curată. Copilul plângea. Pisica se freca de picioarele ei. Torcea.

— Ce i-ai făcut? întrebă Isabelle. E rănită.

Se părea însă că era doar o rană superficială. Sângele se usca deja.

— Ei, hai, că nu-i aşa de rău, spuse Isabelle, pierzându-şi răbdarea.

Privi încă o dată terasa, grădina.

„Putea să se întâmple oriunde, în Bosnia, în Bagdad”, gândi ea. Peste tot exista un revers al vieţii ei. Era ca şi când porţia de suferinţă fusese stabilită, dar încă nu se ştia cum avea să fie împărţită această porţie. Sara se ridică în picioare cu timiditate. Întinse mâna, pentru a o mângâia pe Polly, dar pisica sări într-o parte.

— Ai bătut-o, spuse Isabelle cu răceală. La ce te aştepţi?

Fetiţa înălţă capul, o privi pe Isabelle. Ochii ei erau acum cenuşii, provocatori.

— E pisica mea! spuse Sara cu încăpăţânare.

Fetiţa se ridicase, se pusese înaintea lui Isabelle, apăsată de vină, gata să se apere.

„Dublă personalitate”, gândi Isabelle şi se simţi provocată, respinsă.

Având un ţel anume, Isabelle se îndreptă spre gardul-zid. Mierla zbură. Sara şi pisica mergeau alături de Isabelle. Ar fi fost uşor să ajute fetiţa să sară gardul. Şi fetiţa era lângă ea, îi simţea respiraţia, care avea un miros acru, fetiţa care ridicase amândouă braţele. Dar Isabelle luă pisica, o puse pe marginea gardului şi apoi căută sprijin pentru ea însăşi. Căuta o gaură sau un loc ieşit în afară, pe care să-şi sprijine picioarele, să-şi ia avânt. Şi pentru că acel gard de zid era construit neglijent sau pentru că nu fusese reparat niciodată, Isabelle găsi ceea ce căuta. Mâinile îi alunecară de mai multe ori pe cărămida udă, dar în cele din urmă se sprijini de trunchiul copacului. Bluza i se rupse. Ajunsă pe gard, Isabelle se întoarse, pentru a vedea copila. Fetiţa nu făcea nicio încercare pentru a o urma. Cu disperare mută, o privea cu ochi mari pe Isabelle. Tot ce era copilăresc dispăruse de pe faţa ei. Nu se mai vedeau decât disperarea dată de lipsa unei alternative şi durerea. Lui Isabelle îi venea să râdă. Câteva cuvinte erau de ajuns pentru a o convinge pe Sara. Nu trebuia decât să-i întindă mâna, pentru a o trage în sus,

lângă pisica liniştită, care torcea. „Ce spectacol tâmpit”, gândi Isabelle. Cât de idioată fusese să se amestece în lucrurile acelea. Sări hotărâtă în grădina ei, apucă pisica încet, cu amândouă mâinile, şi o aşeză în iarba care aici părea mai proaspătă şi mirosea plăcut.

Uşa care dădea în livingul ei, care servea şi drept cameră de lucru, era deschisă. Privită din afară, viaţa ei părea ordonată, îmbietoare, neatinsă, întocmai ca un pacheţel, pregătit pentru ziua de naştere. Un pacheţel pe care nimeni nu avusese chef încă să îl desfacă. Dar pacheţelul acela aştepta. Pisica îşi frecă botul de pulpa lui Isabelle, mieună. „Poţi s-o pui iar pe zidul acela înalt şi s-o împingi către partea cealaltă”, gândi Isabelle. Totul avea două sensuri, două înţelesuri. O ajutase pe fetiţă, aşa cum îşi propusese? Mai târziu putea să tragă cu urechea, să desluşească zgomotele din casa vecină ca să afle ce se întâmpla acolo, ca şi când ea însăşi ar fi luat parte la tot ceea ce se petrecea. Era sigură că Sara nu putea să intre singură în casă. Uşa avea cu siguranţă o yală din aceea care se bloca automat îndată ce închideai uşa. Şi uşa fusese închisă. „Mai erau două sau trei ore până ce veneau acasă părinţii Sarei, până ce venea Jakob de la birou”.

Ridică pisica, ridică acel animăluţ inert, care se lăsa greu, pentru că nu ştia ce avea să i se întâmple după ce ajunsese într-o grădină străină. Să o pună pe gard, să o împingă în partea cealaltă. „Oare ce am făcut?” se întrebă Isabelle. Se părea că animalul îi citea gândurile fără a face niciun efort, deşi străduinţa ei părea minimă. O mişcare imperceptibilă a picioarelor, o întoarcere a capului. Se pregătea să fie aruncată de cealaltă parte a gardului. Dar apoi trupul lui Polly se destinse, de parcă ar fi fost sigură că nu avea de ce să se teamă că va fi tratată astfel. Se aşeză mai bine. Mieună uşor. „O minune de pisică”, gândi Isabelle, privindu-se pe ea însăşi şi văzând-o pe Poly în sticla uşii, în vreme ce urca cele două trepte.

Deschise cu piciorul uşa, care dădea spre terasă, şi o puse pe Polly în cameră. Dar era limpede că animalul nu se simţea bine.

Era limpede că se aşezase numai pentru că uşa se închisese. Poate că o supărau mirosurile noi, mişcările noi şi dacă ar fi putut să se exprime, ar fi spus, cu siguranţă, că prefera să se afle alături de fetiţa care era de cealaltă parte a gardului şi urla sau vărsa, trăgând de uşă şi temându-se de pedeapsă sau de întuneric. Isabelle se bucură de faptul că suna telefonul. Se bucură şi pentru că auzea vocea lui Peter, care vorbea la obiect despre o altă comandă. O editură, care realiza „carte vorbită”, voia o copertă. O copertă originală, dar nu foarte scumpă.

— Vechea poveste! exclamă Peter, şi îi mai spuse că era ocupat cu mutarea, că Andras era preocupat de plecarea lui la Budapesta.

— Acum a venit rândul tău, continuă Peter. Până se întoarce Andras, trebuie să mă ajuţi. László vrea să-l convingă să se stabilească definitiv la Budapesta, dar nu o să reuşească.

Glasul obosit al lui Peter nu era nici prietenos, nici neprietenos. Nu o întrebă cum îi merge. Pisica mieună şi o urmă pe Isabelle sus, în bucătărie, mirosi vasul cu lapte, pus pentru ea pe jos, se uită cu atenţie cum, într-un alt vas, era mărunţită o bucată de carne rece. Lui Isabelle îi făcu plăcere să hrănească pisica. Şi se gândi la Sara, care stătea acum în grădină şi plângea, dar avea totuşi o pisică. Îşi spuse că fetiţa era un copil oarecum fericit. Sătulă, Polly făcu un tur. Fugi, întocmai ca un agent de poliţie în susul scării, pentru a inspecta şi celelalte două camere. Dormitorul şi camera de lucru, pe care el nu o folosea niciodată. Biroul devenise o obsesie, despre care nu trebuiau puse întrebări. Nici Isabelle nu voia să povestească despre modul în care îşi petrecea ea zilele. Tăcerea lor era ca o plată făcută în avans. Rămânea de văzut pentru ce. Aşa gândea Isabelle. Coborî la parter, lăsând pisica sus. Deschise una din ferestrele care dădeau spre stradă. Cerul se acoperise de nori mai groşi. Vântul rece bătea în rafale.

Un bărbat gras, cu un turban uriaş, trecu pe stradă. Doi elevi alergau pe stradă, aplecaţi ca nişte oameni

bătrâni. Jakob putea să apară pe stradă din clipă-n clipă, putea s-o vadă, să-i facă semne cu mâna. Polly sări pe pervazul ferestrei, o sperie. Isabelle o apucă bine cu amândouă mâinile. Pisica se zbătu, încercă să se elibereze. Isabelle îi dădu drumul. Pisica rămase uimită, dar se ghemui. Poate că era prea bătrână pentru a mai putea sări. În cele din urmă se ridică şi se strecură printre barele portiţei, dispărând sub o maşină parcată.

În bucătărie se aflau trei sticle de vin roşu, dintre care una mai era pe jumătate plină. Jakob adusese sushi. Alistair sosi cu o jumătate de oră mai târziu. Mâncară puţin. Cel mai mult bău Isabelle. Alistair o ridică şi o învârti prin aer.

— Cât de uşor poate fi manevrată soţia ta! spusese Alistair. Şi ei i se făcuse rău, dar apoi îi trecuse.

Jakob bău în sănătatea ei. Ea goli paharul. Alistair avu grijă să i-l umple imediat. Amândoi se ridicară şi se apropiară de ea, aşteptând. Jakob întoarse capul spre Alistair. Simţi privirile, mâna pe spate, mâna lui Jakob, care îi mângâia părul, fruntea, îi acoperea ochii, îi ţinea acoperiţi aşa, în glumă. O altă mână îi pipăia fundul, îi mângâia fesele. Un deget trecu pe deasupra despărţiturii, atât cât o permiteau pantalonii de stofă, şi ea aşteptă ca mâna aceea să alunece din nou în sus, către betelie, pentru ca apoi să intre în pantaloni, să îndrăznească să-şi croiască drum. Se auzi pe sine oftând, când degetele pipăiră nasturele, şliţul. Gura i se deschise. Alistair trebuia să fie acela, care o învârtea în jurul propriei axe. Nu ameţise. Era cât se poate de lucidă. Cineva îi băgă încet degetul în gură. Acum simţi nevoia să închidă ochii. Răsuflarea cuiva îi atinse urechea. Suflă încetişor. Respiraţia aceea trebuia să fie a lui Jakob.

O singură privire de a ei şi s-ar fi oprit toţi trei. Încă era prea devreme. Peste câteva minute putea deschide ochii. Îşi ţinu răsuflarea. O limbă, trebuia să fie limba lui Jakob, îşi manifesta tandreţea faţă de urechea ei. Şi dacă era limba lui Jakob, atunci Alistair era acela care căzuse în

genunchi în faţa ei şi îşi vârâse capul între pulpele ei. Şi auzi ceva, simţi o mişcare. Poate că Jakob îi mângâia părul lui Alistair, ceafa, şi foarte curând avea să-i vadă goi pe cei doi bărbaţi. „Trebuie să se dezbrace, în sfârşit", gândi Isabelle nerăbdătoare. Jakob îl îmbrăţişa pe Alistair, care o îmbrăţişa pe ea. Dar nicio mână nu îi atinse sânii. Limba se retrase din urechea ei. O mână îi scărmăna ceafa. O gâdila. Nu mai era plăcut. Unul dintre ei strica totul, trăda totul. Ea nu voia să creadă încă. Închise ochii mai strâns, se întinse încă, de parcă şi-ar fi putut oferi trupul, simţi pofta pierind, puse mâna din reflex pe slipul ei, pe care cineva încerca să-l tragă în jos, şi nu trăgea cu gingăşie, ci cu brutalitate. Trebuia să fie Alistair. Atinse mâna lui, supărarea lui o lovi ca un trăsnet. Simţi unghiile înfigându-se în braţul ei, forţând-o să-şi bage mâna în slip, şi apoi mai jos, până când mâna ei atinse ruşinea încă umedă, uitând de supărarea lui, pipăind cu gingăşie pielea moale, pipăind ceva care era subţire şi foarte în vârstă, ceva care nu era ea, ci o femeie bătrână, un trup care nu mai stârnea poftă, ci milă. Mâna îi fusese retrasă. „Jakob", gândi ea. Jakob, care punea capăt momentului. Şi ea simţi înstrăinarea lui Alistair şi nu putea întreprinde nimic. Jakob o ridică în braţe. Ea nu mai putea merge. O ridică în braţe şi urcă scările cu ea, o duse în dormitor, o puse pe pat, o înveli, nu o dezbrăcă. Mâna ei era tot pe ruşine. Nu deschisese încă ochii. Auzi paşii. Auzi voci, care vorbeau încet. Cei doi mai erau încă acolo.

Poate că se sărutau. Şi Isabelle stătea întinsă şi simţea dispreţuirea corpului ei.

Mai târziu vărsă. Cu un pic de voinţă se putea ajunge în baie. Aşa îi spusese mereu mama ei şi aşa era. Jakob nu avea să afle acest lucru niciodată. Nu pentru că dormea adânc, ci pentru că se culcase jos, în camera de lucru a lui Isabelle. Dimineaţă veni sus. Se lăsă în genunchi lângă pat. O mângâie pe ea, care părea să doarmă. Ea doar se prefăcea că doarme, astfel încât el să creadă că nu se întâmplase nimic. Şi acela era laţul pe care şi-l punea singură de gât. Ar fi trebuit să întindă mâna, să-l tragă

spre ea, să facă dragoste cu el, pentru a se împăca. După ce el plecă, ea rămase întinsă, liniştită, ascultând ploaia. Chiar şi aşa, cu ferestrele închise, se simţea că se făcuse răcoare. Oricum, către ora unsprezece se ivi soarele. Ea duse cele două sticle goale şi sticla pe jumătate plină la tomberon. Era încă răcoare. Nu îşi dădu seama că se oprise o maşină în faţa casei vecine decât atunci când se trânti portiera din dreapta, când din maşină coborî un bărbat solid şi se îndreptă cu paşi apăsaţi către uşa casei, când o femeie blondă coborî la rândul ei din automobil şi strigă ceva. Vocea îi era răguşită. Purta pantaloni verzi de trening şi un pulover roz. Probabil fusese frumoasă. Pe vremuri. Probabil că era de vârsta lui Isabelle. Bărbatul se mai proţăpi o dată în faţa uşii. Trase cheia din broască şi spuse enervat:

— De ce nu poate scârnăvia asta blestemată să deschidă nici măcar uşa?

— Mai şi vorbeşti, tu care ai un cur cât toate zilele! exclamă femeia.

După aceea uşa se trânti cu zgomot.

Strada avea un miros umed. Strălucea, de parcă tocmai ar fi fost spălată. Ea era îmbrăcată cu hainele pe care le purtase şi cu o zi în urmă. La un moment dat Alistair plecase. Era cu siguranţă la birou, ca şi Jakob. Era ocupat cu tot soiul de lucruri, care nu erau noi. Dar nimic nu era nou şi nu era bine aşa? Nu era asta ceea ce îşi doriseră? Deodată i se făcu dor de Berlin. Umilinţa zilei trecute rămăsese. Oricât de mult s-ar fi străduit să nu se gândească, tot se întrebă dacă nu cumva părinţii Sarei veniseră abia acum şi nu aseară.

Străzile nu erau mai întunecoase decât cele din Berlin, numai că rar se zărea câte o lumină la câte o fereastră. Şi apoi, plăcuţele cu denumirile străzilor, inscripţionate în sanscrită, le făceau să nu pară sigure. În fiecare casă ar fi putut să se afle transfugi, muncitoare, care roboteau ca nişte sclave. Bărbaţii o priveau. Nişte oameni de statură medie intrară în vorbă cu ea, pentru a o

atrage într-unul dintre nenumăratele restaurante indiene sau bengaleze. Nu era primul drum pe care îl făcea în East End, însă era primul pe care îl făcea singură. Intrase în două magazine plictisitoare de îmbrăcăminte şi încălţăminte (şorţuri largi, cu model brodat, geci cu glugă, cizme în culori ţipătoare), cumpărase un mojar mic din lemn dintr-un supermarket cu specific indian. Privise prăvăliile, vitrinele pline de casete şi CD-uri, şi se întrebase ce anume din casele parţial renovate, parţial rurale, dădea faima acelui cartier. Era cam pustiu aici şi oarecum ostil. Un bărbat înalt şi solid o urmărea cu încăpăţânare şi se refugie, în cele din urmă, într-unul din cele două magazine Bagel de pe Brick Lane. Se aşeză la tejghea, având în faţă un perete acoperit de oglinzi. Mâncă un Bagel, bău ceai fierbinte şi foarte tare, iar uriaşul continuă să o privească nesăţios de afară. Atât de insistent o privea, încât se simţi tentată să-l cheme înăuntru, să-i ofere o ceaşcă de ceai. Femeia, care se mişca iute ca vântul între cârnăciori, o bucată uriaşă de friptură şi casă, o privea cu coada ochiului.

— O să plece ăla, nu vă faceţi griji. Totul se termină, îi spuse femeia şi Isabelle dădu din cap, fără a fi sigură că înţelesese bine ce i se spusese.

— Nu-i al tău, nu-i aşa? Vreau să spun că nu-i prietenul tău.

Femeia tăie o felie de carne şi o făcu bucăţele, continuând:

— Cel mai bine e să faci aşa. Să tai totul în bucăţele mici, în loc să iei totul deodată. Soţ, iubit, prieten, confident. Pentru toţi e mai bine aşa. Dar tu arăţi de parcă ţi s-au înecat corăbiile.

Şovăind, Isabelle se apropie mai mult de tejghea şi spuse:

— Suntem aici abia de câteva luni.

— Aşa mi s-a părut şi mie. Din Germania, nu?

— Din Berlin.

— Ascultă. Am şi eu o fată de vârsta ta. E frumoasă şi în mod sigur e fată bună. E tot aşa, o floricică de-aia, pe

care să n-o atingi. Puţin cam distantă. Aşa, numai ca să arate că e împotriva războiului, a fost toată ziua pe drumuri. Chestia asta cu lupta împotriva războiului e un fel de principiu, nu? „Ia uită-te la tine, mămico, zice. Primul soţ te-a bătut, al doilea te-a părăsit şi tu munceşti aici pe brânci de ani de zile. Uită-te la tine, mămico”. „Ai dreptate”, i-am zis eu. „Da’ i-am iubit pe amândoi, chiar dacă nu era cine ştie ce de capul lor. După unu’ din ei am alergat plângând”. „Ei şi?” „Şi te am pe tine. Tu n-o să fii nefericită ca mine”. „Foarte bine, da’ tu cu ce te-ai ales?”

— Dar poate să aibă copii.

— N-o să aibă. Şi chiar dacă o să aibă, asta n-o să schimbe cu nimic lucrurile. Îţi spun asta numai fiindcă îmi aminteşti de ea. Nici ea nu-i fericită. Şi pune ea ceva la cale. Nici nu-mi pasă despre ce e vorba. Mă gândesc numai că e ceva care o va face nefericită.

Isabelle privi în stradă. Era goală.

— Nu vreau să mă amestec, spuse femeia. Admiratorul tău s-a retras, spuse femeia şi dădu din cap, de parcă era destul. Destul ceai, destulă căldură într-o zi răcoroasă de iunie.

Vorbise prea mult. Dispăru undeva în spate, unde, aşezate pe tăvi imense, aşteptau porţii de Bagel care să fie băgate la cuptor.

Isabelle uită de mojar şi, după ce parcursese cinci sute de metri, nu voi să se mai întoarcă. Flush Street. Plumbers Row. Merse mai departe. Într-un loc se mai vedea o galerie. Într-altul, o tipografie mică. Două femei tinere, cu fuste scurte, care abia le acopereau picioarele când tăceau pasul, veniră din sens opus şi nu se feriră. Se înghesuiră pe trotuar. Pe urmă, Isabelle îşi pierdu cu totul simţul orientării, intrând pe străzi laterale. Intră într-o cabină telefonică şi formă numărul de la birou. Jakob plecase la plimbare cu Bentham. Aşa îi spuse Maude. În schimb, Alistair era acolo. Şi Alistair îi descrise un restaurant pe Plumbers Row, unde aveau să se întâlnească toţi trei peste o oră.

— Întoarce-te pur şi simplu la White Chapel Gallery şi

întreabă pe cineva cum ajungi la restaurant. Sau vrei să te iau de-acolo?

Jakob a fost însă primul care a văzut-o şi fugi spre el, de parcă el ar fi salvat-o, de parcă el ar fi fost totuşi cavalerul care avea s-o ocrotească plin de curaj. O cuprinse protector cu braţul şi o duse pe drumul cel mai scurt la Bengal’s Secret, unde Alistair stătea deja la coadă.

— Aşa e aici mereu, dar merită! le strigă el. O să vedeţi!

Şi când fură poftiţi la o masă, aceasta se umplu repede cu ceea ce comandase Alistair: carne, şi legume, şi orez. Li se aduseră mereu alte şi alte căni cu apă.

— La Londra se mănâncă mult. Voi mâncaţi mult prea puţin, spuse Alistair serios.

— Şi pe urmă mergem să bem ceva, spuse Jakob. Părea foarte bine dispus.

Dar Alistair îşi trecea des, din ce în ce mai des mâna prin păr, era palid şi spuse că trebuia să ajungă acasă cât mai repede. Îi îmbrăţişă pe amândoi şi dispăru, iar Isabelle şi Jakob se rătăciră din nou. Colindară pe străzi, ţinându-se de mână, până când zăriră un taxi liber.

În dimineaţa următoare, Isabelle se trezi liniştită şi bine dispusă. „O zi stinge urmările altei zile” gândi ea. În casa vecină era linişte, numai că uitarea îşi avea opusul, îşi avea duşmanul ei.

De fiecare dată când Isabelle se ducea la fereastră, apărea Polly pe stradă. O dată, pisica sări pe pervazul ferestrei de la parter şi mieună, până ce Isabelle îi acordă atenţie. Apoi dispăru.

Câteva zile Isabelle lucră fără întrerupere, ieşi la cumpărături, vorbi la telefon cu Hans, cu redactorul de la editura de carte pentru copii, cu tinerii care puseseră bazele editurii care îşi propusese să se ocupe de cartea vorbită, tineri care erau încântaţi de proiectul propus de ea. Vorbi şi cu Andras, care se întorsese de la Budapesta, şi era indispus de parcă era o înfrângere ceea ce el însuşi hotărâse. După voce, Isabelle îşi dădu seama că indispoziţia lui ascundea şi alte motive, dar nu îl întrebă

nimic, de parcă răspunsurile lui i-ar fi tăiat orice posibilitate de a se retrage.

— Ce-i, de fapt, cu tine? Unde-i vocea aia a ta de şcolăriţă? Nu cumva te schimbi?

Isabelle ţinu neapărat să-i spună că-i mergea bine. Şi ăsta era adevărul. Cu toate acestea, Andras avea dreptate. Ea se schimba. Nu ştia cum şi ce însemna asta.

— După voce s-ar spune că viaţa ta de până acum ţi se pare monotonă, insistă Andras. Şi Jakob? Ce face Jakob?

Isabelle nu ştia ce să-i răspundă.

Jakob veni acasă pe la nouă. Mâncară şi se culcară devreme. Jakob nu o întrebă de ce devenise deodată aşa de casnică. Poate că asta îi şi plăcea. Se îmbrăţişară cu dragoste, dar atât. Şi apoi apăru Polly. Era către miezul nopţii, când Isabelle se trezi şi se duse în camera ei de lucru, când auzi o voce strigând:

— Sara! Sara! Unde eşti?

Pe urmă se făcu linişte.

Peste o jumătate de oră, Polly sări triumfătoare pe pervaz. Isabelle o goni, împingând-o cu putere.

A doua zi, tocmai venise cu metroul de la Camden Town, iar la ieşirea din Kentish Town Station stătea Jim, de parcă ar fi aşteptat-o.

— Iată-te, exclamă el, rânjind.

30

„Totul merge bine”, spuse el. Dar asta era o prostie, pentru că totul mergea pe dos. Primise, într-adevăr, o scrisoare care îi era adresată şi pusă frumos într-un plic. Şi scrisoarea asta îi fusese băgată pe sub uşă, împreună cu nişte pliante şi facturi. Damian îi scrisese după mai bine de un an. „Ce atent”, gândi Jim, rânjind batjocoritor, după ce izbutise să descifreze numele expeditorului. Care vasăzică, Damian. Doar atât. Numele. Fără adresă. Restul corespondenţei se afla într-o cutie de carton, în bucătărie. Facturi care erau achitate la un moment dat. Facturi pe care le achitase Jim. Şi acum venise acel plic, pe care era scris numele lui Damian. „Cu litere de tipar, astfel încât să

poată citi oricine!” gândi Jim enervat, şi lăsă plicul deoparte. Dar a doua zi se hotărî să-l deschidă. Scoase foaia din plic. Damian era cel care îl obligase să deschidă plicul. Să deschidă plicul şi să citească acele patru rânduri, de parcă de ele ar fi depins cine ştie ce lucru. Îi scria că îi mergea excelent, că de aceea stătuse mai mult decât planificase. „Dar unde?” se întrebă Jim, întorcând foaia. Da, numai că acum Damian avea de gând să se întoarcă şi îi scria:

Sper, bătrâne, că îţi vei găsi un alt adăpost. Mă întorc peste trei săptămâni.

Era aruncat în stradă.

Jim rupse scrisoarea în bucăţele mici. Se îndreptă spre canapea. Asta era. Nu ştia unde să se ducă. Era binevoitor. Era scârbos. Pentru că Damian avea bani, pentru că avea părinţi care aveau bani.

Şi el, Jim, trebuia să fie recunoscător, pentru toate lunile acelea cât i se îngăduise să locuiască acolo, fără a plăti o centimă. Privi în jur. Era cât de cât ordine, aşa cum îi plăcuse lui Mae. Şi el se gândise că într-o bună zi avea s-o aducă acolo şi să-i spună: „Aici e casa ta”. O locuinţă mică şi drăguţă, pe o stradă mică şi frumoasă. Se gândise că într-o bună zi va găsi o astfel de locuinţă. Afişele cu figura ei, afişele care anunţau că ea dispăruse fuseseră înlocuite de multă vreme cu altele. Alte feţe, alte nume. O singură dată Jim văzuse doi nebuni, care stăteau înaintea unui astfel de afiş, mormăind cuvinte de neînţeles.

Fusese în pubul de pe Holloway Road, dar ospătăriţa cu părul roşu nu era acolo. Pe urmă pescuise o fată de pe stradă, dar înainte de a trece de colţul străzii şi de a intra pe Lady Margaret Road, îi dăduse o bancnotă şi îi ceruse să plece. Credea că o să înnebunească dacă nu se culca urgent cu o femeie, dar în acelaşi timp îl scârbea ideea de a face dragoste. Dave fusese la el două nopţi, după ce mâncase bătaie de la taică-său. Asta fusese singura schimbare, deşi Dave se tot plânsese, îi făcuse capul calendar. Îi spusese că sora lui petrecuse o noapte întreagă în grădină, că tatăl lui avea de gând să-l dea afară din

casă. Definitiv. Şi asta pentru că ameninţase că se va duce la şcoală şi va spune că sora lui nu se ducea la şcoală. Îi zisese lui taică-său că va avea neplăceri.

— Cât de mult îl urăsc! exclamase Dave, şi începuse să plângă.

Dar nu plânsese ca un copil, ci mai curând ca un om matur. Un plâns mut, de persoană matură. Dave se milogi, vrând ca Jim să-l ia cu el. Nu voia să se amestece în problema asta. Nu voia să-l trimită la Albert. Îl lăsase pe Dave să doarmă pe canapea, deşi lui îi plăcea mai mult să doarmă el însuşi pe canapea, nu în patul dublu din dormitor. O dată Dave o aduse cu el pe micuţă. O aduse la Pang's Garden. Îşi mânca încet cartofii şi îl privea dusă pe gânduri, pentru că el îi cumpărase cartofi, îi cumpărase cola. „Îmi vine să plec de-aici!", gândi Jim, când o văzu pe micuţă. O fiinţă mică, urâtă, cu ochi sfredelitori. Se uită cu atenţie cum prin gaura de deasupra bucătăriei cobora o fată. O fată veselă, cu o agrafă în păr, care cobora treptele, balansându-se. Îşi aminti de băieţii lui Hisham şi scuipă. Fetele alea umblau încoace şi-ncolo curăţele, fericite, în vreme ce aceşti doi copii, englezi autentici, purtau haine rupte, erau speriaţi şi îl priveau ca pe Dumnezeu pentru că le dădea cartofi prăjiţi şi cola. Micuţa îl enerva, pentru că părea că vrea să-i soarbă fiecare trăsătură a feţei cu ochii ăia ai ei. Şi pe urmă întinse mâna, zicând:

— Mulţumesc, domnule.

Micuţa părea încăpăţânată, în stare de orice, apăsată de vină.

Dave voia să lucreze pentru el, aşa spunea. Dar Jim ezită. Se întoarseră toţi trei. „Parcă am fi o familie", gândi Jim. Asta credea lumea, atunci când îi vedea împreună. Îşi închipui că locuia împreună cu Mae şi că aveau doi copii, că se mutau la ţară, pentru că traiul de aici nu se putea numi viaţă. Şi Damian se întorcea şi îl gonea din locuinţă.

Într-o zi, pe la prânz, când sună cineva la uşă, Jim luă cuţitul şi deschise, dar nu era Damian, ci Hisham. Jim răsuflă uşurat, dar apoi se ambală, se enervă şi izbucni:

— De unde dracu' ai tu adresa mea, nenorocitule?

Îşi pierdu cu totul minţile. Hisham trecu pe lângă el, intră în locuinţă, fără a scoate niciun cuvânt. Jim puse mâna pe o farfurie şi o aruncă în Hisham. Ridică un scaun şi îl azvârli cu atâta putere, încât Hisham trebui să depună un efort, pentru a se mai ţine pe picioare. Scaunul se sfărâmă. Asta îi convenea. Damian va găsi casa devastată. În mintea lui era acum ceva clar, luminos. Şi Hisham se aplecă, pentru a strânge cioburile, cu faţa lui liniştită, oarecum îngrijorată, semănând cu figura unei asistente medicale care îşi făcea griji pentru vreun pacient care îşi scosese perfuziile pe care le avea înfipte în braţ. Şi Jim râse, râse.

Hisham era gata să-l mai şi ajute să facă ordine, să strângă. Să facă toate acestea, dacă Jim îi permitea. Dar Jim se îndreptă spre el, lovi televizorul, pe care Hisham abia dacă mai apucă să-l ţină. Apoi fugi în bucătărie, deschise toate dulapurile, privi toate lucrurile cu care se obişnuise, acea bucătărie frumuşică, aranjată, pentru că mama lui Damian se gândise la toate. Mama lui Damian, care acum îşi freca fundul gras pe nişte perniţe undeva, în Canare sau în Elveţia, cu ochelari puşi permanent pe nas, pentru că îi era ruşine cu fiul ei, gata întotdeauna să plătească, numai pentru a fi lăsată în pace. Şi Damian avea s-o sune, să-i îndruge ceva despre nişte spărgători, va suna la poliţie şi mama va plăti pentru renovare. Poate că va începe o nouă viaţă, nu-i aşa? Exista mereu o nouă viaţă. Trebuia doar să o iei de la capăt. Să înlături murdăria. Să începi o nouă viaţă, neatins, să devii un om bun, să duci o viaţă bună. Aşa ca Hisham, care arăta de parcă avea să izbucnească numaidecât în lacrimi de tristeţe şi, probabil, se ruga deja la Allah să-l salveze pe Jim, asta pentru că acel Dumnezeu al creştinilor era ocupat cu alte treburi. Era ocupat, de pildă, cu victimele contracandidatului său, care se târau cu picioarele lor tăiate prin Bagdad sau prin New York. Aşa era bine. Undeva exista un oraş, în care se puteau refugia nefericiţii şi urmăriţii, căci „Domnul veghează asupra voastră”. Oare nu era aşa? Mătură cu mâna paharele din dulap, le călcă în picioare. Le călcă

apăsat cu picioarele goale, pentru că era lumină afară, pentru că observa ceva pe faţa lui Hisham, ceva ce nu putea pricepe. Ceva de care se temea. De asta se temea, de acel ceva străin, care îl cuprindea, de îngerul care îşi punea aripile pe umerii lui, care îi închidea ochii, astfel încât el să nu vadă ce i se întâmplă. Grădina lui. Grădina cu cireş lângă gardul de zid, cu un cireş care împresura totul. Grădina în care îl aştepta Mae, pentru că voia să trăiască, pentru că aveau şi ei dreptul la o viaţă a lor. Îi zâmbea. Era mulţumită, era sănătoasă, îşi întindea braţele, dar mereu apărea cineva între ei, cineva care nu le permitea să trăiască, să fie fericiţi. Niciodată nu renunţaseră la dorinţele lor şi era bine că o aştepta, că nu se lăsa derutat nici de Albert, nici de Isabelle, care îl îndemna cu ochii ei copilăreşti să o sărute. Da, aşa era. Ea i se oferea. Era suficient ca el să spună doar o vorbă şi ea i s-ar fi atârnat de gât. Mae îl iubea. Era ceva luminos. Se afla la numai un pas de el, trebuia doar să întindă mâna, până nu era prea târziu, până nu îl dădea Damian afară. El învârti tigaia cu un aer triumfător. Se mişcă repede, pentru că Hisham era în spatele lui. Fals, ca şi celălalt înger, care nu îl proteja, ci îl trăda. Îngerul morţii. Dar nu-l va lăsa să se amestece, Jim simţi că Mae era pe-aproape. Era doar la un pas. Încercă să se concentreze. Doar un pas şi era lângă ea. Şi ceva se sfărâmă în capul său când ridică tigaia. Era acolo. Văzuse lucrul acela, când era cu Mae, dar se sfărâmă. Şi avea să-l ucidă pe Hisham. Se priviră. Pe urmă Hisham lăsă ochii în jos, se întoarse, ca şi când nu ar fi vrut să fie de vină, nu ar fi vrut să fie martor. Se întoarse cu ceafa la Jim. Aştepta, fără să se apere. Începu să vorbească încet, atât de încet, încât Jim nu-l putea înţelege.

— Ticălosule! spuse Jim.

Acum nu mai era nici lumină, nici întuneric. Nu era decât bucătăria, nu erau decât cioburile, picioarele lui Jim, care sângerau.

— Ticălosule! spuse Jim din nou.

Pe urmă se făcu linişte, de parcă aerul ar fi fost

amestecat cu ceva. „Aerul este încărcat cu un lucru care nu te lasă să respiri”, gândi Jim.

— E mai bine aşa decât altfel, spuse Hisham încet. Ia uită-te aici, continuă el, trăgând un sertar şi apoi un al doilea. Căuta ceva. Nu găsea ce căuta şi izbucni: Doamne! Adu măcar nişte hârtie igienică.

Îl ascultă, de parcă ar fi fost cuprins de un soi de nebunie. Nu ştia ce voia Hisham. Hisham, care se aplecă şi îi tamponă cu grijă picioarele.

Îi puse mâna pe picior, zicând:

— Nu merge aşa. Trebuie să te aşezi. Cel mai bine ar fi să te aşezi pe canapea.

Vocea lui pierduse orice nuanţă.

Se duseră amândoi în cameră. „Nimic nu e distrus”, gândi Jim. La sfârşit totul era în ordine. Se uită la picioarele lui sângerânde. La picioarele pe care Hisham le ridica, le aşeza cu grijă pe o pernă, înainte de a începe iar să le tamponeze.

— Ce e între tine şi Albert? întrebă Jim.

— Nimic, răspunse Hisham. Bani. Aveam nevoie de bani. El ştia că am câteva adrese. M-a şantajat.

Hisham îl privi şi spuse, dând din umeri:

— Dacă ai nevoie de bani pentru familia ta…

— Eu nu am familie! exclamă Jim, retrăgându-şi picioarele. De unde ai adresa mea?

Hisham aruncă hârtia igienică plină de sânge pe masă.

— Crezi că e greu să te găsească cineva? Ce zici? Crezi că e greu să te găsească cineva pe tine şi pe prietena ta?

— Nu ţi-am cerut ajutorul. Nu te-am rugat să faci pe dădaca.

— Tacă-ţi gura! izbucni Hisham, ridicându-se în picioare. Dacă ştiam ce iese, nu aş fi făcut-o.

Jim se lăsă pe spate, îşi puse mâinile sub cap, încercând să pară indiferent. Se temea. Ştia că veştile nu erau bune, nu pentru el. Iar Hisham nu voia să aducă acele veşti.

— Doi fraţi ai soţiei mele au dispărut, înţelegi? Ştiu ce înseamnă să cauţi pe cineva şi să nu ştii nici măcar dacă mai trăieşte.

— Şi ce mă priveşte pe mine treaba asta? De-aia îţi bagi tu nasul în treburile mele?

Privirea lui Jim se roti prin încăpere. Acolo era scaunul. Acolo era şi jumătatea de farfurie.

— De fapt, ce se întâmplă aici? Ultima jumătate de oră care se scursese din momentul în care îi deschisese uşa lui Hisham se ştersese, se pierduse ca un fum, care plutea în aer, în aerul acela încărcat cu ceva, Jim nu-şi putea da seama cu ce.

„Ce-i asta?” se întrebă Jim. E ca o durere. De ce vrea Hisham să-mi facă rău”.

— Lasă! spuse el cu glas tare. Nu trebuie să-mi spui nimic.

— Am găsit-o, spuse Hisham cât se poate de liniştit. Am găsit-o pe Mae. Pe Mae.

— Lasă, repetă Jim.

Dar era prea târziu. Se ridică. Era cuminte ca un copil. Puse picioarele pe genunchi. Simţi cum îi plesneau rănile făcute de cioburi. Îşi dădu seama că mocheta se va umple de pete. „Nu-i nimic”, îşi spuse el. Capul lui era gol. Îşi aminti de Isabelle. O văzu cum stătea înaintea lui şi aştepta ceva. Poate că Hisham îl putea ajuta să găsească o cameră. Cu siguranţă că avea o maşină. L-ar putea lua de acolo. L-ar putea ajuta să se mute, să găsească o cameră, poate în afara Londrei. La periferie. Acum Hisham se duse în bucătărie, de parcă s-ar fi aflat în locuinţa lui şi Jim venise în vizită. Se duse în bucătărie, deschise frigiderul, pentru a se întoarce cu două sticle de bere. Parcă era un frate. Gata să-l ajute. Îi întinse una din sticle. Jim o luă şi bău cu înghiţituri lungi.

Când se trezi, era întins pe canapea. Era acoperit cu o pătură. Pantofii fuseseră aşezaţi ordonat, unul lângă altul. Pe masă era un pahar cu apă. Nu înţelegea de ce. Lângă pahar era un plic. Luă paharul, îl mirosi. Nu mirosea

a nimic. Se pare că era, într-adevăr, apă. Îl dureau picioarele. Mai mirosi o dată lichidul transparent. Probabil că adormise înainte ca Hisham să plece. Lumina îi plăcea şi se ridică, încălţă cu grijă adidaşii, se îndreptă, păşind atent, spre uşa care ducea în grădină. „Nici nu-i o grădină, gândi el. O fâşie de pământ, acoperită cu iarbă şi gunoi”. Erau acolo două pungi din plastic, pe care el însuşi le aruncase neglijent. Iarba era umedă de rouă sau o udaseră picăturile de ploaie. Jim nu ştia dacă plouase în timpul nopţii. Pe Hisham nu avea să-l mai vadă. În crengile unui pom, care creştea dincolo de gard, îşi făcea de lucru o veveriţă. Capul lui Jim era gol şi limpede. Nu existau în el nici măcar dungi, de genul celor pe care le lasă în urma lor avioanele. Nişte linii, care nu aveau niciun sens, aşa cum Hisham nu avea niciun sens. Acţiunile şi hotărârile lui Hisham erau de neînţeles, cel puţin pentru Jim. Nu existau la Hisham nici dorinţă de răzbunare, nici ură. Exista ceva ce Jim crezuse că simte cu o zi înainte. Un fel de sentiment fratern. Era ca şi când Hisham ar fi vrut să-l aducă înapoi, neînţelegând că pentru Jim nu exista întoarcere, nu existau o soţie, un nepot, un restaurant. Dar nu trebuia să aibă încredere în el. Până la urmă Hisham era mai rău decât Albert sau decât Ben. Era imprevizibil. Crud.

Jim se duse în bucătărie. Deschise dulapurile, căută ceva de mâncare. Puse apă la fiert, ca să-şi facă un ceai. Scoase un pliculeţ de ceai dintr-o cutie, aşteptă. Scoase de sub chiuvetă mătura şi făraşul. Adună cioburile. Ceainicul începu să fluiere. „Aşa e, gândi Jim. Aşa e când ai febră, gândurile sunt acolo, dar nu funcţionează. Se răstoarnă”.

Pe masă, în living, era plicul. Îi adusese o bere. Pe urmă îi dăduse plicul.

— Credeam că Albert e în spatele întregii afaceri. Credeam că el a scos-o pe Mae din circulaţie.

Jim făcu o mişcare bruscă. Un pic de ceai se vărsă peste buza cănii.

Nu atinsese plicul, dar Hisham nu îl menaja:

— Minciunile tale mici şi neînsemnate. Uită-te. Am făcut fotografia, ca să poţi să ţi-o atârni deasupra patului.

Ştia cum să se pregătească pentru dureri trupeşti. Ştia ce trebuia să faci, ca să poţi suporta acele dureri. Dar asta era altceva. Vreme de o clipă nutri o speranţă. Dacă era altfel? Poate că se înşela. Hisham dăduse la iveală o fotografie.

— O mai recunoşti? Nici nu i-am spus că ştiu unde eşti.

„Dar lipseşte ceva”, gândi Jim. „Mereu lipseşte ceva”.

Adormise, nu-i aşa? Şi Hisham plecase, pentru că el adormise. Plecase şi îi lăsase plicul pe masă.

— Mai întâi m-am gândit să te lichidez.

Hisham vorbise şi vorbise. Şi vorbele lui erau ca nişte linii în capul lui Jim, ca nişte suprafeţe haşurate, care deveneau tot mai întunecoase, mai dense. „Am dormit”, gândi Jim. „Nu-i nimic”, mai gândi el şi vru să spună cuvintele cu glas tare. Între timp răsărise soarele. Veveriţa dispăruse. Intră în cameră. Luă şovăielnic plicul de pe masă. Avea să plece. Soarele pătrunsese în cameră şi lui îi era frică.

O treaptă mică, nimic altceva decât o treaptă mică. O treaptă care se afla acolo unde erau tomberoanele de gunoi şi el se împiedică şi căzu. Se lovise la bărbie, din nas îi curgea sânge. Se ridică. Se aşeză în spatele tomberoanelor, care îl acopereau cu totul. Îşi şterse sângele de pe faţă. Dar era prea mult. Prea mult sânge. Pe urmă lumina se stinse deasupra uşii laterale. Doar de la geam mai cădeau în curte nişte fâşii de lumină. Vor fi doi. Aşa spusese Pete, portarul. Doi băieţi tineri. Şi veniseră. Unul dintre ei purta pe umăr un rucsac mic. Vorbeau între ei, fără a se gândi că i-ar putea deranja cineva. Muzica se auzi mai tare. Îi promisese lui Pete o treime din câştig. Bani cât mai mulţi. Să termine cu nişte dealeri mărunţi şi pe urmă să o şteargă. Pentru început să ajungă la Glasgow. Să vândă restul şi pe urmă o să vadă ce-o să facă. Avea doar câteva zile la dispoziţie. Cineva avea să-l recunoască.

— Ţi-e frică? îl întrebase Pete, rânjind. Ăia o să te lichideze, nu-i aşa?

Albert nu îl mai sună. Poate că pentru asta ar fi trebuit să-i mulţumească lui Hisham. Nu se mai ducea la telefon când suna Jim. Nici măcar o singură afacere. De parcă Jim nici nu mai exista. Niciun telefon de la Ben. Ridică încet capul.

Căută o batistă în buzunar, ca să-şi şteargă sângele. Fusese ideea lui Pete să aştepte la intrarea laterală, în curte. El îl asigurase pe Jim că ăia doi îşi făceau treaba în holul din spate şi apoi, dacă ar fi fost în club, ar fi sărit imediat în ochi.

— Eşti prea bătrân, scumpule, îi spusese Pete. Poate te-ai putea da drept turist american. Oricum, ar trebui să taci din gură, şi atunci cum să meargă treaba? Dacă deschizi gura n-o să creadă niciunul dintre băieţi că eşti „fetiţă”, indiferent cât de tâmpit ar fi.

O treime pentru Pete, asta în cazul în care avea rost să mai calce încă o dată pe-acolo. Broken Night, ce nume de rahat pentru un club. Două trupe şi doi DJ, sau cam aşa ceva. Ecstasy şi câţiva care voiau haşiş sau cocaină.

— Aşa ceva găseşti mereu pe-aici, îl asigurase Pete. Şi biştarii tăi? I-ai aruncat pe cocaină sau i-ai pierdut pe drum?

Trebuia să găsească apă undeva, ca să-şi spele sângele de pe faţă. În spate era un *chill out room.* Acolo ar fi trebuit să fie şi toaletele, chiar lângă intrarea laterală. Se ridică încet, atent să nu murdărească tricoul. Nu mai sângera, şi porni spre intrarea laterală, pe care se strecuraseră şi cei doi dealeri. Într-adevăr, unul din ei era în hol şi îl privea iritat pe Jim. Nu avea mai mult de optsprezece ani, spuse ceva în şoaptă, când Jim ajunse în spatele lui, pentru a vedea unde erau toaletele.

— Apa nu-i mai repară moaca ăluia! auzi Jim în spatele lui, după ce găsise, în sfârşit, uşa care dădea spre toalete.

O bufnitură cu zgomot şi se duse la chiuvetă. Oglinda era plină de pete. Rugina mâncase metalul. Becul atârnat din perete pâlpâia.

— Căcat! mormăi Jim. La dracu’!

Deodată începu să plângă. Nu se întâmplase nimic. Era doar sânge, care se întinsese de la tâmplă până la bărbie. Jim dădu drumul la apă. Stătu acolo, fără să se spele.

Se holbă la propria imagine din oglindă. Fusese cu adevărat Mae. În fotografii fusese cu adevărat Mae. Una dintre fotografii fusese făcută din dreapta, din profil. Părea obosită, dar era o altfel de oboseală decât aceea pe care o păstrase el în amintire. Era liniştită şi, în acelaşi timp, tristă. Într-un fel părea străină, ireală, dar el o recunoscuse imediat. „Poza parcă e făcută pe computer”, se gândise el imediat. Nu zâmbea, stătea aşa, de parcă îi arăta chipul fotografului, care lucra la poliţie. Urmaşe o a doua fotografie, făcută din stânga, din profil. Dar nu fusese de ajuns, şi totul trebuia lucrat pe computer. Şi asta nu era o problemă. Nu era o problemă să modifici o fotografie, folosind computerul. O fotografie nu dovedea nimic şi acum trebuia să se întoarcă. Cel puţin aşa îşi închipuise el. „Şi acum, cealaltă parte a feţei”. Îşi aduse aminte că Hisham făcuse fotografiile. Hisham îi spusese: „Întoarce-te, mai vreau să-ţi fac o fotografie. Nu trebuie să-ţi fie ruşine. Nu este vina ta”. Şi, cu toate astea, ei îi fusese ruşine. Totuşi, ezitase să-şi arate obrazul drept. Oare nu era aşa? Obrazul drept şi obrazul stâng? Pe unul primeşti o palmă şi-l întinzi şi pe celălalt? Dar treaba fusese făcută cu un cuţit. Cuţitul trebuie să fi atins un muşchi sau un nerv. Colţul gurii era întors în sus, ca într-o crampă nervoasă, ca într-un tic nervos. Cicatricea se întindea de la ochiul drept până la bărbie. O tăietură făcută rapid, o rană lungă, care nu se vindecase aşa cum trebuia. Cicatricea nu era uniformă. Pe urmă, fotografia din faţă.

Uşa din spatele lui se deschise larg. Un băiat trecu pe lângă el în fugă, năvăli într-una dintre cabine şi vărsă. Jim se aplecă asupra jetului de apă şi se spălă. Îl auzi pe băiat înecându-se şi se duse la el.

— La dracu’! Nu poţi să iei şi tu o gură de apă şi să dispari de-aici?

Băiatul îşi îndreptă spatele, îl privi cu teamă, ieşi

ascultător din cabină, bău cu sete.

— Ieşi de-aici, îi spuse Jim şi îl apucă de braţ. La aer o să te simţi mai bine.

Ieşi cu el pe uşa laterală, ajunse în curte şi apoi pe stradă şi îi spuse:

— Cară-te! Atmosfera de-aici n-o să devină mai veselă!

Se uită după el. Văzu că băiatul mergea, clătinându-se, încerca să pară nepăsător. O dată se întoarse şi făcu semn cu mâna.

Jim se postă lângă intrarea laterală. Cei doi se aflau de atâta vreme înăuntru, încât vor fi vândut aproape tot înainte să iasă. Pe urmă i-a surâs norocul. Primul dintre ei ieşi. Aşteptă un moment. Nu îl văzu. Porni din loc. Lovitura îl luă prin surprindere şi nu mai apucă să strige. Jim îl înşfacă bine. Îl duse în spatele tomberoanelor. Avea un cuţit în mână. Îi scotoci prin buzunare. Găsi câteva sute de lire, pastile, cinci pliculeţe de cocaină. Cel de-al doilea ieşi, privi în jur şi o rupse la fugă. Jim privi în urma lui, se uită la băiatul de la picioarele lui. Era doar un corp. Ceva flasc. Faţa nu i-o vedea. Băiatul gemu, se mişcă, i se auzi glasul. Jim se lăsă în genunchi lângă el, având cuţitul în mână, în vreme ce băiatul încerca zadarnic să spună ceva. „Vrea să zică un nume”, gândi Jim. Dar nu se înţelegea nimic. Un geam se deschise cu zgomot. Muzica se scurgea în afară, întocmai ca un lichid. Deodată i se făcu greaţă. În câteva minute băiatul avea să se trezească sau avea să se întoarcă cel de-al doilea dealer. Îl mai lovi o dată.

La Pang’s Garden comandă o pungă de cartofi şi ruladă Primăvara. Se aşeză pe o lădiţă de lemn, să mănânce. Nasul îi era umflat. Rana din bărbie nu era foarte adâncă. Se întoarse şi privi în stradă, pentru a-l putea vedea pe Dave dacă trecea pe-acolo. Dar în local intrară numai două femei, care chicoteau. Una dintre ele avea cu ea un copil. O fetiţă cu nasul murdar, care privi speriată faţa lui Jim. Nu ar fi fost în stare să o recunoască pe Mae. Nici măcar dacă ar fi văzut-o din faţă. Poate că ar fi recunoscut-o dacă ar fi văzut-o de departe. Capul,

corpul, mişcările, dar nu şi faţa. Îl trădase. De-a lungul acelor luni, în care stătuse în locuinţa lui Damian, nu venise nici măcar o dată. Venise Hisham. Hisham, care îl bătuse din ordinul lui Albert, şi pe urmă îl invitase la masă, ştiind că totuşi Jim avea încredere în el. Făcuse rost de adresa lui. O găsise pe Mae. Dave ştia adresa. Şi Isabelle, probabil. I se arunca de gât. Stătea cu soţul ei în ditamai casa şi i se arunca lui de gât. S-ar fi culcat cu el, dacă el ar fi vrut. Dar nu voia. Nu voia asta. Când se ridică o lovi pe fetiţă, care se ghemui strâns lângă mama ei. Ridică privirea spre el, aşa, cu mizeria aia verde atârnându-i din nări. Se şterse la nas cu mânuţa ei mică şi roz. Lui Jim i se făcu silă. Porni. Bătea vântul, dar vântul nu era rece, ci sufocant. Făcu un ocol, pentru a o vedea pe Isabelle. Încă era lumină la ea. Ar fi vrut să sune, numai că era aproape miezul nopţii. Îl văzu pe soţul lui Isabelle la etajul întâi. Ea nu se arăta. Se părea că soţul ei făcea ordine. Coborî la parter cu o vază de flori. Se uită pe fereastră, dispăru. În cele din urmă ea tot se ivi. Poate că stătuse în camera din spate. Se apropie şi ea de fereastră, o deschise şi se sprijini de pervaz. Jim se ascunse repede în dosul unei maşini parcate. Îi recunoscu faţa. Era netedă, lucitoare. Iată că pisica grasă, albă, cu dungi negre, a surorii lui Dave, se strecură ţanţoş printre barele portiţei şi sări pe pervaz, de parcă ar fi ştiut că este bine-venită. Dar Isabelle o apucă, pentru a o împinge jos. O prinse cu ambele mâini şi făcu o mişcare ce trăda enervarea. Jim rânji. Se bucura că acea întâlnire între femeie şi pisică nu decursese bine. Pisica făcu un salt, scuipă şi fugi de-a dreptul către maşina în dosul căreia se ascunsese el.

Căzu în capcană. Îi ajunse exact între picioare. Puse mâna pe pisică, în vreme ce Isabelle închise geamul şi se întoarse cu spatele, ca şi când treaba aceea cu pisica ar fi luat sfârşit. Dar pisica se afla în mâinile lui şi el îşi îndreptă spatele. O ţinu bine, în vreme ce ea încerca să-l zgârie, merse până la colţul lui Asham Street şi o azvârli cu toată puterea, vrând s-o arunce peste zidul de-acolo. Nu o aruncase cu destulă putere. Capul i se lovi de marginea

zidului şi animalul pică în stradă, ca un bolovan. Rămase acolo, în conul de lumină al unui felinar. Jim se întoarse, dar Isabelle nu mai era acolo. „Dacă m-ar fi văzut, nu ar fi recunoscut niciodată asta”, gândi Jim furios. Nu ar fi recunoscut niciodată că o mulţumea faptul că pisica zăcea acolo cu gâtul frânt. Se lăsă în genunchi lângă animal. Se uită la corpul grăsuliu. Nu, gâtul nu era rupt. Capul se sfărâmase. Curgea sânge. Atinse blana cu grijă. Întoarse pisica pe o parte, spre a vedea dacă mai trăieşte. Simţi cum îl trec fiorii. Pisicile aveau mândria lor. Aveau un suflet. Poate că aveau cu adevărat nouă vieţi. Nu, pisica nu mai trăia. Acum îi părea rău de ea. În casa de alături era acum întuneric. „Nu, Isabelle nu e cu nimic mai bună”, gândi Jim. Împinsese pisica de pe pervaz. O împinsese cu ură. A doua zi avea să uite de pisică, pentru că îi era indiferentă. Dar el o va găsi. O va găsi mâine. Îi va aduce aminte. O va întâlni mâine sau poimâine. Nu era mai bună decât el.

31

Deşi gazonul se colora deja în maroniu, era atât de bine şi de plăcut la soare, încât se aşezară lângă lac şi băură ceai.

— Bineînţeles că aici există numai cafea proastă şi ceai prost, spuse Bentham, în vreme ce mânca jumătate din brioşa lui Jakob cu o figură pe care se citea mulţumirea. Bineînţeles că pare ridicol să ne gândim la un ceai în adevăratul sens al cuvântului. Pe vremuri mergeam cu barca, ne duceam pe jos acasă şi menajera aştepta cu masa pusă. Aveam plăcintă şi marmeladă. Bineînţeles că aveam şi pâine prăjită. Ea voia să mâncăm legume. Se tot lăuda cât este ea de sănătoasă. Se bătea cu pumnii-n piept că ea nu se îmbolnăvise niciodată. Şi, într-adevăr, nu fusese niciodată răcită. Pe urmă a apărut excrescenţa aceea şi a devenit de-a dreptul ciudată.

— O tumoare? întrebă Jakob.

— Nu, nu la cap. Dar era totuşi un lucru ciudat. Ne-am străduit multă vreme să ignorăm lucrul acela, până

într-o zi, când se apucă să despice canapelele şi fotoliile. Ea a văzut ce a făcut a doua zi dimineaţă, şi a redactat o scrisoare în care ne ruga să nu o căutăm. Graham era disperat. Şi eu eram disperat. Scrijelise un dulap şi ne-am întrebat multă vreme dacă era cazul să-l dăm sau nu unui restaurator care să se ocupe de el.

Mai rupse o bucată de brioşă şi o aruncă unei raţe.

— Păcat că nu prea mai există vrăbii. Cineva mi-a spus că în ivrit „vrabie" se traduce prin *dror,* ceea ce înseamnă „libertate". Este posibil ca ele să îl emigrat. De când ştiu cum se numesc, vreau să spun, de când ştiu cum se numesc în ivrit, parcă-mi sunt mai dragi.

— Şi chiar nu aţi căutat-o niciodată pe menajeră?

— Nu, am găsit alte soluţii. Graham a găsit ceva. Am lăsat dulapul aşa cum era. Trecutul găseşte întotdeauna obiecte pe care să lase semne.

— Este adevărat că vă numiţi Bensheim?

— Da. Părinţii mei l-au anglicizat, schimbându-l în Bentham. Acum câţiva ani am fost chiar în Germania ca să văd orăşelul[19]. Un loc frumos.

Vântul se înteţi un pic. Un băiat îşi puse cu grijă bărcuţa pe apă. Pânzele albe se înclinară mult, dar chila o menţinea la suprafaţă. Când mama lui porni, râzând, spre el, era prea târziu. Mica ambarcaţiune se îndreptă şi începu să plutească. Băiatul nu pricepea încă faptul că bărcuţa va ajunge atât de departe, încât nu o va mai putea prinde cu mâna. Era mândru. Îi zâmbea mamei lui. Stăteau amândoi pe malul apei şi se ţineau de mână. Poate că bărcuţa avea să ajungă pe malul celălalt şi avea să se lase prinsă acolo. Jakob nu-şi putea lua ochii de la acea mamă. Îi amintea de Miriam. „Stă dreaptă acolo, chiar dacă totul s-ar putea termina cu lacrimi, gândi Jakob. Şi chiar şi atunci, îşi va putea consola copilul".

Jakob îşi dădu seama că lui Bentham acea scenă îi plăcea la fel demult ca şi lui. Pentru un moment simţi mâna lui Bentham pe braţul său.

— Peisajul de acolo este minunat primăvara. Atât de

19 Personajul se referă la orășelul Bensheim. (n.tr.)

îmbietoare şi de prietenoasă, încât mi-am imaginat cum ar fi dacă aş putea petrece fiecare primăvară acolo, pe Bergstrasse. Cred că m-aş minuna de fiecare dată, aşa cum numai un om se poate minuna. Cred că ăsta este lucrul cel mai bun. Să te minunezi de felul frumuseţii. Volatilă şi frumoasă, chiar dacă se poate cumpăra. M-am gândit în mod serios la asta. Era acolo o vilă mică, pe care aş fi putut s-o închiriez.

— Şi prietenul dumneavoastră?

— Era cu totul de acord. Era mai încântat decât mine. Oricum, a murit în accident. Niciodată nu m-am gândit că dintre noi doi eu voi fi cel care va supravieţui.

Bentham tăcu o vreme şi apoi continuă:

— Se pare că a supravieţui este specialitatea mea. Dacă iubeşti pe cineva, crezi cu toată tăria că vei muri împreună cu cei la care ţii.

— În afară de mama n-am pierdut pe nimeni până acum, mărturisi Jakob.

— E de ajuns la vârsta dumneavoastră. Nu atât durerea distruge, ci orbirea pe care o aduce cu sine această durere, dorinţa de a nu deschide ochii, de a nu vedea nimic din ceea ce ne-ar putea îndepărta de chipul persoanei iubite. Şi durează mult, până când înţelegem că aparţine trecutului, până când înţelegem că trecutul nu poate fi nici atins, nici modificat, indiferent cât de mult ne-am strădui să fim în preajma lui. Durează până când înţelegem că pierdem totul dacă nu acceptăm ceea ce a trecut, dacă nu acceptăm distanţa acestui trecut, care este dureroasă, pentru că reprezintă distanţa noastră faţă de lucruri.

— Şi faţă de cei vii?

Bentham izbucni în râs, spunând:

— Şi credeţi că acest lucru este mai important? Aveţi dreptate. Dar oamenii ca mine au crescut cu o geografie schimbătoare, cu un loc numit acasă, care exista doar ca fotografie, ca nume, ca adresă, dar rămânea de neatins. Ştiam pe dinafară care sunt cotiturile pe care le făcea balustrada casei noastre din Frankfurt, dar nu din amintiri,

ci din fotografii. La fel şi comoda care se afla la etajul întâi şi oglinda de deasupra ei. Pentru mine aceea a fost mereu o imagine a proporţiilor spaţiului locuibil, a unei ordini logice. În Anglia nu a existat pentru mine nimic asemănător. Mai întâi trebuie să învăţăm că ne întoarcem şi gândim ceva nou. Acesta este sensul comunicării duale cu morţii, cu ceea ce pierdem.

Jakob îi căută din priviri pe femeia tânără şi pe băiatul ei. Stăteau pe malul celălalt. Băiatul găsise un băţ şi se aplecă, în vreme ce mama lui îl ţinea strâns de mână. Băiatul se apleca mult, cât putea demult.

— Nu pot să-mi închipui că voi trăi aici pentru totdeauna, spuse Jakob neliniştit. Dar mi-ar plăcea. Îmi place aici.

— Dar de ce să rămâneţi aici?

— Mi se pare atât de absurd să fii dependent de locul în care te-ai născut.

Bentham replică, râzând:

— Dar lucrul acesta nu ni-l alegem. Se întâmplă foarte rar să alegem ceva.

Bentham se ridică în picioare şi continuă:

— Auziţi, mai mergem o bucată pe jos. O să vă scutesc de concluziile cuvântării mele interminabile. Probabil că nici nu există. Concluziile, vreau să spun. În afară de asta, trebuie să vă spun că eu iubesc, într-adevăr, parcul ăsta. Dar ia uitaţi-vă la cei doi, cum aşteaptă să sosească la mal bărcuţa, şi un whisky prinde bine acum. E aşa, un obicei plăcut.

Se îndreptară spre sud-est. Traversară Devonshire Street. Bentham mergea cu un pas înainte, Jakob tăcu, până când ajunseră la pub, unde un ospătar bătrân îl salută pe Bentham printr-o înclinare scurtă a capului şi aduse două pahare cu whisky.

— Maude nu ar rezista, spuse Bentham. Şi asta nu din cauza unui pahar cu whisky, ci pentru că ştie că după primul pahar urmează al doilea. E frumos din partea dumneavoastră că sunteţi un însoţitor cu atâta răbdare şi nici măcar nu v-am întrebat cum vă merge dumneavoastră

şi soţiei dumneavoastră.

— Ne merge bine, replică Jakob, ezitând.

Bentham stătea acolo mulţumit, un pic cam absent, cu paharul în mână. „Sunt fericit”, ar fi vrut să spună Jakob, dar propoziţia asta era ca o păpuşă din lemn, pe care o puneau cu grijă în picioare şi care rămânea aşa numai o clipă, pentru ca apoi să cadă. „Nu-i rău, gândi Jakob. Poţi să-i menţii echilibrul, dacă o susţii puţin. Numai cu un deget”.

— Dar este năucitoare. Vreau să spun, este năucitoare ideea mea, viaţa se schimbă cu adevărat.

— Vreţi să spuneţi că se schimbă şi nu mai ştim ce şi cum?

Jakob simţi că intrase pe un teren nesigur şi amuţi. Voia să mângâie cu un deget mâna sau faţa lui Bentham, să treacă uşor cu degetul peste sprâncenele dese, peste pleoape, astfel încât să-şi poată aduce aminte mai târziu figura lui. Era o dorinţă, dar nu acel gen de dorinţă pe care o simţea faţă de Isabelle. Putea să-i mângâie faţa, dar i se părea că fiecare atingere vine în ajutorul ochiului. Bău şi simţi cum alcoolul îşi făcea efectul, cum gândurile îşi modificau greutatea, mirându-l cu limpezimea lor, fără a fi dureroase. Se gândi că el e cineva care nici nu dă, nici nu ia, care avea sentimente, dar a cărui implicare era doar părelnică. Nu avea să întindă mâna pentru a atinge pielea aceea pătată de trecerea anilor. Simţea că Bentham nu aşteaptă nimic de la el şi era trist, fără a se împotrivi, fără a schimba această situaţie. Paharul lui era gol. Nu îşi făcea niciun fel de probleme, dar ştia că mai târziu avea să se sperie.

— Oamenii sunt plăcuţi când stau şi privesc, spuse Bentham, făcându-i un semn ospătarului, care umplu paharele, pentru ca apoi să continue: Sunt plăcuţi, dar nu şi pentru cei care îi iubesc.

— Ce faceţi dumneavoastră când lipsiţi mai multe zile de la birou? întrebă Jakob.

Bentham îl privi surprins. Jakob simţi că roşeşte.

— Şi acum mai roşiţi! Asta e frumos. Puteţi să mă

întrebaţi. Am să vă răspund. Mă duc într-un mic hotel. Nu mereu, dar de cele mai multe ori acelaşi. Un hotel mic, despre care s-ar putea spune că este dubios, dacă nu ar fi atât de îngrijit, atât de civilizat, cu camere bune, cu o deservire bună. Există bărbaţi tineri, care vin acolo, ca să câştige nişte bani. Nu am nimic împotriva plăţii în schimbul amorului. Este o chestiune a vârstei. Şi tinerii care au acces acolo sunt, de cele mai multe ori, culţi. Majoritatea studenţi. Cultivaţi, educaţi. Nici nu sunt cumplit de tineri. Sunt pur şi simplu tineri. Îi întâlneşti în hol, îţi dai întâlnire la cină sau la operă şi seara se termină într-un mod sau altul. Un stabiliment cu un scop bine definit. Pentru aşa ceva sunteţi prea tânăr sau prea în vârstă, depinde cum privim lucrurile. Dacă nu ar fi aşa, v-aş recomanda hotelul acela.

— Dar eu sunt căsătorit, replică Jakob cu oarecare încăpăţânare.

— În asemenea situaţii trebuie să ai conştiinţă. Aveţi dreptate. Dar nici nu trebuie să fii prea dur. În afară de asta, mi se întâmplă frecvent să-mi petrec acolo câteva zile numai pentru a evada din pustietatea locuinţei mele. Obiectele de care se leagă trecutul… nu pot fi suportate întotdeauna.

În pub intrară doi bărbaţi. Îl salutară pe Bentham şi rămaseră la tejghea.

— Colegi, spuse Bentham şi clătină din cap, de parcă ar fi vrut să se obişnuiască într-un fel cu greutatea acestui cuvânt, să cântărească propoziţiile rostite, să înţeleagă ce însemnau ele pentru Jakob, şi acesta se întristă, pentru că ştia că acesta era primul semn de rămas-bun.

Era mereu pus la locul lui. Simţea acest lucru fizic. Ştia că nu avea nici actele necesare, nici puterea pentru a putea trece de această barieră.

— Nici nu contează, spuse Bentham, nici nu are importanţă cum îi spunem: caracter, neputinţă, soartă… bariere există întotdeauna. Ei? Ce spuneţi? Ce credeţi? Doar vă rămâne viaţa. Bentham zâmbi şi continuă: Când Graham găsea că sunt prea melancolic, îmi aduceam

aminte că bucuria este o cucerire civilizatoare.

Iar părea că se pricepe foarte bine, atunci când era vorba despre gândurile lui Jakob. Mormăi ceva, care era un semn al grijii pentru Jakob, şi apoi spuse:

— Oricum, cu mine să nu luptaţi. Eu nu sunt un înger.

Braţele îi erau sufocate în mânecile jachetei. Mâinile scurte, atât de mobile, stăteau acum atât de liniştite pe masă, între ei. Jakob dădu din cap cu recunoştinţă. Înălţă ochii şi găsi privirea lui Bentham. Simţi cum secundele treceau încet, de parcă în inima lui ar fi avut montat un secundar. Fiecare mişcare neînsemnată a amintirii era luată, pusă la păstrare şi, în sfârşit, dispăru teama că între ei ar fi putut exista vreo neînţelegere. Simţi că se înroşea iar, dar ştia că de data aceasta Bentham nu va mai spune nimic. Îşi dădu seama şi că începea să tremure. Îşi adună toate puterile. Se simţi ca o mănuşă, care era întoarsă pe dos. „Dar ce se va întâmpla mai departe? se întrebă Jakob. Cum voi suporta eu asta?” Şi cât de simplu era totul cu Isabelle, pentru că nişte paşi dinainte stabiliţi înlocuiseră declaraţia de dragoste.

Până la birou nu avea să facă mai mult de cinci minute. Maude îi deschise uşa. Primi mesajul de la Isabelle şi de la Alistair. Urcă repede până în biroul lui, pentru a lua cheile şi un pulover şi, pentru că nu se simţea în stare să ajungă prin propriile puteri la adresa indicată, opri un taxi. Coborî din maşină, o văzu pe Isabelle şi îşi dădu seama că temerea lui, legată de faptul că l-ar putea întâmpina cu răceală, se dovedi a fi neîntemeiată. Veni la el ţopăind şi îi sări în braţe. Iar lui îi făcu plăcere să o strângă în braţe. Bengal’s Secret, restaurantul în care îi aştepta Alistair, nu era departe, şi el văzu cu bucurie că Alistair prelua, cum se spune, conducerea. Alistair comandă, îl lăsă să mănânce liniştit, fără să-i pună prea multe întrebări şi văzu că Alistair însuşi era obosit.

Ea abia dacă mai ieşea din casă, părea să lucreze cea mai mare parte din timp, nu-şi mai dădea întâlnire cu Alistair, nu mai voia să iasă seara. Era ca şi când şi-ar fi

propus să ţină cont de Jakob, pentru că el se culca seara devreme, chiar dacă nu adormea decât târziu.

Câteodată auzea de jos o uşă sau un geam închizându-se sau deschizându-se. Se bucura de prezenţa lui Isabelle. Se bucura că era singur în pat. Din laşitate îi făcuse lui Alistair un semn să plece, când acesta îngenunchease înaintea lui Isabelle şi îşi băgase capul între pulpele ei. Se sărutaseră la uşă, în semn de despărţire. Alistair îi mângâiase cu gingăşie părul lui Jakob, vrând să-l liniştească. Acum Jakob regreta că îl gonise. O dată, Alistair venise în biroul lui în jurul prânzului, se aşezase pe ladă, scosese o oglindă mică din jachetă şi se privise în ea cu atenţie. Apoi se apropiase de Jakob, care stătea la biroul său, îi sărutase părul şi îl îmbrăţişase, zicând:

— Nu mai suntem chiar aşa de frumoşi noi doi.

Apoi mormăise, imitându-l pe Bentham, îi mângâiase tâmpla şi plecase. Bentham nu veni la birou. Maude comentă prea puţin acest lucru, aşa cum făcea de obicei. Părea să nu-şi mai facă griji din pricina lui Bentham, dar îi aduse uneori lui Jakob câte o bucată de prăjitură, fructe sau o ceaşcă de ceai în birou. Peste zi era prea mult de lucru ca să mai aibă timp să facă investigaţii. O societate engleză de investiţii se interesă de tranzacţionarea unor blocuri de locuinţe în partea de nord a lui Prenzlauer Berg. Şinele societăţii de cale ferată erau într-o stare deplorabilă. Cazul lui Miller evolua bine. Fusese la Sahar şi povestise că i se prezisese o pierdere, ceva în legătură cu apa. Acel teren de pe malul lacului. Tocmai de aceea el propuse să primească despăgubiri. O sumă, care i se păru rezonabilă părţii adverse, o sumă suficientă în vederea renovării vilei din Treptow.

— Bentham crede că toată treaba este lipsită de sens, ştiu. Sunt prea bătrân pentru a pleca la Berlin. Aş modifica vila ca pentru mine şi pe urmă tot aş vinde-o. Aşa e când nu ai copii.

— Dar nici Bentham nu are copii, spusese Jakob.

— Bineînţeles că nu. Dar îl are pe tânărul de-aici, pe

colegul dumneavoastră. De aceea şi are mai mult curaj decât mine. Pentru oamenii singuri, trecerea timpului este un duşman. Timpul există pentru ca să crească copiii, să aibă la rândul lor copii. Timpul este cruda realitate, conform căreia orele trec şi apoi murim.

Hans sună de două ori la birou. Vorbiră şi ajunseră la concluzia că la toamnă le-ar plăcea să plece împreună în drumeţie. Jakob se gândi că nu vor face asta.

— Îmi lipseşti, spuse Hans. Uneori te invidiez pentru că eşti căsătorit.

Jakob stătea perfect întins în pat, noapte de noapte, cu mâinile sub cap, sperând că Isabelle nu va veni încă la culcare. Timpul trecea mult prea repede. Stătea aşa gol, sub plapumă. Stătea nemişcat, încercând, parcă, să-şi convingă corpul să spună ce avea de gând să facă. Se trezea dimineaţa speriat. Sărea din somn. Era transpirat. Se bucura să o ştie pe Isabelle alături. Ea începuse să vorbească din nou în somn, Jakob nu putea înţelege prea bine ce spunea, dar se părea că era vorba despre o pisică. După ce se asigura că ea doarme adânc, se scula, trecea dintr-o cameră într-alta, se oprea în sufragerie sau jos, în camera lui Isabelle, la fereastră, şi se uita în stradă. Se bucura când vedea vulpea albă care scormonea prin tomberoanele aflate pe drumul spre Hampstead Heath. Îi plăcea cu câtă siguranţă se mişca animalul, cât de relaxat trecea strada, pe care nu avea ce căuta. O dată i se păru că vulpea înhăţase o pradă care semăna cu o pisică. Duse animalul pe trotuar şi apoi îl abandonă. Jakob deschise fereastra, pentru a vedea mai bine, dar nu putu desluşi nimic. Se sperie, când, de dincolo de perete se auzi un glas de bărbat. Nu se înţelegea ce spunea acel glas, dar se simţea că bărbatul acela era furios. Apoi dădu cu ceva de perete, de parcă ar fi vrut să-l spargă. Se mai auzi un glas. O voce mai tânără, poate o voce de femeie.

Oricât de neplăcut i se părea, nu se putea desprinde de acolo. Oare era o excepţie? Oare Isabelle auzea acest scandal seară de seară şi nu spunea nimic? Şi dacă da, de ce? Dintr-odată se trezi complet, se simţea animat, şi îi era

ruşine. Se trânti o uşă şi Jakob se întoarse sus. Ajuns în pat, se temu că nu închisese bine geamul. La fiecare zgomot se speria. Existau spărgători, exista violenţă... Când se trezi, constată uşurat că totul era în ordine.

Oraşul era adormit. O zi fierbinte urma altei zile fierbinţi. Bentham veni la birou. Era foarte bine dispus. Îi aduse lui Jakob un nou client, un hotelier londonez, care dorea să achiziţioneze două hoteluri mari, din Borkum. Era un bărbat mai tânăr, aşa spusese Bentham. Un bărbat mai tânăr, care se bucura că, evreu fiind, putea cumpăra unul dintre cele mai mari hoteluri de pe o insulă care purtase ruşinosul nume de „zonă liberă de evrei”, de unde să organizeze pentru o clientelă obtuză călătorii istorice. Alistair se entuziasmă când află că trebuia să vadă locurile.

— Dar unde este insula aceea, mă rog? izbucni el.

— Foarte departe, către nord, îi explică Jakob, deşi el nu fusese niciodată pe Insula Borkum. Trebuia să se uite într-un atlas.

— Mâine vine la dumneavoastră, îi spuse Bentham lui Jakob. Se numeşte John Pilger[20].

— Pilger? întrebă Jakob.

— Şi de ce nu? întrebă Bentham amuzat, privindu-i pe amândoi.

Alistair îl trase pe Jakob de mânecă, zicând:

— Acum mergem să mâncăm şi discutăm despre toate.

Anthony şi Paul urcară scara.

— Voi n-aveţi voie să veniţi! le strigă Alistair, dar noi o să mergem pe o insulă din Marea Nordului, plină de foci, şi o să mâncăm două zile numai raci şi carne de balenă.

Anthony îl înghionti pe Jakob, care stătea cu gura căscată şi asculta absent ce spuneau ceilalţi despre tentativele de mituire şi ameninţările cu moartea ale consiliului comunal la care să se aştepte.

Acesta îşi plecă ochii, pentru a nu se holba la Bentham, şi Alistair îi puse mâna pe umăr, spunând:

— O să fie minunat!

---

20 Pelerin (n.tr.)

Ajuns acasă, văzu că Isabelle pregătise budincă de tăiţei. Telefonul sună şi ea îl rugă să pună două ouă peste budincă, doar că el uită că ouăle ar fi trebuit bătute mai întâi. De aceea începu să râdă când, un sfert de oră mai târziu, văzu două ochiuri care tocmai se ardeau. Isabelle zâmbi şi ea, dar era supărată, iar glasul ei era atât de rece şi nemilos, încât Jakob se sperie. „E doar o mică izbucnire”, gândi el, dar avu o senzaţie de respingere şi teamă. După masă, făcură o plimbare. Ea îi luă mâna şi îi povesti că săptămâna viitoare Peter şi Andras aveau să se mute cu sediul.

— Vrei să pleci la Berlin? o întrebă Jakob.

Isabelle dădu din cap în semn că nu. Când ajunseră acasă, Jakob puse bani în bolul aflat pe scrin şi remarcă jenat că trandafirii pe care i-i adusese în urmă cu o săptămână se trecuseră. După o ceartă e uşor să te împaci, dar ei nu se certau, şi după tăcere nu exista împăcare. Ar fi vrut s-o întrebe de ce se înstrăinaseră, dar nu era sigur că nu se amăgea, gândind că la Berlin fuseseră mai apropiaţi. Poate că era doar o altfel de distanţă. Poate că o preocupa ceva despre care nu vorbea şi el se gândea la zgomotul pe care îl făceau vecinii, zgomot pe care îl auzise şi el într-o noapte. Tăcut, stătea prin apropierea ei şi o privea, de parcă ar fi putut citi pe faţa ei ce era de făcut. Ar fi vrut să-i povestească despre Miriam, dar simţea nevoia unui semn din partea ei. Voia să repare ceea ce stricase. Isabelle stătea la biroul ei şi se aplecase asupra schiţei viitorului sediu din Potsdamer Strasse.

— Din Wartburgstrasse ajungi acolo în zece minute cu bicicleta spuse ea.

Înălţă capul şi zâmbi. „Chipurile nu pot fi citite cu ochiul liber, se gândi Jakob. Asta tară a lua în calcul aşteptarea sau neîncrederea. Niciodată nu ne mulţumim cu aspectele de suprafaţă. Vrem să pătrundem până în miezul lucrurilor, dar poate că pornim în direcţia greşită”. Jakob râse. „Punctul ăla minuscul, nici măcar cât un vârf de ac, punctul acela central, în jurul căruia te certai încrâncenat, indiferent care era acel punct”.

Isabelle îl privi întrebător.

— Mă gândeam! Ce ideea bizară este asta: punctul central al punctului central, dar punctul central nu are nevoie să fie extins.

— Ţi-ai dori sau ar trebui să fiu eu punctul central? întrebă Isabelle.

— Nu, replică Jakob. Nici tu, nici eu, nici Berlin, nici Londra.

— Oare a fost vreodată altfel? întrebă Isabelle cu răceală şi se aplecă din nou asupra schiţei ei.

„Pe de altă parte, gândi el, nu poate exista orbită fără un punct central”. Trase cu urechea. Voia să audă ce se întâmpla la parter, unde Isabelle se mai afla încă. Între ei se afla un etaj şi, deşi uşile erau deschise, nu se auzea nimic. Când aproape că adormise, i se păru că aude o bubuitură. „Nu se poate să fi auzit aşa ceva”, gândi Jakob, şi adormi.

32

Se duseră la o cafenea, dar nu era cafeneaua potrivită. Merseră spre Canal, pe urmă până la Voliere. Jim avea palmele umede şi încercă să o sărute. Ea se simţea ca o adolescentă şi când ajunseră la Voliere, el izbucni în lacrimi. Era atât de neplăcut şi penibil, încât privi în jur, de parcă ar fi căutat ajutor, de parcă Jakob ar fi putut să apară pe neaşteptate şi să o ajute, dar Jim, care mai avea încă lacrimi în ochi o apucă pe după umeri şi râse de ea. O trase spre el şi ea se supuse.

— Ţie nu-ţi plac cei slabi? întrebă el, dându-se un pas înapoi. După aceea o apucă strâns şi începu să-i povestească liniştit ceva, să-i spună o poveste.

— O poveste adevărată, spuse el. O poveste cu o florăreasă şi un prinţ trădător.

Ea abia dacă putea să-l urmărească. El observă acest lucru şi începu să vorbească şi mai repede. Nici nu ştia dacă acum vorbea în dialect cockney. O provoca. O trăgea de păr. Apoi o ridică în braţe şi o purtă aşa, în vreme ce ea dădea din picioare. O duse la Canal. O ţinu deasupra apei,

de parcă ar fi vrut să-i dea drumul.

— Vii la mine acasă? întrebă el iar şi iar, în vreme ce o puse jos cu grijă. Apoi îi sărută tâmpla şi spuse cât se poate de serios: Vezi tu, pe tine te-am aşteptat. Toată viaţa.

Îi apucă mâna şi o duse la inima lui. Apoi îşi trase tricoul peste cap şi rămase aşa, cu bustul gol înaintea ei. Pieptul lui puternic era acum gol. Venele i se vedeau mult prea bine în lumina zilei de vară. Jim observă şi el acest amănunt şi spuse:

— Eu sunt iarna, eu sunt moartea.

Rostise aceste cuvinte fără a face nici măcar o mişcare. Apoi continuă:

— Tu trebuie să mă săruţi, până când mă aduci la viaţă.

Goliciunea lui o şoca. Pe podul care ducea de la grădina zoologică la Voliere se aflau oameni.

„Vor aplauda”, gândi Isabelle, când el se lăsă în genunchi înaintea ei.

— Să nu spui că ţi-e ruşine, îi şopti Jim. Ei, hai, vino şi sărută-mă aici, în faţa tuturor.

Ea se aplecă înainte, neştiind ce să facă. Era cald. Vântul era fierbinte. Era ca şi când nu ar fi avut greutate, dar creierul ei înregistră totul, ca un ochi care nu adormea niciodată. Ea voi să-şi îndrepte spatele, dar el nu o lăsă. Nu o iubea. Minţea. Buzele lui străluceau. Zâmbea.

— Sărută-mă, spuse el iar. Ai un minut.

Două ore mai târziu tot nu ajunseseră la el acasă. Ea obosi, îşi pierduse simţul orientării.

După poziţia soarelui nu-şi putea da seama decât că se îndreptau spre est. Era aproape şase. Toată după-amiaza nu băuse nimic, dar nu îndrăznea să-i ceară lui Jim o pauză. Şi el mergea mai departe. Îi ţinea mâna strâns într-a sa şi mergea un pic înaintea ei. O trăgea după ea. Când se opri brusc, ea se împiedică. Isabelle sperase că va recunoaşte strada pe care se aflau, dar asta nu se întâmplă. Jim se proţăpi înaintea ei, cu mâinile în buzunare.

— De unde să ştiu eu dacă pot să am încredere în

tine? spuse el deodată, apoi se răsuci pe călcâie şi plecă.

Ea privi în urma lui, uluită, fără a se enerva. Era obosită. Voia să ştie unde se află şi cum poate să ajungă acasă. Casele arătau ca nişte locuinţe sociale, construite în anii 1970. Erau case mai mici, separate una de alta, tencuite în roz, galben şi albastru-deschis. Mergea în mod mecanic, pentru a ajunge la o arteră mai mare, la o staţie de metrou. La una dintre casele acelea mici văzu un geam deschis. O femeie, care stătea în bucătărie. Nu ar fi trebuit decât să întrebe. De la o altă fereastră lătra un câine. Dar nu era foarte departe de casă. Ea îşi dădu seama că făcuseră un ocol şi se îndreptaseră din nou spre Kentish Town. Se opri când ajunse în staţia de metrou, unde Jim o întâlnise cu câteva ore înainte. Comerciantul de legume, care îşi avea taraba acolo, îşi strângea marfa şi o salută. Ea se gândi că ar fi trebuit să cumpere ceva, pentru Jakob, pentru acasă, pentru o altă cină, care i se părea în aceeaşi măsură ternă şi liniştitoare. O altă seară goală, iară televizor, pentru că niciunul nu avea chef să stea în faţa televizorului, dacă tot se aflau la Londra. Se purtau de parcă ar fi fost nişte turişti, pentru care timpul era foarte preţios. Dar timpul nu era preţios nici aici, cum nu fusese nici la Berlin. Cumpără cartofi, pătrunjel şi şarlote. Comerciantul de legume avea o cicatrice sub ochiul drept. Cicatricea aceea îi aducea aminte de ceva, dar ea nu ştia despre ce anume era vorba. Privi neliniştită spre dreapta, vrând să-şi dea seama dacă nu cumva venea Jim. Comerciantul îi observă privirea, în vreme ce prin spatele ei ieşeau oameni din metrou. Înghesuiţi, strânşi unul într-altul, şi Isabelle nu înţelesese ce îi spuse comerciantul, nu pricepuse nici ce voise să spună Jim, nici de ce nu avea încredere în ea. Deodată comerciantul făcu un salt, se afla lângă ea, respinse pe cineva, răstindu-se. Ea îi întinse o bancnotă de zece lire sterline. Comerciantul zâmbi obraznic şi îi atinse ca din greşeală pieptul. Numără încet restul, îi dărui un avocado şi îi spuse rânjind că făcea asta pentru că ea era atât de frumoasă.

Ea stătea în faţa casei. Se apropie de fereastra la care se zărea o lumină slabă. Când privi însă pe fereastră se văzu pe sine stând înaintea casei. Îşi zări propriul chip, care se apropia de fereastră, umbrindu-şi faţa cu mâna stângă şi cu mâna dreaptă. Şi, în vreme ce îşi privea chipul, îşi dădu seama că visează. Sună, dar nu îi deschise nimeni. Se simţea lipsită de valoare. Ştia că aleargă după el, că nu avea nicio valoare, dar îi era atât de dor de el, încât rămase acolo, în faţa casei, până când o sperie o voce de la etajul întâi. O luă la fugă prin una dintre acele străzi care făcea un cot, un cot pe care îl simţeai pe măsură ce îl parcurgeai. Alergă pe lângă faţadele impozante, cenuşii. „Dar asta e Regent's Street", gândi ea. Apoi se duse în parc. Suprafeţe mari, acoperite cu iarbă, erau îngrădite. Asta pentru că fuseseră proaspăt cosite. Aşa îi spusese un om în vârstă, care ţinea un porumbel în mână. Dar ea văzu prea bine că iarba era înaltă şi deasă. Prin iarbă veni o pisică. Isabelle se îndepărtă, de parcă ar fi vrut să păcălească pisica. Ştia că se va trezi şi că va fi goală. Că se va afla într-o cameră puternic luminată. Îşi acoperi cu mâinile ruşinea.

Când se trezi, şedea ridicată în pat. Maioul era ud de transpiraţie. Auzi un zgomot care venea din stradă. Când se duse la fereastră, zări un agregat mic, din acelea folosite în construcţii, care circula încolo şi încoace, pe acea porţiune unde asfaltul se crăpase în urmă cu două-trei zile. Lângă acel agregat se rotea o betonieră. Soarele lumina încăperea. Maioul era al lui Jakob. Îl înlătură ca pe o atingere. Făcu duş şi se îmbrăcă.

Ţinând cana de cafea în mână, coborî la parter şi se duse iar la fereastră. O deschise. Doi bărbaţi stăteau înaintea acelui agregat. Era un excavator. Bărbaţii râdeau. Busturile lor arse de soare se atingeau. Se aplecau asupra gropii de la picioarele lor şi râdeau. Unul dintre ei sări în groapă. Se întinse. Ridică târnăcopul. Celălalt strigă ceva. Gesticula. Ridică pumnii deasupra capului, unul peste altul. Se roti când într-o parte, când într-alta. Făcu o mişcare brutală, vulgară. Celălalt muncitor se bătu

bucuros peste pulpe. Îi plăcea să se bată cu mâinile peste piept. Şi pentru că opriseră betoniera, şi zgomotul ei monoton se întrerupse, Isabelle auzi sunetul palmelor atât de clar, de parcă muncitorii s-ar fi aflat lângă ea. Bău cafeaua cu înghiţituri mari. Se întoarse către masa ei şi văzu planul acela cu firma. Pe scrin era cheia. Cheia Hannei. Cheia care nu avea să se mai potrivească, atunci când ea se va întoarce la Berlin. Cărţile şi actele erau deja împachetate. Rafturile erau deja demontate.

— Şi-acum trebuie să mă ocup de sertarele tale sau ce? întrebase Andras enervat, când ea nu se implicase şi nu se dusese la Berlin nici măcar pentru schimbarea sediului. Andras fusese dezamăgit că nici asta nu o interesa.

„Au trecut deja câteva zile şi tu nici măcar nu ţi-ai văzut noul birou!" Semnase contractul de închiriere, trimis de Peter prin fax.

Totul era conform cu partea ei. O treime din contract, o treime din garanţie, o treime din cheltuieli.

„Ai putea să-mi dai o împuternicire", sugerase Andras, dar ea preferă să semneze singură. Oricum, Hans era cel care se ocupa de treaba din Wartburgstrasse, cel care văzuse contractul de închiriere, şi avea grijă de toate.

— Hans cel demn de încredere, spusese Alistair cu accentul lui puternic.

În sertarul ei, Andras găsise vechile fotografii. Fotografiile Alexei.

— Le-am pus într-un plic, printre nişte cărţi. Zici că sunt fotografiile Alexei.

— Cine altcineva să le fi făcut? întrebase Isabelle cu nerăbdare.

Cheile, fotografiile. Nu îl va ruga să îi trimită fotografiile la Londra.

Pipăi în gol. Jakob în birou. Corpul ei, care mirosea în continuare a transpiraţie, deşi făcuse duş. Transpiraţie de noapte. Transpiraţie de teamă. Hotărâtă, puse mâna pe chei. Ieşi în stradă. Jim venise. Stătea înaintea celor doi muncitori. Ei îl priveau de jos în sus, de parcă le-ar fi dat

ordinele. Unul dintre muncitori, cel mai mic, o văzu pe Isabelle apropiindu-se, păşind cu hotărâre. Jim întoarse capul într-o parte, pentru a vedea ce se petrece în spatele lui. Isabelle se ascunse în spatele unui platan, apoi ieşi de după copac, de parcă mişcările pe care le făcea erau parte din jocul de lumini şi umbre de pe asfalt, care făurea noi modele cu fiecare adiere de vânt. Între timp, Jim se întorsese spre ea. Stătea aşa, cu picioarele depărtate. Le spuse rânjind ceva celor doi muncitori, care izbucniră în râs. Ca într-o scenă deja filmată, ea îşi continuă drumul. Ştia că i se va supune, că se va lăsa îmbrăţişată, sărutată pe gură. Fusta ei era prea scurtă. Vântul se băga pe sub ea, o ridica. Bărbaţii râseră iar. Cel mai mic dintre muncitori înclină capul într-o parte, se uită pe sub fusta ei, şi ea avu impresia că bărbatul o pipăia.

Simţi cum o cuprinde o furie nebunească. Făcu doi paşi repezi spre muncitor, în vreme ce el o privea uluit şi îi dădu o palmă. Zgomotul o şocă. Jim se apropie de ea pe la spate şi o prinse strâns în braţe. Muncitorul mai înalt se strâmba de râs, în vreme ce micuţul, care primise o palmă, privea tâmp, neştiind dacă era cazul să râdă şi el sau să se înfurie.

— Gata, o să primeşti o sărutare, dădu de ştire Jim, strângând-o pe Isabelle atât de tare, încât gemu.

Jim îi băgă genunchiul drept între pulpe. Muncitorul pălmuit se apropie de ea. Isabelle simţi iar cum o cuprindea furia şi îi dădu muncitorului un şut cu toată puterea, dar nu îşi atinse ţinta.

— Lasă, spuse muncitorul. Doar e iapa ta!

Jim mai slăbi strânsoarea şi îi puse mâna pe sânul stâng.

— Dar trebuie să facă tot ce-i spun eu! insistă Jim, în vreme ce îi apăsa şi îi frământa sânul.

Pe urmă o împinse înainte, până ce Isabelle ajunse pe marginea gropii. Bărbaţii lăsară deoparte târnăcoapele şi tricourile, scoaseră dintr-o pungă două sticle de bere şi băură. Jim nu îi dădu drumul lui Isabelle. Se frecă de fundul ei. Isabelle privi în groapa în care zăceau şobolani

morţi, maronii, murdari, ca şi apa în care zăceau. Lângă şobolani se afla o pisică. Intestinele îi ieşiseră în afară. Blana ei strălucea, contrastând cu întunecimea gropii. Jim veni lângă ea. Îi privi faţa. Apoi puse mâna pe un băţ lung. Aşeză băţul sub gâtul pisicii şi ridică puţin animalul mort. Dintr-un ochi îi cursese sânge, dar acum se coagulase, se uscase. Şobolanii începuseră să-i mănânce intestinele, dar se vedea bine că pisica avea capul zdrobit. Cineva aruncase pisica în groapă.

— O să pună nisip peste ea. O să o acopere bine. Dacă vrei să spui o rugăciune pentru pisică, trebuie s-o faci acum, spuse Jim, lovind nerăbdător cu vârful adidaşilor în nisipul făcut grămadă. Vezi capul? A crăpat frumuşel. Cred că pisica a zăcut câteva zile pe altundeva, pentru că altfel şobolanii ar fi terminat-o de multă vreme.

O adiere de vânt îi aruncă în faţă mirosul neplăcut. De undeva, dintr-un copac, plonjă, ba nu, ateriză, un pescăruş. Scoase un strigăt ascuţit, agresiv şi se aşeză pe asfalt, lângă ei. Zbură iar în copac şi iar veni. De data aceasta făcu manevra mai repede, dar ateriză neinspirat. Jim voi să-l lovească iute cu băţul. Pescăruşul reuşi să se înalţe. Zbură aproape vertical. Isabelle simţi că se îneacă. Jim îi luă cheile din mână. Cheile, care erau calde şi umede, la fel ca mâna ei. Băgă degetul prin inelul pe care erau prinse cheile şi i le zdrăngăni înaintea ochilor, zicând:

— Peste câteva zile o şterg.

Isabelle stătea palidă înaintea lui, luptând cu greaţa.

— Plec, ai înţeles?

Punând această întrebare, Jim se întoarse pe călcâie, se îndreptă spre uşa casei, găsi cheia potrivită, descuie.

— Hai odată! strigă el apoi cu indiferenţă, păşind dincolo de prag şi aşteptând-o să vină.

Jim ştia, se pare, că Jakob nu era acasă. „Şi chiar dacă ar fi fost, asta ar fi însemnat o înfrângere pentru el”, gândi Isabelle. Pentru Jakob, care nu se apăra. Pentru Jakob, care se simţea în siguranţă. Jim lăsă uşa să se închidă. Încuie. Băgă cheia în buzunar. Pe balustradă, în josul treptelor, atârna maioul lui Jakob, de parcă ar fi fost

un steag alb. Isabelle se ţinu de balustradă cu amândouă mâinile.

— Ticălosul! exclamă Jim fără niciun motiv.

Telefonul sună. Jim îi făcu semn lui Isabelle să stea pe loc, să nu răspundă. Robotul intră în funcţiune. Amândoi ascultară vocea lui Isabelle. Respiraţia persoanei, care sunase. „E Andras”, gândi ea. Era, într-adevăr, Andras. Se prezentă şi spuse:

— Sonja e însărcinată. Voiam doar să-ţi spun asta.

Lui Isabelle îi dădură lacrimile.

Jim o privi curios, apoi se depărtă de ea. Urcă treptele. Îşi întipări în minte, pornind din dormitor şi apoi coborând, fiecare piesă de mobilier. Umbla cu mâinile vârâte în buzunare, de parcă ar fi vrut să demonstreze că el nu punea mâna pe nimic, ca un copil care voia să le arate părinţilor că el era cuminte, că era ascultător. Parcă s-ar fi aflat în vizită la nişte străini, se plictisise, dar îl interesa totuşi viaţa oamenilor în casa cărora intrase. Părea indispus, de parcă i-ar fi fost zădărnicite planurile. Scoase cheile din buzunare. Se jucă neatent cu ele.

Isabelle închise ochii şi se sprijini de perete. Aştepta să se apropie de ea, dar nu se întâmplă nimic. Văzu înaintea ochilor un cerc violet, care dispăru. Pe urmă rămaseră doar nişte linii. Fără lumină, deşi ceea ce vedea ea trebuiau să fie nişte resturi de lumină, o lume subterană în sine, o reţea, un imperiu al morţilor. Trei şobolani morţi, o pisică moartă. Mai avea încă în gură acel miros de blană. Şi se lăsase atâta linişte, încât simţi nevoia să deschidă ochii. Voia să-l vadă pe Jim, a cărui respiraţie nu o auzea, ai cărui paşi nu-i auzea.

— E vina ta. Ştii asta? spuse el. Pisica… e vina ta.

Stătea în uşa, care dădea spre camere şi nu o privea.

— Tu ai împins-o de pe pervaz. Îţi mai aduci aminte?

Fără a face niciun zgomot, puse cheile pe comodă şi continuă:

— Noaptea. Şi credeai că nu te vede nimeni.

Deodată se uită la ea. O privi cu ură, curios, precis, de parcă ar fi vrut să măsoare cu exactitate locul în care se

afla ea.

— E limpede. Ai împins-o şi ai închis fereastra. Tu nu trebuie să înţelegi nimic. Nu trebuie să înţelegi că se petrec lucruri care dor ca o cicatrice. Nu trebuie să înţelegi că nu iertăm, că nu iertăm niciodată nimic. Pentru că asta nu schimbă nimic. Putem să ne depărtăm sau nu. Dar totul este dinainte stabilit, indiferent dacă ştim asta sau nu. Şi eu te-am văzut.

— Jim? spuse Isabelle, şi vocea îi suna ascuţit.

— E minunat să-ţi vadă omul faţa. Ai fi gata să crezi că nu ţi se va întâmpla nimic.

— Jim? spuse ea din nou, încercând zadarnic să pună stăpânire pe propria voce.

— Ah, linişteşte-te! exclamă Jim şi dădu să plece, dar îşi aduse aminte că încuiase uşa. Când o privi din nou, se strâmbă, spunând:

— Ce frumoasă eşti. Semeni cu ea, dar pe faţa ta nu se vede nimic. E netedă şi fină.

— Cu cine semăn eu, Jim? Cui îi semăn?

El nu-i răspunse.

— Jim? Eu nu i-am făcut nimic pisicii. A fost un accident. Trebuie să fi fost un accident.

— Nu. Nu i-ai făcut nimic pisicii. Absolut nimic, nu-i aşa? Acum ai face dragoste cu mine, dacă eu aş vrea asta. Şi de ce? Fiindcă tu crezi că eu sunt frumos? Pentru că soţul tău nu ţi-o trage? L-ai înşela şi pe urmă ai spune că nu ai făcut nimic, nu-i aşa? Dar eu nu vreau asta.

Luă cheile şi continuă:

— Dă-mi o sută de lire.

Isabelle îl privi cu ochi mari şi el rânji zicând:

— Da, văd şi eu că pe-aici zac bani. Dar vreau să mi-i dai tu. Să mi-i dai personal, cum se zice. Un mic dar.

Telefonul sună, ea vru să pună mâna pe receptor, dar Jim îi spuse, clătinând din cap:

— Nu, micuţo. Laşi telefonul acolo, vii încoace şi-mi dai banii.

Iar ascultară mesajul. Era glasul lui Alistair:

— Când te întorci acasă, sună. Vreau să ieşim

împreună la masă.

Se îndreptă spre scrin, străduindu-se să rămână cât mai departe de Jim. Erau bancnote de douăzeci de lire. Le luă pe toate.

— Numără! porunci Jim. Vreau exact o sută!

Ea numără, îi întinse banii, el îi luă şi spuse:

— Şi-o mică sărutare de rămas-bun.

Buzele lui erau reci. Ridică mâna, o apucă de bărbie. Ea se sperie, făcu un pas înapoi, dar el o mângâie cu tandreţe pe obraz. Se opri cu degetele deasupra aluniţei, îi dădu un bobârnac şi îşi luă mâna de pe ea, zicând:

— O să te învăţ. O să vezi că o să te învăţ cum nu se uită.

Jim plecă. Lăsă cheia în broască.

33

Polly nu se întorsese.

— Las că-i bine dacă nu se-ntoarce scârnăvia aia mică! spusese tatăl ei cu indiferenţă.

Sara se lipi de canapea, îi şopti ceva tigrului.

— Nu mai linge totu'!

Lovitura o prinse nepregătită, dar nu o duru, pentru că se lăsă pe pernă.

— Pe toţi dracii! Da' chiar trebuie să urlaţi tot timpul?

Mama ei se ridică şi se ducea în bucătărie de fiecare dată când tăticul punea întrebarea asta. Câteodată fugea din casă. Şi atunci el o urmărea. Fugea după ea şi urla. Fugea după ea şi niciunul din ei nu se întorcea. Se întorceau abia peste o zi sau două şi primul lucru pe care-l întreba mămica era dacă Dave se întorsese acasă. Şi Sara minţea. Spunea că fusese acasă, că promisese să o găsească pe Polly şi să se întoarcă. Şi tăticul râdea dispreţuitor şi întreba dacă nu trecuse cumva şi Polly pe-acasă şi promisese că îl va găsi pe Dave.

— Din partea mea pot să nu se mai întoarcă niciodată.

Mămica se duse în bucătărie ca să plângă şi Sara se

ascunse după canapea.

Acum făcea în pat în fiecare noapte, dar nimeni nu-şi dădea seama de asta, pentru că Dave nu se întorcea acasă şi mama blestema numai pentru că puţea. Deschise fereastra şi începu să înjure. Spuse că salteaua aia ar trebui aruncată şi tăticul se uită la ea cu ochi goi.

— Adică să cumpărăm o saltea nouă? izbucni el apoi. Pentru copilu' ăsta? Nu ţi-e clar că e retardată? Nu creşte! urlă el în cele din urmă şi o trase pe Sara de după canapea. Ia uită-te la ea!

O trase de mână şi urlă:

— Asta se cheamă că ea creşte? Ştii, încep să mă întreb dacă e a mea. Poate că e bună de momeală într-o capcană pentru şoareci. Auzi! Saltea nouă! Ia ascultă, să ştii că viaţa mea mi-am imaginat-o altfel! Face pipi-n pat! Asta e! Şi unde-i pisica pe care voi aţi hrănit-o aşa de bine, încât s-a îngrăşat ca un porc? A crăpat? A făcut infarct sau ce?

Uneori, tăticul stătea liniştit şi se holba la masa pe care nu era nimic în afara unei scrumiere.

Masa era ştearsă frumos, se vedea fibra lemnului. Linii, cercuri care se depărtau, care se apropiau, se întrepătrundeau. Şi printre ele insule. Insule făcute din arsuri de ţigară. Sara ştergea masa. Freca fiecare gaură făcută cu ţigara, folosindu-se de prosop. Dar el nu vedea asta. Vedea numai masa goală. Masa la care stătuseră mămica, şi Dave, şi el, şi Sara. Şi Polly le sărea pe genunchi, torcând, cerşind.

— Duceţi-vă dracului!

Tata spunea des asta. Şi Sara ar fi vrut să-l întrebe pe Dave ce însemnau cuvintele alea. Dar Dave nu era acolo.

— Mai ştii când ne-am mutat noi aici, acum doi ani? întrebă mămica din bucătărie.

Mămica fuma. Scutura scrumul pe jos. Peste tot erau grăunţe mici de praf. Pluteau prin aer ca nişte paraşute. Prinţese care-l căutau pe prinţ.

„Sunt ca păpuşile tale, doar că-s mai mici, îi explicase Dave. Plutesc încet, ca dintr-un cer uriaş, albastru. Vezi?”

Dar Sara nu le mai vedea. Scrumul cădea pe jos şi ea se uita la fumul care se ridica în aer.

— Unde e Polly? întrebă mama.

Femeia pusese pe ea o jachetă, pe care nu i-o ceruse. O jachetă albastră, din lână. Mai moale decât tot ce avusese Sara până atunci. O ascunsese după canapea. După canapea şi sub plapuma cu tigrul, sub care nu avea să caute nimeni.

— Sara! strigă mămica. Polly s-a întors?

Polly se întorsese de două sau de trei ori după ce o luase femeia aceea de dincolo de gard. După aceea nu se mai întorsese.

El, şi mămica, şi Dave, şi Sara şi pisica sub masă.

— La dracu'! urlă el, dând cu pumnul în masă. Da' nu mai primesc nici de mâncare?

„Vezi tu, îi spusese Dave, dacă are faţa asta, începe imediat să fluiere. Şi pe urmă, în nici cinci minute, se dezlănţuie. Vezi?"

Şi o luase pe Sara de mână şi o dusese în camera lor, a copiilor. Dar acum Dave nu era acolo. Se ghemui în spatele canapelei şi căută jacheta. Poate că trebuia să ducă jacheta înapoi, astfel încât Polly să se întoarcă. Trebuia să-i ducă femeii jacheta, pentru că jacheta era a femeii, pentru că trebuia să dai ceva ca să primeşti ceva, tot aşa cum trebuia să faci un lucru bun după ce ai făcut un lucru rău. Aşa îi spunea Dave, când îl supăra. Cu Polly era altceva. Şi ea ştia că era altceva. Era vina ei. Pentru că nu era bună. Nu creştea. Pentru că ascunsese jacheta în spatele canapelei. O murdărise. Se tot frământa, pentru că femeia o văzuse. O văzuse în grădină cu căluţul. Cu lancea. Omora tigrul.

„Trebuie să-l nimereşti în ochi, îi spusese Dave. Dacă-l nimereşti în ochi, moare".

— Voiam doar să omor zmeul, şopti ea.

Trebuia să-i spună asta lui Dave, trebuia să i-o spună femeii, trebuia să îi ducă jacheta.

— Iar s-a băgat după canapea! urlă tăticul. Nu poţi să te ocupi de ea aşa cum trebuie? Ai mai vrut un copil, de

parcă nu am fi avut şi aşa destule pe cap!

Tăticul o apucă, o trase de după canapea şi ţipă:

— Dispari! Să dispari! Ai înţeles?

Sara fugi în cameră. Dave ar fi înviat-o pe Polly. Era moartă, de aceea nu mai venea. Dave ar fi înviat-o pe Polly.

— Să vadă cum se descurcă! îl auzi pe tăticul. Stă pe lângă noi, îşi umflă burta şi pe urmă, când e destul de mare ca să ne-ajute, se cară?

„Haide, *little cât.* Haide!” îi şopti Dave. Dar pe urmă o zări pe Polly şi plecă.

A doua zi se întoarse în pat şi trase cu urechea. Patul era ud. Puse pătura pe locul ud şi se înveli cu ea. Acum nu mai era nimeni aici. Din stradă auzi răsunând clopoţelul.

Omul acela, care avea un căruţ, trecu prin faţa casei şi strigă. Fugi repede la fereastră şi văzu cum sună din clopoţel. Dar nu o striga pe ea şi căruciorul era gol. El nu îi făcu semne, nu se uită la ea, deşi alergase în cameră şi luase păpuşa aceea cu care nu se mai juca. Ţinu păpuşa în fereastră, o ţinu bine, cu picioarele desfăcute, o agită, ca să se uite la ea, ca să-şi amintească, să ştie că ea era acolo cu păpuşa ei, pe care el o înfipsese în gard, ca să ştie că ea o căuta pe Polly. Dar el nu se uită la ea. Se aplecă, apucă cele două mânere ale căruciorului şi înaintă încet, încet. Veni autobuzul care îi lua pe bătrâni. Şoferul rabată scăriţa de la uşa autobuzului. Sună la uşa casei de vizavi. Un alt bărbat o urcă pe bătrână în autobuz. Autobuzul plecă. Acum clopoţelul era mai departe. Răsuna încetişor.

După-amiază, nişte copii săriră gardul în grădină. Veniră la uşa dinspre verandă. Îşi lipiră feţele de sticla ei şi se strâmbară. Sara se ascunse în dosul unui scaun. Copiii căutau prin iarbă. Unul dintre băieţi îşi puse o găleată pe cap, o balansă pe cap. Ceilalţi se aşezară în cerc. Aplaudară. Pe urmă fugiră la gard. Săriră în grădina vecină, a femeii care o luase pe Polly.

În ziua următoare pâinea fusese mâncată toată şi laptele băut tot. Adormi încă o dată. Adormi pe podea. Făcu ochii mici când se trezi. Soarele intra pe uşa care

dădea spre verandă. Iar se vedea praful. Plutea prin razele de soare. Cădea tot mai jos. Nu mai dansa. Aluneca spre podea, de parcă prinţesele ar fi fost moarte. Cum se pricepu, pentru că prinţul nu venea. Luă jacheta din dosul canapelei, o scutură aşa cum se pricepea, o întinse pe podea, cu braţele desfăcute. Era albastră, lucea.

Sara o mângâie atent.

„Lucrurile importante nu se pierd, spusese Dave. Apar ele cândva”. Dar el părea a fi trist când spusese lucrul acesta. Ridică jacheta şi porni. Jacheta se târa pe jos. Trebuia să ţină braţul mai sus.

În spatele ei uşa se încuie. Trecu şovăind de portiţă. Era pe trotuar şi se uita la casa vecină. Ţinea jacheta cu amândouă mâinile. Un bărbat cu un rucsac galben trecu pe lângă ea şi îi zâmbi. După colţ se jucau copiii. Sara le auzi strigătele şi se lipi de o maşină. Pentru o clipă crezu că o vede pe Polly la o fereastră, la etajul întâi, dar era doar ceva alb, care nu se mişca, indiferent cât de mult s-ar fi uitat într-acolo.

— După ce te uiţi? o întrebă un bărbat binevoitor.

Sara îşi lipi jacheta de ea şi răspunse:

— Fratele meu. Mă uit după fratele meu. Vine să mă ia.

Mai târziu se ascunse între maşină şi trunchiul unui copac ori de câte ori trecea cineva. Şi pe urmă se făcu noapte. În toate celelalte case era lumină. Numai la ea acasă şi la femeia care o luase pe Polly nu era. Speră că părinţii ei aveau să se întoarcă acasă numai ca să aprindă lumina. Ca să nu mai arate aşa, de parcă nimeni nu ar mai fi locuit acolo. Se uită la fereastră. Mătuşa Martha locuise acolo şi murise. Şi pe urmă ea se mutase acolo, împreună cu mămica, tăticul, Dave şi Polly. Şi Dave plecase. El îi spusese că oamenii mari mor. Nu şi copiii. Dar tot el spusese că regăseai lucrurile importante şi acum era prea târziu. Îşi rosti încet propriul nume şi apoi o strigă încet pe Polly. Polly şi Sara. Se ghemui lângă trunchiul copacului. Era pătat ca un şarpe. Îi era frig, dar nu avea voie să îmbrace jacheta. Dacă venea totuşi femeia aceea?

Îi era frică să nu adoarmă şi să nu treacă femeia, iară ca ea să o observe. Începu să mormăie cele două nume. Când pe unul, când pe celălalt. Sara, Polly. Poate că Polly nu o putea vedea, fiindcă era plecată. Îi era frig. Se ridică în picioare şi începu să strige, când nişte mâini o apucară de umeri.

El fusese drăguţ cu ea. Le dăduse lor, adică ei şi lui Dave, o pungă mare de cartofi prăjiţi. Şi Dave spusese că Jim era un prieten de-al lui.

— Ce faci tu aici? o întrebă el, şi îi spuse că nu trebuia să-i fie frică şi că ştia tot. Ştia că Dave nu avea să se mai întoarcă, ştia că Polly dispăruse, că acea femeie o luase pe Polly. Dădu din cap, luă jacheta, o privi lung, o mirosi, rânji. Pe urmă o luă de mână şi o duse de acolo, departe de casa aceea.

— Dar, Polly. Polly e acolo, înăuntru.

El o duse mai departe. Trecu împreună cu ea de Asham Road şi apoi mai departe. Ei i se făcu frică, pentru că îl minţi se în grădină. Încercă să explice că ea fusese în grădină cu un băţ. Dar nu putea să spună acel lucru pe care îl făcuse, şi el nu îşi dădea seama de nimic. Ar fi vrut foarte mult ca el să o întrebe.

„Little cât, îi spusese Dave. Eu îmi dau întotdeauna seama când nu spui adevărul”. Dar el nu îşi dădea seama de nimic. Poate că nici el nu spunea adevărul. O duse la o casă. Coborâră câteva trepte, deschise uşa.

— Fratele tău vine precis aici. Vine câteodată ca să doarmă aici. Poate că vine mai târziu, spuse Jim, împingând-o în odaia întunecoasă şi închizând uşa.

34

Înainte ca ea să poată suna, Alistair îi deschise uşa, de parcă ar fi aşteptat-o.

— Totul este doar o minusculă idee din creierul nostru, spuse el fără nicio legătură. *And our little life is rounded with a sleep.*[21] Ieşi, se sprijini de barele cu vârf de

21 Și mica noastră viață e completată de somn. (n.tr.)

care era legată o bicicletă. Bentham m-a rugat astăzi să-l însoţesc la o plimbare. În ultima vreme îl ia de cele mai multe ori pe Jakob cu el. Era abătut. Asta se întâmplă frecvent. Doar cu Jakob e bine dispus, de parcă ar vrea să-l cruţe. Cine ştie? Ne-am dus în Regent's Park. Am făcut drumul pe care-l facem de obicei. Nu era prea multă lume, pentru că vântul era rece, cerul acoperit, parcul deplorabil aşa uscat cum este. Prin iarbă, nu departe de rondul mic, trecea o femeie cu un cronometru. Mâinile ei făceau nişte mişcări ciudate, bruşte, destul de graţioase, pipăiau aerul la fiecare pas, de parcă toate acţiunile noastre ar fi fost prea rapide. Asta mi-a adus aminte de cronometrul pe care îl vedeam în josul imaginii, când se transmiteau evenimentele de la Turnurile Gemene, îţi mai aduci aminte cum săreau oamenii pe ferestre?

Isabelle îşi trase haina subţire din piele mai bine pe ea şi lăsă braţele în jos.

— Ţi-e frig? întrebă Alistair. Jakob coboară imediat. Ce-i cu tine? Alistair o privea cu uimire, fără pic de sarcasm. Faţa ta e altfel.

Se aplecă spre ea şi o sărută pe gură. Continua să o sărute, când Jakob apăru în uşă. Alistair se desprinse brusc de ea şi se întoarse spre Jakob, spunând:

— Speram că îmi vei permite asta, spuse el, şi sarcasmul îi reveni în priviri.

Pe Isabelle o trecură fiorii când îl privi. Era ca şi când ar fi ştiut totul despre ea şi Jim, şi dorea să o judece. Alistair o privi şi o împinse spre Jakob. Iar simţi mâini pe umerii ei, pe buzele ei alte buze, dar asta nu o mişcă în niciun fel. Făcu un pas înapoi, îşi şterse faţa. Îi privi pe amândoi.

Alistair rânji, se lipi de Jakob. Doar Isabelle se sperie când de după colţ veni în viteză o motocicletă, urlă, acceleră şi mai mult, fiind urmărită de o maşină de poliţie. Poliţistul de pe bancheta din dreapta scosese capul pe geam şi avea ceva în mână, poate o armă. Alistair îl prinsese pe Jakob pe după umeri. O limuzină neagră frână. După aceea porni din nou. Ca la comandă, cei doi bărbaţi o

priviră pe Isabelle cu ochi sfredelitori, aşteptând. Ea se uită la clădire, speră să-l vadă pe Bentham, s-o zărească pe Maude, să-i facă cineva totuşi un semn, să-i explice ce anume se petrecea. Dar clădirea părea goală. Până şi geamurile din bibliotecă, pe care domnul Kraphol le lăsa de cele mai multe ori deschise, erau închise acum. Se auzi o altă sirenă urlând, de data aceasta destul de departe. I se adăugă o a doua, apoi o a treia.

— La naiba! Ce s-a întâmplat? izbucni Alistair, luându-şi mâna de pe umărul lui Jakob. Trebuie să se fi întâmplat ceva în apropiere de Great Portland Street.

Alistair scoase mobilul şi formă:

— Anthony, unde eşti? în metrou? Great Portland Street?

Ascultă, pentru ca apoi să spună:

— Da, da, e bine. Voiam doar să ştiu ce se întâmplă. Sirenele alea.

— Ce-i cu tine? întrebă Jakob uimit.

— Habar n-am.

Alistair băgă iar telefonul în buzunar. Rânji.

— Auziţi elicopterul?

Jakob şi Isabelle ridicară capetele.

„Nu-i nimic”, gândi Isabelle. Cu toate astea, un elicopter îşi făcu apariţia deasupra acoperişurilor. Rămase în aer, zgomotos şi ameninţător.

— Astea sunt ambulanţe, spuse Alistair. Bentham mi-a povestit odată, un prieten de-al lui din Ministerul de Externe avea informaţii că militarii britanici torturează în Irak. Că împuşcau oameni ca din greşeală. *Unlawful killings,* aşa numesc ei treaba asta. O fetiţă de opt ani…

— Ce înseamnă că avea informaţii? întrebă Jakob.

— Există rapoarte, replică Alistair. Multe rapoarte. Există chiar şi fotografii şi Bentham s-a enervat cumplit pe chestia asta. „Dumnezeule, i-am spus eu. Oare cine mai crede că nu torturează? Americanii, englezii?” Dar Bentham era revoltat. Era terminat.

— Mie nu mi-a spus nimic, mormăi Jakob.

Isabelle îl privi şi îi spuse întrebător:

— Jakob?

Dar Jakob nu o auzi.

Elicopterul se roti, se înălţă, făcu o curbă strânsă şi se îndreptă spre sud.

— Despre ce vorbiţi voi, de fapt? întrebă ea iritată.

Ceva clămpăni. Era Kraphol, care deschise geamurile. Isabelle vru să-i facă semn cu mâna, dar el nu privi în jos, spre ei. Se întoarse neliniştită către strada care era acum liniştită. Şi sirenele amuţiseră.

— Cândva o vom păţi şi noi, aici. Şi de ce ar trebui ca tocmai noi, cei de aici, să avem linişte?

Isabelle îl privi pe Jakob, care se făcuse mic. „De ce nu face nimic niciodată? De ce nu se apără?” gândi Isabelle. Simţi cum se lupta cu ceva şi nu o întreba ce mai face. Părea să o fi uitat.

— Ia uitaţi-vă şi voi cum stăm noi aici, degeaba, spuse Alistair cu un glas care trăda supărarea.

— Aş vrea să merg acasă, spuse Jakob încet.

Se desprinse de grilaj, şovăi o clipă, şi apoi începu să meargă repede, fără a se întoarce. Isabelle şi Alistair rămaseră înmărmuriţi.

— Dar ce s-a întâmplat? întrebă Isabelle, simţind că trebuie să se lupte cu lacrimile. Ce s-a întâmplat?

— Asta tu ar trebui să ştii, replică Alistair.

— Dar ce-a fost chestia aia cu Bentham? Ce legătură are asta cu voi, cu fotografiile, cu tot?

— Ce legătură are asta cu noi? Ce legătură are cu noi faptul că militarii englezi torturează oameni în Irak şi ucid copii? Alistair dădu din umeri şi apoi continuă: Probabil că nu are nicio legătură. Principalul este că nouă ne merge bine.

Alistair rânji cu răutate, iar Isabelle exclamă:

— Dar nu e vorba despre asta!

— S-ar putea, spuse Alistair. Hai să bem ceva. Aşa are şi Jakob timp să se liniştească. Sau voi nu vă certaţi niciodată?

Isabelle replică, dând din cap:

— Nu ne certăm.

Jakob dispăruse deja după colţ.

Isabelle se gândi că Jakob nu se va duce acasă. Probabil că nici nu ştia încotro să o apuce.

— Şi de ce ne-am certa? întrebă Isabelle.

Alistair se apropie de ea, îi apucă faţa în mâini.

— Oare ce gândeşti tu? întrebă el. Oare ce-ţi trece prin cap?

Jakob umblă două ore prin Camden, sperând că va recunoaşte strada pe care locuia Miriam. Dar nu o găsi. În cele din urmă, se întoarse la birou. Domnul Kraphol mai făcea încă ordine în bibliotecă. Punea cărţile de pe un raft pe altul. Toţi ceilalţi plecaseră. Nici urmă de Alistair şi Isabelle. Jakob se gândi mai întâi să-l sune pe Alistair pe mobil, dar se răzgândi. „Nu s-a întâmplat nimic", gândi el. Dar era neliniştit. Pe biroul lui era un bilet de la Maude. Domnul Miller lăsase un mesaj că ruga să fie sunat. Un al doilea bilet se afla sub biletul de la Maude. Era de la Bentham. „Mi-ar face bine o scurtă călătorie. Schreiber este încântat. Dacă sunteţi de acord, mâine pe la unsprezece decolăm de pe Heathrow. Dacă nu, vă rog să mă sunaţi acasă. Am rezervat trei bilete, în cazul în care soţia dumneavoastră ar dori să ne însoţească".

Jakob împături biletul cu grijă. Îl vedea pe Bentham atât de clar cu ochii minţii, parcă ar fi fost cu el. Apoi începu să strângă actele necesare pentru călătoria de a doua zi.

Isabelle apăru către miezul nopţii. Părea ameţită de băutură. Sări de gâtul lui. Nu îl întrebă unde fusese. Când îi spuse că a doua zi voia să plece la Berlin cu Bentham, ea păru speriată. Se duse în bucătărie şi îşi turnă un pahar de vin roşu.

— Şi cât ai să lipseşti?

Jakob ezită. Apoi spuse:

— Numai două sau trei zile.

Faţa ei păru că se făcuse mică şi îl întrebă:

— Pleci chiar mâine-dimineaţă?

Ea se duse la culcare şi adormi imediat.

El îi mângâie umărul prin pătură. Respira regulat şi lui îi era ruşine că nu o întrebase dacă voia să-l însoţească. Îşi împachetase deja două costume şi două cămăşi.

Dimineaţa, când el se trezi, ea mai dormea încă. Îi scrise pe un bileţel că avea să o sune mai târziu. Lăsă bani în bolul din camera ei de lucru. În bol nu mai era decât o bancnotă de douăzeci de lire. Ieşi. „Ca un hoţ”, gândi el. Dar când urcă în metrou era nerăbdător şi fericit. Îndată ce avea să aterizeze pe Tegel, avea să o sune pe Isabelle.

35

— Nu ştiu, spuse ea, şi când Andras o întrebă nerăbdător: „De ce nu ştii cum îţi merge?” ea nu dădu niciun răspuns.

Se auzi un pârâit pe fir, deşi era greu să-ţi imaginezi că un fir, ceva subţire sau solid, îi lega într-un mod miraculos. Andras se întoarse şi deschise fereastra, deşi era răcoare. Vremea aducea a toamnă şi se aplecă peste geam, ca şi când şi-ar fi dorit să mai mărească distanţa dintre el şi Magda. Ţinu telefonul strâns şi, pentru că Isabelle nu spunea nimic, se gândi că ţinea în mână tăcerea ei, putând să o poarte unde dorea. Ea nu spunea nimic. Şi după ce el se uită la Turnul Televiziunii, la stingerea şi aprinderea palidă a panourilor publicitare, în timpul zilei, se întoarse, se apropie de masa la care stătea Magda şi scrise: „Dacă mă mai vrei, mă mut la tine”.

Magda zâmbi, îi atinse mâna şi se duse în dormitor.

— Isabelle, ce este cu tine? întrebă el din nou. Ea nu răspunse nimic. O putea auzi cum respira, monoton, şuierător. „Ca un animal care fuge încoace şi-ncolo prin cuşcă”, gândi el şi se supără.

— Andras, poţi să vii să mă vizitezi?

El simţi cum i se umezise telefonul în mână. Trei luni mai devreme! Dacă i-ar fi pus întrebarea asta, trei luni mai devreme, ar fi dat fuga la birou, chiar şi noaptea, numai ca să-şi rezerve un bilet. Acum simţi o durere înţepătoare.

— Andras, întrebă Isabelle, poţi să vii?

— S-a întâmplat ceva? întrebă Andras la rândul lui. Nu-ţi merge bine? Pentru o clipă se lăsă o linişte profundă. Apoi se auzi un fâşâit. Probabil că Magda îşi luase o carte şi se întinsese în pat. Avea să aştepte până ce termina el de vorbit. În pod se auzeau paşi. „Bietul domn Schmidt! gândi Andras. Ce se va alege de el, dacă eu mă mut şi dacă proprietarii pun casa în ordine?” Se duse din nou la fereastră, dar nu privi afară, ci se uită la canapeaua veche, pe care o avea de la unchiul János şi de la mătuşa Sofi. Ar fi vrut să întrebe: „Îţi mai aduci aminte de canapeaua roşie?”, dar renunţă. Ea ştia şi aşa că el nu va veni. „Prea târziu”, gândi Andras. Dar aceasta nu era expresia corectă, pentru că timpul şi evenimentele marcate de scurgerea lui nu erau mereu la fel. Nu era totul ca o linie, fie ea şi neregulată, care putea fi urmărită şi înapoi. „Timpul nu leagă nimic, gândi el. Nu fragmentează nimic, nu leagă nimic, nu fragmentează nimic. Doar noi ne gândim că aşa se întâmplă”. Sentimentul care îl lega pe el de Isabelle era la fel de uzat ca şi canapeaua. Un obiect care nu mai era util, care provoca indiferenţă, la fel ca multe dintre amintirile legate de ea.

— Nu cred, spuse el, şi apoi se corectă: Nu, Isabelle, nu vin acum la Londra.

Ea tăcu şi râse. Râse cu glasul acela care îi era lui drag. Glas de şcolăriţă.

„Glas de şcolăriţă”, gândi el şi văzu înaintea sa fata cu rochie roşie. O văzu fugind.

— Desenezi mult? o întrebă el, întrerupându-i râsul.

— Pictezi mult? întrebă Isabelle la rândul ei şi avu ceva dur, neplăcut, în glas.

— O să mă mut la Magda şi poate o să mă apuc iar să pictez.

— De asta nu vii?

Întrebarea asta păru că îi înfige lui Andras un cuţit în inimă.

— Şi Sonja chiar e gravidă? continuă Isabelle. Şi voi v-aţi mutat în Potsdamer Strasse, iar tu te muţi la Magda, în Charlottenburg? Nu va mai fi niciodată cum a fost, mai

spuse Isabelle şi apoi puseră amândoi telefonul în furcă.

Magda adormise cu cartea în mână. El o înveli cu grijă, îi scrise un bilet şi ieşi. Pe Torstrasse, traficul era aproape inexistent. Se gândi că l-ar fi putut suna pe Jakob, dar apoi apăru, aşa, deodată, o maşină, şi el sări pe trotuar. Se împiedică, amortiză şocul cu mâinile, astfel încât faţa lui rămase neatinsă. Dar se lovise la genunchi, palmele îl ardeau. Amândouă erau zdrelite. Era mai curând năucit decât speriat. Se aşeză şi se uită prin gaura făcută în stofa, la genunchi. Se pare că se lovise cu genunchiul de o pietricică ascuţită sau de un ciob. Din rana de vreo trei centimetri curgea sânge, se scurgea pe picior în jos. Căută prin haină o batistă, nu găsi, şi aşteptă până când va fi curs destul sânge din rană. Nu dură mult. Când se ridică cu grijă, simţi cum îi dădură lacrimile. Dădu din cap, iritat, dar nu se putu abţine să nu plângă, şi râse el singur de el. Inima îi bătu cu putere, când traversă iar strada, şchiopătând, râzând. Apoi străbătu Choriner Strasse cu lacrimi în ochi.

Magda tocmai se trezise. Îl privi cu ochi mari, plini de mirare. Îl apucă de mâini cu grijă şi îl duse în baie.

— Nu ai Kodan? întrebă ea şi îi spălă cu grijă rănile cu apă călduţă, văzând că nu poate să spună nimic.

— Pantalonii pot să-i arunc la gunoi, constată ea şi îngenunche în faţa lui. Vai, sufleţelul meu.

Andras se lăsă dus în pat, învelit. La prima oră a dimineţii simţi cum Magda se trezeşte, se strecoară afară. Adormi din nou. Când se trezi, găsi în bucătărie cornuri şi lapte proaspăt. Pe un bilet, pus pe o farfurie curată, era desenat un camion şi un semn de întrebare. Andras sună şi îl întrebă pe Peter dacă mai avea nişte cutii pentru mutat.

— Şase bucăţi, spuse Peter. Dar de ce ai nevoie de ele?

— Mă mut la Magda. Dacă se poate, chiar azi.

Andras constată că asculta cu spaimă tăcerea.

— Peter. Peter! mai eşti acolo? De ce nu zici nimic?

— Te muţi la Magda? Chiar aşa? Andras! Nu-mi vine să cred! Asta e minunat! Credeam că vei plânge după

Isabelle până la sfârşitul vieţii tale.

Peste o oră cineva sună la uşă. Era Peter. Adusese cutiile.

— Trebuie să plec! îl informă Peter. Sonja mă aşteaptă în maşină.

Avu un moment de ezitare, pe urmă rânji emoţionat, îl îmbrăţişă pe Andras, dispăru.

„Numai lucrurile cele mai importante, gândi el. Două cutii cu haine, două cu cărţi, două cu acte. După aceea fac eu ordine”. După ce termină, îşi aduse aminte ce visase. Un vis asemănător cu cel pe care îl avusese cu câteva luni în urmă. Stătea goală într-o încăpere, în bătaia neonului, mai bătrână şi mai mică. O femeie în vârstă cu trup de copil. Nu-i putea vedea chipul. Îl ascundea în palme.

„O să-i trimit un e-mail, gândi Andras. O s-o întreb dacă nu poate veni cumva la Berlin pentru câteva zile”.

Noul sediu tot nu era gata. În biroul lui Isabelle, Isabelle avea propriul birou, cu o fereastră care dădea spre castanul din grădină, se aflau cutii şi computerul ambalat. Era atâta treabă şi de ce să nu fi fost ăsta un nou început? *New concept – new life.* Asta era valabil şi pentru ea. Cineva bătu la uşă. Nu sună, ci bătu. Pentru o clipă, lui Andras îi trecu prin cap că la uşă era Isabelle. Dar era domnul Schmidt. Avea în mână o valiză demodată, din carton.

— Mă gândeam eu că în curând o să vă mutaţi, spuse domnul Schmidt morocănos, când văzu figura speriată a lui Andras.

— Îmi pare rău, replică Andras, ridicând mâna, de parcă ar fi simţit nevoia să se apere.

— Lucrurile stau aşa: am găsit ieri un geamantan şi astăzi mă mut, spuse domnul Schmidt. Nici nu se putea întâmpla altfel. Am înnoptat în gară, deşi nu ar fi trebuit s-o fac. Localurile în care se servesc gustări sunt foarte bune. Şi apoi am găsit valiza asta goală. La poştă. Ştiţi dumneavoastră, la pod. „Nu e o pură întâmplare, mi-am zis. Se mută, mă mut şi eu”.

Domnul Schmidt puse mâna pe geamantan şi începu să coboare scările.

— Dar nu vreţi să vă ducem undeva? Şi reşoul nu-l luaţi? întrebă Andras.

Domnul Schmidt dădu din cap şi coborî cu grijă treptele, fără a mai întoarce capul.

36

Îi dădu o pătură şi îi spuse că putea să doarmă pe canapea, la fel ca fratele ei. Era nouă şi jumătate seara şi lui îi plăcu cum stătea întinsă şi poate chiar adormi imediat. La zece şi jumătate, el mai ieşi o dată şi încuie uşa. Merse în susul străzii şi când văzu că la numărul 49 era întuneric, se supără, de parcă îi fusese zădărnicit un plan. Avea un plan. Mâine urma să plece la Glasgow. Lucrurile lui erau deja împachetate. Geanta era pregătită în dormitor. Trebuia doar să-şi mai facă un pic de curaj. Pete, portarul de la Broken Night, îi spusese că trecuseră pe-acolo doi tipi, care nu păreau foarte simpatici, şi se interesaseră de el. Îl întâlnise din întâmplare. Pe Iron Bridge. Încă îi mai datora banii lui Pete. Nici nu avusese de gând să-i dea partea, şi uite că Pete era atât de drăguţ şi îl avertiza. Rânjise şi spusese că făcuse şi el aşa, o faptă bună, pentru a-şi mai îmbunătăţi karma. Cât despre karma lui Jim, Pete îl sfătuise să plece din oraş, pentru că acum nu se mai putea reîncarna decât în râmă sau în vrabie. „Dar abia dacă mai există vrăbii”, gândi Jim, în vreme ce mergea în josul lui Lady Margaret Road. Nici măcar nu era vorba despre asta. Se simţea ca şi cum Isabelle l-ar fi înşelat. Copila era întinsă pe canapea, dormea, nu se prefăcea, pentru că atunci când Jim îşi apropie bricheta de părul ei, ea nu tresări. Respiră mai departe regulat. Dormea. Părea atât de drăguţ. Chiar era drăguţ să vii acasă să vezi un copil cum doarme. Şi care nu era aia casa lui? Mâine voia să se care. Bău o bere şi se duse în dormitor, deşi avea obiceiul să doarmă de cele mai multe ori în sufragerie, ca să audă uşa, ca să poată fi cu ochii în patru. Dar pe canapea dormea copila. Îşi dezbrăcă haina, o

aruncă pe jos şi se întinse în pat.

În toiul nopţii o auzi pe copilă scâncind. Îl trezise. Se pare că micuţa se sculase. În loc să doarmă mai departe, Jim strânse pumnul supărat. Se auzi un zgomot, fetiţa se lovise probabil de măsuţă. Ce chestie idioată, măsuţa aia din sticlă şi copila aia. Poate că îi era sete. Dar el era prea obosit şi prea leneş, pentru a se ridica din pat. Probabil că nu fusese o idee bună. Nu fusese o idee bună să aducă aici copila când Isabelle nu se afla aici. Trase cu urechea. Auzi un scâncet uşor şi adormi iar.

Visa ceva şi sări speriat din somn, ferindu-se de ceva urât. Când deschise ochii, văzu că fetiţa stătea în faţa lui. Stătea aşa cum o găsise şi ieri. O faţă ascuţită, nu tocmai frumoasă. Şi pe urmă îşi dădu seama că micuţa mirosea urât.

— Nu poţi să te speli? Puţi, îi spuse el.

Fetiţa făcu un pas înapoi şi când o privi mai atent observă o pată neagră pe pantalonii ei cenuşii. Un fel de pantaloni pentru jogging, dintre cei care se legau sus, cu şiret. „Asta e greşeala mea, am luat o hotărâre proastă”, gândi el. Fusese greşeala lui că nu îl gonise pur şi simplu pe Ben, că nu fusese mai aspru faţă de Mae şi acum, copilul ăsta. Stătea aşa înmărmurită înaintea lui şi imediat avea să plângă, şi pe urmă ar fi vrut să şi mănânce de dimineaţă. Lapte, cereale, pâine, marmeladă. Se ridică şi observă înveselit cum fetiţa o luă la fugă, se refugie în sufragerie, se aşeză pe canapea. Cu mâinile puse pe genunchi şi capul plecat. Pe măsură ce se apropia de ea, fetiţa devenea tot mai rigidă. Dacă ar fi atins-o, s-ar fi spart, aidoma unei păpuşi de porţelan. Dar, deodată, ea înălţă capul şi îl privi. Direct, fără a ceda. Nu putu rezista privirii ei. Se duse în baie, se dezbrăcă, se bărbieri. Ţuguie buzele, aşa cum făcea adesea.

Îşi ţuguia buzele de parcă într-o zi ar fi putut să înceapă să fluiere aşa, de la sine. Dar din gura lui nu ieşea decât aer. Aer şi salivă. Chiar şi după ce făcuse duş, tot mai era furios.

Îşi puse un prosop la brâu şi se duse în sufragerie.

Copila era tot unde o lăsase.

— Scoală-te! tună Jim.

Îi dădu ascultare, încăpăţânată, îndărătnică.

— Poate pregăteşti şi tu micul dejun sau crezi cumva că am să te servesc eu?

Sara vru să se ascundă după măsuţă, dar el îi tăie calea. Îi simţi mirosul şi înţelese, în sfârşit:

— La dracu'! Ai făcut în pantaloni? Ai făcut pipi pe canapeaua mea?

O apucă de umeri. „E slabă ca o păsărică”, gândi Jim şi o sili să înalţe capul. Dar ea nu plângea. Privea în gol, cu o concentrare aproape supraomenească. Stătea aşa. Ultima piedică înainte ca el să plece la Glasgow. Ea şi Isabelle. Atât doar, înainte de a putea părăsi oraşul ăla de căcat, care strica totul, care nu ierta nimic. Era deja ora zece, Jim se întoarse. Ceva luminos se arătă înaintea ochilor lui, îl orbi. Se văzu nevoit să închidă ochii. Era o lumină puternică, albă.

— Măcar spală-te, spuse el. Nu am haine de schimb pentru tine.

Fetiţa plecă, intră în baie, închise uşa în urma ei. Apă. El puse apă la fiert, pentru ceai. Căută biscuiţi, pâine prăjită. Scoase o tavă. Puse două pahare pe tavă. Rânji. Hisham ar fi fost mulţumit de el. Uite, scormonea prin nişte pachete care se aflau acolo de pe vremea lui Damian. Oare aia nu era miere? Nu, miere nu, dar, în schimb, un borcan cu marmeladă. Era puţin spart la gură borcanul, dar marmelada nu mucegăise. Mae pregătea micul dejun aşa cum trebuie. Cu ouă, cu şuncă. Cumpărase un toaster, fără să-l întrebe nimic, asta numai ca să prăjească dimineaţa pâinea. El duse tava în sufragerie, aşeză pătura. Îşi trecu palma peste canapea. Nu mai păstra căldura trupului, care dormise acolo. Era uscată.

Ea nu găsise baia şi atunci se ridicase să facă în pantaloni, ca să nu murdărească în vreun fel canapeaua. „Nu mai lipseşte doar Isabelle”, gândi el. Isabelle, care să prăjească ouă în tigaie şi să-l întrebe dacă voia şuncă. Puse ceai în ceşti şi puse marmeladă pe un biscuit. Mobilul

sună. Pe ecran nu era afişat niciun număr. Răspunse. Iar una dintre acele hotărâri greşite, pe care le lua ca un idiot. Sperase că Hisham îl va suna. Dar nu era nimic. Nu se auzea nimic. Doar o respiraţie. „O femeie”, gândi el. Întrebă cine era acolo, cine dracu’ era acolo.

— Cine-i acolo? strigă el şi pe urmă femeia închise.

Pe urmă Jim strigă:

— Mae? Tu eşti, Mae?

Fetiţa ieşise din baie încet, ca un şoarece, îl spionase. Se duse la masă şi începu să mănânce. Se îndopa cu biscuiţi. Se întoarse scârbit într-o parte. Împinse una dintre cănile cu ceai, îşi luă geanta, încuie uşa şi plecă. N-avea decât să o găsească Damian. Asta avea să fie aşa, un cadou micuţ de la Jim cel recunoscător. O va găsi pe jumătate moartă de foame sau cu totul moartă de foame, pentru că nu putea deschide geamurile, nici măcar dacă se suia pe un scaun. De auzit, nu avea cum să o audă nimeni. Era micul cadou de rămas-bun. Mobilul îl ţinea strâns, în buzunarul de la pantaloni. Trăgea cu urechea. Voia să audă dacă mai sună cumva. Îl pipăi cu degetele, dar mobilul rămânea mut. Merse în josul lui Kentish Town Road. Îşi cumpără de la o brutărie două Sconcs. Mestecă. „Să plec! se gândi. La gară şi să plec!” Pipăi plasticul. Scoase mobilul. Iată podul, Canalul. Jim apăsă butonul verde. Ascultă. Nimic. Aruncă telefonul în apă, fără să-l închidă. Un puşti care se afla lângă el rânji uimit şi-l întrebă:

— Domnule, de ce nu mi-l daţi mie?

Jim privi în ochii sticloşi ai puştiului.

— Hei, domnule, nu aveţi şi pentru mine o liră?

Văzu mâinile tremurânde care se întindeau spre el.

— Poate aveţi o ţigară, continua băiatul să se milogească. Jim băgă mâna în buzunar, căută o monedă. Dar nu era nimic acolo. Nicio monedă, nicio bancnotă. Nimic. Totul era în haină. În haina, pe care o purtase ieri. Căută prin geantă. Scormoni prin geantă, printre ambalaje de celofan şi medicamente.

— Nu mai încerca să fii şiret, îi spusese Albert. Nu are niciun rost. Ţine banii la tine. Restul, într-un buzunar

din care poţi să arunci totul.

Şi el făcuse totul aşa cum trebuia. Haina rămăsese în dormitor „Un mic dar de rămas-bun, se luă el în râs. Dar haina aia o voiai, nu?” Băiatul mai stătea încă înaintea lui, se ghemuise.

— Tai-o! îi strigase Jim.

Băiatul tăcu precum i se spusese şi Jim îşi îndreptă spatele. Apucă bine mânerul genţii. Un grup mic de turişti se opri lângă el. Turiştii vorbeau tare. Vorbeau despre el. Îşi dădu seama de asta după privirile lor. Privirile nici măcar nu erau furişe, ci directe, clare. Doi bărbaţi vorbeau. Două femei îi ascultau. Cea mai frumoasă dintre ele trăgea nişte linii invizibile cu pantoful pe trotuar. Îşi ţinea poşeta strâns, cu ambele mâini. Jim se desprinse de parapet ca un înotător. „Încă o dată”, gândi el. Începu să alerge cu paşi mari. „N-am nici măcar mărunt, pentru un bilet de autobuz”. Trecu de Pang’s Garden, fredona. Era ultima oară când trecea pe-acolo. Va lua un taxi până la gară. Unul dintre acele *Peace Cabs.* Bărbaţii stăteau acolo, politicoşi. Vorbeau cu voci plăcute. Îi întindeau o cartelă. Chiar azi? Da, azi la prânz era foarte bine. Era bine. Trebuia doar să sune. Cu zece minute înainte. Şi unde? Din Lady Margaret Road până în Liverpool Street Station? Nicio problemă! Aşa îi spusese unul dintre ei, dând din cap, dar ceilalţi doi păreau distraţi. Se uitau în cealaltă parte a străzii, unde o bătrână încerca disperată să ţină pasul cu frumosul ei căţel şi o femeie tânără se apropia din sens opus, mergând de parcă ar fi avut genunchii moi. Avea o fustă scurtă, mergea relaxat. Nici măcar nu ridica picioarele. Îşi ţâra sandalele şi picioarele alea moi şi albe. Înjură. Traversă strada printre maşini care claxonau. Dar ea nici nu întoarse capul. Păşea moale şi sexy şi tălpile încălţărilor se frecau de pietrele trotuarului. Totul se petrecea atât de încet, de parcă ar fi vrut să-i uşureze treaba. Pur şi simplu se oferea fără nicio ruşine. Chiar şi muftiii aflaţi pe cealaltă parte a străzii observară asta. Se lăsă puţin înapoi, după aceea se îndreptă iar. Fusta i se lipise de fund, ademenitor, respingător. Nici nu îşi dădu

seama că el se afla în spatele ei. Nu-i auzea nici respiraţia, nici paşii. Era mulţumită. „Mulţumită de sine şi de ziua care o aşteaptă”, gândi Jim. Seara, soţul avea să apară şi avea să plătească bani frumoşi ca să primească măcar o cină şi măcar nişte cuvinte frumoase. „Nu te culci cu el? ar fi vrut să întrebe. Şi el ce primeşte în schimbul banilor lui?” Ea călca uşor cu genunchii moi. Poate lucea asta voit, poate se simţea foarte bine pentru că un bărbat mergea în spatele ei şi se uita pofticios la fundul ei frumos, rotund şi sexy. Dădură colţul către Leighton Road. El mergea la trei metri în spatele ei, cu ochii pironiţi în părul ei maroniu, de parcă ar fi fost de miere, pironiţi în fundul ei, în bluza ei în carouri albastre şi verzui. El o urmărea sau o mâna, pentru a-i face o surpriză. „Am plecat prea brusc, gândi Jim. Fără bani, fără a-mi lua rămas-bun, dar asta nu se mai poate schimba”. Întinse mâna. O strigă pe nume, o prinse de braţ, înainte ca ea să se fi putut întoarce. O trase mai aproape de el, astfel încât să pară că ea dorea să-i cadă în braţe. Trebui să se uite în altă parte. Ea nu se ruşină. Îi oferi faţa, ochii larg deschişi, gura întredeschisă. Era cu totul nevinovată. Trăncănea ceva legat de faptul că soţul ei era plecat din oraş.

Spuse că soţul ei nu o luase şi pe ea, că îl rugase pe un prieten să vină. Îi spuse totul având expresia acelor persoane care au drepturi, care aveau să fie consolate. Dar nu voia. Acel prieten nu voia, pur şi simplu, să vină, din cauza altei femei. Se apropie mai mult de el. El simţi nevoia să se retragă puţin. O ţinu de braţ. O ţinu la distanţă şi pe urmă o trase după sine. Se gândi că era lumină. Şi ochelarii de soare şi-i uitase în haină. Îşi aminti de ceea ce îi spusese Damian, despre faptul că în lumină erau ascunse tot felul de lucruri. Simţi braţul cald în mâna sa. Îi era dor de Mae. Îi era atât de dor de ea.

37

După toată acea lumină de afară, în casă li se păru întuneric. Ochii lor se obişnuiră cu greu cu acel întuneric. Ea trase pe nări aerul stătut, acru. Jim se împiedică. Ea se

propti în el. Îi simţi trupul puternic.

— El o să sune, spuse ea. Pun pariu că o să sune şi o să întrebe dacă nu aş putea totuşi să-l însoţesc. Ca să fiu sinceră, nici nu ştiu dacă mai vreau să fac asta.

Andras îi spusese că are glas de şcolăriţă şi ea începu:

— Ar fi meritat să vezi fotografiile pe care mi le-a făcut Alexa. Erau în sertarul meu. Unde era să le ţin? Erau poze nud. Mă gândeam că lucrul cel mai rău e că nu sunt pornografice. Probabil că Alexa are o întreagă colecţie. Ar fi trebuit să le trimit părinţilor mei. Poţi să-ţi imaginezi treaba asta? Ei stau în cutia lor de pantofi. Aşa numesc eu casa lor, „cutie de pantofi”. E ceva scump, nu Prada, dar ceva solid. Îţi poţi imagina reacţia lor, dacă le trimit fotografiile alea, aşa, ca să vadă cum mai arăt eu goală?

Amuţi. El se îndepărtă şi încuie uşa.

— Jim? Tu ai spus de curând că eu aş semăna cu cineva. Stătea înaintea ei, în semiîntuneric. Nu era atât de solid ca Jakob şi Alistair, dar era mai compact, plin de energie concentrată, mânioasă. Pusese geanta jos. Ea se aplecă după geantă.

— Las-o! spuse el tăios.

— Voiam doar s-o dau din drum, ca să nu te împiedici de ea.

Îi privi faţa cu atenţie. Nu-şi putea da seama ce vede. Jakob era cel care avea să încerce să o sune, nu Andras. Jim voia să scape de ea.

— Jim, ce voiai să-mi arăţi? întrebă ea, trăgând de nasturele de sus al bluzei.

Fusese însă numai o mişcare de derută, izbucni în râs şi îşi desfăcu puţin picioarele. În dreapta ei, acolo unde erau o canapea şi o măsuţă din sticlă, se mişcă un cap de copil. Se iviră două braţe subţiri, se întinseră. Ţineau ceva negru în mână şi abia după aceea înţelese ea că Sara se ridică şi avea jacheta ei albastră, veche, din lână. Isabelle se uită repede la Jim, care stătea acolo şi parcă pândea. Sara se apropie încet de ea, spunând:

— Jacheta dumneavoastră! Vă dau jacheta

dumneavoastră, ca să mi-o daţi înapoi pe Polly!

Isabelle făcu un pas înapoi, zicând:

— Prostii… Asta nu-i jacheta mea.

Mirosi jacheta. Avea un iz acru. Făcu o mişcare de respingere, de parcă ar fi putut să gonească fetiţa. Fetiţa tăcea. Era năucită.

— Polly? întrebă ea în cele din urmă. Mi-aţi luat-o pe Polly şi mi-aţi lăsat mie jacheta? îl privi pe Jim, de parcă i-ar fi cerut ajutor.

— Spune-i unde e Polly! îi porunci el, rânjind. Se apropie de ea şi continuă: Spune-i ce-ai făcut cu rahatu' ăla de pisică a ei!

Isabelle simţea căldura trupului său. Trupul său relaxat şi încins. Dar era distrat, de parcă i-ar fi venit în minte ceva, un lucru de care uitase. Trecu pe lângă Isabelle, luă un plic de pe televizor şi spuse:

— Asta era! Despre asta ai vorbit. Despre fotografii.

Ţinea în mână plicul, indecis. „E ca şi când s-ar sfărâma ceva, gândi Isabelle. S-ar desface în bucăţi”. Sara lăsă jacheta în jos şi îl privi pe Jim, de parcă s-ar fi milogit. Jim puse plicul la loc şi Sara îl luă. I-l întinse, de parcă acel plic ar fi însemnat ceva, dacă jacheta nu însemna nimic. Ceva ce i-ar fi putut oferi lui Isabelle. Îi întinse lui Isabelle plicul.

— Termină! izbucni Jim. Vocea lui avu un răsunet spart.

Rupse plicul în bucăţi. Bucăţelele acelea căzură pe jos. Erau bucăţele colorate, după cum constată Isabelle. Bucăţele din fotografiile ei. Bucăţele colorate, între bucăţele albe, care alcătuiseră cândva un plic. În cameră era acum şi mai multă lumină, pentru că soarele coborâse puţin mai jos.

— Dar mi-aţi spus că doamna ştie unde este Polly! protestă Sara.

— Vrei să-ţi ţii gura? o apostrofă Jim. Rahatul tău de pisică? Pisica? E moartă! Moartă! Ai priceput? A murit din cauza ei, continuă Jim, arătând-o cu degetul pe Isabelle. A murit pentru că ea nu putea să o sufere, pentru că îi este

indiferent ce se petrece cu pisica ta!

Se întoarse cu totul spre Sara. Înălţă capul. „Ce mincinos!” îşi zise Isabelle. Dar nu era o minciună pentru Jim şi pentru Sara care stăteau faţă-n faţă, în vreme ce se întuneca, probabil, pentru că un nor acoperise soarele. Isabelle simţi mirosul stătut de tutun, de lenjerie veche, de pernă prăfuită, care nu fusese scoasă, probabil, niciodată la aerisit. Pe măsuţa de sticlă era un pahar.

— Jim, spuse ea. Jim, aş vrea să plec. Se îndreptă spre uşa încuiată. Cheia nu era în broască. Jim, lasă-mă să plec. Eu am împins-o doar de pe pervaz. Asta-i tot! Nicio pisică nu moare dacă o împingi de pe pervazul unei ferestre aflate la parter!

Glasul ei era subţire, revoltat, de parcă i-ar fi folosit la ceva faptul că se revolta.

— Jakob a spus că mă sună! exclamă ea, deşi ştia foarte bine că Jakob nu avea să-şi facă niciun fel de griji. „Şi chiar dacă va suna, asta nu va schimba cu nimic situaţia”, gândi ea.

Jim o urmări atent. Văzu cum dădea drumul clanţei, cum se întorcea în încăpere.

— Jim? spuse ea, izbutind să-şi controleze glasul.

— Minţi! spuse Jim, gesticulând în gol, pentru a pune mâna pe un gând, pentru a izgoni ceva.

Mâna lui o atinse pe Sara. Nu prea tare. Dar el se bucură că mâna lui se împiedicase, în sfârşit de ceva. Se împiedicase de ceva care nu îi permitea să înainteze. Isabelle îşi îndreptă spatele şi spuse, stăpânindu-se:

— Sara, i-ai povestit lui Jim ce ai făcut cu pisica ta? I-ai spus că ai bătut-o cu un băţ? Cu un băţ gros?

Jim tăcu uluit.

— Ei, ce spui?

Dar pura răutate, cumplita răutate a denunţului ei, declanşă ceva care stătuse liniştit, întocmai ca un ceas stricat. Chiar şi norul porni mai departe, lăsând soarele să strălucească în voie. În cameră se făcu mai multă lumină şi i se putu vedea faţa, care se modifica, întocmai ca într-un film vechi, ca într-un spectacol al jocurilor de umbre. El

simţi ceva, dădu deoparte tot ce era inutil, făcând un gest care trăda jignirea şi mândria. Văzu cum trage aer în piept. Căuta ceva, la fel ca şi ea.

— Poate că ar trebui să te iau cu mine, spuse el în cele din urmă. Vrei să vii cu mine, tu, cu faţa aia frumoasă şi nevinovată?

Veni în spatele ei, purtându-şi mâinile ca într-un joc, mai întâi pe gâtul ei, apoi mai jos, sub materialul bluzei verzi-albastre, o strânse mai tare, se concentra mai mult. Sara scoase un scâncet. Jim înjură, se desprinse de Isabelle, făcu doi paşi, îşi luă avânt, strânse pumnul... O trase iar pe Isabelle lângă sine, în vreme ce Sara căzu, sângerând. Isabelle scoase un ţipăt scurt, dar mâna lui îi acoperi gura. Apoi îşi menţinu mâna pe gura ei, dar fără a mai apăsa. Îi mângâie buzele, i le desfăcu.

— Nu s-a întâmplat nimic, îi şopti în ureche. Ei, hai! o ademeni el, o alintă el, până ce buzele ei se deschiseră şi mai mult, până când simţi degetul pe limbă.

Sara se întoarse pe o parte. Se ridică, tuşi o dată. Sângele curgea nestingherit, era absorbit de tricou. Degetul se retrase din gura lui Isabelle. Sara îi privi pe amândoi. Îşi trecu mâna şovăielnic peste bărbie, scuipă, mai scuipă o dată. Isabelle închise ochii. O scutură un fior de greaţă. O palmă, dată uşor, o atinse. Îi auzi glasul râzând, spunând:

— Doar ţi-ai dorit să fie pedepsită. Se aplecă spre dreapta şi continuă: Deschide ochii!

Apoi o împinse înainte, către Sara, care ţinea un dinte în mânuţa întinsă. Nici nu plângea. „Nu pot să fac nimic", gândi Isabelle iar şi iar, şi simţi trupul cald, se lipi de el. Dar el o împingea nemilos spre fetiţa, care îi privea de la o distanţă mică, uriaşă. Jim mormăi ceva. Mâinile lui o împingeau uşor pe Isabelle, o lăsau singură. Ea voia să se lipească de el, ca şi când el ar fi putut să o consoleze. Voia să închidă ochii să fie îmbrăţişată, dar el o respingea.

— Ai fi în stare să cerşeşti de peste tot, îi spuse Jim. Ştii ce eşti tu? Eşti ca o gaură neagră. Orice se poate arunca în tine. Şi tot ce este aruncat dispare fără urmă.

Jim o apucă iar, o întoarse, continuând:

— Şi nimic nu se vede pe faţa aia a ta, nici măcar un pic de frică. O privi atent pe Isabelle şi gura i se strâmbă. Fata miroase! Nu simţi? îi apăsă ceafa în jos. A făcut pe ea!

Îi dădu drumul şi spuse calm:

— A făcut în pantaloni. Dezbrac-o. Vreau să o dezbraci până la piele.

„Nu!” gândi Isabelle, dar se aplecă. Sara încercă să se ferească. Dintele îi căzu din mână, pe covor.

— Hai odată, spuse Jim cu indiferenţă, privind în jur ca şi când ar fi căutat ceva. Se duse în bucătărie şi se întoarse cu un cuţit.

Isabelle se supuse. Urmări mişcările mâinilor ei, fără să-i vină să creadă. Acele mâini, care îi trăgeau tricoul fetiţei peste cap. Nu cu duritate, nu cu tandreţe, ci cu precizie, cu îndemânare, de parcă ar fi repetat scena asta de o sută de ori. „Alexa ar trebui să fie aici, gândi Isabelle. Alexa cu aparatul ei de fotografiat”. Isabelle începu să plângă. Puse tricoul deoparte. Trase către sine trupul, acum ţeapăn, al copilei, se chinui să desfacă nodul de la pantaloni, trase deodată pantalonii şi chiloţii în jos, până la glezne. Ridică fetiţa. Sara stătea acum goală înaintea ei. Se ştergea la nas, se mânjea de sânge, nu plângea, se uita la Isabelle cu spaimă, dar împăcată. Scuipă. Scuipă un al doilea dinte. Părea că nu pricepe ce se petrece şi o privi întrebător pe Isabelle, care stătea în genunchi înaintea ei, palidă de teamă, cu răsuflarea tăiată de ruşine. Jim o lovi pe Sara uşurel cu vârful pantofului, o dată, încă o dată, de parcă ar fi vrut să verifice un anume lucru, în grădină se auziră deodată glasuri de copii. Un băiat urla comenzi şi ceilalţi executau.

— Dave, spuse Sara, fără a se întoarce spre uşa care dădea către grădină.

Isabelle o privi. Văzu faţa ascuţită a copilei, sângele care se usca.

— Fratele tău ăla tâmpit, spuse Jim absent, în vreme ce mâna dreaptă părea că se juca cu lama cuţitului. Păi să plecăm toţi. Să ne cumpărăm o căsuţă, nu-i aşa? O căsuţă

cu grădină, cu un cireş în mijloc.

Jim se apropie de fetiţă.

— Nu! se milogi Isabelle, plângând fără a se mişca.

— Nu? replică Jim, rânjind. Da’ nu vrei s-o ajuţi, nu-i aşa?

Isabelle desfăcu repede nasturii bluzei, trase fusta de pe ea, chiloţii, se împiedică în sandale şi se întinse goală pe podea.

— Nu vreau! decise Jim după ce o privise atent.

Cu mâna stângă o apucă de păr, prinse în mână păr cât mai mult. Îi puse piciorul pe umărul stâng, astfel încât ea să nu se poată ridica. Puse cuţitul aproape de rădăcina firelor de păr şi făcu o mişcare bruscă, lăsând să cadă la întâmplare părul tăiat.

— Uite-aşa! spuse el mulţumit, de parcă ar fi găsit, în sfârşit, ceea ce căuta. Acum soţul tău poate să vadă că ai avut o experienţă.

Zăbovi puţin. Era obosit. Apoi se duse în dormitor. Se întoarse cu o haină pe braţ. Ezită puţin. Strânse din două mişcări hainele ei, le ridică, se îndreptă spre uşă, băgă mâna în buzunar, ieşi pe uşă, încuie pe dinafară. Văzu pe fereastră cum urca treptele. Îi văzu picioarele. Văzu hainele. De afară nu se mai auzeau copiii. Doar cântecul unei păsări.

38

Copila se ascunse ca un animal în dosul canapelei când Isabelle se ridică în picioare. Îi era frig. Privi în jur. Descoperi o pătură, dar i se făcu silă la gândul că ar fi trebuit să atingă ceva. Se plimbă încoace şi-ncolo fără ţintă. Se duse la fereastră. Văzu hainele, aşa cum le lăsase Jim să cadă. Un bărbat mai vârstnic, probabil un locatar, deschise portiţa, văzu grămada de haine şi, iritat, îi dădu un şut. Pentru că era goală, nu bătu în geam, dar după ce domnul acela dispăru, se întinse, pentru a ajunge la cârligul de siguranţă. Voia să vadă dacă fereastra se deschide. Nu ar fi fost foarte greu să iasă. Închise fereastra, trase transperantul pe jumătate, ca să nu o vadă

lumea goală. Dinspre canapea se auzea un zgomot discret, monoton. Se aplecă. Sara stătea ghemuită între speteaza canapelei şi perete, îşi băgase în gură jacheta albastră şi sugea, mesteca, avea faţa umflată. Lui Isabelle i se păru că numai Sara era aceea care o împiedica să plece.

Era cât se poate de clar ce avea de făcut. Trebuia să caute ceva de îmbrăcat în dormitor sau să aştepte până se făcea întuneric, sperând că nimeni nu îi va lua hainele. Pe urmă trebuia să urce cele câteva trepte aşa goală cum era, şi să-şi ia hainele. Pe urmă trebuia să ducă fetiţa la medic. Până la urmă, va face toate acele lucruri. Ştia că nu avea rost să amâni. Dar nu era întuneric, şi ea stătea acolo, şi îi era frig, şi îşi dorea să scape de propriul trup, pe care îl vedea înaintea ochilor, ca în pozele Alexei.

Sara se arătă de după canapea, ţinând strâns în mânuţă un ciucuraş al jachetei.

— Dave, spuse ea, fără a înălţa ochii. Isabelle simţi mirosul de urină, înainte de a vedea pata neagră de pe covor. Polly! spuse Sara şi începu să plângă.

Plângea fără să scoată niciun sunet. Lacrimile îi curgeau din ochi şi parcă nici nu observa lucrul ăsta. Isabelle auzi cum lacrimile fetiţei picau pe covor. Auzea, pentru că lacrimile cădeau pe bucăţelele de fotografii, pe firele ei de păr.

În dormitor găsi un tricou şi o pereche de jeanşi. Ambele murdare. Mirosul lui Jim era atât de intens, încât simţi că i se face greaţă, dar îmbrăcă hainele acelea. Simţi peste ruşine materialul aspru. Se văzu nevoită să suflece pantalonii. Să-i ţină de betelie. Nu găsi nicio curea. Mai găsi şi un maiou pentru Sara. Se duse cu el în baie, nu aprinse lumina, şi se văzu nevoită să strige, să strige numele Sarei. Din locuinţa de deasupra se auzi un radio, dat mult prea tare. O voce subţire, care lua tonuri tot mai înalte. Probabil o arie. Apoi interveni orchestra. Cineva strigă ceva şi radioul fu dat mai încet. Pe marginea căzii se găsea un prosop. Puse un colţ al prosopului sub jetul de apă caldă. Vru să strige, dar nu se auzi decât un gâfâit scurt, speriat. Duse mâna la ochi, la frunte, de parcă din

interiorul ei s-ar fi desprins ceva, s-ar fi spart ceva care nu putea fi adunat şi lipit, pentru că nu era limpede ce trebuia făcut sau pentru că se ştia că lipsea o bucată şi nimic din ceea ce existase nu avea să se mai potrivească. „Jakob”, gândi ea cu grijă, ca şi când el i-ar fi putut citi gândurile, ca şi când ar fi putut s-o vadă acolo. Jim îi spusese că pe chipul ei nu se vedea nimic. În semiîntuneric îndrăzni să arunce o privire în oglindă. Se sperie. Dar dacă s-ar pieptăna, dacă şi-ar lega părul, n-ar observa nimeni că lipsea un smoc. Luă prosopul umed şi intră în sufragerie, unde zăcea Sara. Avea jacheta în gură.

— Sara, şopti Isabelle, aşezându-se în genunchi înaintea ei.

Îi cuprinse atent faţa din care o priveau doi ochi goi. Cu mâna dreaptă apucă prosopul umed şi începu să şteargă sângele uscat. Se duse iar în baie, dăţi prosopul, se întoarse. Fiecare mişcare dădea la iveală o bucată a dezastrului: buza crăpată, gaura însângerată, din care lipseau doi dinţi. Nasul rupt, o vânătaie umflată. Ridică fetiţa cu grijă. Abia dacă putea sta în picioare. O urmă pe Isabelle în baie. O lăsă să o spele pe faţă, pe mâini. Alt prosop. Apă rece. Apă rece pe umflături. Veni cu ea în sufragerie, la fereastră, o urmări în vreme ce îşi căuta poşeta, o văzu, când ieşi, pe fereastră.

— Polly, spuse Sara în cele din urmă.

Isabelle dădu din cap şi minţi:

— Vino, poate că Polly e iar acasă.

Urcă în fugă cele câteva trepte. Se întuneca deja. Hainele ei nu mai erau acolo. O bucată de stofă albăstruie se vedea ieşind dintr-un tomberon. Peste restul îmbrăcămintei lui Isabelle trona o pungă de gunoi, care crăpase. Sara încercă să se caţăre pe pervaz, dar aluneca mereu în jos. Isabelle văzu faţa aceea umflată, întinse mâna pentru a o ajuta pe copilă. Se aplecă înăuntru. Copila îi apucă strâns mâna, dar apoi îi dădu drumul brusc. O privea cu neîncredere. „Ce să fac?” se întrebă Isabelle, în vreme ce îi dădură lacrimile.

Se întoarse pe călcâie şi porni.

Dave sună. Mai sună o dată. Se întinse. Se întoarse în stradă şi se ridică pe vârfuri. Iată canapeaua. Canapeaua cu tigrul.

— Sara! Sara, eşti aici? strigă băiatul şi o privi neîncrezător pe femeia care avea nişte pantaloni atât de largi, încât trebuia să-i ţină cu mâna.

— Dave, Dave, repetă ea. Tu eşti Dave, nu-i aşa?

Băiatul dădu din cap, dar înţelegea doar o parte din ceea ce îi spunea, tot arătând cu mâna liberă în susul străzii.

— Este la Jim, spuse ea, şi repetă. Ea e la Jim! femeia tremura şi Dave nu ştia dacă trebuia să facă oare ceva.

În cele din urmă se îndreptă cu paşi nehotărâţi către locuinţa lui Jim. Îi simţi privirea se întoarse, făcu semne cu mâna. Ea dădu din cap. Se pare că plângea. Şi Dave porni în fugă.

Nimeni nu-i deschise, dar pe urmă văzu geamul deschis, se aplecă şi şopti:

— Sara, eşti aici?

Pe canapea se mişcă uşor ceva. De sub plapumă se ivi faţa ei. O pată luminoasă.

— *Little cât,* ce s-a întâmplat? şopti Dave.

Isabelle era jos. Tot mai avea pe ea hainele lui Jim. Se făcu întuneric. Nu aprinse lumina. Se trezi la un moment dat. Îşi luă din bucătărie un pahar cu apă. Îl duse jos. Uită de el, până când privirea îi căzu pe masa ei rotundă, de lucru. Masa pe care se afla paharul. Paharul în care pătrundea o rază de lumină printre frunzele platanilor. O rază nestatornică, pentru că vântul mişca frunzele încoace şi-ncolo. Se auzeau nişte sunete, de parcă ar fi plouat. Dar ea nu se ridică pentru a vedea despre ce era vorba. Telefonul sună, sună, se opri, înainte ca robotul telefonic să intre în funcţiune.

După semnalele luminoase avea cinci mesaje. Cu fiecare maşină care încetinea înaintea casei, cu fiecare zgomot, ea înălţa capul, dar poate că adormise, fiindcă

deodată tresări, auzind voci în locuinţa vecină. Era ca o revoltă, din care se desprindeau, încet, încet, sunetele. Apoi se auzi ceva trântit de perete, de mai multe ori la rând. Se auzi o voce bărbătească, urmată de linişte. Această linişte o făcu să se ridice în picioare. Era imposibil de spus cine strângea forţe pentru un nou atac. Se sculă, dădu pe gât paharul de apă, adulmecă mirosul hainelor şi ţinu printr-un gest mecanic mâna la betelie. Telefonul sună şi robotul intră în funcţiune. Era vocea lui Jakob:

— Te-am căutat toată ziua.

Deşi părea îngrijorat, vocea lui era atât de limpede, de fericită, încât se apropie de telefon.

— De fapt, am fost doar la plimbare cu Bentham. Pe Schreiber îl întâlnim abia mâine.

Trase cu urechea, pentru a auzi ce se petrecea de cealaltă parte a peretelui.

— Îmi pare rău că nu te-am întrebat dacă vrei să vii şi tu cu mine.

O bubuitură în perete îi distrase atenţia. Parcă era un semnal.

— Nu fi supărată! spuse vocea lui Jakob.

Isabelle dădu din cap într-un gest mecanic, se apropie de perete, îşi lipi urechea de el, îşi ţinu respiraţia.

— Mâine sau poimâine, mai spuse vocea lui Jakob înainte de a se întrerupe legătura, şi iar se auzi o bubuitură în perete.

Parcă lovise cineva peretele cu pumnul şi Isabelle se ghemui. Jeanşii îi alunecară de pe şolduri. Începu să plângă cu sughiţuri, se împiedică într-unul din crăcii pantalonilor, se îndreptă spre telefon, formă cele trei cifre inscripţionate cu grijă pe carcasa din plastic negru a aparatului. Ţinu strâns receptorul şi repetă adresa de două ori, înainte de a spune cum se numeşte. Apoi adulmecă mirosul de transpiraţie al tricoului.

Maşina de poliţie înaintă încet pe stradă, parcurgând-o de sus în jos. Trebuie să fi cotit la biserică. Lumina albastră a girofarului trecu de câteva ori prin încăpere înainte de a se stinge, înainte ca portierele să se

trântească puternic cu un zgomot acoperit aproape întru totul de strigătele de furie care încetară. Se aşeză sub fereastră, sprijinindu-se de caloriferul rece, abia când sosi şi o a doua maşină cu un girofar care îşi făcu turul prin încăpere, de parcă ar fi fost unul dintre acele reflectoare folosite în operaţiuni de căutare. Şi pe urmă văzu cum un asistent o duse pe Sara cu grijă la ambulanţă. Un al doilea îl urma, dând din cap şi spunând ceva. Primul o duse pe Sara în braţe până la scaunul din dreapta şoferului. Cineva din ambulanţă îi întinse o pătură, luă pătura, înveli cu grijă fetiţa şi o puse în ambulanţă. După aceea motorul maşinii porni şi când acesta nu se mai auzi, Isabelle desluşi plânsul cu sughiţuri al femeii. Se părea că stătea în uşă, în vreme ce o voce de bărbat o soma cu nerăbdare să poftească în maşină. Isabelle se aşeză iar lângă calorifer. Auzi iar uşi trântindu-se cu zgomot şi, când se ridică în picioare, strada era pustie.

39

Jakob mai văzu cum Bentham intră pe uşă, fiind salutat de Maude şi Alistair. Alistair ridică ochii, îi făcu un semn şi taxiul se puse imediat în mişcare, făcu la stânga şi se încadră în traficul de pe Great Portland Road, pentru ca apoi să se deplaseze spre Regent's Park şi mai departe, spre nord. „Dar nu s-a întâmplat nimic, îşi spuse Jakob. Alistair zice că are numai un şoc”.

— Să-i cereţi lui Alistair să se ducă acolo, dacă nu puteţi da de soţia dumneavoastră, îi spusese Bentham cu nerăbdare. Doar trebuie să aflaţi dacă s-a întâmplat ceva sau nu!

Şi Alistair se dusese acasă la Jakob.

— Dar nu voia să mă lase să intru. Spunea că tu trebuie să vii urgent, că ea trebuie să cheme poliţia, pentru că vecinii s-au bătut.

Jakob nu înţelegea ce s-a întâmplat. „Fata, îşi spuse el. Precis că e vorba de fetiţă”. Şi Bentham insistase să se întoarcă acasă chiar în după-amiaza aceea.

Taxiul ajunse pe Kentish Town Road, coti încet pe

Lady Margaret Road. În lumina dimineţii, faţadele victoriene aveau un aer atât de plastic, încât lui Jakob i se păru că le vede pentru prima dată. Strada avea un aer paşnic. Ferestrele luceau în soare. Frunzele platanilor arătau primele semne ale venirii toamnei. Era septembrie. Un bărbat cu un cărucior blocă strada şi taxiul, şi suna din clopoţel. Stătea în faţa bisericii, în mijlocul străzii. Îi strigă preotului ceva, sunând neîntrerupt din clopoţel. Preotul făcu gesturi sacadate. Jakob ţinu cu grijă florile pe care le cumpărase la aeroport pentru Isabelle, astfel încât să nu-i picure apă pe pantaloni. Isabelle era în uşă când el coborî din taxi şi plăti, aruncând o privire către casa vecină, spre geamul la care văzuse mereu o canapea cu o pătură pe care era reprezentat un tigru. Dar pisica lipsea. Jakob se întrebă unde era. Isabelle îi făcu timidă cu mâna, dădu drumul clanţei şi se îndreptă în fugă spre el. „Dar ce s-a întâmplat?” se întrebă Jakob. „De ce poartă hainele astea?” Mirosea a transpiraţie. Jakob trebui să facă un efort pentru a o îmbrăţişa. Nu se alintă la pieptul lui. Avea ochii închişi. El îi privi o clipă faţa şi simţi cum i se strânge inima.

— Se schimbă, spuse el încet.

Faţa ei era străină şi tristă, dar el o aşteptase atâţia ani, aşteptase atâţia ani s-o revadă. Şi iat-o. Fruntea netedă, şi pe obrazul stâng aluniţa, faţa aceea ovală, senină, nesigură, agitată.

— O să fie bine, spuse Jakob, puse florile pe geamantanul lui şi o îmbrăţişă.

„Trebuie să ai compasiune” aşa spusese Bentham, asta îşi aducea aminte Jakob, dar nu mai ştia la ce se referise, despre ce fusese vorba.

— O să fie bine, mormăi Jakob, străduindu-se să-şi aducă aminte exact cuvintele lui Bentham.

Privi peste umărul ei strada. Casele erau tot acolo. Solide, cu o tentă de plasticitate. Cu faţadele împodobite, cu diverse coloane, cu pervazuri care nu aveau niciun rol. Şi nimeni nu venea din locul unde îl văzuse pe omul cu un cărucior şi pe popă gesticulând nervos. Nu se vedea nicăieri niciun locatar, în dosul nici unei ferestre. Totul era

părăsit. „Parcă toţi ar fi răspuns unui avertisment”, îşi spuse Jakob. Poate că fusese dat un avertisment şi toţi cetăţenii de pe strada aceea trebuiau să părăsească locuinţele, şi numai el şi Isabelle nu aflaseră despre el. Întoarse capul spre ferestrele la care nu era nimeni, spre canapeaua cu plapumă urâtă, dar mirosul era aici, venea din aceste haine. Din hainele bărbăteşti pe care le purta Isabelle.

— Trebuie să intrăm, spuse Jakob, luând florile, care mai aveau un pic şi cădeau de pe geamantanul lui cu rotile. Isabelle? Nu putem să rămânem aici.

Isabelle deschise ochii, şi spuse încet:

— Da.

Apoi se îndreptă spre uşa care se închisese.